

Meddelelser

angaaende

Universitetet og den polytekniske Læreanstalt

for

Aarene 1857—63,

Kjøbenhavn.

Cyldendalske Boghandel.

Trykt hos S. S. Schulz.

1865, 1867 og 1886.

1857-58

1857-58

Handwritten text, possibly a title or date, appearing as bleed-through from the reverse side of the page.

1857-58

1857-58

1857-58

1857-58

1857-58

1857-58

Univerſitetet.

Stenochloa

Universitetets indre Anliggender og Forhold som academisk Lærestanstalt.

I. Løvgivning og administrative Bestemmelser.

Lønningslove.

- a. Lov af 12te Januar 1858 om Lønningerne for Universitetets Embeds- og Bestillingsmænd.

Siden Fastsettelsen af Universitetslærernes Lønninger ved det under 13de November 1844 allernaadigst approberede Normalreglement for Universitetet*) var der, navnlig i de nærmeste Aar før 1858, indtraadt en saadan Fordyring af Livsforholdene og en saadan Forringelse af Pengenes Værdiforhold til disse, at en Forhøielse af Lønningerne ikke blot for Lærerpersonalet, men for Universitetets Embeds- og Tjenestepersonale i det Hele, maatte ansees nødvendig. Dette Anliggende blev først og uden Opfordring dertil af Kirke- og Undervisningsministeriet taget under Behandling ved Universitetet. Et af Universitetets Dvæstor udarbejdet Forslag om en almindelig Lønningsforbedring for alle Universitetets Embedsmænd og Betjente tilligemed en Betænkning, som derover var afgiven af et af Consistorium nedsat Udvalg, blev nemlig foretaget i en den 6te Marts 1855 afholdt academisk Lærersforsamling. Forsamlingen udtalte sig eenstemmig for, at der i Henhold til Udvalgsbetænkningen blev andraget paa, at alle Lønningers Pengebeløb forhøiedes med 25 pCt., dog saaledes at intet Tillæg blev større end 400 Rd. Herom indberettede Consistorium i en Skrivelse af 15de s. M. til Ministeriet og anbefalede Sagen paa det Indstændigste til Ministeriets Forsorg. Endvidere tilstillede Consistorium under 7de Juli næstefter Ministeriet en Afskrift af et under 3die Marts s. A. af det lægevidenskabelige Facultet til Consistorium indgivet Andragende om Ophævelse af den ved det ovenfor nævnte Normalreglement givne særlige Lønningsbestemmelse for hint Facultet, hvorefter dets Medlemmer vare satte paa lavere Lønninger end Professorerne ved de andre Faculteter efter Reglementets almindelige Lønningscala. Da det paa den Tid, disse Skrivelser indkom fra Consistorium, lod sig forudsæe, at de samme Forhold, som havde fremkaldt Andragenderne fra Universitetet, vilde gjøre en almindelig Foranstaltning fra Regjeringens Side nødvendig til Forhøielse af Statens Embedslønninger overhovedet, fandt Ministeriet det ubetimeligt

*) See Selmers Aarbog for 1844, S. 1 ff.

allerede da at forelægge Rigsdagen, der ſammentraadte i October 1855, ſærligt for Univerſitetet, et Udkast til en Lønningslov, og foretrak at afvente, hvad Regjeringen maatte beſlutte ſig til at foretage i denne Retning for Embedsmændene i Almindelighed. For imidlertid at forberede Alt til, naar det onſkelige Tidspunkt kom, at kunne forelægge Rigsdagen et Udkast til en Lønningslov baade for Univerſitetet og Communitetet, paalagde Ministeriet ved Skrivelse af 23de Decbr. 1856 Conſistorium at foretage en Reviſion af de i Normalreglementet af 1844 indeholdte Beſtemmelſer om Lønningerne og at indkomme med et fuldſtændigt og motiveret Forſlag til Lønningerne for Univerſitetets og Communitetets ſamtlige Embeds- og Beſtillingsmænd. I Forbindelse hermed antydede Ministeriet for Conſistorium de Hovedpunkter, ſom under alle Omſtændigheder ved dette Anliggendes Behandling maatte tages under Overveiſe. Hertil henførte Ministeriet ikke blot ſelve Lønningerne, men ogſaa det Spørgſmaal, om Lærernes Antal ikke lod ſig formindſke, ſaaledes at der ſamtidig med Lønningsforhøielſerne kunde paaviſes Udvei til ved fremtidige Vacancer at indvinde Beſparelſer for Univerſitetet ved Inddragelſen af nogle Lærerpofter. Fremdeles onſkede Ministeriet det ſærlig gjort til Gjenſtand for Forhandling, om der afvigende fra det Princip, hvorpaa Dptrykningen til de høiere Lønninger iſølge Normalreglementet af 1844 var bygget, kunde være Føie til at ſlaae ind paa det ved Lov af 28de Marts 1855 om Lønningerne for de lærde Skolers Rectorer og Lærere indførte nye System for Dpſtigningen til høiere Lønninger, nemlig Dptrykning ved Alderſtillæg efter en beſemt Scala for Tjenſtetiden og Størrelſen af Lønningſtillæggene, og til at optage den, ved Lov af 28de Febr 1856 for Kongeriget, om Udbetaling af Lønningerne for Finantſaaaret 1856—57, indførte Omſætning af viſſe Andele af enhver Lønning til Byg, beregnet til 4 Rd. Tonden, at udbetale efter Capitelſtærten, ſom er ſat for Afgrøden i det forudgaaede Finantſaar. Endvidere betegnede Ministeriet det ſom en Selvfølge, at det lægevidenſkabelige Facultets ovenberorte Andragende om at blive ſtillet paa lige Lønning med de øvrige Faculteter maatte være Gjenſtand for ſærlig Betænkning, og bemærkede, at det, ſaaſremt Dptrykningen til de høiere Lønninger efter Profefſorernes indbyrdes Anciennetet bibeholdtes, burde ſærlig overveies, om der ikke maatte være Anledning til at forlade Normalreglementets facultetsviſe Dptrykning og indføre et almindeligt Anciennetetsſyſtem, hvorefter ſamtlige Profefſorer efter deres indbyrdes Tjenſtetid kom til at oprykke til de høiere Lønninger. Sluttelig forlangte Ministeriet paa ny taget under Overveiſe et i ſin Tid ved Normalreglementet tildels forhandlet Spørgſmaal, nemlig om Emolument af Huusleieportioner og de ſærlige Indtægter, ſom Univerſitetsprofefſorerne oppebære (Distributſen), ved en almindelig Lønningsregulering burde bortfalde mod Erſtatning ved Beſtemmelſen af de faſte Lønninger.

Til Efterkommelle af det givne Paalæg blev det ved Conſistoriums og den academiſke Lærerforſamlings Beſlutning og ved Valg, dels i Faculteterne dels i Lærerforſamlingen, overdraget til en Comite, beſtaaende af Profefſorerne Madvig, Clauſen, Forchhammer, Eſchricht, F. C. Bornemann, Weſtergaard, Fenger, og Gram ſamt Dvæſtor, Juſtitsraad Frydensberg, at overveie denne Sag og forelægge Conſistorium og Lærerforſamlingen et Udkast til det af Ministeriet forlangte Forſlag. Comiteen afgav under 3die Juni 1857 ſin Betænkning. Da Betænkningen findes ordlydende trykt i Rigsdagſtidenden for 9de Seſſion 1857, Anhang, Sp. 493—556, ſkal der, hvormegen Dpfordring der

ellers kunde være til at optage den i dens Helhed, her kun gives et kort Ud-
drag af dens Hovedpunkter.

Betænkningen indlevedes med den Bemærkning, at det var anseet for oversflodigt
uførlig at godtgjøre, at de Lønninger, der i 1844 fastsattes for Universitetets
Lærere og Embedsmænd, ingenlunde længer svarede til Tiemedet; thi det var al-
mindelig bekjendt, i hvilken Grad siden 1844, men især i de sidste 5 à 6 Aar,
Pengeens Værdiforhold til Livsforholdene var ferringet under en stedse lettet
Afsætning og Udførsel af Landets Producter. Efter tilveiebragte detaillerede Op-
lysninger antog Comiteen, at de uundværligste Fornødenheder, naar man tog et
Gjennemsnit af det Hele, vare stegne med Procenter, der turde ligge imellem $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{2}$
af Priserne i 1844 og de nærmest forudgaaede Aar. En væsentlig Forandring i
disse Forhold og en Tilbagegang omtrent til hvad der fandt Sted i 1844 lod sig
ikke længer vente. Vel var det sandsynligt, at Kornpriserne vilde kunne dale noget
under de allersidste Aars Gjennemsnit, men ved andre Prisforholdelser, saasom ved
al Arbejds løn til Tjenestefolk og Haandværkere og ved Huusleien, var en saadan
Sandsynlighed slet ikke tilstede eller dog fjern. Igennem en optillet Beregning
paavistes det, at naar man gik ud fra, at der skulde tillægges Universitetsembeds-
mændene Lønninger, der da (1857) skulde have samme Bygværdi, som de dem 1844
tillagte Lønninger dengang havde, vilde man, naar paa begge Sider Gjennemsnittet
af 10 Aars Capitelstaxter lagdes til Grund, komme til en Forhøielse af omtrent
45 pCt. Vilde man mod et saadant Forlangende indvende, at Bygpriserne ikke
havde en saa almindelig Gyldighed for andre Prisforhold, som derved forudsattes,
vilde det i ethvert Fald ikke være for høit regnet at antage, at der for i det Hele
at skaffe Universitetslærerne de Livsvilkaar, der ved Normalreglementet af 1844 vare
dem tiltænkte, burde tilveiebringes et Tillæg til deres Pengeindtægter af omtrent 30
pCt. Til et lignende Resultat vilde man ogsaa komme, naar man tog Hensyn til
Embedsklassen, imellem hvis Stilling og Universitetslærernes en Sammenligning
passende kunde finde Sted og hvis Lønningsvilkaar i den nyeste Tid vare ordnede
ganske eller tildels med Hensyn til de nu stedfindende Forhold. Men da Univer-
sitetet bestaaer ved sine egne særskilte Indtægter, maatte til Overveielser af hvad
der i sig selv maatte erkjendes for billigt søies Betragtningen af hvad Universitetet
formaaede at udrede. Under et nøie Hensyn hertil kom Comiteen til det Resultat,
at man, efter Fradrag af hvad der maatte anslaaes til de ikke normerede Læreres
og de andre Embedsmænds og Betjentes Lønningsforbedringer, ikke vel turde sætte
Lønningsforøgelsen i det Hele for de normerede Lærere til mere end
henimod 18,000 Rd.

I Henseende til det ovenfor berørte Andragende fra det lægeviden-
skabelige Facultet kom Comiteen til samme Overbeviisning, som Consistori-
umets Majoritet og Universitetsdirectionen allerede ved Forhandlingerne i 1843 og
1844 havde udtalt. Comiteen mente nemlig, at den forlangte Ligestilling med de
andre Faculteter burde indrømmes, saaledes at Facultetets 8 Professorer bleve satte
paa samme Lønningsvilkaar, som de øvrige Faculteters Professorer, men at de to
høieste Docenter i Facultetet burde vedblive at staae som Lectorer. Hertil vilde ud-
fordres et Tilskud af 3,400 Rd., hvoraf dog 400 Rd. til Etatsraad Eschricht og
300 Rd. til Professor Levy allerede da udrededes af Reservecensens disponible
Renter og altsaa vilde bortfalde under denne Conto.

Forfaavidt Ministeriet havde forlangt det taget under Overveielſe, om der ikke ved Inddragelſen af nogle Lærerpoſter ſkulde ved indtræffende Vacancer kunne vindes en Beſparelſe, antog Comiteen, at der ikke var ſynderlig Udſigt hertil. Det enefte Profeſſorat, hvorom der formentlig i denne Henſeende kunde være Spørgſmaal, var det allerede i Aaret 1844 i ſamme Retning omtviſtede Profeſſorat i Eſthetik. Men ſelv om dette kunde Comiteen ikke yttre ſig anderledes, end at en friere Benyttelſe af den efter Eſthetiken benævnte Lærerplads efter Tid og Omſtændighederne, uden ængſtelig Stræben efter ſtadig at holde den beſat, turde anbefale ſig ligefaa meget ſom Inddragelſen. Derimod blev der af tre af Comiteens Medlemmer opfaſtet det Spørgſmaal, om ikke de normerede Pladſer i det philoſophiſke Facultet vel burde beholdes, ja endog Antallet forøges, men nogle Poſter, navnlig de, der ikke kræves for Beiledningen til viſſe Examina og for diſſe Examina ſelv, dog frigjøres for den faſte Beſtemmelſe for viſſe Fag, ſaaledes at 4 eller 5 normerede Pladſer aabnedes for en almindelig Concurrence af ſamtlige under Facultetet hørende Videnskabsfag derved, at det forbeholdtes at udfylde en indtrædende Vacance ikke med den dygtigſte i det enkelte Fag, ſom den afgaaede Profeſſor havde doceret, men overhovedet med det meeſt fremragende Talent, ſom til den givne Tid kunde vindes for Univerſitetet. Herved vilde alle under Facultetet hørende Fag ſaae Afgang til at blive repræſenterede i normerede Profeſſorater, og enhver Videnskabsmand, der vilde hellige Univerſitetet ſin Tjenefte, ſaae Udſigt til med Tiden at opnaae de til en normeret Plads knyttede Nøttheder.

Med Henſyn til den eiendommelige Stilling, ſom de tre i de nyere Sprog anſatte Docenter indtage, mente Nogle af Comiteens Medlemmer, at man, naar de økonomiſke Forhold tillode det, burde gjenoptage og udføre det i ſin Tid ved Normalreglementets Udarbeidſelſe fremkomne Forſlag om Oprettelſen af to normerede Profeſſorater i nyere Sprog og Literatur. Herved ſandt Comiteens øvrige Medlemmer, ſelv bortſet fra de økonomiſke Vanffeligheder, overveiede Be-tænkeligheder.

Ved Forhandlingerne om Univerſitetets Normalreglementer, baade af 1836 og 1844, overveiedes udførligt det Spørgſmaal, om Profeſſorerne burde oprykke paa høiere Gage efter Anciennet i Facultetet eller efter almindelig Profeſſor-anciennet igjennem fælles Gageklaſſer for hele Univerſitetet. I Comiteen blev det forſnævnte Alternativ faſtholdt af dens to juridiſke Medlemmer, forſaavidt det gjældende Dprykningsſyſtem overhovedet ſkulde beholdes, hvorimod de øvrige Medlemmer, under ſamme Forudſætning, erklærede ſig for et Avancement efter almindelig Profeſſor-anciennet. Smidlertid antog Comiteen i det Hele, at de normerede Profeſſoreres Dprykning i Lønning herefter burde ſtaa efter beſtemte Antal Tjenefteaar, uden Henſyn til Afgang imellem Formændene. Beſtemtes Dpryknigen ſaaledes, vilde det, mente Comiteen, være nødvendigt, at Trinene ſtilledes ſaaledes, at Lønningsforbedringen virkelig kom Profeſſorerne tilgode og navnlig ikke Lønningens høiere Trin blot forbeholdtes Enkelte. En nøiagtig Eſterregning af ſamtlige Data for Univerſitetet fra den nugældende Univerſitets-Fundats's Udfomſt i 1788 viſte, at Gjennemſnitſalderen, i hvilken en Profeſſor anſættes ſom ſaadan, kan antages for

*) Den Fortegnelſe, hvortil denne Eſterregning knyttede ſig, forbeholdes det ſærlig at meddele nedenfor under Afſnittet om Profeſſorerne's Perſonalforhold.

34 til 35 Aar og hans Gjennemsnitstjenestetid for noget under 25 Aar. Denne Gjennemsnitstid tjente til Udgangspunkt for Comiteens Forslag, efter hvilket den hele Lønningsscala skulde gjennemløbes i 25 Aar, altsaa være tilbagelagt omtrent ved, eller ganske lidet før det 60de Aldersaar.

Lønningernes Maximum og Minimum fandt Comiteen at kunne billigvis ansættes saaledes, at det daværende Maximum og Minimum forøgedes med mindst 400 Rd. Dette Tillæg mente Comiteen, uden at udtale sig i Almindelighed om Lønningers delvise Ansættelse i Byg, af Hensyn til Universitetets særegne Indtægtskilde at burde fastsættes til 90 Tdr. Byg, at betale efter Capitelstarten.

Comiteens Forslag gik, efter alt det Forudskikkede, ud paa Følgende:

a) Professorerne af samtlige Faculteter lønnes

1) med en Pengeløn, ved den første Ansættelse af	1200 Rd.,
efter 3 Tjenesteaar	1400 —
— 6 —	1600 —
— 9 —	1800 —
— 12 —	2000 —
— 16 —	2200 —
— 20 —	2400 —
— 25 —	2600 —

2) med et fast Tillæg til Pengelønnen af 90 Tdr. Byg, der betales maanedsvís efter Sjællands Capitelstart for det foregaaende Aars Afgrøde.

b) (Overgangsbestemmelse) Hvad nogen Professor i det Dieblit, da Overgangen til det nye Lønningsystem skeer, har mere i Gage, end han efter det nye System opnaaer i Pengeløn, beholder han, indtil Forskjellen udjævnes ved Dprykning til høiere Alderstrin. Hvad der paa denne Maade foreløbig udredes mere, end Systemet medfører, dækkes derved, at Professorerne i det lægevidenskabelige Facultet saalænge afgive et tilsvarende Beløb af den dem ved Ligestillingen med de øvrige Faculteter tilfaldende Forøgelse i Pengegagen, dog ikke over 2700 Rd.

c) De normerede Lectorer (i det lægevidenskabelige Facultet) lønnes dels med en Pengegage af 600 Rd., der for hvert tredie Tjenesteaar stiger med et Tillæg af 200 Rd., indtil 1000 Rd., dels med et Tillæg af 75 Tdr. Byg.

d) De normerede Docenter i de levende Sprog lønnes dels med en Pengegage af 600 Rd., der for hvert tredie Tjenesteaar stiger med 200 Rd. indtil 1200 Rd., dels med et Tillæg af 75 Tdr. Byg.

e) (Overgangsbestemmelse) Ved Beregningen af en Professors Tjenestetid, betragtes den, hvem der er tillagt Anciennitet foran en Anden, der tidligere er udnævnt til Professor, som udnævnt til Professor sautidig med den anden.

Dette Forslag blev endvidere ledsaget med detaljerede Beregninger og Sammenstillinger for at vise Forholdet imellem dette og det gjældende Lønningsregulativ.

Under det fremsatte Forslag havde Comiteen ikke fundet sig foranlediget til at medtage nogen Bestemmelse om, at de særlige Indtægter, som nogle Professorer oppebære i Form af Huusleieportioner og under Navn af Distributs, skulde bortfalde. Ivertimod maatte den tilraade at lade de i Tidernes Løb med Hensyn til Friholiger og Huusleie udviklede Forhold fremdeles bestaae. Ligesom det i sin Tid var skeet ved Normalreglementet af 1844, havde Comiteen ved de foreslaaede Lønninger taget fuldt Hensyn til, at Professorerne havde Del i disse Tillægs-

indtægter, uden hvilke de høiere Lønningstrin maatte ansees for aldeles utilstrækkelige.

Om de extraordinære Docenter ved Universitetet, som lønnes af Universitetets Budgetsconto „til videnskabelige Formaalets Fremme“, lod der sig efter Sagens Natur ikke give almindelige Regler, da Docenternes Stilling og Forhold til Universitetet ere saare forskjellige. Efter Forholdene, som de da vare, antog Comiteen, at den ovenmeldte Conto maatte til Lønningsforbedring forøges med 1,700 Rd. eller rettere Værdien af 425 Tdr. Byg. Kun det Spørgsmaal ønskede Comiteen en almindelig Afgjørelse, hvorledes der kunde sikkes Mænd, der efter langvarig fast Ansættelse som extraordinære Docenter endelig gaae over i en normeret Plads, saadanne Lønningsvilkkaar, at de nogenlunde passede til deres Alder og virkelige Tjenestetid ved Universitetet. Men Comiteen maatte tilstaae, at den ikke vidste at gjøre noget Forslag til en almindelig Regel for slige Tilfælde, der desuden kunde fremstille sig som temmelig forskjelligt. Det maatte derfor overlades til Overbestyrelsen i forekommende Tilfælde at søge at faae det Fornødne og Billige særskilt bevilget i Form af Extratillæg.

Med Hensyn til Universitetets Embeds- og Bestillingsmænd udenfor Lærerpersonalet httrede Comiteen sig om det ved Universitetets videnskabelige Samlinger ansatte Embeds- og Tjenestepersonale, om hvilke den overhovedet mente, at man for dem blandt disse, der maatte ansees for egentlige Embedsmænd, burde søge at gennemføre Principet om en passende Forbedring i Vilkkaar efter Tjenestetid.

Hvad de enkelte Samlinger angik, ansaa Comiteen det for Universitetets bibliotekets Bedkommende utilraadeligt, førend Bibliothekets Forhold efter Indflytningen i den nye Bygning kunde ordnes, at fremkomme med noget videregaaende Forslag om Bibliothekembedsmændenes Lønning, end et saadant, der sikrede dem Vibeholdelsen af det Dyrtidstillæg, de under lignende Prisforhold havde havt i de to sidste Aar. Særligt foreslog Comiteen, at de Bibliothekets Embedsmænd tillagte og hidtil under deres Lønninger indbefattede Legatrenter herefter maatte indbetales i Universitetskvæsturen som Lønningsbidrag, mod at Lønningerne udbetaltes under Æt med det falde Beløb i Kvæsturen, og at der udtrykkelig maatte tillægges Bibliothekaren og 1ste Underbibliothekar Ret til Pension efter Pensionsloven for dem og deres Efterladte. Samme Forslag om Pensionsberettigelse fremsatte Comiteen med Hensyn til Gartneren ved den botaniske Have. Men iøvrigt indskrænkede Comiteen sig til for Samlingernes Tjenestepersonale at foreslaae dels en Forøgelse af den egentlige Pengeløn for nogle Betjente, dels en Forbedring ved Omsætning af en Dvotadeel af Lønningerne til Byg efter en Pris af 4 Rd. pr. Tønde og aldrig under denne.

Ved Pastoralseminariet fandt Comiteen ikke Anledning til at foreslaae nogen Forbedring af Honorarerne.

For Kvæsturens Embedsmand foreslog Comiteen Lønningerne bestemte saaledes:

Dvæstor 1,600 Rd. + 90 Td. Byg med et Tillæg af 200 Rd. hvert 5te Aar indtil 2,400 Rd.

Bogholderen 1,100 Rd. + 75 Td. Byg med et Tillæg af 100 Rd. hvert 3die Aar indtil 1,700 Rd.

Rassseccontrolløren 1,100 Rd. + 75 Td. Byg med et lignende Tillæg til 1,500 Rd.

Kasseren 1,100 Rbd. + 75 Td. Byg med samme Tillæg til 1,500 Rbd.

Assistenten 400 Rbd. + 50 Td. Byg og et Tillæg af 50 Rbd. hvert 3die Aar indtil 600 Rbd.

2 Skrivere hver 160 Rbd. + 50 Td. Byg med et Tillæg af 30 Rbd. hvert 3die Aar indtil 250 Rbd.

et Bud 160 Rbd. + 50 Td. Byg.

Inspectores quæsturæ 300 Rbd. hver.

Da Universitetsforvalter=Tjenesterne vare bestemte til Sammen-
dragning, fandt Comiteen ikke Tøje til at gjøre noget Forslag til Regulering af
de med disse forbundne Lønninger.

Med Hensyn til de øvrige Lønninger foreslog Comiteen, at Lønningen til
Secretarius consistorii blev inddragen som saadan og delt lige imellem Referen-
darius consistorii og Consistoriums Fuldmægtig, og at Fyrbøderens Løn for-
høiedes til 200 Rbd. (100 Rbd. + 25 Td. Byg).

Efter de fremsatte Forslag vilde de foreslaaede blotte Converteringer af allerede
bevilgede Lønningsdele til Byg ikke medføre nogen Byrde for Universitetet, i det
Ringeste ikke ud over den, som Dyrtidslovene havde medført paa et lignende
Quantum Byg, da en Synken af Bygpriserne under 4 Rbd. antoges høist usand-
synlig og desuden det Bygbeløb, ved hvilket Universitetet kom til at overtage
Nijicoen, naar Prisen gik under 4 Rbd., ikke vilde udgjøre mere end 1,136 Tønder.

Universitetslærernes Pengeløn vilde efter det nye System meget lidet eller
slet ikke (i Gjennemsnit vel kun for Lectorernes og Docenternes Vedkommende)
komme til at overstige det hidtilværende Beløb med Tilføielse af de 3,400 Rbd.,
som det medicinske Facultets Ligestilling fordrede. Ansattes af Hensyn til Lectorerne
isteden herfor 4,000 Rbd. og beregnedes alle foreslaaede Lønninger saaledes, som de
vilde stille sig ved Begyndelsen af Finantsaaret 1858—59 (altsaa efter en høiere
Tjenestealder, end den nu virkelig stedfindende), vilde Udgiftsforhøielsen og Resultatet af Om-
skrivningen af Penge til Byg stille sig saaledes:

	Tilvært.		Afgang.
	Penge.	Byg.	i Penge for- medelt Om- skrivning.
1. De normerede Universitetslæreres Gage	4,000	3,885	
2. Ottende Post (extraord. Docenter o. s. v.), efter Oversørelsen af 700 Rbd. til Gageconten,		250	
3. Samlinger og Museer	850	936	(deraf 661 Tdr. ikke in- der 4 Rbd.) 2,994 Rbd.
4. Quæsturudgifter, det Halve af Meerudgiften lagt paa Communi- tetet,		257 ¹ / ₂	(50) 545 —
5. Universitetsforvalterne (ligesaa) ..	200	(200)	800 —
6. Universitetspedellerne	100	(100)	400 —
7. Den medicinske Pedel	50	(50)	200 —
Til næste Side . . .	4,850	5,678 ¹ / ₂	(1,061) 4,939 Rbd.

	Tilvæxt.		Afgang. i Penge for medelt Om- skrivning.	
	Penge.	Byg.		
Fra forrige Side...	4,850	5,678 $\frac{1}{2}$	(1,061)	4,939 Rd.
8. Portneren		50	(50)	200 —
9. Fyrbøderen.....		25	(25)	35 —
10. Pensionskontoen.....	1,100			—
	5,950	5,753 $\frac{1}{2}$	(1,136)	5,174 Rd.
Bygget i Penge à 4 Rd.....	23,014			
	28,964			
Herfra...	5,174			
	23,790 Rd.			

eller Udgiftsforøgelsen vilde omtrent medtage det Overskud, hvorpaa der efter det ovenfor Bemærkede turde gjøres Regning for Universitetet.

For Communitetets Vedkommende fandtes ikke Anledning til særlige Forslag.

Med Hensyn til Regentsprovsten var der ikke Foie til at foreslaae en varig Regulering for dette Viembede, ligesaa lidt som for Viceinspectøren, hvis Post var bestemt til Inddragning ved Vacance, eller for det Honorar, der er tilstaaet Lægen ved Regentsen, eller for de Honorarer som ere tillagte de 3 Medlemmer af Stipendiebestyrelsen.

Comiteens Betænkning blev tiltraadt af Consistorium, og derpaa i det Hele, med alle Stemmer mod een, bifaldet af den academiske Lærerforsamling.

Ved det Lovforslag, som Ministeriet derpaa forelagde Rigsdagen, blev Comiteens Betænkning, paa et Hovedpunkt og nogle Enkeltheder nær, fulgt. Dette Lovforslag med Motiver er saalydende:

Forslag til Lov om Lønninger for Kjøbenhavns Universitets og Communitets Embedsmænd og Lærere.

Universitetet.

§ 1. Normerede Professorer og Lærere.

- a. Professorerne af samtlige Faculteter ved Kjøbenhavns Universitet lønnes:
1. med en Pengeløn, ved den første Ansættelse af	1,200 Rd. aarlig,
efter 3 Tjenesteaar	1,400 — —
— 6 —	1,600 — —
— 9 —	1,800 — —
— 12 —	2,000 — —
— 15 —	2,200 — —
— 20 —	2,400 — —
— 25 —	2,600 — —
2. med et fast Tillæg til Pengelønnen for hver af 90 Tdr. Byg aarlig.
- b. De to Lectorer i det lægevidenskabelige Facultet lønnes, Enhver især, dels med en Pengeløn af 800 Rd. aarlig, der for hver 3 Aars Tjeneste stiger med 200 Rd. dog ikke over 1,200 Rd., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 25 Tdr. Byg aarlig.

- e. De tre normerede Docenter i de levende Sprog (Tydsk, Fransk og Engelsk) lønnes dels med en Pengeløn af 800 Rd. aarlig, der for hver tre Aars Tjeneste stiger med 200 Rd., dog ikke over 1,400 Rd., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 25 Tdr. Byg aarlig.
- d. Naar en Lector i det lægevidenskabelige Facultet udnævnes til Professor i Facultetet efter en længere Tjenestetid som Lector end 6 Aar, regnes hans Tjenesteaalder med Hensyn til den Lønning, hvorpaa han indtræder, fra Begyndelsen af hans 7de Tjenesteaar i normeret Plads ved Universitetet. Ved Beregningen af en Professors Tjenestetid betragtes den, hvem der er tillagt Anciennitet foran en Anden, der tidligere er udnævnt til Professor, som beskikket til Professor samtidig med den Sidstnævnte.

§ 2. Extraordinære Docenter. Til en Forbedring af de extraordinære Docenters Lønninger, der for Tiden afholdes af Universitetets Reservesonds disponible Renter, Universitetets Budget, Udgiftspost 8, tilstaaes 2,100 Rd. og 90 Tdr. Byg aarlig.

Naar en fast ansat extraordinær Docent ved Universitetet beskikkes i en normeret Lærersplads, regnes den Tid ham tilgode med Hensyn til hans Lønning, som han i Docentstillingen har tjent mere end 6 Aar.

§ 3. Universitetets Museer og Samlinger.

- a. Ved Universitetsbibliotheket tilstaaes midlertidig, indtil en endelig Fastsættelse af Lønningerne kan finde Sted, følgende personlige Tillæg: Bibliothekaren 200 Rd., 1ste Underbibliothekar 150 Rd., 2den Underbibliothekar 100 Rd. og Budet 50 Rd. aarlig.
- b. Ved den botaniske Have lønnes Gartneren med 1,000 Rd. aarlig, saaledes at denne Løn for hver 5 Aars Tjenestetid stiger med 200 Rd., dog ikke over 1,600 Rd.; Assistenten med 500 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver tre Aars Tjeneste stiger med 100 Rd., dog ikke over 800 Rd. Til Lønningsforhøielse for Gartnersvendene og Havens andre underordnede Betjente tilstaaes 300 Rd. aarlig.
- c. Ved det zoologiske Museum lønnes Assistenten med 500 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver tre Aars Tjeneste stiger med 100 Rd., dog ikke over 800 Rd.; Conservator med 400 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hvert 3die Aar stiger med 100 Rd., dog ikke over 700 Rd. Budets Løn forøges med et Tillæg af 40 Rd. aarlig.
- d. Ved det normal-anatomiske Museum tilstaaes 200 Rd. aarlig til Forøgelse af de to Professorers Lønninger og 35 Rd. aarlig i Tillæg til Anatomitjenerens Løn.
- e. Ved det pathologisk-anatomiske Museum ligeledes 100 Rd. aarlig til Forøgelse af Professorens Lønning.
- f. Ved det mineralogiske Museum ligeledes 100 Rd. aarlig til Forøgelse af det til Assistance henlagte Beløb.
- g. Ved Museet for Physiologi og sammenlignende Anatomi ligeledes 100 Rd. aarlig til Forøgelse af det til Professorarbejde henlagte Beløb. Opvarteren og Skelettoren ved Museet tilstaaes et Tillæg af 40 Rd. aarlig.
- h. Ved det astronomiske Observatorium lønnes Observator med 500 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver 3 Aars Tjeneste stiger med 100 Rd., dog ikke over 800 Rd. Under Lønnen er indbefattet Betaling for calculatoriske Arbejder.

§ 4. Universitetsqvæsturen. Dvæstor ved Universitetet lønnes dels med en Pengeløn af 1,600 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver 5 Aars Tjeneste stiger med 200 Rd., dog ikke over 2,400 Rd., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 90 Tdr. Byg aarlig. Bogholderen lønnes dels med en Pengeløn af 1,400 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver 5 Aars Tjeneste stiger med 200 Rd., dog ikke over 2,000 Rd., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 50 Tdr. Byg aarlig. Kassereren og Kassecontrolløren lønnes, Enhver især, dels med en Pengeløn af 1,200 Rd. aarlig, saaledes at Lønningen for hver 5 Aars Tjeneste stiger med 200 Rd., dog ikke over 1,800 Rd., dels med et fast Tillæg til Pengelønnen af 50 Tdr. Byg aarlig.

Tjenestetiden for Bogholderen, Kassereren og Kassecontrolløren regnes, ved Overgang fra det ene af disse Embeder til det andet, fra den første Ansættelse i hvilketfomhelst af Embederne.

Assistenten lønnes med 600 Rd. aarlig, saaledes at Lønnen for hver 3 Aars Tjeneste stiger med 100 Rd., dog ikke over 800 Rd. Til Forøgelse af Skrivers og Budets Lønninger tilstaaes resp. 130 og 65 Rd. aarlig.

Lønnen for de 2 Inspectores quæsturæ forøges for Enhver med 100 Rd. aarlig.

De fire Universitets- og Communitetsforvaltere tilstaaes, Enhver især, et personligt Tillæg af 100 Rd. aarlig.

§ 5. Underordnede Betjente ved Universitetet. Enhver af Universitets to Pedeller og Pedellen ved det lægevidenskabelige Facultet tilstaaes et personligt Tillæg af 50 Rd. aarlig; Portneren og Fyrbøderen ved Universitetet et Tillæg af resp. 50 og 90 Rd. aarlig.

§ 6. Forskjellige Forretningsmænd. Den til Lønning af Secretarius Consistorii, Referendarius Consistorii og Consistoriums Fuldmægtig henlagte Sum forøges med 100 Rd. aarlig; Forstanderen for det juridisk-practiske Selskab tilstaaes et personligt Tillæg af 100 Rd. aarlig; ligeledes Secretæren ved den Arnæ-Magnæanske Stiftelse et personligt Tillæg af 100 Rd. aarlig; til Forbedring af Lønningerne ved Pastorsseminariet tilstaaes ialt 300 Rd. aarlig.

§ 7. Bogholderen, Kassereren og Kassecontrolløren ved Universitetsqvæsturen, Bibliothekaren ved Universitetsbibliotheket og Gartneren ved den botaniske Have tillægges Ret til Pension af Universitetets Kasse for dem og deres Efterladte efter Pensionsloven af 5te Januar 1851.

Communitetet.

§ 8. Kassecontrolløren og Skriven ved Communitetet tilstaaes hver et personligt Tillæg resp. af 100 Rd. og 50 Rd. aarlig; Viceinspectøren paa Regentsen ligeledes et personligt Tillæg af 100 Rd. aarlig; Lægen ved Regentsen og Collegierne et Tillæg af 100 Rd. aarlig; Portneren ved Regentsen et Tillæg af 50 Rd. aarlig.

Almindelige Bestemmelser.

§ 9. De ved nærværende Lov tilstaaede faste Tillæg i Byg til Pengelønnen betales maanedsviis efter Sjællands Stifts Capitelstaxt for det foregaaende Aars Afgrøde.

§ 10. Hvad nogen af Universitetets Embedsmænd allerede maatte have mere i Pengeløn, end der efter denne Lov tillægges ham, beholder han som personligt

Tillæg, indtil Forskjellen udjævnes ved Oprykning efter Tjenestjaar til en høiere Lønning. Det, der paa denne Maade midlertidig udredes mere til normerede Professorerens Lønninger, dækkes derved, at der indeholdes et tilsvarende Beløb, dog ikke over 2,700 Rd. aarlig, af den Lønningsforøgelse, der tilfalder Professorerne i det lægevidenskabelige Facultet ved deres Ligestilling i Lønning med de andre Faculteters Professorer ifølge foranstaaende § 1.

§ 11. Denne Lov træder i Kraft fra 1ste April 1858, og bevilges for Finantsaaret 1858—1859 det Tilskud til Lønningerne, som udfordres efter samme.

Motiver til foranstaaende Lovforslag.

Med dette saavel som de andre Lovforslag angaaende Lønningsforbedringer, der samtidig med det nærværende særlig forelægges Rigsdagen af Kirke- og Undervisningsministeriet, er det anseet ufornødent i Almindelighed at begrunde den Nødvendighed af en gennemgaaende Forbedring af de paagjældende Embedsklassers Lønningsvilkaar, som den i de senere Aar indtraadte Forhøielse af Priserne paa alle Livsfornødenheder og Stigen af Fordringerne til Livet i det Hele har fremkaldt. I denne Henseende har Ministeriet i ethvert Fald troet at burde indskrænke sig til at henvise til, hvad der tidligere ved de gjentagne Gange Rigsdagens forelagte Dyrstidslove er anført til Støtte for de ved disse foreslaaede ekstraordinære Finantsbevillinger, og til hvad der nu ved det forelagte Lovforslag om Lønninger for de Embedsmænd, hvis Gage udredes af Kongerigets Finantser, er anført til Begrundelse af Trangen til en almindelig og vedvarende Gageforhøielse.

For Københavns Universitet ere de nuværende Lønninger regulerede ved det for Universitetet under 13de Novbr. 1844 allernaadigst approberede Normalreglement, i hvis Enkeltheder dog nogle Forandringer ere foregaaede, dels ifølge specielle allerhøieste Resolutioner førend Aaret 1849, dels ved Bevillingerne ved de aarlige Finantslove. Ifølge de saaledes bestaaende Bestemmelser ere Lønningerne for de forskjellige Faculteters normerede Professorer, saaledes som disse ere bevilgede ved Finantsloven for 1857—58, følgende:

1. Det theologiske Facultet:

1ste Professor	2,600 Rd.
2den	—	2,200 —
3die	—	1,800 —
4de	—	1,400 —
5te	—	1,200 —

9,200 Rd.

2. Det rets- og statsvidenskabelige Facultet:

1ste Professor	2,600 Rd.
2den	—	2,200 —
3die	—	2,000 —
4de	—	1,800 —
5te	—	1,800 —
6te	—	1,600 —
7de	—	1,400 —
8de	—	1,200 —

14,600 —

3. Det lægevidenskabelige Facultet:

1ste Professor	2,000 Rd.
2den	—	1,800 —
3die	—	1,600 —
4de	—	1,400 —
5te	—	1,200 —
6te	—	1,200 —
7de	—	1,000 —
8de	—	1,000 —

11,200 Rd.

Til næste Side... 11,200 Rd. 23,800 Rd.

	Fra forrige Side...	11,200 Rb.	23,800 Rb.
1ste Lector	800 Rb.		
2den —	600 —		
		1,400 —	
			12,600 —
4. Det filosofihiske Facultet og det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet, for hvilke Gageringen er fælles:			
2 Professore à 2,600 Rb.	5,200 Rb.		
2 — à 2,400 —	4,800 —		
2 — à 2,200 —	4,400 —		
2 — à 2,000 —	4,000 —		
2 — à 1,800 —	3,600 —		
2 — à 1,600 —	3,200 —		
3 — à 1,400 —	4,200 —		
3 — à 1,200 —	2,600 —		
1 Docent i Fransk Sprog og Literatur	800 —		
1 — i Tydsk — —	800 —		
— personligt Tillæg af	200 —		
1 — i Engelsk Sprog og Literatur	800 —		
			35,600 —

Salt 39 Professore, 2 Lectorer og 3 Docenter

72,000 Rb.

De øvrige Lønninger findes opførte paa den hostrykte Oversigt, paa hvilken desuden de Lønninger ere angivne, der udredes af Communitetet.

Efterat der allerede i Aaret 1855 fra Universitetets Side var blevet andraget paa en almindelig Gageforhøielse, lod Ministeriet i Slutningen af sidstafvige Aar Sagen tage under fornyet Overveielse af Consistorium. Resultatet af de derefter førte Forhandlinger foreligger i den trykte Comitebetænkning, dateret 3die Juni d. A. Denne Betænkning er tiltraadt af Consistorium og derpaa i det Hele, med alle Stemmer med een, bifaldet af den academiske Lærersforsamling, efterat alene Forsamlingens Flertal havde tiltraadt den Mening, at et Par Steder i Comiteens Motivering kunde onskes anderledes udtrykte, og efterat et Vædringsforslag til et enkelt Punkt i Comiteens Forslag (om de medicinske Lectors Gagering) og et andet Vædringsforslag til et ganske specielt Punkt vare vedtagne. Ved Lovforslaget har Ministeriet i det Hele, paa et Hovedpunkt og nogle Enkeltheder nær, sluttet sig til Lønningsforslagene i Comitebetænkningen.

Comiteen har foreslaaet Fastsættelsen af en Del af Lønningerne i Byg og dette paa en tredobbelt Maade: for en Del Embedsmand (de normerede Professore) et rent Tillæg i Byg, betalbart i Penge efter Sjællands Stiifts Capitels-taxt, for andre dels et lignende Tillæg i Byg, dels en Ansættelse af en Dvota-deel af de nuværende Lønninger i Byg, for andre endelig blot en saadan Ansættelse delvis af Gagen i Byg, saaledes at Bygget i de tvende sidste Tilfælde ikke skal tages til en ringere Pris end 4 Rb. pr. Td.

Forsaa vidt Forslaget saaledes gaar ud paa en Forhøielse af endel af Lønningerne ved et rent Tillæg i Byg, skjønes der, affeet fra den Foranderlighed, den enkelte Embedsmands Lønning derved underkastes, ikke at være nogen væsentlig Indvending mod dette. Meget mere maa Ministeriet med Comiteen være enig i, at denne Form for Tillægget er anbefalelig ved Stiiftelser, hvis Hovedindtægtskilder ere Korn, og fordelagtig for Embedsmanden, naar Kornpriserne holde sig i en vis Høide. Men hvor Comiteen har søgt at tilveiebringe en Lønningsforbedring ved en enten ubelukkende eller delvis foreslaaet Ansættelse af en Dvota af Gagen i Byg, og altsaa herved har benyttet Kornpriserne eller rettere Capitelstarten paa Byg som Regulator for Priserne Stigen og Falden i Almindelighed, har Ministeriet ikke kunnet gaee ind paa Forslaget. Saavel ved de Forhandlinger, som have fundet Sted paa Rigsdagen om de tidligere Dyrtidslove, som navnlig ved de Oplysninger, der nu ere fremkomne ved Forarbejderne til det almindelige Lønnings-lovforslag for Kongeriget, synes det Uholdbare tilstrækkelig godtgjort i den Anskuelse, at alle Ting's Pris retter sig efter eller staaer i et fast, ikke let fluctuerende, Forhold til en enkelt Kornfort, hos os Byg. Ministeriet har derfor ikke kunnet tilraabe at tilveiebringe en Gageforhøielse efter dette System. Derimod hat Ministeriet

for alle dem, hvis Lønninger af Comiteen vare tilsigtede forbedrede ved en Convertering af en Del af disse til Byg, i Lovforslaget optaget passende Normal-Penge-lønninger eller personlige Tillæg til de nuværende Lønninger. En Sammenligning imellem det i Comitebetænkningen og det i Lovforslaget fremsatte Forslag vil vise, at, naar Bygget regnes til 4 Rd. pr. Td., medfører det sidste Forslag en, dog i og for sig uvæsentlig, større Udgiftsforøgelse, hvilken Forskjel imidlertid bliver forsvindende, naar Bygget, hvad der er en ikke ringe Sandsynlighed for og vel nærmest har været Comiteens Tanke, holder sig i en Pris af 5 Rd. eller noget derover.

Med Hensyn til Lovforslagets enkelte Paragrapher haves kun nogle Bemærkninger at tilføie.

Til § 1. Om den Ligestilling i Henseende til Lønning med de andre Faculteter, der her er foreslaaet for det lægevidenskabelige Facultet, henholder Ministeriet sig til hvad derom er yttret i Comitebetænkningen.

Idet Ministeriet har fundet den Scala, der er opstillet i Comitebetænkningen for Oprykningen til høiere Lønning efter visse Tjenestear, vel begrundet i det derfor Anførte, har man dog troet at burde gjøre den Forandring i Forslaget, at en Lønning af 2,200 Rd. indtræder efter 15 Istedetfor efter 16 Aars Tjenestetid, hvorved der er søgt baade at simplificere Reglen og at bringe Aldersperioderne for Oprykningen i Overensstemmelse med dem, som gjælde efter de alt givne Lønningslove og ere foreslaaede ved det almindelige Lønningsforslag for Kongeriget's Embedsmænd.

Den i Paragraphen optagne særegne Bestemmelse for Beregningen af Tjenestetiden for Lectorerne i det lægevidenskabelige Facultet er i den academiske Lærerforsamling vedtaget som Ændringsforslag til Comitebetænkningen. Selve Bestemmelsen har i høj Grad Billigheden for sig, naar der hensees til disse Stillingers Beskaffenhed som normerede Læreposter i Facultetet og med samme Forretninger som de egentlige Professoreter, og til den Erfaring, der haves om, at Vacance i Facultetet forholdsvis indtræder sjældnere end i de andre Faculteter.

Til § 2. Med den her foreslaaede Forhøielse er det alene hadt for Die at forbedre de Lønninger, der udredes til de fast ansatte extraordinære Docenter. Derimod er det antaget, at de Honorarer, som af den i Paragraphen nævnte Conto afholdes for Forelæsninger, der temporært ere overdragne til forskjellige Docenter, burde holdes udenfor Lønningsloven, idet en Forhøielse af disse, saaafrømt den skulde vise sig fornøden, ligesom maa henhøre under de Udgifter, som Contoen har at bestride af sit ordinære, ved Finantsloven bevilgede, Beløb.

Af Contoen udredes for Tiden normeret Professoreforlønning til en, midlertidig som Professore for extraordinarius, i Universitetets Tjeneste tilbagetraadt Professore for ordinarius i latin Philologi. Det er betragtet som en Selvsølge, at denne Lønning bliver, efter den Paagjældendes Tjenestetid, at ansætte efter Reglerne for de normerede Professore for Lønning ifølge foranstaaende § 1, hvilket foranlediger en Udgift under Contoen af 400 Rd. aarlig med et Tillæg af 90 Tønder Byg aarlig. Forrigt medfører Beskaffenheden af de her ommeldte Stillinger, der ere extraordinære, at de enkelte Lønningers Beløb ikke egne sig til fastsættelse ved Lov, hvorfor Forslaget indskrænker sig til Bevilgelse af en samlet Sum.

Om det i Paragraphens Slutning tagne Forbehold med Hensyn til Beregningen af de extraordinære Docenters Tjenestetid, naar de indtræde i normeret Plads, kan man henholde sig til det i Comitebetænkningen Yttrede.

Til § 3. Med Hensyn til, at der er gjort Forslag til en kun midlertidig Bestemmelse for Universitetsbibliothekets Personale, henvises til Comitebetænkningen, ligesom der overhovedet med Hensyn til Enkelthederne i denne Paragraph ikke vides Noget nærmere at tilføie denne.

Til § 4. Lønningerne for Bogholderen, Kasseren og Kassecontrolløren ere optagne med et noget høiere Beløb end efter Comiteens Forslag, hvilken Forhøielse efter disse Stillingers Betydning for den hele Regnskabsføring og efter den Tid, som en tilbørlig Varetagelse af Forretningerne i disse gjør Fordring paa, baade ansees nødvendig, og heller ikke er større end fornødent, naar man til enhver Tid skal være sikret dygtige Forretningsmænd i Posterne.

Den med Hensyn til Tjenestetidens Beregning for samme Embeder optagne Bestemmelse er naturlig begrundet i Embedernes indbyrdes Forhold.

For Universitets- og Communitetsforvalternes Vedkommende bemærkes særlig, at de ved Siden af deres Lønninger oppebære, hver især, en aarlig Godtgørelse til Contorhold og for Reiseudgifter, der i Forhold til deres nuværende Forretninger maa ansees rundelig.

Til § 7. Angaaende denne udtrykkelige Tilslifring af Pensionsberettigelse efter Lov af 5te Januar 1851 for de i Paragraphen ommeldte 5 Embedsmænd kan Ministeriet henholde sig til Betænkningen. At udstrække Bestemmelsen videre end til disse er af Ministeriet befundet ufornødent og utilraadeligt.

Til § 8. Det er her blot at bemærke, at Viceinspectorposten ved Regentens ikke er bestemt til Inddragelse, saaledes som Indringerne om den i Comitebetænkningen kunde lede til at antage. Derimod er Lønningen, hvormed Stillingen er aflagt, kun personlig. At Viceinspectørens Lønning noget forøges, har været Gjenstand for en af de Indringer, som den academiske Lærersforsamling, efter det ovenfor Berørte, har vedtaget ved Comitebetænkningen.

Til § 10. Med Hensyn til Bestemmelsen i Paragraphens sidste Passus henvises til Comitebetænkningen.

Oversigt over Lønningerne ved Kjøbenhavns Universitet og Communitet.

	Efter Finantsloven for 1857/58.	Efter Lovforslaget.		
		Tillæg i Penge.	Talt Penge.	Tillæg i Byg.
	Nr.	Nr.	Nr.	Tr.
A. Universitetet.				
1. Normerede Professorer og Lærere.				
Nuværende Gager	72,000.			
derunder:				
1ste Lector ved det medicinske Facultet	800 Rb.	400.		25.
2den Lector ved det medicinske Facultet	600 —	400.		25.
Docenten i Lybft	1,000 —	200.		25.
— i Fransk	800 —	400.		25.
— i Engelsk	800 —	400.		25.
		1,800.		125.
Hertil 90 Tr. Byg for hver af de normerede Professorer				3,510.
For det medicinske Facultets Eigestilling		3,400.		
ialt ...	72,000.	5,200.	77,200.	3,635.
2. Extraordinære Docenter af Universitetets Budget Udgiftspost 8.				
Conferentsraad Madvig	2,200 Rb.			
Professor Gieslason	1,200 —			
— Allen	1,200 —			
— Schiøtz	1,000 —			
— Borjaae	600 —			
— Høyen	600 —			
Dr. ph. Brøchner	600 —			
Cand. juris Larsen (400 Rb.)	200 —			
Honorarer:				
Professor Stephens	400 —			
— Schjødt	400 —			
— Lange	600 —			
Cand. mag. Pütken	300 —			
	9,300.	2,100*)	11,400.	90.

*) Til Udredelsen af dette Beløb indvindes 700 Rb., see ovenfor Side 3.

Efter Finansløven for 1857/58.		Efter Lovforlaget.		
		Tillæg i Penge.	Talt Penge.	Tillæg i Byg.
		Nd.	Nd.	For.
3. Museer og Samlinger.				
a. Bibliotheket:				
Bibliothekaren	1,600 Rd.	200.	1,800.
1ste Underbibliothekar.....	1,050 —	150.	1,200.
2den —	550 —	100.	650.
Et Bud.....	150 —	50.	200.
	3,350.		500.	3,850.
b. Den botaniske Have:				
Gartneren (fri Bolig og 6				
Favne Brænde).....	1,200 Rd.	400.	1,600.
en Assistent	500 —	200.	700.
4 Gartnerhøvede }	1,828 —	300.	2,128.
Portner				
Materialsnedker }				
	3,528.		900.	4,428.
c. Det zoologiske Museum:				
en Assistent	500 Rd.	200.	700.
en Conservator.....	400 —	200.	600.
Et Bud (fri Bolig)	240 —	40.	280.
	1,140.		440.	1,580.
d. Det normal-anatomiske Museum:				
Conservator, som Docent i				
practisk Anatomi	400 Rd.	400.
1ste Projector.....	400 —	100.	500.
2den Projector.....	200 —	100.	300.
et Bud	115 —	35.	150.
	1,115.		235.	1,350.
e. Det pathologisk-anatomiske Museum:				
en Projector	200.	100.	300.
f. Det mineralogiske Museum:				
til Assistance	200.	100.	300.
g. Museet for Physiologi og sammenlignende Anatomi:				
til Projectorarbejde	200 Rd.	100.	300.
en Opvarter og Skeletør 120 —	40.	160.
	320.		140.	460.
h. Det astronomiske Observatorium:				
en Observator	450 Rd.	250.	700.
hvoraf 150 Rd. er Beta-				
ling for calculatoriske Ar-				
bejder.				
en Karl.....	50 —	50.
for Tilsyn med Instrument-				
samlingen	50 —	50.
	550.		250.	800.
Talt Samlingerne ...	10,403.		2,665.	13,068.

Efter Finantsløven for 1857/58.		Efter Lovforslaget.					
		Tillæg i Penge.		Tillæg i Byg.			
		Nr.	ß.	Nr.	Nr.	ß.	Tr.
4. Univerfitetsqvæsturens Embedsmænd.							
Dvæstor	2,000 Rb.					2,000.	90.
Bogholderen	1,650 —			150.		1,800.	50.
Kassereeren	1,600 —			200.		1,800.	50.
Kasjecontrolløren	1,400 —					1,400.	50.
en Assistent	600 —					600.	
to Skrivere à 360 Rb.	720 —			130.		850.	
et Bud	360 —			65.		425.	
	8,330 Rb.			545.		8,875.	240.
to Inspectores qvæsturæ à 200 Rb.	400 —			200.		600.	
4 Univerfitets- og Communitetsforbalttere:							
1 à 1,226 Rb. 65 ß.						1,326. 65	
1 à 1,280 —				400.		1,380.	
1 à 1,000 —						1,100.	
1 à 890 —						990.	
	4,396 Rb. 65 ß.						
		13,126. 65		1,145.		14,271. 65	240.
5. Underordnede Betjente.							
2 Univerfitetspedeller à 300 Rb.	600 Rb.			100.		700.	
Pedellen ved det lægevidens- skabelige Facultet	350 —			50.		400.	
Univerfitets-Portneren	300 —			50.		350.	
Univerfitets-Hjæbderen	135 —			90.		225.	
Budet ved det lægevidenska- belige Facultet	50 —					50.	
		1,435.		290.		1,725.	
6. Nogle af Comiteen forbignæede Embedsmænd og Betjente.							
Forstanderen for det juridisk- practiske Selskab	300 Rb.			100.		400.	
Secretæren ved den Arne Magnæanske Stiftelse	300 —			100.		400.	
Secretarius Consistorii	200 —						
Referendarius Consistorii	200 —			100.		700.	
Consistorii Fuldmægtig	200 —						
Pastoralseminariet:							
Provst Mønter	400 Rb.						
Slotspræst Paulli	600 —						
Statsraad Casse	200 —			300.		1,600.	
Organist Berggreen	100 —						
	1,300 —						
		2,500.					
	Zalt	2,500.		600.		3,100.	
Recapitulation:							
1		72,000.		5,200.		77,200.	3,635.
2		9,300.		2,100.		11,400.	90.
3		10,403.		2,665.		13,068.	
4		13,126. 65		1,145.		14,271. 65	240.
5		1,435.		290.		1,725.	
6		2,500.		600.		3,100.	
		108,764. 65		12,000.		120,764. 65	3,965*)

*) Af denne Udgift bliver Communitetets Andel i Dvæsturudgifterne at udrede af Communitetet.

Efter Finantsloven for 1857/58.	Efter Lovforslaget.		
	Lillæg i Penge.	Salt Penge.	Lillæg i Byg.
	Rd.	Rd.	Tdr.
B. Communitetet.			
1 Kassecontrollør ved Communitetet ..	500.	100.	600.
1 Skriver	100.	50.	150.
Regentsprovisen	500.	500.
Regentsportneren	250.	50.	300.
Viceinspectøren paa Regentens	100.	100.	200.
Lægen ved Regentens og Collegierne ...	200.	100.	300.
Medlemmerne af Communitetsstipendie- beskyttelsen à 100 Rd.	300.	300.
Til at lønne et Bud: 50 Rd.	50.	50.
	2,000.	400.	2,400.

Lovforslaget undergik en gennemgaaende Forandring ved Behandlingen i Rigsdagen og blev af Samme vedtaget i en hel ny Skikkelse.*) I Korthed bemærkes herom Følgende:

Det for Universitetet særlig forelagte Lovudkast blev samlet til een Lov med de af Ministeriet samtidig forelagte Lovudkast a) om en Forbedring af Lønningerne ved den polytechniske Lærestanstalt, b) om Lønningesforhøielse for Embeds- og Tjenestepersonalet ved Sorø Academi udenfor Lærerne ved Skolen og Opdragelsesanstalten, c) om et Tillæg til de ved Lov af 28de Marts 1855 fastsatte Lønninger for de ved de lærde Skoler i Kongeriget Danmark og ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt ansatte Rectorer og Lærere, d) om Lønninger for de ved det Kongelige Dødsstammeinstitut ansatte Embedsmænd og Betjente, hvortil endnu blev føiet Lønningerne for de ved Skolelærerseminarierne ansatte Embeds- og Bestillingsmænd.

I Spidsen af Loven blev indstødt to nye almindelige Bestemmelser. Den ene af disse angik Omsætningen af en Dvotabel af Lønningerne til Sæd, saaledes at 5 Rd. sættes lige med en Tonde Sæd og at Sæden beregnes Embedsmændens til Indtægt med Gjennemsnitsværdien af de 4 Sædarter, Hvede, Rug, Byg og Havre efter Capitelstærten for det foregaaende Aars Afgrøde af Hvede i det samlede Hollands-Falsters Stift og af Rug, Byg og Havre i Sjællands Stift. Den anden Bestemmelse gjaldt Cumulation af flere Embeder og gik ud paa, at den Embedsmænd, som forener flere Embeder eller offentlige Bestillinger, skal i disses sammenlagte Lønninger lide et Afdrag, saa stort som Halvdelen af alle disse Lønninger tilsammen.

For Universitetet særligt blev det foreslaaede Dyrkningsystem med Alders-tillæg efter visse Aars Tjeneste vedtaget uforandret. Derimod bleve Lønningssatserne forandrede, idet der istedenfor Lovforslagets Begyndelseslønning 1,200 Rd. med 90 Tdr. Byg blev sat en Begyndelseslønning af 1,500 Rd. og et Maximum for Lønningen af 2,900 Rd. med den ovenfor omtalte Sædomskrivning.

*) Rigsdagstid. for 1857, 9de Sess. Folketh.-Tid. Sp. 47—49, 524—59, 2911—78, 2981—3056, 3279—3354. Landsth.-Tid. Sp. 1380, 87, 1457—75, 1633—48, 1712—28. Anh. A. Sp. 429—30, 45—52, 53—64, 465—556, 825—30, 1361—70. Anh. B. Sp. 429—430. Dep.-Tid. for 1857, S. 1019—28, 1145—54, 66—69, 84—91; for 1858, S. 145—152.

For de to Lectorer ved det lægevidenskabelige Facultet og de 3 normerede Docenter i de levende Sprog ved det philosophiske Facultet blev Lønningen bestemt til 1,100 Rd., efter 3 Aars Tjenestetid til 1,300 Rd. og efter 6 Aars Tjenestetid lige med Professorer paa hngst Gage og fremdeles samme Alderstillsæg som disse.

For de extraordinære Docenter blev den særlige Bestemmelse i Lovforslaget om et Anciennetetsforbehold udfødt.

Tvende nye Bestemmelser bleve tilføiede i Loven, den ene, at de Universitetslærere, som herefter ansættes, forpligtes til uden Vederlag at holde Forelæsninger ved den polytechniske Væreanstalt, den anden, at Afdelingen til Læreroposterne ved Universitetet ikke skal være indskrænket ved nogen bestemt Examen.

For samtlige Embeds- og Bestillingsmænd udenfor Lærerpersonalet blev der ikke fundet Føie til at foretage nogen Lønningsforandring eller bevilge den, Enkelte af dem ved Lovforslaget tiltænkte, Lønningsforhøielse. I Loven blev der kun særligt optaget de hidtilværende Lønninger med Tillæg af Sædomsfrivning for følgende pensionsberettigede Embedsmænd: Bibliothekaren, Gartneren ved den botaniske Have, Dvæstor og Bogholderen ved Universitetsquæsturen.

Til Lønningerne for alle de øvrige Embeds- og Bestillingsmænd blev bevilget en samlet Sum af indtil 20,000 Rd. aarlig, hvoraf 11,000 Rd. omskrives til Sæd. Fremdeles blev en samlet Sum af 2,700 Rd. henlagt til Udredelsen af de Lønninger, der ere at betragte som Honorarer, hvilke udelukkes fra Sædomsfrivning. Under disse blev 100 Rd. bevilget til Forhøielse af Regentslægens Honorar.

Sluttelig blev der i Loven tilføiet midlertidige Bestemmelser om en Begrænsning af de efter Lovens Bestemmelser udkommende Lønningstillæg og om Vibeholdelsen af de Indtægter, som Enkelte for Tiden maatte have mere end der vilde tilkomme dem efter Loven.

Den derefter udkomne Lov om Lønninger for de ved Kjøbenhavns Universitet, den polytechniske Væreanstalt, de lærde Skoler og Sorø Academi samt det Kongelige Døvstummeinstitut og Skolelærerfeminarierne ansatte Embeds- og Bestillingsmænd lyder saaledes. *)

Vi Frederik den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark, o. s. v. Gjøre vitteligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Almindelige Bestemmelser.

§ 1. Af de i denne Lov fastsatte aarlige Lønninger, der ikke ere opførte som Honorarer eller indbefattede under de for forskjellige Embeder og Bestillinger fastsatte runde Summer, ansættes 60 Rd. af hvert af de første 5 Hundreder, 40 Rd. af hvert af de følgende 5 Hundreder, 20 Rd. af hvert af de næste 5 og endelig 10 Rd. af hvert af de derefter følgende 5 Hundreder til Sæd, saaledes at 5 Rd. sættes lige med en Tønde Sæd. Denne Ansættelse finder kun Sted, forsaavidt den giver et helt Antal Tønder, medens det øvrige Beløb ikke bliver Gjenstand for Ansættelse. Fremdeles skal den Del af den aarlige Lønning, som efter denne Be-

*) Skjøndt Loven kun delviis angaaer Universitetet, meddeles den dog her i sin Helhed for at have den samlet paa et Sted i „Meddelelserne“.

stemmelse kommer Embedsmændene til Gode, afrundes saaledes, at den udgjør et lige Antal af hele Rigsdalere, saa at det Overskydende bortfalder.

Det Quantum Sæd, der saaledes tilkommer en Embeds- eller Bestillingsmand, beregnes ham til Indtægt med Gjennemsnitsværdien af de 4 Sædarter, Hvede, Rug, Byg og Havre efter Capitelstarten for det foregaaende Aars Afgrøde af Hvede i det samlede Volland-Falsters Stift og af Rug, Byg og Havre i Sjællands Stift.

Den Sædværdi, som herefter kommer Vedkommende tilgode, ansættes dog i intet Tilfælde til mindre end 5 Rd. pr. Tonde. Den udbetales ham i Forbindelse med og paa samme Maade som hans øvrige Gage.

§ 2. Forener Nogen flere af Staten lønede Embeder eller Bestillinger, komme de ham derfor tillagte Pengeindtægter, hvad enten disse udredes af Kongerigets Finantser eller af de i Finantsloven opførte særlige Fonds eller de ere opførte paa Monarchiets eller en anden Landsdels Budget, sammenlagte i Betragtning, og bliver for Kongerigets Vedkommende det ham tilkommende Quantum Sæd at udrede med en forholdsmæssig Del af det til den samlede Lønning svarende Beløb.

§ 3. Forener Nogen flere Embeder eller offentlige Bestillinger, skal han i disse sammenlagte Lønninger lide et Afdrag, saa stort som Halvdelen af alle disse Lønninger, med Undtagelse af den højeste, eller forsaavidt flere ere lige høje, en af disse; dog bør dette Afdrag aldrig overstige en Fjerdedel af den samlede Lønning. Dette Afdrag fordeles paa de forskellige Embeders eller Bestillingers Indtægter i Forhold til disse Størrelse, men indeholdes ifølge denne Lov kun af de Lønninger, der udredes af Kongerigets Finantser eller af de Stiftelser, hvis Indtægter og Udgifter bestemmes i Finantsloven. For de nu Ansattes Vedkommende skulle Afdragene ifkun skee af de ved denne Lov fastsatte Pengetillæg.

Det forbeholdes iøvrigt nærmere at ordne dette Forhold ved de aarlige Finantslove, forsaavidt Saadant maatte vise sig nødvendigt.

Universitetet.

§ 4. Normerede Professorer og Lærere. De normerede Professorer af samtlige Faculteter ved Kjøbenhavns Universitet lønnes:

ved den første Ansættelse med	1,500 Rd. aarlig,
efter 3 Aars Tjenestetid	— 1,700 — —
— 6 — —	— 1,900 — —
— 9 — —	— 2,100 — —
— 12 — —	— 2,300 — —
— 15 — —	— 2,500 — —
— 20 — —	— 2,700 — —
— 25 — —	— 2,900 — —

De to Lectorer ved det lægevidenskabelige Facultet og de 3 normerede Docenter i de levende Sprog lønnes:

ved den første Ansættelse med	1,100 Rd.
efter 3 Aars Tjenestetid	— 1,300 —
— 6 — —	—	sættes de lige med Professorer paa
		høgst Gage og nyde derefter samme Alderstillæg som disse.

§ 5. Til en Forbedring af de ekstraordinære Docenters Lønninger, der for

Tiden afholdes af Universitetets Reservecfonds disponible Renter, Universitets Budget, Udgiftspost 8, tilstaaes 2,500 Rd. aarlig, hvoraf 650 Rd. ansættes i Sæd (§§ 1—2).

§ 6. Det paalægges de Universitetslærere, som herefter ansættes, uden særligt Bederlag at holde de Forelæsninger og lede de Øvelser i den polytechniske Lærestalt, som henhøre under deres Fag. Adgangen til Lærerposterne ved Universitetet skal ikke være indskrænket ved nogen bestemt Examen.

§ 7. De Indtægter, som nogle af Universitetslærerne oppebære som Medlemmer af Stipendie- og Communitetsbestyrelsen, som Ephorer, Inspectores Quæsturæ, Referendarius Consistorii, Secretær i Consistoriet, som Hospitalslæger og som Lærere ved den polytechniske Lærestalt, skulle ikke inddrages under Bestemmelserne i denne Lovs § 3.

§ 8. Bibliothekaren lønnes indtil videre med 1,600 Rd., Gartneren ved den botaniske Have med 1,200 Rd. (foruden fri Bolig og 6 Favne Brænde), Dvæstor med 2,000 Rd., Bogholderen med 1,650 Rd.

§ 9. Der stilles til Ministeriets Raadighed en samlet Sum af indtil 20,000 Rd. aarlig, hvoraf 11,000 Rd. ansættes til Sæd og udbetales efter Bestemmelserne i § 1, for dermed at lønne de ved Universitetet, sammes Museer og Samlinger, Universitetsquæsturen og Communitetet antagne Bestillingsmænd og Betjente, nemlig Underbibliothekarerne, Observator ved det astronomiske Observatorium, Professorer, Conservatorer, Regentsens Provst og Viceinspector, Secretæren ved den Arne-Magnæanske Stiftelse, Consistorii Fuldmægtig, Forvaltere, Kasseren ved Dvæsturen, Kassecontrolløren, Assistenten, Gartnersvende, Pedeller, Skrivere, Portnere, Fyrbødere, Budde og Materialsnekere, samt til Assistance ved det mineralogiske Museum, Professorarbejde ved Museet for Physiologi og sammenlignende Anatomi og Tilsynet med det astronomiske Observatoriums Instrumentsamling.

§ 10. Som Honorarer bevilges en samlet Sum af 2,700 Rd., nemlig til Inspectores quæsturæ, Secretarius Consistorii, Referendarius Consistorii, Forstanderen for det juridisk-practiske Selskab, Lærerne ved Pastoralseminariet og Lægen.

§ 11. De i § 4 omhandlede Embedsmænd, der ikke ved denne Lov faae en Gageforhøielse af 200 Rd., skulle, forsaavidt de have været ansatte mindst 3 Aar, som personligt Tillæg have en saa stor Forøgelse af deres nuværende Lønning, at denne forøges med ovennævnte Beløb. Forsaavidt derimod nogen af disse Embedsmænds nuværende Gage ved denne Lov forøges med mere end 30 pCt., skal Gagetillæget nedsættes til dette Beløb, og skal den saaledes fremkomne Gage være den, der tilkommer ham ifølge hans nuværende Tjenestetid. For hver tre Aars yderligere Tjenestetid forøges Gagen med 200 Rd., indtil den naaer 2,500 Rd. eller en Sum, der ligger mellem 2,500 og 2,700 Rd., hvorefter den efter hver fem Aars Tjenestetid forøges med 200 Rd., dog at den ei overstiger 2,900 Rd. Ved den i denne Paragraph bestemte Nedsættelse af Gagen maa denne dog ikke gaae ned under 1,500 Rd.

Den polytechniske Lærestalt.

§ 12. De faste Lønninger ved dette Institut ansættes herefter saaledes: Lærerne i Mathematik og i Maskinlære og geometrisk Tegning lønnes som de normerede Docenter ved Universitetet.

Lærerne i Chemi lønnes hver med 800 Rd. aarlig.

Læreren i Fysik lønnes med 400 Rd. aarlig,
 Læreren i Technologi lønnes med 1,600 — —

§ 13. De ovennævnte Lærere ere forpligtede til, om forlanges, at holde de til deres Fag hørende Forelæsninger ved Universitetet. Den nuværende Lærer i Massinlære er forpligtet til uden særligt Vederlag at forestaae Tegneundervisningen og holde Forelæsninger over den mathematiske Fysik.

§ 14. Til Honorar for det Medlem af Bestyrelsen, der tiltræder samme i Sager, der angaae Institutet for Metalarbejdere, fastsættes 100 Rd. aarlig.

Til Honorarer for Forelæsninger over Mathematik, descriptiv Geometri, Naturhistorie og Bygningsfagene, samt midlertidigt over Landøkonomi og Agerdyrkningschemi bevilges 3,100 Rd. aarlig.

Paa de i denne Paragraph nævnte Honorarer komme Bestemmelserne i § 3 ikke til Anvendelse.

§ 15. Til Inspektøren, Bærfstedsforstanderen, 5 Amanuenses, en Mechanikus og 4 Betjente bevilges en samlet Sum af indtil 4,100 Rd. aarlig, hvoraf 2,400 Rd. ansættes til Sæd.

De lærde Skoler i Kongeriget og Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt.

§ 16. Paa de ved Lov af 28de Marts 1855 fastsatte Lønninger for Rectorerne og Lærerne ved de lærde Skoler i Kongeriget Danmark og ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt skulle Bestemmelserne i nærværende Lovs §§ 1 til 2 incl. komme til Anvendelse.

§ 17. Til Inspection og Tilsyn med Skolebibliothekerne bevilges i Honorar en samlet Sum af 1,682 Rd. Ligeledes bevilges til Inspection og Tilsyn med Bibliotheket og Samlingerne i Sorø, til Lægehjælp og Universitetsqvæsturens Bestyrelse af Academiets Depositum i Honorar en samlet Sum af 1,810 Rd.

Paa disse Honorarer komme Bestemmelserne i § 3 ikke til Anvendelse.

§ 18. Til Pedellerne ved de lærde Skoler og Kønne høiere Realskole stilles en samlet Sum af 1,320 Rd., hvoraf 730 Rd. ansættes til Sæd, til Ministeriets Raadighed.

§ 19. Bestemmelserne i § 1 komme ikke til Anvendelse paa Lærernes Andel i Skolepengene, eller paa de Beløb, der ere tilstaaede i Husleiehjælp, Godtgjørelse for afstaaet Embedsjord og Husleilighed eller for Brændsel, til Hestehold o. desl.

Embedsmænd ved Sorø Academies Gods-, Kasse- og Regnskabsvæsen, samt ved sammes Forstvæsen.

§ 20. Inspektøren for Sorø Academies Gods-, Kasse- og Regnskabsvæsen lønnes med 1,650 Rd., Bogholderen med 800 Rd. og for hver femte Aars Tjeneste et Tillæg af 200 Rd. indtil 1,600 Rd. Forstinspektøren lønnes med 1,200 Rd.

§ 21. Der stilles til Ministeriets Raadighed en samlet Sum af indtil 4,300 Rd., hvoraf 2,000 Rd. ansættes til Sæd, for dermed at lønne Kassereren, Assistenten, Gymnastikasistenten, Gartneren, Organisten, Sygevogterfæn, Opvartere, Budde og Gangfene ved Sorø Academies Skole og Opdragelsesanstalt, samt ved Gods-, Kasse- og Regnskabsvæsenet. Ved Vacance i Kassererposten nedsættes Summen med 600 Rd.

Endvidere stilles til Ministeriets Raadighed en samlet Sum af indtil 4,750 Rd.,

hvoraf 2,700 Rd. ansættes til Sæd, for dermed at lønne 2 Skovridere, 1 Forst-candidat, 13 Skovfogeder og 2 Tilfynsmænd.

§ 22. Der bevilges en Sum af 884 Rd. i Honorarer til Præst, Byfoged, Klokker, Graver, Ringer, Arrestforvarer, Uhrmager og Skorstensfeier. Pigeledes bevilges 532 Rd. 32 f. i Honorar til Forstkassereren og det øvrige underordnede Personale ved Forstvæsenet.

Det Kongelige Døvstumme-Institut.

§ 23. Forstanderen for det kongelige Døvstumme-Institut, der tillige er Førstelærer, lønnes ved den første Ansættelse med 1,600 Rd. aarlig. For hver 5 Aars Tjeneste forøges Lønnen med et Tillæg af 200 Rd., dog saaledes, at den ikke kan overstige 2,200 Rd. Den uuværende Forstander beholder, hvad han har mere, end her er fastsat, som et personligt Tillæg.

§ 24. Anden- og Tredeleærer lønnes hver med 500 Rd. aarlig og fri Bolig for en Ugift. For hvert 3die Tjenestenaar erholde de et Tillæg af 100 Rd. hver, indtil Gagen er naaet til 1,000 Rd.

§ 25. Fjerde- og Femtelærer lønnes hver med 400 Rd. aarlig samt fri Bolig for en Ugift. For hvert tredje Tjenestenaar erholde de et Tillæg af 50 Rd. hver, indtil Gagen er naaet til 1,000 Rd.

§ 26. De øvrige Lærere, hvilke den intellektuelle Undervisning er betroet — hvis Antal for Tiden er 2, men ved Døvstumme-Institutets eventuelle Udvidelse vil blive 3 — lønnes hver med 300 Rd. aarlig, fri Kost og Bæff som en Elev paa Institutet samt Bolig for en Ugift og erholde for hvert tredje Tjenestenaar et Tillæg af 50 Rd. hver, indtil Gagen er naaet til 800 Rd.

§ 27. Første Lærerinde lønnes med 300 Rd. aarlig samt fri Bolig for en Ugift og erholder for hvert 3die Tjenestenaar et Tillæg af 50 Rd., indtil Gagen er naaet til 600 Rd. — Anden Lærerinde lønnes med 200 Rd. aarlig samt fri Bolig for en Ugift og erholder for hvert 3die Tjenestenaar et Tillæg af 25 Rd., indtil Gagen er naaet til 400 Rd.

§ 28. Til Lønningerne for Lærerne i Tegning og Gymnastik og for Haandværkslærerne, samt for Lægen og de øvrige ved Døvstumme-Institutet ansatte Betjente ansættes en samlet Sum af 2,100 Rd. aarlig. — Haandværkslærerne tillægges derhos fri Bolig for en Ugift og Portneren fri Bolig for en Gist.

§ 29. Det Deputat af Brænde og Lys, som hidtil har været tillagt flere af Institutets Embedsmænd og Betjente, bortfalder fra den Tid, da nærværende Lov træder i Kraft, dog saaledes, at disse Emolumenter vedblive som personlige Tillæg for dem, hvis Pengeløn ikke ved denne Lov er bleven forhøiet med et tilsvarende Beløb.

Skolelærerseminarierne.

§ 30. Paa de ved Lov af 15de Februar 1857 fastsatte Lønninger til Forstanderen ved Jonstrup Seminarium og Lærerne ved alle Skolelærerseminarierne skulle Bestemmelserne i nærværende Lovs §§ 1 til 2 incl. komme til Anvendelse.

§ 31. Der bevilges for alle Skolelærerseminarierne en samlet Sum af indtil 800 Rd. i Honorarer for Seminaristernes praktiske Veiledning, Lægetilsyn, Protocolføring og deslige.

§ 32. Til Betjente og Gangkoner bevilges for alle Skolelærerseminarier en samlet Sum af 416 Rd., hvoraf 250 Rd. ansættes til Sæd.

Almindelige Bestemmelser.

§ 33. Hvad Noget maatte have mere i Løn, end der efter denne Lov tilkommer ham, beholder han som personligt Tillæg. Personlige Tillæg bortfalde med de Beløb, hvormed Gagen forøges ved Alderstillæg.

§ 34. Hvad der i Henhold til denne Lov udredes i Honorar eller i Lønninger af de i §§ 9, 10, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 28, 31 og 32 udkastede samlede Summer, giver ikke Afgang til Pension, dog at de nu Ansattes Ret forbeholdes.

§ 35. Denne Lov, der træder i Kraft den 1ste April 1858, underkastes en almindelig Revision inden Udløbet af Finantsaaret 1863—64. For Finantsaaret 1858—59 bevilges det Tilskud til Lønningerne, som udfordres efter nærværende Lov.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Vort Slot Christiansborg, den 12te Januar 1858.

Under Vort Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

C. Hall.

Som særlige, Loven af 12te Januar 1858 vedkommende, Bestemmelser ere, forsaavidt Universitetet angaaer, at mærke:

— Ved Lov af 19de Februar 1861 om Lønninger for de under Kongerigets Ministerier hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af selve Ministeriernes Personale § 3, sammenholdt med § 1, er med Hensyn til Beregningen af den Sæd, hvortil Lønningen efter Lov af 12te Januar 1858, § 1, omskrives for de i Lovens § 8 ommeldte Embedsmænd gjort den Forandring, at Sæden ved Omskrivningen ansættes til 4 Rd. Lønden istedenfor til 5 Rd.

— Kort efter at Loven af 12te Januar 1858 var udkommen, blev til Veiledning for Dvæsturen ved Dpgjørelsen af den nødvendige Fortegnelse over de ved Loven bestemte Lønninger ved Ministeriets Skrivelse af 16de Marts 1858 meddelt Samme dels almindeligere Regler for Lovens Anvendelse i forskellige Hovedpunkter, om hvilke dens rette Forstaaelse fremkaldte Spørgsmaal, dels en foreløbig Dpgjørelse af eller Bemærkninger om Lønningssubregningen for Enkelte af Professorerne og Docenterne, for hvis Vedkommende der med Hensyn til Anciennet, personlige Tillæg eller deslige Momenter kunde reises Tvivl.

De saaledes om Lovens Anvendelse i Almindelighed meddelte Regler ere givne saaledes:

ad §§ 1 og 2.

Disse Paragraphers Anvendelse ffjønnes ikke at kunne foranledige Tvivl eller Vanskelighed, saameget mindre som der herved i det Hele kan følges samme Regler, som ere lagte til Grund ved Gjennemførelsen af Lovene af 28de Februar 1856 og 15de Februar 1857 om Udbetaling af Gagerne for Finantsaarene 1856—57 og 1857—58.

§ 3. Ved at bringe denne Paragraph i Anvendelse i Forbindelse med Forfristerne i Lovens § 11 er det et Hovedspørgsmaal, om Afkortningen efter § 3 skal foretages før eller efter Nedsættelsen ifølge § 3, 2det Punktum.

Ligesom det i og for sig er det Naturlige og synes at være forudsat ved Lovens § 3, at Afkortningen efter denne Paragraph skal skee førend Nedsættelsen, efter § 11, saaledes forekommer det Ministeriet utvivlsomt, at denne Fremgangsmaade følger af Opstillingen i Loven og den utvetydige Hensigt med § 11, der ikkun giver nærmere Bestemmelser for Overgangstiden. Efterat nemlig § 3 uden Henvisning til de efterfølgende Paragrapher har givet den almindelige Regel for Afkortning paa Grund af, at den samme Embedsmand forener flere Embeder eller offentlige Bestillinger, og derpaa § 4 den almindelige Regel for Universitetslærernes Lønningsafsatser, følger i § 11 en transitorisk Forskrift om den Begrændsning, som de efter Lovens ferudgaaende Paragrapher udkommende Lønninger skulle underkastes med Hensyn til de øieblikkelige Indhavere. Naar det da i § 11, 2det Punktum, hedder „og skal den saaledes fremkomne Gage være den, der tilkommer ham ifølge hans nærværende Tjenestetid“, er derved den Lønning, som udkommer efter § 11, tydelig betegnet som det endelige Resultat af Lovens Anvendelse paa den Paa-gjældende. Med denne Paragraphens klare Hensigt vilde det komme i Strid at lade Afkortningen efter § 3 foregaae efter Nedsættelsen ifølge § 11, da i saa Fald den efter § 11 udregnede og i Loven som endelig betegnede Gage vilde blive hyderligere at nedsætte.

3 Overensstemmelse med denne Forstaaelse af Loven vil Ministeriet have den Regel for Udregningen lagt til Grund, at Afkortningen efter § 3 foretages førend Omfkrivningen efter § 11, og eksempelvis bliver Beregningen følgende:

Profesor Fengers nuværende Gage 1,000 Rb., bliver efter § 4, da han	
12 Aar har været Professor	2,300 Rb.
Som Directeur for Landbohøjskolen har han, saavidt	
videes,	1,000 —
	ialt... 3,300 Rb.
heri afkortes det Halve af den sidstnævnte Gage efter § 3	500 —
	tilbage... 2,800 Rb.
hvoraf Universitetet har at udrede $\frac{23}{33}$ og Kongerigets	
Finantser $\frac{10}{33}$.	
Derefter bliver hans Gage ved Universitetet.....	1,951 — 50 f.
Men da denne overstiger 30 pCt. af hans nuværende	
Gage ved Universitetet med	651 — 50 —
bliver den at nedsætte til.....	1,300 Rb.
hvilket Beløb dog atter efter § 11 sidste Punktum for-	
høies til	1,500 —
hvilken Gage bliver den, der tilkommer ham ved Universitetet ifølge hans nærværende Tjenestetid.	

Det næste almindelige Spørgsmaal ved Anvendelsen af § 3 er, hvorvidt der foruden de i Lovens § 7 nævnte Indtægter, som udtrykkelig ere undtagne fra Reglen i § 3, kunne fremtræde andre deslige Indtægter, der ikke paa en saadan Maade kunne henføres under Lønning i Embeder eller offentlige Bestillinger, at § 3 derpaa kan finde Anvendelse.

Afgjørelsen heraf vil naturligvis beroe paa Bessaffenheden af de i de enkelte Tilfælde forekommende Indtægter, hvorom fuldstændig Oplysning først vil foreligge,

naar de specielle Opgiver om hver Enkeltts Viindtægter, som Dvæsturen vil have at tilveiebringe, ere fremkomne.

Imidlertid troer Ministeriet til Veiledning ved Forstaaelsen af Loven i dette Punkt allerede her foreløbig at burde meddele nogle dels almindeligere, dels specielle Bemærkninger.

§ 3 nævner udtrykkelig kun „Embeder og offentlige Bestillinger“ og betegner, som det synes med Flid, de Indtægter, med Hensyn til hvilke Afkortningen skal skee, med Udtrykket „Lønning“, hvilket efter den Anvendelse, Ordet har faaet i Lovgivningsproget ved de senere Lønningslove, umiskjendelig antyder, at der nærmest er tænkt paa egentlige Gager, der give Pensionsberettigelse, i Modsætning til blotte Honorarer eller Vederlag for Forretninger eller Arbeide, hvormed en sliig Berettigelse ikke er forbunden. Paa den anden Side ere i Lovens § 7 enkelte saadanne Indtægter udtrykkelig undtagne fra den almindelige Regel i § 3, som i Lovens § 10 ere særlig stemplede som Honorarer, saa at Honorarer, alene som saadanne, ikke kunne siges at være undtagne fra Reglen i § 3. Herved begrundes unægtelig en ikke ringe Tvivl om, hvilken Udstrækning Bestemmelserne i § 3 skulle gives og om Paragraphens Anvendelse efter det Bemærkede kan indskrænkes til Lønninger. Men efter den Tanke, som baade Udtrykkene i Paragraphen og Anden i det Hele, der gaaer igjennem Loven, tilsiger at underlægge Bestemmelsen i § 3, ligesom ogsaa i Henhold til de Udtalelser, der om Paragraphens Forstaaelse fandt Sted ved Lovens Vedtagelse af Rigsdagen, vil Ministeriet være tilbøieligt til at antage som almindelig Regel og troer uden Betænkelse at turde gaae ud fra, at i det Hele de Viindtægter, der ikke have Character af Gage eller Lønning, ere undtagne fra Forakriften i § 3, eller at i ethvert Fald Paragraphens Anvendelse paa dem maa forbeholdes den nærmere Afgjørelse, som forudsættes ved Paragraphens sidste Punctum.

Efter denne Betragtningssaaede antager Ministeriet, at § 3 bliver uanvendelig paa de Godtgjørelser, der ere forenede med offentlige Hverv, som Rigsraad, Rigsdagsmand, Statsrevisor. Med Hensyn til de med Communalstillinger forbundne Indtægter vil Spørgsmaalets Afgjørelse beroe paa, hvorledes og med hvilke Nødheder Indtægten er den Paagjældende tillagt, i hvilken Henseende de fornødne nærmere Oplysninger maae afventes, forinden Bestemmelse kan tages.

§ 4. Tjenestetiden bliver at regne fra den Paagjældendes første Ansættelse i normeret Lærer- (Professor, Lector, Docent) Plads ved Universitetet.

Vel var der i det af Ministeriet Rigsdagen forelagte Lovudkast, overensstemmende med det derom i Universitetscomite-Betænkningen indeholdte Forslag, optaget den Bestemmelse, at ved Beregningen af en Professors Tjenestetid skulde den, hvem der var tillagt Anciennitet foran en Anden, der tidligere var udnævnt til Professor, betragtes som beskiftet til Professor saamtidig med denne Sidstnævnte.

Da denne Regel — efter udtrykkelig Omtale i den Betænkning, som blev afgiven af det til Lovens Behandling af Folkethinget nedsatte Udvalg — er udeladt af Loven, er det en Selvsølge, at den ikke kan bringes til Anvendelse. Altsaa vil til Exempel Professor Grams Tjenestetid, endssjøndt han i Facultetet har Plads foran Professor Rahser, der er beskiftet til Prof. extr. under 29de September 1848, blive at regne fra hans Ansættelse i normeret Plads den 22de Januar 1849.

I det Tilfælde, hvilket indtræder med Professor Bunken, at en Lector er oprykket til Professor, antager Ministeriet, at Loven kan gives tilbagevirkende Kraft,

faa at Ancienneteten kan regnes fra den Tid, da den Paagjældende ifølge Loven vilde være oprykket paa normeret Professoregæ. Spørgsmaalet er isørigt uden praktiff Betydning, da Professor Buntzen er den Æneste, med hvem dette vil blive Tilfældet, og hans Gage efter Lovens § 11 bliver, selv om hans Anciennetet først regnes fra hans Ansættelse i normeret Professorat, efter Lovens § 11 sidste Punktum 1,500 Rd.

§ 7. Hvad der i Almindelighed er at bemærke om Anvendelsen af denne Paragraphs Bestemmelser, er alt ovenfor yttret ved § 3.

§ 11. 1ste Punktum. Ministeriet antager, at Bestemmelsen om det her bevilgede personlige Tillæg af 200 Rd. kommer til Anvendelse ogsaa i det Tilfælde, at Afkortningen efter § 3 medfører, at det efter § 4 udkommende Tillæg til de nuværende Gager vil enten helt eller for en Del bortfalde. Naar, til Ex., Conferentsraad Werlauff, der som Overbibliothekar ved det store Kongelige Bibliothek har en Gage af 800 Rd., skal lide Afkortning for denne i det ham efter Lovens § 4 tilkommende Tillæg og dette vil bevirke, at han intet Tillæg faaer, men at hans Gage ved Universitetet forbliver, som hidtil. 2,600 Rd. bliver efter § 11, første Punktum, hertil at føie et personligt Tillæg af 200 —

faa at hans Gage ved Universitetet bliver... 2,800 Rd.

2det Punktum. Ved Beregningen af hvad den nuværende Gage udgjør bliver i de enkelte Tilfælde, hvor Professorer eller Docenter for Tiden oppebære personlige Gagetillæg, disse Tillæg at sammenlægge med Normalgagen, for at udfinde det Beløb, som efter Lovens § 11, 2det Punktum, ikke maa overskrides med 30 pCt.

Naar der i samme Passus af Paragraphen in fine tilføies „og skal den saaledes fremkomne Gage være den, der tilkommer ham ifølge hans nuværende Tjenestetid,“ fremkommer derved i et, saavidt vides dog enkeltstaaende Tilfælde, en synderlig Inconsequent.

Dette Tilfælde indtræffer med Professor Schiern. Han er ansat i normeret Plads den 18de Mai 1851. Efter Lovens § 4 vilde hans Gage blive 1,900 Rd. men efter § 11 kommer deri til Afgang det Beløb, hvormed Tillæget

overstiger 30 pCt. af hans nuværende Gage. ÷ 80 —

tilbage... 1,820 Rd.

hvilken Gage efter § 11 skal være den, som efter han nuværende Tjenestetid tilkommer ham.

Overensstemmende hermed vil han, istedenfor at han efter sin Professor-Anciennetet d. 1ste Jan. 1860 skulde oprykke til 2,100 Rd. først den 1ste April 1861 oprykke til høiere Gage og da kun til . . . 2,020 —

Derimod vil til Exempel Professor Hagen i det theologiske Facultet, som først er ansat i normeret Professorplads den 16de April 1852, efter Lovens § 4 faae i Gage den

1ste April 1858 1,700 Rd.

1ste Mai 1858 1,900 —

1ste Mai 1861 2,100 —

og saaledes fremdeles altid en høiere Gage end Professor Schiern, naftet han er ansat senere i normeret Plads end Schiern.

Denne Inconsequents vil simpelt og i Lovens And hæves, naar der exceptionelt tillægges Professor Schiern den 1ste April 1858 den fulde efter § 4 udkommende Gage uden Decourt efter Lovens § 11. Imidlertid seer Ministeriet sig ikke besøiet til nu at indvilge i en Anvendelse af Loven, der vilde stride mod dens bogstavelige Fortolkning, og Gagen for Professor Schiern bliver derfor foreløbig og efter den ovenfor fremsatte Beregning at ansætte til 1,820 Rd. Derimod vil Ministeriet være tilbøieligt til ved næste Finantslov at søge det Tillæg til Gagen uddirkt, som efter det Antyhede vil have det unægtelig opstaaede Misforhold i dette Tilfælde.

4de Punktum. Efter Paragraphens And og Hensigten med den i dette Punktum tilføiede Slutningsbestemmelse anseer Ministeriet det for at være Lovens umiskjendelige Mening, at al Nedsættelse bortfalder, naar Gagen, efter Anvendelse af §§ 3, 4 og 11, 2det Punktum, bliver under 1,500 Rd. Ministeriet antager derfor, at Gageansættelserne i et enkelt Tilfælde, hvor Forholdet stiller sig saaledes, bliver at foretage overensstemmende med denne Forstaaelse. For at nævne et Exempel vil saaledes Lector Saxtorph, hvis nuværende Gage er 600 Rd. efter Lovens § 4, da han er ansat den 14de Januar 1855, erholde en

Gage af 1,300 —
 endsfjøndt Gagen ved en ligesrem Anvendelse af § 11, 1ste og 2det Punktum, ifkun vilde blive 800 Rd.

§ 33. Det ansees for at være en umiddelbar Følge af Paragraphens Indhold, at naar Normalgagen, som den Paagældende nu oppebærer, overstiger den Gage, som efter § 4 kan tillægges ham, bliver dette overflødende Beløb af Normalgagen ogsaa at betragte som personligt Tillæg, der bortfalder med de Beløb, hvormed Gagen forøges ved Alderstillaegget. Saaledes vil til Exempel Professor, Etatsraad Bornemann, der nu staaer paa 2,600 Rd., men efter § 4 ifkun vilde faae 2,500 Rd., som personligt Tillæg efter § 33 beholde 100 Rd. og end yderligere efter § 11, 1ste Punktum, erholde 200 —

ialt . . . 300 Rd.

hvilket samlede Beløb ved Alderstillaeg skal bortfalde.

Denne Del af Skrivelsen blev meddelt det af Folkethinget i den 10de Rigsdagssession 1858 til Finantslovens Behandling nedsatte Udvalg, som i sin Betænkning over Finantslovudkastet for 1859—60 erklærede, at det ikke skjønnede rettere end, at Ministeriet i det Hele havde opfattet Loven i den And, i hvilken den var given, og at Udvalget Intet fandt at erindre mod Fortolkningen af de enkelte Punkter*).

Skrivelsens anden Del omhandlede særlige Tilfælde, som vedkom enkelte af de normerede Professorer eller Docenter ved Universitetet, og personelle Detailspørgsmaal, der ikke egne sig til her at meddeles.

— Med Hensyn til Ansættelsen og Antagelsen af de Embeds- og Bestillingsmænd, som lønnes af de ved Lov af 12te Januar 1858 § 9 og 10 bevilgede samlede Summer, bestemte Ministeriet, efter derom at have brevvexlet

*) Jfr. Rigsdagstid. for 10de Sess. 1858 Anh. B. Sp. 66—74, hvor den her optagne Del af Ministeriets Skrivelse findes aftrykt.

med Consistorium, ved Skrivelse af 5te Januar 1859, at der fremtidig skal forholdes saaledes:

1) Forsaavidt angaaer det under den nævnte Lovs § 9 indbefattede Tjenestepersonale:

a) Følgende hidtil af Ministeriet antagne Embedsmænd, nemlig: Bibliothekaren og Assistenten ved den botaniske Have, Assistenten ved det zoologiske Museum, Kassereren ved Universitetskvæsturen, Universitetets Kassecontrollør, Communitetets Kassecontrollør samt Universitetsforvalterne blive fremdeles at beskikke af Ministeriet, saaledes at Ministeriet for de to forstnævnte Embedsmænds Vedkommende forbeholder sig forinden Beskikkelsen at høre Consistorium, og at der med Hensyn til Dvæsturens Kasserer og Kassecontrollør fremdeles bliver at forholde efter den Kongelige Resolution af 11te Decbr. 1838, ligesom den hidtidige Fremgangsmaade bliver at følge med Hensyn til Universitetsforvalterne, forsaavidt disse Poster blive paa ny at besætte. For Secretærposten ved den Arnæ-Magnæanske Stiftelse er Bestemmelse uforuden, da denne ifølge Kgl. Resol. af 9de Juni 1850 § 7 skal indtages ved Vacance. (Om Besættelsen af Regentsprovstembedet forbeholdt Ministeriet sig at udvirke nærmere allerhøieste Bestemmelse i Forbindelse med den Afgjørelse, der da forestod en af den daværende Regentsprovst for kort Tid siden indgiven allerunderdanigst Ansøgning om i Raade at blive entlediget fra Embedet. Ligeledes vilde nærmere Bestemmelse om Besættelsen af Lærerposten i den practiske Anatomie blive tagen i Forbindelse med Afgjørelsen af det om den daværende Lærers Stilling efter Lønningsloven reiste, og da for Tiden under Forhandling i Consistorium staaende Spørgsmaal.)

b) For alle de øvrige Embeds- og Bestillingsmænd bliver det samlede Beløb, 10,318 Rd., som disses nuværende Lønninger udgjøre, indtil videre i rund Sum tillet til Universitetets Raadighed, saaledes at de enkelte Lønninger blive uforandrede og at Besættelsen af de enkelte Tjenester fremdeles kan ske ganske som hidtil, kun at der, forsaavidt der ved indtrædende Leilighed ønskes Forandring i Lønningsbeløbet for en enkelt Tjeneste, til en saadan Forandring bliver forinden Tjenestens endelige Besættelse at erhverve Ministeriets Samtykke.

2) I Henseende til det under Lovens § 10 optagne Personale stilles paa samme Maade, til Honorarer for Referendarius Consistorii, Secretarius Consistorii, Inspectores Qvæsturæ og Lægen ved Regentsen og Collegierne, i rund Sum indtil videre til Consistoriums Raadighed det Beløb, som de nuværende Lønninger udgjøre, ialt 1,100 Rd., saaledes at Bestillingerne besættes som hidtil og Honorarerne i de enkelte Stillinger blive uforandrede. Hvad de øvrige herhen hørende Stillinger angaaer, nemlig Forstanderen for det juridisk-practiske Selskab og Lærerposterne ved Pastorsseminariet, der hidtil ere besatte efter Kgl. Resolution, ville de fremdeles være at besætte af Ministeriet, der forbeholder sig ved første indtrædende Leilighed at udvirke nærmere allerhøieste Bestemmelse om Beskikkelsesmaaden.

— Ved Skrivelse af 3die Juni 1858 har Ministeriet tilkjendegivet Dvæstor, at der om enhver Oprykning til høiere Lønning efter Lovens § 4 bliver at gøre Indberetning til Ministeriet, og at der, forsaavidt angaaer de i Lovens § 9 ommeldte mindre Tjenester eller Bestillinger, der besættes af vedkommende Samlingsbestyrere, bliver at indberette til Ministeriet, naar Personalforandring i

disse medfører Forandring i den approberede Sædomskrivning, hvorimod der i modsat Fald, naar Lønningen bliver uforandret, ikke behøver at indhentes Ministeriets Samtykke til Udbetalingen af Lønningerne i Anledning af Personskifter i disse Tjenester.

b. Lov af 19de Februar 1861 om Lønningerne for det ved Universitetsbibliotheket og det store Kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn ansatte Embeds- og Tjenestepersonale.

Bed Forslaget til den foranomtalte Lov af 12te Januar 1858 blev det, som ovenfor S. 6 berørt, anseet for ubetimeligt allerede i dette at optage Bestemmelser om en endelig Fastsættelse af Lønningerne ved Universitetsbibliotheket, eftersom det lod sig forudsee, at disse først vilde kunne ansættes, naar Bibliotheket var henflyttet til sit nye Locale i den Bygning, som dengang stod under Opførelse, og Forretningernes Omfang da i det Hele lod sig bedømme efter de Fordringer til Arbeidskræfterne, som det udvidede Locales Benyttelse vilde gjøre. Da Bibliothekets Indflytning i den nye Bygning paatænkte iværksat i Aaret 1861, forelagde Ministeriet den i Aaret 1860 samlede Rigsdag et Lovforslag om Lønningerne ved Universitetsbibliotheket, som med Motiverne til samme*) er saalydende:

Forslag til Lov om Lønningerne for det ved Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn ansatte Embeds- og Tjenestepersonale.

§ 1. Ved Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn lønnes Bibliothekaren med 1,600 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid tilstaaes ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 2,200 Rd.; 1ste Underbibliothekar lønnes med 1,000 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid gives ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 1,600 Rd. Paa disse Lønninger komme Bestemmelserne i Lov af 12te Januar 1858 om Lønningerne for Kjøbenhavns Universitets Embedsmænd og Betjente §§ 1 og 2 til Anvendelse.

§ 2. For at vederlægge den fornødne Medhjælp ved Besørgelsen af Forretningerne ved Universitetsbibliotheket stilles en Sum af 1,900 Rd. aarlig til Raadighed for Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, af hvilken Sum 1,750 Rd. dækkes af den ved Lønningssloven af 12te Januar 1858 § 9 til Ministeriets Raadighed bevilgede Sum af 20,000 Rd. aarlig. Af de tilbageblivende 150 Rd., der tilskydes af Universitetets Kasse, ansættes 82 Rd. til Sæd og udbetales efter Bestemmelserne i samme Lovs § 1.

Motiver til foranstaaende Lovforslag.

Bed det Udkast til en Lønningsslov for de ved Kjøbenhavns Universitet ansatte Embedsmænd og Betjente, som af Ministeriet i Aaret 1857 blev forelagt den da samlede Rigsdag (see Rigsdagstid. for 9de Sess. 1857, Anh. A. Sp. 465—556), blev det anseet utilraadeligt dengang at fremkomme med noget endeligt Forslag om Universitetsbibliothekpersonalets Løn, eftersom det lod sig forudsee, at Forretningernes Omfang vilde stige efter Bibliothekets Henslytning i dets nye Locale, og Ordningen af Forholdet derfor burde udsættes, indtil Bibliothekets Krav lod sig beregne, naar det nye Locale blev taget i Brug. Samme Hensyn blev taget ved Lovens Bestættelse af Rigsdagen (see Rigsdagstid. for 9de Sess. 1857, Anh. B. Sp. 414) og

*) See Dpt. Tid. for 1860, S. 1017—19.

i Lovens § 8 gives en kun midlertidig Bestemmelse for Bibliothekarens Løn. Bibliothekets Indflytning i den nye Bygning paatænkes iværksat i Aaret 1861, hvorom det fornødne Forslag er optaget i Finantslovudkastet for Finantsaaret 1861—62. Tidspunktet er saaledes kommet til den endelige Fastsættelse af Lønningsforholdene ved Bibliotheket, som nu søges tilveiebragt ved nærværende Lovforslag.

De nuværende Embedsmænd og Betjente ved Universitetsbibliotheket og de dem tillagte Lønninger ere følgende:

Bibliothekaren, der lønnes med.....	1,600 Rd.
1ste Underbibliothekar.....	1,050 —
2den Underbibliothekar.....	550 —
Et Bud	150 —

Efter Indflytningen i det nye Locale vil det allerede under Bibliothekets hidtildværende Benyttelse indskrænkede Personale blive aldeles utilstrækkeligt. Foruden at det nemlig er paatænkt, samtidig med Bibliothekets Aabning i den nye Bygning, at udvide Bibliothekstiden med een Time daglig, er det at forudsæe, at Benyttelsen vil blive langt større, som Følge af at Lokalet i det Hele bliver bedre og mere tilgængeligt, ligesom det er nødvendigt, at der raades Bod paa den nu bestaaende Mangel, at Læsestuen idelig maa forlades af den Embedsmand, der nærmest har at passe samme. Hertil kræves, at der ved Siden af det nuværende Personale maa ansættes to Medhjælpere eller Amanuenses til at have fast Plads paa de to nye Læsestuer.

Efter Lov af 12te Januar 1858 er der alene tillagt Bibliothekaren Pensionsberettigelse. Efter Lovforslaget tilsigtes samme Adgang til Pensionsberettigelse tilstaaet den 1ste Underbibliothekar. Dette ansees efter den hele Beskaffenhed og Vigtighed af den 1ste Underbibliothekars Embede og med Hensyn til Dnsfeligheden af at bevare dygtige Personligheder, der have vunden Dvelse i og Interesse for Bibliotheksforretninger, ligesom at være begrundet i Billighed og stemmende med Bibliothekets Lær, og har desuden ved Behandlingen af Lønningsloven af 12te Januar 1858 i Rigsdagen allerede vundet dennes Udtalelser for sig (jfr. Folketh. Tid. for 9de Sess. 1857, Sp. 3017 ff.).

Lønningsbeløbene ere ansatte i Forhold til Embedernes Betydning og til Gagerne i tilsvarende Stillinger, hvori en særegen Fagdygtighed og videnskabelig Dannelse udfordres.

Den til Medhjælp ved Forretningerne i Lovforslagets § 2 optagne runde Sum er bestemt til at afholde Lønninger til 2den Underbibliothekar, de to Amanuenses og Buddet. Af den ved Lønningsloven af 12te Januar 1858 § 9 bevilgede runde Sum udredes følgende Lønninger til Bibliothekets Personale:

1ste Underbibliothekar.....	1,050 Rd.	
2den Underbibliothekar.....	550 —	
Buddet	150 —	
		Sagt... 1,750 Rd.

Denne Sum vil, naar 1ste Underbibliothekars Lønning efter Lovforslaget overgaaer til de lovbestemte Lønninger, helt staae til Raadighed og af den foreslaaede Assistancesum til Bibliotheket 1,900 — vil saaledes kun 150 Rd. være yderligere at udrede af Universitetets Kasse.

Ved Lovforslagets Vedtagelse af Rigsdagen*) undergik det i formel Henseende den Forandring, at der, for at samle i een Lov Bestemmelserne om Lønninger til Universitetets og det store Kongelige Bibliotheks Embedsmænd, til Loven blev overført de Lønningsbestemmelser for det sidstnævnte Bibliothek, der vare optagne i et Rigsdagen til samme Tid forelagt Lovudkast om Lønninger for de under Kongerigets Ministerier hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af

*) Rigsdagstid. for 1860, 12te Sess. Folketh. Tid. S. 13, 460—66, 549, 1255—84, 2197—2200; 3969, 6515—16. Landssth. Tid. S. 704, 950, 1501—2, 1721—22. Anh. A. Sp. 835—40, 1605—6, 1847—48. Anh. B. S. 31—32, 895—96.

selve Ministeriernes Personale. Med Hensyn til Lovforslagets Indhold forandrede det kun i eet Punkt og til Gunst for Embedsmændene, idet den i Forslagets § 1 optagne Bestemmelse om, at Loven af 12te Januar 1858 § 1 og 2 skulde være anvendelig paa Sædomsskrivningen for disse Embedsmænd, udgif af Leven, hvorved de almindelige og fordelagtigere Bestemmelser i Lov af 19de Febr. 1861 om Lønninger for de under Kongerigets Ministerier hørende Embeds- og Bestillingsmænd med Undtagelse af selve Ministeriernes Personale § 1 og 2 om Sædomsskrivningen eo ipso kom til at gjælde for Bibliothekets Embedspersonale. I Forbindelse med denne Forandring udgif den sidste Passus af Lovforslagets § 2 om Omsætningen af 82 Rd. til Sæd af det Beløb, hvormed den ved Lov af 12te Januar 1858 § 9 fastsatte runde Sum i Henhold til Loven blev forøget.

Den derefter udkomne Lov om Lønningerne for det ved Universitetsbibliotheket og det store Kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn ansatte Embeds- og Tjenestepersonale er saalydende:

Vi Frederik den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark o. s. v. Gjøre vitterligt; Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Bort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Ved Universitetsbibliotheket i Kjøbenhavn lønnes Bibliothekaren med 1,600 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid tilstaaes ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 2,200 Rd.; 1ste Underbibliothekar lønnes med 1,000 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid gives ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 1,600 Rd.

§ 2. For at vederlægge den fornødne Medhjælp ved Besørgelsen af Forretningerne ved Universitetsbibliotheket stilles en Sum af 1,900 Rd. aarlig til Naadighed for Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, af hvilken Sum 1,750 Rd. dækkes af den ved Lønningsloven af 12te Januar 1858 § 9 til Ministeriets Naadighed bevilgede Sum af 20,000 Rd. aarlig, der forøges med 150 Rd., som tilstykkes af Universitetets Kasse.

§ 3. Ved det store Kongelige Bibliothek i Kjøbenhavn lønnes Bibliothekaren med 1,600 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid tilstaaes ham et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 2,200 Rd. — To Underbibliothekarer lønnes hver med 1,000 Rd. aarlig; for hver 5 Aars Tjenestetid gives dem et Tillæg af 200 Rd., dog kan Lønningen ikke overstige 1,600 Rd.

§ 4. Til at vederlægge den fornødne Medhjælp ved Besørgelsen af Forretningerne ved det store Kongelige Bibliothek stilles en Sum af 3,200 Rd. aarlig til Kirke- og Undervisningsministeriets Naadighed.

§ 5. Paa de i § 1 og § 3 fastsatte Lønninger komme Bestemmelserne i Lov af 31te Marts 1860 § 5 til Anvendelse. Af de i § 2 og § 4 bestemte runde Summer, 1,900 Rd. og 3,200 Rd., ansættes to Femtedele til Sæd og udbetales efter Bestemmelserne i samme Lovs § 5.

§ 6. Denne Lov træder i Kraft den 1ste April 1861. Den underkastes en almindelig Revision inden Udløbet af Finantsaaret 1865 — 66.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Bort Slot Christiansborg, den 19de Februar 1861.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

— Den ved Loven af 19de Febr. 1861 § 2 til Ministeriets Raadighed stillede Sum af 1,900 Rbd. aarlig til at vederlægge den fornødne Medhjælp ved Besørgelsen af Forretningerne ved Universitetsbibliotheket har Ministeriet, efter Brevvevling med Consistorium, ved Skrivelse af 29de Marts 1861 (til Consistorium og Dvæstør) bestemt at skulle fordeles saaledes:

2den Underbibliothekar.....	800 Rbd.
de 2de Medhjælpere, som blive at antage,	
den Ene.....	400 Rbd.
den Anden.....	350 —
	750 —
Bibliothekets Bud.....	250 —
Universitetets Fyrbøder for Udførelse af Fyrbødertjenesten i Bibliotheksbygningen.....	100 —
	1,900 Rbd.

saaledes at $\frac{2}{5}$ af hver af disse Lønninger ansættes til Sæd og udbetales efter Bestemmelserne i Lønningsloven af 31te Marts 1860 § 5.

c. Lov om et ekstraordinært Pensionstillæg til en Professorente.

Et Pensionstillæg er tillagt Enken efter Professor ved Kjøbenhavns Universitet P. M. Møller ved følgende Lov:

Vi Frederik den Syvende, af Guds Raade Konge til Danmark o. s. v. Gjøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget, og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Afdøde Professor ved Kjøbenhavns Universitet Poul Martin Møllers Enke, Eline Hansine Møller, født Bülow, tilstaaes til den hende af Statskassen tillagte Enkepension et Tillæg af 100 Rbd., der bliver at udrede af bemeldte Universitets Kasse.

Den ved denne Lov foranledigede Udgift bevilges for Finantsaarene 1856—58. Svorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Vort Slot Frederiksborg, den 4de Marts 1857.

Under Vort Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

Hall.

Lovudkastet med Motiverne vare følgende:

Udkast til Lov om et Pensionstillæg for Enken efter Professor ved Kjøbenhavns Universitet Poul Martin Møller, Eline Hansine Møller, født Bülow.

Afdøde Professor ved Kjøbenhavns Universitet Poul Martin Møllers Enke, Eline Hansine Møller, født Bülow, tilstaaes til den hende af Statskassen tillagte Enkepension et Tillæg af 100 Rbd., der bliver at udrede af bemeldte Universitets Kasse.

Motiver til foranstaaende Lovudkast.

Bed allerhøieste Resolution af 7de Juni 1839 blev der tillagt afgangne Professor ved Kjøbenhavns Universitet Poul Martin Møllers Enke, Eline Hansine Møller, født Bülow, en aarlig Pension af Statskassen af 200 Rbd., saaledes at de 100 Rbd. deraf skulde bortfalde, naar hendes yngste Barn fyldte 18 Aar. Da dette Tidspunkt nu er indtraadt, har Enken indgivet et allerunderdanigst Andragende om

at maatte beholde det fulde hidtil af hende oppebaarne Pensionsbeløb, og til Opfyldelse af dette har Indenrigsministeriet i Udkastet til Finantsloven for Finantsaaret 1857—58 § 12 under Pensionscontoen foreslaaet det attraaede Tilskud af 100 Rd. til Pensionen tillagt Enken. Det af Folkethinget i indværende Rigsdags-session til Finantslovens Behandling nedsatte Udvalg har imidlertid ønsket det taget under Overveelse, om Sagen, der angaaer Bibeholdelsen af en tilstaaet Pension, ei vedkom Monarkiet, og har tillige for det Tilfælde, at dette Spørgsmaal maatte besvares benægtende, udtalt sig for, at Udgiften opførtes paa Universitetets Pensionsconto og at Sagen indbragtes for Rigsdagen ved et særligt Lovforslag. Indenrigsministeriet har, næst i det sidste Punkt at erklære sig enigt med Finantsudvalget, overladt det til Kirke- og Undervisningsministeriet i den omspurgte Henseend at indhente Finantsministeriets Betænkning og derefter at fremme Sagen paa den af Finantsudvalget foreslaaede Maade. Under Anliggendets videre Forhandling i Overensstemmelse hermed har Finantsministeriet antaget det for utvilsomt, at det omhandlede Pensionstillæg ikke kan overtages paa Fællesbudgettet, efterat Statens Pensionsbørde ifølge allerhøieste Resolution af 21de Juni 1856 er fra 1ste Juli næstefter delt saaledes, at Fællesbudgettet kun overtager Pensionerne til Fælledsadministrationens Embedsmænd samt disses Enker og Børn. Efter denne Udtalelse fra Finantsministeriet har Kirke- og Undervisningsministeriet med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvilken af de to Pensionscontouer, enten Kongerigets særlige eller Kjøbenhavns Universitets, det da nærmest paahviler at bære den her omhandlede nye Pension, troet i Forening med Indenrigsministeriet at maatte erklære sig for Pensionens Udredelse af Universitetets Kasse.

I Overensstemmelse hermed forelægges nærværende Lovudkast, hvilket den afdøde Prof. Poul Møllers almeen bekyndte Fortjeneste af Videnskaben og den danske Literatur vistnok gjør det ufornuddent hyderligere at begrunde.

Lov af 29de December 1862 om det Kongelige naturhistoriske Museums Overgang til Kjøbenhavns Universitet.

I Aaret 1848 blev der allerede af Consistorium nedsat en Comite, (Professorene Orsted, Schouw, Larsen, Forchhammer, Eschricht og Steenstrup) for at anstille en omfattende Undersøgelse af samtlige naturvidenskabelige Samlinger ved Universitetet, deres indbyrdes Forhold og deres Stilling til andre naturvidenskabelige Samlinger i Kjøbenhavn, navnlig med Hensyn til nye Bygningsforetagender ved Universitetet. Denne Comite, der, førend dens Forhandlinger vare tilendebragte, mistede to af sine Medlemmer ved Døden, afgav sin Betænkning under 30te Juni 1852 og indsendte den ved Skrivelse af 7de Januar 1858 til Consistorium.

Comiteen indskrænkede sig til blot at behandle de egentlige naturhistoriske Museer, og henlevede i sin Betænkning først Opmærksomheden paa de Samlinger, der vedrøre Zoologien og Mineralogien og navnlig paa det Kongelige naturhistoriske Museums paa den ene og Universitetets dermed ligearbejdede Samlinger paa den anden Side. Den gav en sammentrængt, men omstændelig Fremstilling af disse Samlingers Hovedbestanddele, Local- og Bestyrelsesforhold. Som Resultat af denne fremgik det, at de to Hovedmuseer, det Kongelige og Universitetets, igunden havde sat sig det samme Formaal og gik i de selv samme Retninger for at naae dette. Da der ingen fælles Plan var for deres Virksomhed, kunde de samme Gjenstande blive anskaffede, præparerede og opstillede paa begge Steder. Dette gjaldt imidlertid ikke alene om disse to Museer; selv indenfor Universitetets Samlinger manglede den nødvendige Samvirken. Derhos bemærkede Comiteen, at der foruden hine Hovedsamlinger endnu foresandtes ikke ube-

tydelige naturhiſtoriske Samlinger, nemlig blandt Hans Majestæt Kongens particulære Samlinger, der dengang nylig vare bleve Staten ſkjænke og beſtemte til at forenes med Statens andre, dermed ensartede Samlinger.

Efter denne Indledning behandlede Comiteen Sagens Hovedſpørgsmaal, om det var meſt henſigtsvarende, ligesom hidtil, at have tvende Muſeer, eller at ſamle diſſe til eet fælles Muſeum. Hvis man turde blot ſee hen til Videnskabens Tard og forudsætte, at Midlerne vare ubegrænsede, maatte man viſnok — mente Comiteen — foretrække tvende Inſtituter af denne Art. Men da en Begrænsning af de Pengemidler, ſom anvendes til de naturhiſtoriske Muſeer, er en Nødvendighed, navnlig i en Stat af Danmarks Omfang og med dets Reſourcer, maatte Comiteen erklære ſig for at anvende Midlerne ſamlede til eet, efter en rigtig Plan anlagt Muſeum, der vilde kunne opnaae en langt større Fuldstændighed og være iſtand til at anſkaffe meget koſtbare, for Videnskaben vigtige Gjenſtande, ſom man ved at fordele Pengene paa to Hovedſamlinger maatte undvære. Dertil kom, at det i et Muſeum af ſaa stort Omfang, ſom det forenede vilde blive, blev muligt at optage enkelte ældre hiſtoriske Samlinger, uden at Muſeets Sammenhæng og Overſkuelighed i ſamme Grad derved vilde forſtyrres, ſom i det mindre. Men endnu udhævede Comiteen et andet og vigtigt Henſyn, ſom med Styrke talte for en Forening af de ligeartede Hovedſamlinger til een, nemlig Henſynet til de aandelige Kræfter, ſom ſkulde beſtemme og ordne Naturgjenſtandene i de forſkjellige Afdelinger. Comiteen paaviste ved dette Punkt nærmere, hvorledes det ved Foreningen vilde opnaaes, at der blev ſikket ſamtliche Afdelinger af Muſeet en aldeles faghyndig nærmere Beſtyrelſe, hvorved Muſeets Ordning atter overordentlig vilde fremmes og i ſamme Grad dets Henſigt befordres. De Fordele, hvilke baade Muſeet, ſom ſaadant, og Videnskaben, Univerſitetslærerne ſamt de ſpecielle Beſtyrere, vilde have af en ſaadan Tingenes Orden, ſyntes at være ſaa store, at de rigelig maatte veie op mod de Fordele, ſom Tilſtedeværelſen af 2de Muſeer vilde frembyde. Heller ikke ſkjønnedes det, at nogen større Vanſkelighed vilde indtræde ved Beſtyrelſen af det ene større Muſeum end ved Beſtyrelſen af hvert af de mindre, da de ſpecielle Faghyndige vilde blive Beſtyrere af de enkelte Afdelinger. Forſaavidt man nødvendig maatte indrømme, at en vis Enhed i Planen for Gjenſtandenes Opſtilling burde gaae igjennem hele Muſeet, ſom ogſaa for at fremme den henſigtsmæssigſte Fordeling af Gjenſtandene, vilde det være henſigtsmæssigt at lade ſamtliche Overbeſtyrere danne et Muſeumsraad til at varetage de flere Muſeers Fællesanliggender.

Ved Foreningen af de to Hovedſamlinger, den Kongelige og Univerſitetets, kunde Tanken kun være, at begge ſkulde, ſom en Enhed, tilhøre Univerſitetet, der da kun kunde modtage det Kongelige Muſeums Samlinger paa de Betingelſer, at det erholdt de Indtægter, ſom vare henlagte til diſſe, og den Bygning, hvori de ere opſtillede.

Særlig gjorde Comiteen opmærksom paa de Vanſkeligheder for Foreningen, der frembød ſig i den Omſtændighed, at Univerſitetets Samlinger ere knyttede til de grevelig Moltkeſke Legater og bære Grev Moltkes Navn, en Vanſkelighed, ſom dog mentes at kunne fjernes ved Overenkomſt med Beſidderen af Grevſkabet Bregentved om de Forandringer i Legaternes Fordeling, der maatte viſe ſig tilraadelige. Ved en lignende Overenkomſt vilde efter Comiteens Mening ogſaa den anden Side af denne Vanſkelighed kunne hæves. Univerſitetsmuſeerne bære nu Grev

A. G. Moltkes Navn og efter en Forening af disse Museer med Statens øvrige Museer til et stort Rigsmuseum vilde denne Benævnelse unægtelig mindre egentlig betegne det samlede Museums Oprindelse og Betydning. Men det vilde være en Væresag at bevare Grev Moltkes Navn i Forening med Statens Museer. Derfor antog Comiteen, at af Rigsmuseets Afdelinger, det zoologiske og mineralogiske-geognostiske Museum, burde fremdeles det ene, og navnlig det sidste, fremdeles bære Navn af det grevelige Moltkeske mineralogiske Museum. Ligeledes kunde Staten vistnok ønske, at indenfor det zoologiske Museum Grev Moltkes Navn fremdeles blev bevaret i Benævnelsen for den Afdeling, der omfattede det i sin Tid europæisk befjendte Parti af hans Dyresamling, nemlig Conchyliesamlingen.

Med Hensyn til Localet for Samlingerne fremsatte Comiteen et Forslag til Samlingernes Opstilling i de Bygninger, der havde, for det Tilfælde, at den paa-tænkte Opførelse af en ny Museumsbygning ikke i den nærmeste Tid skulde komme istand.

Hvad de botaniske Samlinger angik, som for Hovedstaden findes samlede paa eet Sted, antog Comiteen det usandsynligt, at Rogen skulde ønske denne Samling adspaltet i flere.

Af Samlinger, der uden at høre til de egentlig naturhistoriske, delvis ere naturhistoriske, delvis tilhøre Fag, som man ikke sædvanlig regner blandt de rent naturhistoriske, men snarest anseer som Anvendelsen af disse, omhandlede Comiteen sluttelig Universitetets zootomisk-physiologiske Samling. At der til Grundlag for Forelæsningerne over den saakaldte sammenlignende Anatomi eller til Fremstillingen af Hovedformerne indenfor Organsystemerne, hvis Virksomhed Physiologien skal søge at fremstille, maatte være en afgrændset egen Samling, derom vilde der neppe kunne være mere end een Mening. Derimod kunde man være mindre enig om det Omfang, en saadan Samling burde have, og det mulige organiske Forhold, hvori den egentlige zoologiske og den zootomisk-physiologiske Samling kunde stilles til hinanden. Spørgsmaalet blev da, hvorvidt de til enhver af Samlingerne hørende Præparater af hele Dyr eller Dele af Dyr nødvendig maatte gjentages i begge Afdelinger, eller hvorvidt de fortrinnsvis maatte være i den ene. Det Sidste mente Comiteen at være det Rigtigste og ansaa det for hensigtsmæssigt, at det zootomisk-physiologiske Museum væsentlig kom til at omfatte Grundlaget af de zootomisk-physiologiske Forelæsninger og altsaa til at bestaae af en Samling af Organernes vigtigste Former og Udviklingstrin, repræsenteret saavidt muligt ligeligt igjennem hele Dyreriget og opstillet efter Organsystemerne, hvorimod alt, hvad der kan anvendes paa at fremstille saadanne specielle Former af disse, som ligge udenfor den Kreds, der til slikt fuldstændigere Overblik er nødvendigt, men som udfordres og ere uundværlige til nøiere Bestemmelser af levende og uddøde Dyrorganismer eller til Opfattelsen af disse's Livsforhold, burde anvendes paa at gjøre Samlingen af Præparater ved de enkelte Dyrklasser indenfor det større zoologiske Museum saa fuldstændigt som muligt. En organiske Forbindelse mellem det zootomisk-physiologiske Museum, saaledes som dette ved sin daværende virksomme Bestyrer havde udviklet sig, og det egentlige zoologiske Museum, saaledes som det vilde blive sammensat af flere ensartede Museer, mente Comiteen hensigtsmæssigt vilde kunne bevirkes derved, at det zootomisk-physiologiske Museum med Selvstændighed, o: egen Bestyrer og eget Budget, traadte som 4de Led ind i Række med de naturhistoriske Museer og at dets Bestyrer ligeledes indtraadte i et af disse's Bestyrere dannet

fælles Raad, samt derved, at der af Indholdet af de zoologiske og de zootomiske Museer foranstaltedes nogen Omdeling.

Sluttelig yttrede Comiteen om Veterinærskolens zoologiske Samling, at den, som hovedsagelig beregnet paa Veterinærvidenskab som practisk Videnskab, stod uden anden Berøring med de naturhistoriske Museer, end at der kunde blive Spørgsmaal om, hvorvidt et eller andet Stykke fandt bedre Plads i et andet Museum, og hvorvidt der derved kunde blive Plads for Gjenstande i Veterinærskolens Samling, som savnedes i denne.

Om den Del af Betænkningen, som angik det zootomisk-physiologiske Museum, dissentierede dets Bestyrer, Prof. Eschricht, og udviklede i et Separatum sin afvigende Mening om dette Punkt. Heri søgte han at begrunde den Paastand, at det nævnte Museum i intet Tilfælde burde overlades til Professorens i Zoologi, og at end mindre Museernes Forening burde ledsages af en Opøsning og Afsplittelse af det allerede bestaaende Museum for den sammenlignende Anatomi. Dette Separatvotum blev særskilt imødegaaet af Prof. Forchhammer og Steenstrup, der paaviste Misforstaaelsen, som laa til Grund for Prof. Eschrichts Opfattelse af Betænkningens Indhold i dette Punkt, hvilken med saa Ord, gif ud paa, at den sammenlignende Anatomi, som selvstændig Videnskab, skulde have et Museum for sig selv, og at dette, saafremt den sammenlignende Anatomi ingen egen Docent havde, skulde være underlagt Professorens i Physiologi, eller hvis denne ikke var det voxen, da en anden, kun under ingen Betingelse Professorens i Zoologi.

I Henhold til Comitebetænkningen blev Sagen derefter bragt for den akademiske Lærerforsamling, som med Stemmestyrke vedtog, at den stillede i Bero en passende Tid, indtil det viste sig, om ikke et Forslag til en Forening som den af Comiteens Flertal foreslaede maatte fremkomme fra Bestyrelsen for det Kongelige naturhistoriske Museum. Saaledes henstod Sagen, indtil Consistorium, efter Foranledning af Ministeriet, i Aaret 1858 atter tog den under Overveielse og lod en ny Comite af Professore (Eschricht, Fenger og Gram) sammentræde med Directionen for det Kgl. naturhistoriske Museum (Forchhammer og Steenstrup) for at forhandle Spørgsmaalet om de forskjellige naturhistoriske Museers Forening.

Førend denne Comite havde sluttet sine Forhandlinger, indkom der paa samme Tid, som der i Aaret 1859 blev foretaget en Udvidelse af Universitetets mineralogiske Museers Locale, Indstilling til Ministeriet fra Consistorium om en foreløbig Forening af det Kongelige naturhistoriske Museums mineralogiske Afdeling med Universitetets mineralogiske Samling. Denne Forening blev af Ministeriet bifaldet, dog under Forventning af, at den fornødne Bevilling ved Finansloven for 1860—61 blev meddelt til, at det Kongelige naturhistoriske Museum afgav til Universitetet af sit Tilskud fra Finantsklassen den Lønning og de Indtægtsbidrag, som hidtil af Tilskuddet havde været henlagte til det Kgl. Museums mineralogiske Afdeling*).

*) Om denne Indlemmelse vil det Nærmere blive meddelt paa sit Sted nedenfor under Afsnittet om de videnskabelige Samlinger.

Efterat Spørgsmaalet om den mineralogiske Afdelings Overgang til Universitetet saaledes var blevet udfondret af den almindelige Sag, afgav Comiteen, der da ved Statsraad Fengers Udnævnelse til Finansminister havde mistet et af sine Medlemmer, sin Betænkning under 27de Juli 1859*). I Henhold til hvad der af den tidligere Comite var yttret erklærede den sig bestemt for Hensigtsmæssigheden af, at de 2de zoologiske Samlinger bleve forenede til een, under Universitetet hørende almindelig Samling. Denne Forening ansaa Comiteen ønskelig i økonomisk Hensende, men fremfor alt anbefalelig af Hensyn til de aandelige Kræfter, som beskæftiges ved Samlingerne. Navnlig mentes Foreningen at ville bevirke en Forandring i de ugunstige Forhold, hvorunder den egentlige Universitetsdocent i Zoologien hidtil og længe havde maattet virke, idet hans Tid og Kræfter væsentlig havde maattet anvendes paa Museumsforretninger. Dertil kom den øiensynlige Fordel, som det ved Tilveiebringelsen af et nyt Locale for Museerne vilde være kun at have eet samlet Museum.

Med Hensyn til Vilkaarene for Overtagelsen af det Kongelige Museums naturhistoriske Samlinger opstillede Comiteen som første Betingelse, at dette Museums Gaard i Stormgade med deri værende Inventarium gik over til Universitetets Eiendom. Dernæst fandt Comiteen, at Universitetet som Bederlag for de Forpligtelser, det paadrog sig, maatte sikres det Tilskud, som Staten gav sit Museum, dengang 7,424 Rd. Uagtet Universitetet vilde have et billigt Krav paa at erholde et Bidrag til Opførelsen af den nye Bygning for de forenede Museer, forment Comiteen dog, at Universitetet burde frasalbe dette Krav, hvis Statskassen fandtes villig til, istedenfor det aarlige Tilskud, at udbetale Universitetet den tilsvarende Capital eller omtrent 198,000 Rd. eller at meddele Universitetet et Indskrivningsbevis for en tilsvarende Sum.

Sluttelig fremsatte Comiteen Forslag til en forhøiet Lønning for de ved det Kongelige Museum ansatte Inspectorer, hvilken antoges at burde bestemmes til 800 Rd. Begyndelseslønning og Alderstillæg af 200 Rd. hvert 3die Aar til 1,800 Rd. Naar Lønningerne saaledes forbedredes, antoges Universitetet at maatte være berettiget til at fordrø, at Inspectorerne vegelsvis uden særlig Godtgjørelse skulde holde Forelæsninger over deres specielle Afdeling af Zoologien.

Betænkningen blev derefter forelagt den academiske Lærerforsamling, som eenstemmig tiltraadte det deri fremsatte Forslag, idet den derhos bemyndigede Consistorium til, forsaavidt det maatte være nødvendigt, at gjøre mindre Forandringer i det Foreslaede, naar Universitetet tilsikredes de i Betænkningen nævnte Pengevederlag for Overtagelsen af de Kongelige Samlinger. Consistorium sluttede sig ligeledes i Hovedsagen til det i Comitebetænkningen Yttrede og Foreslaede og tilsoiede, ved at tilstille Ministeriet Sagen, ifkun den Bemærkning, at det vistnok maatte anses hensigtsmæssigt, at det af Staten hidtil givne Tilskud til det Kgl. Museum kapitaliseredes eller converteredes til et Indskrivningsbevis, men at Consistorium dog i Betragtning af, at Anliggendet kunde møde Vanskelighed, havde tænkt sig Sagen ordnet saaledes, at Tilskuddet blev tillagt Universitetet ved en særlig Lov.

I Overensstemmelse med de saaledes førte Forhandlinger og den foreliggende

*) Findes astrykt i Rigsdagstid. for 11te Sess. 1859, Anh. A. Sp. 477—482.

Comitebetænkning, som Ministeriet i det Bæsentlige tiltraadte, blev der af Samme forelagt Rigsdagen følgende Lovudkast*):

Forflag til Lov om det Kongelige Museums Overgang til
Kjøbenhavns Universitet.

§ 1. Det Kongelige naturhistoriske Museums Samlinger overgaae til Kjøbenhavns Universitet og forenes med dette naturhistoriske Museer fra 1ste April 1860 at regne, fra hvilken Tid Universitetet bestrider alle Udgifterne ved Samlingernes Vedligeholdelse, videnskabelige Ordning og Forøgelse og lønner de ved det Kongelige naturhistoriske Museum nu ansatte Embedsmænd og Betjente, der ved Forandringens Indtrædelse overgaae i Universitetets Tjeneste.

§ 2. Det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard i Stormgade i Kjøbenhavn med alt i denne værende Inventarium bliver fra 1ste April 1860 Universitetets Eiendom. Fremdeles udredes fra samme Tid af Kongerigets Finantser, som Bidrag til Universitetet for Afholdelsen af de Udgifter, der følge af Overtagelsen af Museets Samlinger, et Tilskud af 8,000 Rd. aarlig, under hvilket indbefattes det, ifølge allerhøieste Resolution af 11te August 1848, under Navn af det Kundsk Legat til at lønne en Videnskabsmand som Inspector ved den af Professor Dr. phil. P. B. Lund skænkede Samling af fossile Levninger fra Brasilien henlagte Beløb af 360 Rd. aarlig af Finantskassen.

§ 3. For Inspectorerne ved de under Universitetet samlede naturhistoriske Museer bestemmes Gagen til 800 Rd. for hver, hvorhos der for hver tre Aars Tjeneste tilstaaes dem et Tillæg af 200 Rd. aarlig; dog kan Gagen ikke overstige 1,800 Rd. aarlig. Disse Lønninger ansættes til Sæd efter samme Regel, som indeholdes i Lov af 12te Januar 1858 om Lønningerne for de ved Kjøbenhavns Universitet med flere Undervisningsanstalter ansatte Embeds- og Bestillingsmænd. Inspectorerne forpligtes til at holde offentlige Forelæsninger over deres specielle Afdeling af Naturhistorien uden særligt Bederlag, medmindre et saadant allerede derfor er tilstaaet.

§ 4. Ved første indtræffende Afgang blandt de nuværende tre fra det Kongelige naturhistoriske Museum til Universitetet overgaaende Inspectorer nedsettes Inspectorernes Antal til to, til hvilken Tid der da kan antages en Assistent, som lønnes paa samme Maade, som det i Lov af 12te Januar 1858 § 9 ommeldte Tjenestepersonale.

§ 5. For Finantsaaret 1860—61 bevilges det Tilskud til Lønningerne, som udfordres efter nærværende Lov.

Motiverne til Forflaget indeholdt efter en Oversigt over Sagens Behandling — hvilken forbigaaes her som alt meddelt i det Forudskiftede — følgende Bemærkninger til Lovforslagets enkelte Paragrafer:

ad § 1. Af det Kongelige naturhistoriske Museums 5 Inspectorposter henstaae to (for den mineralogiske og for den 4de zoologiske Afdeling) vacante. Foruden Inspectorposterne er ved Museet ansat en Conservator, der tillige er Foreviser, og et Bud, der tjener som Arbeidsmand ved Museet og som Portner ved Museets Gaard. Begge disse Tjenester ere ogsaa for Tiden ledige.

*) See Rigsdagstid. 11te Sess. 1859 Anh. A. Sp. 471—482. Folketb. Tid. Sp. 630—660; Anh. B. Sp. 545—552.

ad § 2. Tilskuddet af Finantserne til Museet er ved Finantsloven for 1859—60 bevilget og ved Finantslovudkastet for 1860—61 foreslaaet bevilget med 7,424 Rd., foruden omtrent 500 Rd. til Bygningernes Vedligeholdelse (§ 10 F. b.). Med Hensyn til det „Lundske Legat“ blev det ved Kgl. Resolution af 11te August 1848 bifaldet, at den af Dr. P. B. Lund staaende Samling af brasilianske Fossiler med dertil hørende andre Samlinger, haade den da allerede herværende Del af denne og den, der kunde ventes hidsendt fra Brasilien, maatte indlemmes under det Kongelige Museum for Naturvidenskaberne som en særegen Afdeling af dette, og et Beløb af 360 Rd., der udgjør 4 pCt. Rente af den Capital 9,000 Rd., som Samlingens Tilveiebringelse anslaaes at have kostet Giveren, aarlig udredes af Finantskassen samt under Navn af det Lundske Legat henlægges til at lønne en Videnskabsmand af Faget som Inspector ved denne. I Kraft af denne allerhøieste Resolution er Inspectorposten ved denne Samling anført som en særlig Tjeneste i Finantsloven for 1850—51, see Udgiftsbilag VII, 1, Lit. b. For Tiden er Inspectoratet for denne Samling overdraget en af Inspectorerne for Museets zoologiske Afdelinger, der ved Siden af sin Gage ved Museet oppebærer Legatet og fremdeles efter Museets Overgang til Universitetet vil beholde denne paa samme Maade.

ad § 3. Med Hensyn til de nuværende Inspectorers Gager, som ere opgivne i den vedlagte Comitebetænkning, bemærkes, at under de anførte Gagebeløb ere de Tillæg medregnede, som Inspectorerne have erholdt ved den midlertidige Fordeling af den forrige Overinspectorgage, nemlig den ældste Inspector 200 Rd. og de to andre hver 100 Rd. aarlig. Af de nuværende Inspectorer ere de to Kongeligt ansatte i Museets Tjeneste i Aaret 1843, den Tredie constitueret i Aaret 1848 og fast ansat i Aaret 1849. Ved Paragraphens Slutningsbestemmelse er sigtet til, at en af Inspectorerne er tillagt et Honorar af 600 Rd. aarlig for at holde specielle entomologiske Forelæsninger ved Universitetet.

Lovforslaget kom ikke videre end til første Behandling i Folkethinget.

Som det af Lovforslaget vil være bemærket, bleve de vigtige, paa Sagens tidligere Trin af Universitetet forhandlede, Spørgsmaal om Universitetets forskjellige naturvidenskabelige Museers indbyrdes Forhold og Stilling efter Foreningen og om Tilveiebringelsen af Museumsbygningen, ganske som det var iagttaget ved Consistoriums Forslag, holdte udenfor Lovforslaget. Da Ministeriet agtede at forelægge den i October 1860 sammentrædende Rigsdag et Lovforslag om Antilgendets Ordning i dets hele Omfang, hvorunder navnlig vilde høre en Plan for Museernes Formaal og fremtidige Virksomhed og for Indretningen af Bestyrelsesforholdene indenfor Universitetets Omraade, anmodede Ministeriet ved Skrivelse af 26de Mai 1860 Consistorium om at underkaste Sagen en hertil sigtende fornødt Overveielse og derefter følgende Behandling af den academiske Lærerforsamling.

Efter denne Begjæring nedsatte Consistorium en Comite (Rector universitatis, Etatsraad Bornemann, Conferentsraad Forchhammer, Etatsraad Eschricht og Professor Steenstrup) til at tage Sagen under Behandling.

Til samme Comite overdrog Consistorium fremdeles, i Anledning af en særlig Opfordring af Ministeriet, at tage under Overveielse, om det af Hensyn til, at det physiologisk-zootomiske Museums Locale baade efter sin Beliggenhed og hele øvrige Bessaffenhed, der vilde nødvendiggjøre en Hovedreparation, maatte ansees for mindre hensigtsmæssigt, ikke paa en eller anden Maade skulde lade sig gjøre at tilveiebringe et andet og bedre Locale for Museet end det til samme nu benyttede Skjelderrum.

Comiteen, som just, da den var ved Afslutningen af sit Arbeide, ved Døden blev berøvet sin Formand, afgav sin Betænkning under 22de April 1862.

Comiteen delte sig i to Undercomiteer. Den ene af disse bestaaende af de 2de Bestyrere af Universitetets mineralogiske og zoologiske Museer, der tillige vare Directeurer for det Kongl. naturhistoriske Museum, blev det overdraget at gjøre Udkast til Organisationsforholdene og derom at conferere med Inspectorerne ved det Kongl. Museum.

Den anden Undercomite, bestaaende af samme Medlemmer og Bygningsinspektor, Professor Hansen, blev det derimod overdraget at forberede et Udkast til den eventuelle Bygning med Tegning og Overslag.

Den af den førstnævnte Undercomite afgivne Betænkning angik dels alt hvad der vedkom Museernes Indbegreb eller Omfang, Formaal, Bestyrelsesforhold indenfor Universitetet, Budgetter og Regnskaber, dels de almindelige Forbringinger til den nye Bygning for det forenede zoologiske Museum.

Den første Del af Betænkningen begyndte med Besvarelsen af det Spørgsmaal, der af sig selv stillede sig forrest, nemlig: i hvilket Omfang Begrebet af de naturhistoriske Museer, der maatte kunne sættes i Forhold til hinanden eller i en vis Samvirken med hinanden, vilde være at tage.

I denne Henseende vare alle Comiteens Medlemmer enige i den Betragtning, at der herunder ikke vel kunde indbefattes andre end de tre egentlige naturhistoriske Museer, det mineralogisk-geognostiske, det botaniske og det zoologiske.

Disse tre Museer, der vel fra Universitetets Standpunkt forsaavidt udgjøre en Enhed, som de staae i tre Videnskabers Tjeneste, der indenfor Universitetet danne en sluttet Gruppe og som i Virkeligheden have talrige Berøringspunkter med hinanden og mange Fællesinteresser, mente Comiteen at burde fremdeles vedblive at staae selvstændige og uafhængige af hinanden, ogsaa efterat en Sammensmeltning af Universitetets og det Kongelige naturhistoriske Museums ensartede Samlinger ifølge det tidligere Forslag og Lovudkastet havde fundet Sted, dog saaledes at de paa Grund af hine Berøringspunkter og af deres Stilling i samme høiere Undervisningsanstalts Tjeneste maatte være forpligtede til at tage visse Hensyn til hinanden. Ethvert af disse Museer burde saaledes afgive til de andre alle saadanne Gjenstande, som aabenbart ikke naturligt høre under deres eget Omraade, men under de andres, og som ved Gaver, Indsamlinger eller paa andre Maader mere tilfældig vare komne dertil. Omvendt burde ogsaa ethvert af Museerne optage under sit Omraade de Grupper eller hele Klasser af Gjenstande, som ifølge fælles Aftale mellem Overbestyrererne efter Videnskabens Standpunkt maatte ansees nærmest at henhøre under det ene eller det andet af dem.

I et ganske andet Forhold end det, hvori disse tre Museer maatte stilles til hinanden, stod det pphysiologiske Museum, som saadant, til disse, og derfor, saavel som af practiske Hensyn, havde Comiteen ikke kunnet optage dette Museum med imellem de egentlige naturhistoriske og dem, hvilke Ministeriets Skrivelse nærmere angik.

Det pphysiologiske Museums Udgifter vare siden Anskaffelsen i 1841 af Professor Eschrichts Privatsamling, der tjente til Grundlag, blevne bestridte af den Sum, der i Universitetets Budget særlig er anvist til Apparatet for de pphysiologiske Forelæsninger ved det medicinske Facultet, under hvilket saavel Docenten som Museet er henregnet. Pphysiologien var en Videnskab, der i de forskjellige Perioder og under de forskellige Lærere var bleven og endnu bliver holdt snart mere paa det

comparativ-anatomiske, snart mere paa det kemisk-physiske Standpunkt, og som Følge heraf vilde det physiologiske Museum snart fortrinsvis forsynes med zootomiske Præparater, snart med physiske og kemiske Apparater, hvoraf hvert enkelt maaskee med suldt saa megen Ret vilde kunne finde sin Plads i et af Universitetets andre Museer eller Samlinger. Et særligt Museum vilde i hvert Fald Doctenten i Physiologi ikke kunne undvære. Om end det zoologiske Museums zootomiske Afdelinger maatte naae et nok saa betydeligt Omfang, vilde han dog have at vedligeholde et særligt physiologisk-zootomisk Apparat ifølge samme Nødvendighed, som paa den anden Side det videnskabelige zoologiske Studium maatte stille den Fordring, at kunne ved det zoologiske Museum uddanne det fornødne zootomiske Apparat i det Omfang og med det Tilsnit, som den zoologiske Forsknings Tare fordrer, — paa begge Sider naturligvis dog kun forsaavidt deres økonomiske Hjælpemidler tillade det. Ved forudgribende Forholdsregler at ville lægge Vaand paa Videnskabens naturlige Udvikling vilde altid være at betragte som i høi Grad uhenigtsmæssigt. Medens enhver Sammensmeltning af det zoologiske og det physiologiske Museum, eller en Optagelse af det ene i det andet, ikke kunde billiges og kun vilde hæmme begges Hensigtsmæssighed, vilde det dog være indlysende, at en Tilslutning (en Iuxtapositio) af disse to Museer, saaledes navnlig, at begges Indhold opstilledes saa nær ved hinanden som muligt, vilde være særdeles ønskelig, ja endog være et væsentligt Gode, især naar, som det hos os er Tilfældet, det physiologiske Museums anatomiske Apparat allerede har naaet et saa anseeligt, i enkelte Retninger endog et saa betydeligt Omfang, at det i disse træder op som et væsentligt Supplement til vore zoologiske Museer, som de nu ere. I en og samme Bygning vilde de imidlertid ikke kunne opstilles, efterat den til de forenede naturhistoriske Museer udfete Plads af Universitets-Tirkanten udmod Krystalgaden er bleven saameget indskrænket ved Bibliotheksbygningens Henlæggelse med Enden imod samme Gade og den herved nødvendiggjorte Udtjorselsport paa dette Sted. Der stod da kun tilbage at ønske begge Museers Bygninger saa nær hinanden som muligt. For Øieblikket stillede Forholdet sig forsaavidt heldigt, som det physiologiske Museums nuværende Locale støder saagodtsom umiddelbart op til Byggepladsen for den forventede nye Bygning for det zoologiske Museum. Men da det nuværende Locale for det physiologiske Museum nødvendigvis snart maatte ombyttes med et andet, havde Comiteen kun at ønske, at ogsaa dette maatte komme til at staa i et nogenlunde gunstigt Localforhold dertil.

I Henseende til Museernes Formaal mente Comiteen, at, saasnart de Kongelige mineralogisk-geognostiske og zoologiske Samlinger vare blevne optagne i eller forenede med Universitetets tilsvarende Samlinger, burde Formaalet for Universitetets tre naturhistoriske Museer — det mineralogiske, botaniske og zoologiske — være: paa bedste og fyldestgørende Maade, og fyldigere end hidtil har kunnet skee, at understøtte Universitetet som videnskabeligt Institut og som Undervisningsanstalt i alle Retninger af dets Virksomhed for at udbrede Kundskab om de tre Naturriger, fremme Studierne af disse og befordre de naturhistoriske Videnskabers egen Fremvæxt.

Til disse Diemed skulde de i Museerne optagne Samlinger efter bedste Evne o: efter de til Raadighed stillede økonomiske og personlige Kræfter

a) i Almindelig hed stræbe efter til en vis Fylde — ikke til Artsfuldstændighed og ikke til Overflødighed, men med en efter Videnskabens Standpunkt,

Tiden og Forholdene lempet fornøstigt Begrændsning — at give et anstueligt Overblik over de Former og Gjenstande, der henhøre til de tre Naturrigger, efter deres naturlige Slægtskab og med deres Udvikling i Tiden og Rummet;

b) særlig søge at oplyse i det Enkelte alle de Retninger, i hvilke Universitetet indenfor disse tre Videnskabers Omraade enten allerede giver en speciellere Undervisning eller senere maatte agte at give den, og et saadant særligt fast Formaal burde det være at oplyse Danmarks og de danske Vilandes Naturfrembringelser, hvorfor ogsaa Museerne i denne Retning skulde stræbe efterhaanden at nærme sig Fuldstændighed i Artsrepræsentationen;

c) fremdeles frembyde det nødvendige Materiale til videnskabelige Undersøgelser baade for de naturhistoriske Studerende og for Videnskabsmænd af Faget, saa at disse Arbejder kunde blive til nye Kilder for Videnskabens Berigelse og Uddannelse.

Som en uundgaaelig Betingelse for Opnaaelsen af disse Diemed maatte Samlingerne være ordnede og opstillede saaledes, at de kunde tjene til Belæring baade for et større almindeligt Publicum (hvorved forstodes et ikke fagkyndigt eller dog et mindre = fagkyndigt), for hvilket de paa egne Tider skulle være aabnede,*) og for de paa forskjellig Udviklingsstrin staaende Studerende ved Universitetet, samt for Enhver, der attraaer virkelig Kundskab i Naturriggerne eller i enkelte Retninger af disse. I alle deres Afdelinger maatte de være let tilgængelige for at kunne efter bestemte vedtagne Regler være benyttelige for Lærerne i Faget og for enhver Videnskabsmand. Studiesamlinger, beregnede paa de Studerendes Tarv, maatte anlægges i alle tre Museer i det Omfang, som de enkelte Videnskaber fordrerede det, og stilles i saa nær Forbindelse med Auditorierne og Studieværelserne som muligt.

I det Hele maatte, efter Comiteens Mening, Museerne anses for desto bedre at opfylde deres Bestemmelse, jo mere de paa den ene Side afgave Midlet til de naturhistoriske Videnskabers egen Berigelse og paa den anden Side bleve Redskaber, hvorved Kundskaber i disse udbredtes.

Hvad Museernes Bestyrelsesforhold indenfor Universitetet angik, bemærkede Comiteen, at uagtet den Uafhængighed, der blev hævdet de tre Hovedmuseer i Naturhistorien ligeoverfor hinanden indbyrdes, var der dog Fællesinteresser og Fællesforpligtelser ligeoverfor Videnskaben og Universitetet, der paalægge dem at tage flere Hensyn til hinanden; dette mente Comiteen vilde paa den fordelagtigste Maade opnaaes, naar Overbestyrerne af de tre Museer, der tillige ere professores ordinarii i de tre naturhistoriske Fag, danne ligesom et fast Collegium, et Slags Museumsråd, som ikke alene vilde have at overveie alle slige Spørgsmaal, der indbyrdes maatte reise sig imellem Museerne under deres Bestræbelser for paa bedste Maade at naae deres Formaal, men ogsaa alle almindeligere, Museernes Fællesinteresser berørende Spørgsmaal, der fra Universitetets Overbestyrelse, Consistorium eller Ministeriet, maatte blive det forelagte.

Overbestyrelsen af hvert af de tre Museer burde, efter Comiteens Anstuelse, i Reglen være knyttet til den normale Professorspost i den respective Retning, hvori Museet er anlagt, altsaa: for det mineralogisk-geognostiske Museum

*) Til Veiledning igjennem Museet mentes der til det større Publicums Brug, saasnart Foreningen var udført og Museet opstillet, at maatte udgives en korthæftet Oversigt over Samlingerne.

vilde professor mineralogiæ et geognosiæ, for det botaniske Museum (med den botaniske Have) professor botanices ordinarius, for det zoologiske Museum professor zoologiæ ordinarius blive Overbestyrer. Kun undtagelsesvis og under særegne personlige Forhold mentes den, efter Consistoriets Indstilling og med Ministeriets Samtykke, at kunne gaae over til en professor extraordinarius i vedkommende Fag ved Universitetet eller til en af de andre ved Museet ansatte videnskabelige Kræfter; men Overbestyrelsen for hvert enkelt Museum burde i det Heles Interesse, og navnlig for at forebygge en meget skadelig Adspjittelse af det sammenhørende Heles Afdelinger, stedse blive samlet og ikke deles mellem to eller flere. Indenfor ethvert af de tre Museer vilde Bestyrelsen være at udøve efter visse af Ministeriet billigede Grundtræk.

I det forenede mineralogisk-geognostiske Museum antoges Overbestyreren at kunne overkomme Bestyrelsen ved Hjælp af to Assistenten, af hvilke den ene vilde tilkomme ifølge Foreningen, og i det botaniske Museum med den allerede der ansatte faste Assistent, der tillige er Bibliothekar og ansat som Inspector ved Herbarierne.

I det zoologiske Museum vilde Bestyrelsen, efter Foreningen, blive mere sammensat, baade fordi det var det Museum, der ved Foreningen fik den største Udvidelse, og det, i hvis Tjeneste de fleste videnskabelige og tekniske Kræfter fra det Kongelige Museum vilde overgaae. Om denne fremsatte Comiteen følgende Forslag:

Overbestyrelsen af det forenede zoologiske Museum overtages i Analogi med de andre Universitetsmuseer og Væreapparater af professor ordinarius i Zoologien, men den specielle Bestyrelse af Museets enkelte Hovedafdelinger overtages dels af ham, dels af de dertil specielt ansatte Afdelingsinspectorer, nemlig de tre fra det Kongelige Museum overgaaende Inspectorer, hvis Antal imidlertid ved indtrædende Vacance skal indskrænkes til to, saaledes at der til den Tid dog ansættes en Assistent istedenfor. Til Hjælp ved de enkelte Afdelingers Bestyrelse kan fremdeles ogsaa den Universitetsmuseet adjungerede, oprindelig af det Moltkeske Legat lønede, Assistent anvendes, forsaavidt Tiden fra de øvrige ham paahvilende Arbejder maatte tillade det.

Enhver af de nævnte Inspectorer overtager, i Overensstemmelse med de ham tidligere paahvilende Forpligtelser og tilkommende Rettigheder, den videnskabelige specielle Bestyrelse af de samme Afdelinger af det forenede Museum, hvilke for vare ham betroede ved det Kongelige Museum; han varetager altsaa, som hidtil, Afdelingernes Ordning, Opstilling og Etikettering samt Forøgelse og anvender i disse Siemed den for hver Afdeling paa det almindelige Museumsbudget ansatte Conto og aflægger Regnskabet derfor; han udfører de Afdelingen specielt vedkommende Indkjøb og Bytninger, fører dens Protokoller og Correspondance og har Tilshyn med den Afdelingerne tilstaaede Conservations- og Præparationshjælp; i det Hele paahviler det ham at uddanne sin respective Afdeling, saa godt han formaaer, imod Museets almindelige og specielle Formaal i Videnskabens og Oplysningens Tjeneste. Det er forresten en Selvsjølge, at en saadan Afdeling, idet den iøvrigt varetager den almindelige Repræsentation af Formjerne, indtil en vis Grad kan og bør være tillige et Udtryk for Bestyrerens specielle videnskabelige Studier. I et lignende Forhold stilles Overbestyrerne til den eller de Afdelinger,

som komme til at staae under ham umiddelbart, eller middelbart igjennem den Museet dertil givne Assistance.

I Forbindelse hermed paaviste Comiteen, hvorledes de ved Museerne alt ansatte Inspectorer, Assistentter og Præparatorer vilde i Overensstemmelse med det Foreslaede finde Anvendelse. Om Overbestyrelsen selv tilføiede Comiteen Forslag til følgende nærmere Bestemmelser:

Det paaligger Overbestyrelsen at have Overtilsyn med Museet i dets Helhed, og den har derfor ogsaa et almindeligt Ansvar selv for de Afdelinger, som have særlig Bestyrelse; den paaseer, at der for de forskjellige Afdelingers Opstilling og Etiketering samt Tilgængelighed bliver Ensartethed, og vedtager efter Drøftelse med de særlige Bestyrere de Regler, der i disse Henseender skulle følges; den leder alle Fællesanliggender og fører den fælles Brevvevling; almindelige Indsamlinger for flere Afdelinger besørjes af Overbestyrelsen, og Indsamlinger af betydeligere Omfang, der forberedes indenfor de særlige Afdelinger, maae i Museets Fællesinteresse indberettes til denne. Almindelige Sendinger til Museet modtages af denne, og den fordeler Indholdet til de vedkommende Afdelinger, o. s. v., o. s. v.

Til Drøftelse af Sager af Interesse for alle Museets Afdelinger sammenkalder Overbestyrelsen periodiske (maanedlige) Møder med Bestyrerne og leder Forhandlingerne i disse; den samler de enkelte Regnskaber og de Beretninger, der aarlig maae afgives over de enkelte Afdelingers Fremgang, og sender disse med sine egne til Consistorium og Ministeriet; den er overhovedet det regulære Mellemled imellem alle de enkelte Afdelinger og Universitetets Overbestyrelser.

Med Hensyn til Fordelingen af Arbeidet mellem de ved Museerne anbragte videnskabelige Kræfter maatte Comiteen fra Universitetets Standpunkt særlig fremhæve, at Overbestyrerne, de normerede Professorer i de tre naturhistoriske Fag, have deres Hovedvirksomhed som Universitetslærere og som almindelige Repræsentanter for deres Videnskaber ved Universitetet, og at Museernes almindelige og speciellere Bestyrelse er en mere underordnet Del af deres Embedspligter, medens Bestyrerne for de specielle Afdelinger have deres Hovedvirksomhed i Museets Bestyrelse og de dermed sammenknyttede specielle Forskninger og den underordnede som Docenter i deres specielle Fag. Ligesom Universitetet derfor maatte vente, at det professorales ordinarii i og for Museerne paalagte Arbeide, ved Hjælp af den Museerne i forskjellige Form tildelte Assistance, begrændsedes saaledes, at den større Del af deres Tid kunde offres paa Forelæsninger og videnskabelige Studier, saaledes maatte det paa den anden Side ogsaa vente, at den Docentvirksomhed, der i Overensstemmelse med tidligere Betænkninger og det fremlagte Lovudkast paa lagdes Specialbestyrerne, indskrænkedes saaledes, at deres Hovedvirksomhed ikke derved kom til at lide. Kun ved at fastholde en saadan Begrændsning vilde Universitetet undgaae større Collisioner imellem disse Dobbeltvirksomheder eller Nødvendigheden af at ansætte endnu flere Kræfter ved de forenede Museer. Comiteen antog, at ethvert billigt Hensyn til de Studerendes Lærv var taget, naar der blev tilbudt disse halvaarlig en Specialforelæsning indenfor en af de tre Hovedrækker i Dyreriget, og mente derfor, at der i Embeds Medfør burde af Inspectorerne kun fordres et saadant halvaarligt Cursus stikvis, ligesom ogsaa, at dette Cursus burde være indskrænket til saa ugentlige Timer (2—3).

Til Slutning erindrede Comiteen endnu med Hensyn til disse gjensidige Forhold imellem Personalet og Museet om den Lov, der hersker ved alle velordnede

Museer og som ogsaa for det senest ansatte Personale ved vore Museer er gjort gjældende, den at ingen maa anlægge private Samlinger i samme Retning som de Samlinger, ved hvilke han er ansat og for hvilke han er ansvarlig eller medansvarlig. Dette vilde altsaa gjælde for samtlige Overbestyrere og for de enkelte Specialbestyrere i deres respective Fag. Forsaavidt en Bestyrer eller Overbestyrer var i Besiddelse af slige Samlinger førend sin Ansættelse, burde han ikke fortsætte eller forøge dem efter sin Ansættelse, men ved passende Leilighed søge at afhænde dem.

Om Budgetterne og Regnskaberne tilsoiede Comiteen særskilt nogle Bemærkninger og Forslag om Formen og Anlægget af disse i det Hele.

Betænkningens anden Del angif Fordringerne til den nye Bygning for det forenede zoologiske Museum og indskrænkede sig i det Væsentlige til at angive det Rumfang, som den nye Bygning burde have, og de Hovedhensyn, der ved en hensigtsmæssig Indretning af Localet vilde være at tage.

Betænkningen var ledsaget af følgende Bilag: 1) Punkter af den paatænkte Organisationsplan, forelagte Inspektorerne ved det Kongelige naturhistoriske Museum. 2) Den Kongelige Approbation af enkelte Forandringer i det Kongelige naturhistoriske Museums Organisationsplan af 18de Septbr. 1828. 3) Bemærkninger om og imod de Inspektorerne forelagte Punkter af Inspector, Prof. Schjødte. 4) Bemærkninger om samme Punkter af Inspector, Prof. F. T. Reinhardt. 5) Comiteens Bemærkninger med Hensyn til Inspector, Prof. Schjødtes Indlæg. 6) Aftryk af Organisationsplanen af 18de Septbr. 1828 for det Kgl. naturhistoriske Museum, dens III Del: om det naturhistoriske Museums Brug og Offentlighed.

Den anden ovenfor omtalte Undercomite afgav Betænkning over 2de af Bygningsinspektør, Professor Hansen udarbejdede Bygningsudkast med Tegninger, Planer og Overdrag over Udgifterne.

Det ene af disse Udkast gif ud paa at opføre en rektangulær Museumsbygning, dannet af 4 Fløje, med Hovedfaçade ud mod Krystalgade, 75 Alen lang, 50 Alen bred, i en Afstand af 30 Alen fra den gamle zoologiske Bygning og af 21 Alen fra den nye Bibliotheksbygning.

Det andet Udkast var anlagt paa en Museumsbygning, bestaaende af to Dele, nemlig en Hovedlænge, Museets Façade, langs med Krystalgade, og en Tverbygning, gaaende omtrent fra Midten af Façadebygningen henimod den gamle Consistoribygning, saaledes at Façadebygningen vilde nærme sig Bibliotheksbygningen paa en Afstand af 11—12 Alen og paa den anden Side gaae lige op til Nørregade, hvorved Bygningen vilde faae en Længde af 123 Alen og en Brede af 20 Alen. Comiteen erklærede sig principaliter for den første Plan og kun subsidialiter for den anden.

For det zootomisk-physiologiske Museum, for hvilket det, som ovenfor Side 39 bemærket, særlig, efter Ministeriets Begjæring, blev paalagt Comiteen at tilveiebringe et Forslag om et udvidet Locale, kunde Comiteen, uagtet al anvendt Umage for at finde et for dette tjenligt Locale anbragt i den for de forenede Museer fælles Bygning, ikke bringe nogen anbefalelig Plan i Forslag, men maatte indskrænke sig til at paavise en midlertidig Udvei til et udvidet Lokale indenfor den nye zoologiske Museumsbygning. Betænkningen om disse Bygningsplaner blev ledsaget af særlige Bemærkninger til det første Bygningsprojekt af Professor

Clausen, hvilke sammenfattedes i det Forslag, at al Afgjørelse fra Universitetets Side angaaende den foreliggende Bygningsplan maatte udsættes, indtil der var udarbejdet en anden Plan til Fævnførelse med denne, med den Opgave: at Museumsbygningen føres fra en Afstand af 10 Alen fra Bibliotheksbygningen langs med Krystalgade indtil Nørregade.

Sagen blev derefter forhandlet af den academiske Lærerforsamling i et den 21de Mai 1862 afholdt Møde. Forsamlingen tiltraadte eenstemmig med 27 Stemmer det fra Comiteen fremkomne Forslag angaaende det indbyrdes Forhold imellem de tre egentlige naturhistoriske Museer, disse Museers Forhold, Organisation og Bestyrelsesforhold i det Hele. Efterat Forsamlingen dernæst med 22 Stemmer mod 7 havde forkastet følgende af Professor Clausen stillede Forslag: „Lærerforsamlingen betragter de indleverede Bygningsplaner som forberedende Arbejder, indstiller Bygmesteren til passende Honorar for samme og forbeholder sig til næste Aar at fremlægge Bygningsplan til endelig Vedtagelse; efterat der ved approberet Program er fastsat de fornødne Grundtræk i Henseende til Bygningens Omfang, dens Beliggenhed med særligt Hensyn til den fremtidige Benyttelse af Communitetsbygningen og dens Betyggelse mod Ildsfare“

vedtog Forsamlingen med 22 Stemmer mod 3 Comiteens principale Forslag, om at en ny Museumsbygning opføres efter den af Bygningsinspector, Professor Hansen udarbejdede Plan Nr. 1. Derimod forkastede Forsamlingen med samtlige Stemmer mod 1 et Forslag om at borttage den Bygning, i hvilken den Kongelige Opgang til Solennitetsalen er anbragt, og i sammes Sted at anbringe et luftet Gaardsrum for det physiologiske Museum. Tillige udtalte Lærerforsamlingen, at den maatte ansee det for en givet Forudsætning, at de Betingelser for Museernes Sammensmeltning, som indeholdtes i § 2 af det Rigsdagen i 1859 forelagte Lovudkast, fastholdtes, nemlig at det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard overgik i Universitetets Eie og at Kongerigets Finantser fremdeles udrede de samme aarlige Pengetilskud til Universitetet, som hint Museum hidtil havde oppebaaret.

Consistorium tiltraadte i sin Betænkning af 12te Juli s. A. de Beslutninger, der saaledes vare tagne af den academiske Lærerforsamling. Med Hensyn til, at der af Professor Clausen i Fortsættelse af det ovenomtalte Forslag, som af ham blev stillet paa den academiske Lærerforsamling og af denne blev forkastet, var indgivet det ligeledes ovenfor omtalte Separatvotum, tilføiede Consistoriums øvrige Medlemmer i Betænkningen nogle nærmere Bemærkninger herom, som i det Væsentlige alt vare blevene fremsatte under den mundtlige Drøftelse af Anliggendet i den academiske Lærerforsamling.

Sluttelig fremsendte Consistorium en Skrivelse fra Etatsraad, Professor Otto om Locale for Universitetets pharmacologiske Samling i den nye Museumsbygning, hvorom Consistorium antog at der vilde være at tage Bestemmelse i sin Tid, naar Detailplanen for den nye Bygning blev udkastet.

Det derefter Rigsdagen af Ministeriet forelagte Lovforslag om det Kongelige naturhistoriske Museums Overgang til Kjøbenhavns Universitet var, med de samme vedføjede Motiver, *) saalydende:

*) See Dep. Tid. for 1862, S. 889—893.

§ 1. Det Kongelige naturhistoriske Museums Samlinger forenes, fra 1ste April 1864 at regne, med Kjøbenhavns Universitets naturhistoriske Samlinger til eet naturhistorisk Museum, der saaledes kommer til at indbefatte et mineralogisk-geognostisk, et botanisk, et zoologisk og et zootomisk-physiologisk Museum. Det forenede Museums Hovedopgave skal være ved Hjælp af de Kræfter, der staae til Museets Raadighed, at anlægge og udvikle saavel almindelige videnskabelige Samlinger som Samlinger, der tjene til at oplyse, saa fuldkomment som mulig, Landets Naturforhold, og navnlig for Dyrerigetets Vedkommende fremstille saavel Arterne som disses Udvikling.

§ 2. Det mineralogisk-geognostiske Museum bestyres af Professore i Mineralogi og Geognosi, det botaniske af Professore i Botanik, det physiologiske af Professore i Physiologi og det zoologiske dels af Professore i Zoologi, for hans Afdelings Vedkommende, dels af de andre ved samme Museum ansatte Inspektorer.

For de Anliggender, der angaae det forenede Museum i det Hele og de enkelte Museers indbyrdes Forhold eller Fællesinteresser, dannes, under Tilhyn af Consistorium ved Universitetet og Overbestyrelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, et Museumsraad, bestaaende af sauntlige Bestyrere og Inspektorer ved det forenede Museum. For dette Raad beskikker Consistorium en Formand, som vælges blandt Raadets Medlemmer.

§ 3. For det Kongelige naturhistoriske Museums og Universitetets forenede zoologiske Samlinger opføres en Bygning paa den Universitetet tilhørende Grund, til hvilket Arbejde og Bygningens Forskning med Inventarium maa anvendes en Udgift af ialt indtil 186,909 Rd. 1 Mk. 10 ø., der udredes af Communitetet. Det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard i Kjøbenhavn med alt i denne værende Inventarium overgaaer fra den Tid, Foreningen træder i Kraft, til Universitetets Eiendom.

§ 4. Lønningerne for det forenede Museums Embedsmænd og øvrige Tjenestepersonale, hvilke helt overtages af Universitetet, ligeledes fra den Tid da Foreningen er gaaet for sig, blive at fastsætte ved den inden Udgangen af Finantsaaret 1863—64 forestaaende Revision af Lønningsloven af 12te Januar 1858 for Universitetet m. fl. Stiftelser.

§ 5. Museets Specialbudget tilligemed Statskassens aarlige Tilskud til dette bestemmes ved Finantsloven, første Gang ved Finantsloven for Finantsaaret 1864—65.

Motiver til foranstaaende Lovforslag.

Under Rigsdagens 11te Sæssion 1859 blev der af Kirke- og Undervisningsministeriet forelagt Rigsdagen et Lovudkast om det Kongelige naturhistoriske Museums Overgang til Universitetet, hvilket ikke kom videre end til 1ste Behandling. Dette Lovudkast indskrænkede sig til en almindelig Bestemmelse om hint Museums Overgang til Universitetet med den dertil knyttede Betingelse, at Museets Gaard kom til at overgaae i Universitetets Eie, og at Kongeriget's Finantser fremdeles kom til at udrede samme aarlige Pengetilskud til Universitetet, som Museet hidtil havde oppebaaret. Tillige forbandtes dermed et Forslag om en foreløbig Forhøielse af Lønningerne for Inspektorerne ved det Kongelige naturhistoriske Museum efter dettes Forening med Universitetsmuseerne. Derimod bleve Spørgsmaalene om Universitetets forskjellige naturhistoriske Museers indbyrdes Forhold og Stilling efter Foreningen, om Museernes fremtidige Hovedopgave og om Indretningen af Bestyrelsesforholdene indenfor Universitetets Omraade holdte udenfor Lovudkastet, hvilket heller ikke indeholdt noget om Tilveiebringelsen af den længe savnede nye Museumsbygning. Med Hensyn til disse Punkter har Ministeriet ladet Sagen underkaste

en fornøjet Overveielse af Consistorium og derefter følgende Behandling af den academiske Lærerforsamling, hvornæst Consistorium har meddelt Ministeriet en af en efter Consistoriums Foranstaltning nedsat Comite afgiven Betænkning om de naturhistoriske Museers Organisation tilligemed sine egne Yttringer om Sagen og Retning om Udsaldet af dens Behandling i Lærerforsamlingen. Endvidere ere Plan- tegninger med dertil hørende Overslag til den nye Museumsbygning's Opførelse blevne affattede af vedkommende Bygningsinspector.

Hvad Lovforslaget i det Hele angaaer, vil det bemærkes, at det omfatter tre Hovedpunkter: det Kongelige naturhistoriske Museums Forening med Universitetets naturhistoriske Museer til eet Museum, Anordningen af en fælles Bestyrelse for samtlige forenede Specialmuseer og Opførelsen af en ny Museumsbygning. Derimod har Ministeriet antaget, at Lønningbestemmelserne for det forenede Museums Embedsmænd og øvrige Tjenestepersonale rigtigst tages i Forbindelse med den Revision af Universitetets Lønningsslov af 12te Januar 1858, som ifølge Lovens § 35 foreslaaer ved Udgangen af Finantsaaret 1863—64, og at fremdeles Fastsættelsen af Museets Specialbudgetter og af Statskassens Tilskud til dette bør holdes udenfor Loven og stee ved Finantsloven, første Gang ved Finantsloven for 1864—65. Budgetbestemmelserne ville efter deres Natur høre nærmest under Finantslovene, og desuden bør de endelige Bestemmelser formentlig udsættes saalænge, indtil Forslagene til Budgettet kunne blive udarbejdede efter en fælles Overveielse af samtlige enkelte, under det forenede Museum hørende, Samlingers Forhold og Interesser, naar det ved Loven paatænkte Museumsraad, som lovbefaleet Bestyrelsesled, kan sammentræde. Iøvrigt har Ministeriet saavel i dette Punkt som overhovedet ved Lovforslaget søgt saavidt muligt at tage de Bemærkninger til Følge, som i Anledning af det oprindelige Lovudkast fremkom saavel ved Sagens første Behandling i Thinget som i den afgivne Udvalgsbetænkning.

Hvad Enkeltighederne i Lovforslaget angaaer har Ministeriet kun ganske lidet at tilføie.

ad § 1. Den af Consistorium nedsatte Comite har i den ovenberørte Betænkning ikke troet at burde optage Universitetets zootomisk-physiologiske Museum imellem de egentlige naturhistoriske Museer, og har, saavel fordi disse, (det mineralogiske, zoologiske og botaniske) indbyrdes staae i et ganske andet Forhold til hinanden, end det, hvori det physiologiske som saadant staaer til dem, som af practiske Hensyn, antaget, at det physiologiske Museum, som Docenten i Physiologi i ethvert Fald ikke vil kunne undvære som et særligt Museum, bør holdes udenfor det forenede Museum. Lovforslaget gaaer imidlertid ud fra, at dette Museum med de nævnte naturhistoriske gaaer ind under det forenede Museum, eftersom haabe dette synes at være det naturligte Forhold og der, saaledes som Museernes Bestyrelsesforhold ved Lovforslagets § 2 tænkes ordnede, ikke stjønnes i nogen Maade derved at kunne bestrygtes Fare for Bevarelsen af det physiologiske Museums fulde Selvstændighed og Uafhængighed af de andre Museer i dets videnskabelige Formaal og Virksomhed, ligesaa lidt som der ved dets Optagelse under det forenede Museum er Spørgsmaal om en Sammensmeltning af det zoologiske og physiologiske Museum eller om nogen Optagelse af det ene i det andet.

Ved den om det forenede Museums Hovedopgave optagne Bestemmelse har Ministeriet noie fulgt den Betegnelse heraf, som indeholdes i den om det oprindelige Lovforslag afgivne Udvalgsbetænkning.

ad § 2. Den nysemtalte Comite havde foreslaaet, at det her omhandlede Museumsraad skulde bestaae alene af Universitetets ordinære Professorer i de tre naturhistoriske Fag, som Overbestyrere, Enhver for sit Vedkommende, af de tre naturhistoriske Museer. Ministeriet har derimod fundet den i Paragraphen optagne Ordning mere stemmende med det virkelige Forhold ved Museerne, naar Bestyrelsen ved det zoologiske Museum, som det ved Bestemmelserne i Paragraphen tilsigtes, fordeles imellem Professor zoologiæ og Inspectorerne.

ad § 3. Ministeriet har her gjentaget det tidligere Forslag om, at det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard i Kjøbenhavn overlades Universitetet til Eiendom fra den Tid, Foreningen træder i Kraft, da det synes at være en simpel Billigheds- og Retfærdighedsfordring, at Universitetet derved erholder nogen Erstatning for at tilveiebringe Plads for bemeldte Museums Samlinger i den med store

Udgifter for Universitetet opførte nye Bygning, en Ferdring, hvis Rigtighed ogsaa turde være erkjendt, naar Udvalgsbetænkningen iøvrigt er gaaet ud fra, at Universitetet i et Tilskud fra Statskassen, der nærmere bliver at bestemme ved Finantsloven, skal have Bederlag for de forøgede Udgifter, som Overtagelsen af samtlige Lønninger ved det forenede Museum vil paabyrde det.

ad § 4. Endsfjøndt der i Udvalgsbetænkningen om det oprindelige Lovudkast indeholdes Bestemmelser om en ved personlige Tillæg forøget Lønning for Inspektorerne ved det Kongelige naturhistoriske Museum, har Ministeriet dog ikke haft Betænkning ved at udfylde Bestemmelserne i denne Retning til at sættes i Forbindelse med Revisionen af Lønningsloven af 12te Januar 1858 for Universitetet m. fl. Anstalter, efter som de nuværende Inspektorer, som de for Tiden i oeconomic Henseende ere stillede, ikke derved ville lide noget Tab. Disſes Lønninger eller samlede Embedsindtægter ere nemlig ōieblikkelig følgende:

	Lønning.	Tillæg af den bespærede Over- inspector- Lønning.	Temporært Tillæg.	For Forelæs- ninger ved Universitetet.	Talt.
Inspector, Professor Krøyer . . .	800 Rbd.	200 Rbd.	500 Rbd.	"	1500 Rbd.
— — Schiødt .	800 —	100 —	"	600 Rbd.	1500 —
— — Reinhardt	660 —	100 —	"	600 —	1360 —

Efterat Lovudkastet havde været til 1ste Behandling i Folkethinget, begjærede Ministeriet sig ved Skrivelse af 11te Octbr. 1862 Lehnbesidderen af Grevskabet Bregentved, Grev A. B. Moltkes Uttringer meddelte med Hensyn til det særlige Forhold, som Museernes Forening frembød, forsaavidt Universitetets zoologiske og mineralogiske Samlinger ere knyttede til de grevelige Moltkeske Legater og bære Navn efter disſes Giver, jfr. ovenfor S. 34 - 35.

I Svarskrivelse herpaa af 27de s. M. erkjendte Grev A. B. Moltke den tilsigtede Forening for en Foranstaltning, der formentlig vilde virke heldigt og frugtbringende paa Studiet af de Videnskaber, til Gavn for hvilke Legaterne vare stiftede. Han vilde derfor kun handle i Testators Aand ved for sit Vedkommende at billige og give Samtykke til Foreningen. Men tillige udtalte han det Ønske, at det Forslag maatte blive taget til Følge, som om dette Punkt var fremsat i den i sin Tid afgivne Comitēbetænkning (see det ovenansførte Sted), og at navnlig den mineralogisk-geognostiske Samling maatte vedblive at føre Navn af det grevelige Moltkeske mineralogiske Museum. Desuden antog han det for en Selvsølge, at de Moltkeske Legater ogsaa i Fremtiden ikkun kunde anvendes til de to Museer, til hvis Lær Legaterne vare oprettede, alſaa til det eventuelle zoologiske og mineralogisk-geognostiske Museum. Sluttelig udtalte han den Forventning, at, hvis det i Tidens Løb skulde vise sig ønskeligt at foretage mindre Forandringer med Hensyn til Anvendelsen af Legaternes Renter indenfor de ovennævnte to Museer, slige Forslag til Forandring maatte blive Gjenstand for Forhandling med den datidige Besidder af Grevskabet Bregentved og hans Samtykke dertil erhverves.

De Vædringer, Lovforslaget undergik ved dets Vedtagelse af Rigsdagen*), vare i Korthed følgende:

En Hovedforandring ffete med Hensyn til den ved Lovudkastet paatænkte Museums Forening derved, at, medens Udkastet tilsigtede en Sammensmeltning af saavel det mineralogisk-geognostiske, det botaniske, det zoologiske og det zootomist-

*) Rigsdagstid. for 1862, 14de Sæs. Folketh. Tid. Sp. 32, 59-69, 82, 2450-2525, 2942-91. Landsth. Tid. Sp. 1003-1030, 1240-64, 1303. Anh. A. Sp. 877-882, 1617-20. Anh. B. Sp. 247-68. Jfr. Dpt. Tid. for 1863, S. 44-45.

physiologiske Museum og en Samvirken af de forskjellige Museers Bestyrere i et fælles Museumsraad, blev Loven ved dens Vedtagelse af Rigsdagen indskrænket til en Forening af det Kongelige naturhistoriske Museum med Universitetets ligeartede 2: mineralogisk-geognostiske og zoologiske Samlinger. For en videre Udstrækning af Foreningen vilde desuden Rummet i den nye Bygning frembyde Hindring. Som Følge heraf blev i § 1 indsfudt Ordet „ligeartede“ Samlinger, som dem, der bleve Gjenstand for Foreningen. De øvrige Forandringer ved § 1 vare blot Redaktionsændringer.

Forandringerne ved § 2 vare en Følge af den med § 1 foretagne Forandring. Kun blev endnu i Paragraphen tilføjet en Bestemmelse om, at de, hvem det blev overdraget at holde Forelæsninger ved Universitetet over Zoologi eller enkelte af dens Afsnit, have ubindret Adgang til eller Afbenyttelse af Museets forskjellige Afdelinger.

Af § 3 udgik Ordene „og Bygningens Forsyning med Inventarium“, eftersom det ved det forelagte Udkast var blevet overseet, at der i Overslaget ikke var medoptaget Udgifter til Inventarium, hvortil Befostringen først vilde kunne anslaaes, naar det viste sig, hvormed der af det Kgl. naturhistoriske Museums Inventarium lod sig benytte i den nye Bygning. Desuden blev Udgiftsbeløbet afrundet til 187,000 Rd., ligesom Bestemmelsen om Overgangen af den Kgl. Museumsbygning til Universitetets Eie blev nøagtigere udtrykt ved det Tillæg, at Bygningen bliver at sælge til Indtægt for Communitetet.

Til § 5 blev føjet den Bestemmelse, at der paa det zoologiske Museums Budget skal optages en særlig Conto for den under den zoologiske Professor henlagte Studiesamling. Hermed tilsigtedes det at sætte den zoologiske Professor istand til at give Samlingen en mere speciel Retning efter hans egne Forskninger og Studier i Videnskabens Interesse.

Den derefter udkomne Lov om det Kongelige naturhistoriske Museums Overgang til Kjøbenhavns Universitet m. m. lyder saaledes:

Vi Frederik den Syvende, af Guds Naade Konge til Danmark o. s. v. Gjøre bitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Det Kongelige naturhistoriske Museums Samlinger forenes, fra 1ste April 1861 at regne, med Kjøbenhavns Universitets ligeartede naturhistoriske Samlinger, saaledes at de danne et mineralogisk-geognostisk og et zoologisk Museum. Disse Museers Hovedopgave skal være ved Hjælp af de Kræfter, der staae til deres Raadighed, at anlægge og udvikle saavel almindelige videnskabelige Samlinger, som derfra adskilte Samlinger, der tjene til at oplyse, saa fuldkommen som muligt, Landets Naturforhold, og navnlig for Dyrerigets Bedkommende fremstille saavel Arterne, som disses Udvikling.

§ 2. Det mineralogisk-geognostiske Museum bestyres af Professoren i Mineralogi og Geognosi.

Det zoologiske Museum bestyres af Professoren i Zoologi og Inspectorerne, som til dette Diemed træde sammen i et Museumsraad. Consistorium udnævner et af Raadets Medlemmer til Formand. I speciel videnskabelig Henseende bestyrer Enhver selvstændig sin Afdeling af Museet. De, hvem det er overdraget at holde Forelæsninger ved Universitetet over Zoologi eller enkelte af dens Afsnit, have ubindret Adgang til og Afbenyttelse af de forskjellige Afdelinger.

Bestyrere og Inspectorer staae under Tilsyn af Consistorium ved Universitetet og Overbestyrelse af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

§ 3. For det Kongelige naturhistoriske Museums og Universitetets zoologiske Samlinger opføres en Bygning paa den Universitetet tilhørende Grund, til hvilket Arbejde der maa anvendes indtil 187,000 Rd., der udredes af Communitetet. Det Kongelige naturhistoriske Museums Gaard i Kjøbenhavn vil fra den Tid, Foreningen er fuldført, være at sælge til Indtægt for Communitetet.

§ 4. Lønningerne for Museernes Embedsmænd og øvrige Tjenestepersonale, hvilke helt overtages af Universitetet ligeledes fra den Tid, da Foreningen er gaaet for sig, blive at fastsætte ved den inden Udgangen af Finantsaaret 1863—64 foretaaende Revision af Lønningsloven af 12te Januar 1858 for Universitetet m. fl. Stiftelser.

§ 5. Museernes Specialbudgetter tilligemed Statskassens aarlige Tilskud til disse bestemmes ved Finantsloven, første Gang ved Finantsloven for Finantsaaret 1864—65. Paa det zoologiske Museums Budget optages en særlig Conto for den under den zoologiske Professor henlagte Studiesamling.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Givet paa Bort Slot Fredensborg, den 29de December 1862.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Frederik R.

(L. S.)

D. G. Monrad.

Universitetets Examina.

1.

Afgangsexamen ved Universitetet.

Angaaende denne Examen ere følgende særlige Bestemmelser at mærke:

— Omdannelse af Examencommissionen til en staaende Commission.

Ifølge Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 om Ophævelsen af Examen artium m. m. § 15 skal Afgangsexamen ved Universitetet holdes af en dertil dannet Commission, bestaaende, under Ledning af en Formand, af et saa stort Antal Universitetslærere og Stolemænd, som Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet med Hensyn til Antallet af Anmeldte finder nødvendigt til at besørge Examinationen og Censuren i samtlige Fag og hvert Aar betimelig dertil beordrer. Ved Skrivelse af 21de Mai 1852*) gav Ministeriet nærmere almindelige Regler for Sammensætningen af Examencommissionen og dens Virksomhed, dog med Forbehold af nærmere Forandringer i disse efter mulig indtrædende særlige Omstændigheder. Efter disse Regler vedblev Examen-

*) See „Meddelelserne“ om Univ. 1849—56, S. 85—86.

commissionens Formand sin Function Aaret om, indtil en ny Examenscommission for det paafølgende Aars Examen blev nedsat. Efter den Erfaring, der i den foreløbne Tid var vundet, maatte Ministeriet af flere Hensyn ansee det ønskeligt, at der for Afgangsexamen blev dannet en staaende Examenscommission. Det var nemlig ikke i ganske faa Tilfælde, at der ved Prøvelsen af de aarlige Begjæringer om at indstille sig til Afgangsexamen, opstod Tvivl og Spørgsmaal, som efter Forholdets Natur burde underkastes en foreløbig Overveielse af de paagjældende Universitetslærere, forinden de bleve afgjorte af Ministeriet. Lignende Tilfælde indtraf i Reglen med Hensyn til Begjæringer om at stedes til en extraordinær Afgangsexamen. Her var altsaa en Del hvert Aar forefaldende Sager, som ikke burde unddrages en forudgaaende Behandling af Universitetslærerne og som det vilde være af Bigtighed at underkaste en saadan, for at der overhovedet kunde blive sikret dem en Afgjørelse efter en fast, ved Universitetet selv uddikket og vedtagen Praxis.

I denne Retning udtalte Ministeriet sig i en Skrivelse af 11te Febr. 1860 til Consistorium og begjærede sig igjennem Consistorium saavel det philosophiske som det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Betænkning meddelt. Overensstemmende med de derefter modtagne Betænkninger og et af Consistorium fremsat nærmere Forslag, blev der ved Ministeriets Skrivelse af 31te Mai s. A. givet følgende Bestemmelser om Examenscommissionen:

1. For Afgangsexamen ved Kjøbenhavns Universitet dannes en vedvarende Examenscommission, bestaaende af følgende Medlemmer:

a) for det philosophiske Facultet af Lærerne i klassisk Philologi, Historie, nordisk Sprog, Æsthetik, Tydsk og Franck.

b) for det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet af Lærerne i Mathematik, Astronomi, Physik, Zoologi og Botanik, og

c) for det theologiske Facultet af to af dets Medlemmer, enten efter Facultetets Valg eller efter en af dette vedtagen Orden.

2. Commissionen har i Forbindelse med de Skolemænd udenfor Universitetet, som Ministeriet i Henhold til Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 § 15 ved hver Examen dertil beordrer, at besørge Examinationen og Censuren ved Examen i Overensstemmelse med de hidtil gjældende Regler.

3. Commissionen har hvert Aar af sin egen Midte at vælge en Formand til at varetage det Fornødne til Examins Afholdelse og forestaae Commissionens Forretningsførelse samt 2 andre Medlemmer til i Forening med Formanden at afgive Erklæring over de Afgangsexamen vedkommende Dispensationer fra Bestemmelserne i Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 §§ 13 og 20 eller i andre Tilfælde, hvor Ministeriet eller Consistorium anseer det fornødent at indhente Commissionens Meningsyttring, eventuelt med Tilkalddelse af det eller de Medlemmer, som Spørgsmaalet nærmest maatte vedkomme.

4. Det paahviler Formanden at modtage samtlige Begjæringer om at stedes til Afgangsexamen overensstemmende med Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 §§ 15 og 24 og i Forening med de nysnævnte 2 Medlemmer at prøve disse samt derefter om samme at gjøre Indberetning til Ministeriet, for den ordinære Examen inden hvert Aars 15de Mai og for den extraordinære Examen inden Udgangen af October Maaned, i hvilken Indberetning derfor det Fornødne bliver

at bemærke med Hensyn til saadanne Begjæringer, som ere befundne ikke at være i fuldkommen Orden.

Særlige Afgjørelser af forskjellige, Examen vedkommende, Begjæringer.

— En Dimittend, som havde taget 1ste Del af Afgangsexamen og ved denne faaet Characteren „Maadelig“ for Naturhistorie, anholdt om Tilladelse til, naar han i det paafølgende Aar indstillede sig til Examen 2den Del, da tillige at maatte underkaste sig en ny særskilt Prøve i Naturhistorie. Denne Begjæring blev afflaaet ved Ministeriets Skrivelse af 18de November 1857.

— Fra en Dimissor indkom Begjæring om, at han, endskjøndt den ved Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 om Ophævelsen af Examen artium § 11 foreskrevne Frist for Indmeldelsen til Afgangsexamen var udløben, maatte til Examen 2den Del dimittere to Studerende, for hvilke to andre Dimissorer i rette Tid havde indgivet samme Begjæring, men senere taget den tilbage. Da der saaledes paa den ene Side i rette Tid var skeet Indmeldelse af disse to Dimittender til Examen, og Aarsagen til, at den sidste Begjæring indkom efter den foreskrevne Frist, laa i hin Omstændighed, at den betids indgivne oprindelige Begjæring senere var tagen tilbage, og da paa den anden Side de i ovennævnte Bekjendtgjørelse § 12 fordrede Betingelser for Gyldigheden af det Vidnesbyrd om Dimittenderne, hvormed Indmeldelsen til Examen skulde ledsages, vare fyldestgjorte, fandt Ministeriet ikke Føie til at nægte de anmeldte Dimittender Afgang til at indstille sig til den forestaaende Examen, hvortil Tilladelsen blev bevilget ved Skrivelse af 21de Juni 1858.

— Et Andragende fra to Dimissorer om, at en Dimittend, som var anmeldt til 2den Del af Examen, men formedelt Sygdom ikke vilde kunne give Møde til Examen 2den Del, maatte stedes til en særskilt skriftlig Prøve enten lige efter eller samtidig med den mundtlige Prøve, blev ved Ministeriets Skrivelse af 20de Juni 1860 afflaaet.

— I Anledning af et Andragende fra en polytechnisk Studerende, som havde taget Afgangsexamen for Realdisciple ved Soro lærde Skole, om at maatte underkaste sig 2den Del af Examen uden at tage 1ste Del, hittede saavel det philosophiske som det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet, at, endskjøndt Fordringerne i de 4 Fag, hvori der examineres ved 1ste Del af Afgangsexamen, ikke vare ganske de samme, som ved Afgangsexamen for Realdisciple, havde begge Faculteter dog antaget, at Forskjellen var saa ringe, at den burde oversees, hvor den sidste Examen var saa vel bestaaet som i det foreliggende Tilfælde, hvorfor Faculteterne anbefalede den paagjældende Studerende til Fritagelse for Proven. Da Consistorium sluttede sig til denne Anbefaling, indstillede Ministeriet allerunderdanigst Ansøgningen til at bevilges, hvorefter Fritagelsen ved allerhøieste Resolution af 4de Juni 1861 blev allernaadigst tilstaaet.

Med Hensyn til enkelte særlige Bestemmelser, som ere givne angaaende Afgangsexamen, henvises iøvrigt til „Meddelelserne“ om det lærde Skolevæsen for 1849—56, S. 131—134.

Extraordinær Præliminærexamen iſtedenfor Afgangsexamen ved Univerſitetet for Erhvervelse af den academiske Borgerret.

I Tidrummet fra 1857 til 1863*) er der kun i efternævnte tvende Tilfælde givet Tilladelse til at underkaſte ſig en extraordinær Examen til Erhvervelse af den academiske Borgerret.

Fra polytechniſt Candidat J. A. Wulſten indkom i Aaret 1858 et Andragende til Ministeriet, hvori han anholdt om Tilladelse til at maatte erhverve ſig den academiske Borgerret ved at underkaſte ſig en ſæregen Prøve, der blev indſkrænket til Latin, Verdenſhiſtorie og Philoſophi. Det philoſophiſke Facultet var, med Henſyn til at han havde taget polytechniſke Examen med Characteren Laudabilis, villigt til at indrømme ham Fritagelse for en Prøve i Græſk, men maatte fordre Prøven i Latin noget fyldigere beſtemt end til det Pensum, han i ſit Andragende havde opgivet. I Henhold til denne Erklæring anbefalede Conſiſtorium Andragendet, med Tilføiende, at Samme, da Anſøgeren var polytechniſt Candidat, havde fundet det uſnødvent at give det mathematisk-naturvidenſkabelige Facultet Leilighed til at yttre ſig over Begjæringen. I Overenſtemmelse med hvad ſaaledes fra Univerſitetets Side var yttret, blev den begjærede Tilladelse bevilget ved Ministeriets Skrivelse af 29de December ſ. A., ſaaledes at det blev overladt til Conſiſtorium, efter Forhandling med Anſøgeren, at tage den endelige Beſtemmelse om det Pensum i Latin, ſom ſkulde fordres ved Prøven, ſamt om Maaden, hvorpaa hele Prøven blev at afslæge.

Eignende Begjæringer indkom i Aaret 1862 fra to polytechniſke Candidater E. J. Laſſen og J. M. Bing om efter en forudgaaet Prøve at ſtedes til Magiſterconferentſ. Conſiſtorium indſtillede, i Henhold til en af det philoſophiſke Facultet over Anſøgningerne afgiven Erklæring, de nævnte Candidater til at meddeles Tilladelse til at vinde academisk Borgerret med Ret til at indſtille ſig til Magiſterconferentſ ved at underkaſte ſig en extraordinær Examen i Latin, Hiſtorie og Philoſophi, ſaaledes at Prøven anſtilledeſ i ſamme Omfang, i hvilket diſſe Fag forlanges ved Afgangsexamen til Univerſitetet og den almindelige philoſophiſke Examen.

I Overenſtemmelse hermed bevilgede Ministeriet ved Skrivelse af 17de October 1862 begge Anſøgerne den attraaede Tilladelse.

I følgende Tilfælde ere derimod Begjæringer om ſamme Tilladelse blevne afſlaaede:

— En Lieutenant ved den bornholmſke Militz, der tidligere havde underkaſtet ſig Seminarierexamen, anſøgte om, efter en forudgaaet Prøve i Latin, at blive ſtedet til den philoſophiſke Examen ved Univerſitetet for derved at erholde Afgang til at tage Magiſterconferentſ i de nordiſke Sprog. Det philoſophiſke Facultet fraraadede at bevilge Andragendet. Ved at fremsende Facultetets Erklæring bemærkede Conſiſtorium, at det ſyntes at maatte være en nødvendig Betingelse for, at der ſkulde kunne tilſtedes Noget Afgang til at vinde academisk Borgerret igjennem en extraordinær med Lempelser forbunden Prøve, at den Paagjældende har godtgjort ſærlig videnſkabelig Dgtighed i en af Hovedretningerne for den videnſkabelige

*) For Tidrummet 1849—1856 jfr. „Meddelelſerne“ om Univ. 1849—56, S. 451—453.

Fordommelse. Denne Bestemmelse var imidlertid ikke opfyldt for Ansøgerens Vedkommende. Han havde ikke aflagt anden Prøve end Seminariexamen, der stiller langt lavere Fordringer end Afgangsexamen ved Universitetet, og om hans videnskabelige Dygtighed var der intet andet Vidnesbyrd fremlagt end en Attest fra Etatsraad N. M. Petersen for, at han med Flid og Iver studerede de nordiske Sprog, en Attest, som Udstederen selv ikke ansaa tilstrækkelig til at fritage Ansøgeren for at prøves i de almindelige Skolefag. Forinden der om Andragendet, som det saaledes forelaa, endnu var taget nogen Bestemmelse af Ministeriet, blev det tilladt Ansøgeren at underkaste sig en Prøve i nordisk Sprog og Literatur, hvorover Bedømmelsen af Ansøgeren blev Ministeriet tilstillet. Med Hensyn til denne Omstændighed begjærede Ministeriet sig ved Skrivelse af 14de April 1862 Consistoriums yderligere Erklæring om, hvorvidt Samme muligvis, i Betragtning af den saaledes aflagte Prøve, maatte finde sig foranlediget til at forandre sin tidligere udtalte Anskuelse, hvilken Ministeriet iøvrigt, saaledes som Sagen da stillede sig, i enhver Henseende havde maattet tiltræde. Da Consistorium imidlertid, efter paa ny at have indhentet det philosophiske Facultets Erklæring, ikke ved den af Ansøgeren aflagte, temmelig tarvelige, Prøve i nordisk Sprog og Literatur, fandt sig bevæget til at fravige sin tidligere udtalte Mening, blev den ansøgte Tilladelse nægtet ved Ministeriets Skrivelse af 30te September 1862.

— Fra en Lieutenant i Linien indkom samme Aar en lignende Begjæring om, enten at fritages for ved Afgangsexamen til Universitetet at underkaste sig Prøve i enkelte Fag eller om Tilladelse til at vinde academisk Borgerret ved en særlig Prøve i de gamle Sprog. Consistorium, hvis Erklæring Ministeriet indhentede, bemærkede, at Tilladelse til at erholde Afgang til Universitetet ved særlig Prøve i enkelte Fag hidtil ikkun var bleven meddelt Saadanne, som enten havde vundet et Navn i Literaturen eller med Hæder havde bestaaet en vanskeligere Examen, saasom den polytechniske. Consistorium maatte derfor fraraade, at en saadan Tilladelse blev meddelt Ansøgeren, der ikkun havde underkastet sig Officersexamen ved Landcadetacademiet, og tilføiede kun, at det heller ikke burde tilstedes Ansøgeren ved Universitetets Afgangsexamen at fritages for at examineres i saadanne Fag, i hvilke han ved hin Examen havde aflagt Prøve.

I Henhold til det saaledes Yttrede blev Ansøgningen afflaaet ved Ministeriets Skrivelse af 23de December s. A.

3.

Den ved Bekjendtgjørelsen af 20de December 1833 anordnede Præliminærexamen for de ved fremmede Universiteter immatriculerede Studerende, der ville tage Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet.

Almindelig Fritagelse fra denne Examen for de med Modenhedsbevis fra en lærd Skole i Hertugdømmet Holsten dimitterede Studerende. *)

I Aaret 1857 indkom til Ministeriet et Andragende, hvori en Studerende

*) Om samme Fritagelse for de fra en lærd Skole i Hertugdømmet Slesvig dimitterede Studerende, see „Meddelelserne“ om Univ. 1849—56, S. 222—225.

A. W. J. Klawns, der var dimitteret med Modenhedsbevis fra Gymnasiet i Altona, anholdt om at maatte blive immatriculeret ved Kjøbenhavns Universitet med samme Afgang, som de fra Kongerigets og de Slesvigke lærde Skoler Dimitterede, til at tage Examina og navnlig Embedsexamen ved Universitetet og til at søge academiske Stipendier og Beneficier.

Over dette Andragende blev af Ministeriet indhentet Consistoriums Erklæring, som blev afgiven under 28de December s. A., ledsaget af en Betænkning af 18de s. M. fra det rets- og statsvidenskabelige Facultet. Facultetet yttrede angaaende det almindelige Spørgsmaal om de fra et Gymnasium i Holsten med Modenhedsbevis forshjædede Studerendes Afgang til at immatriculeres ved Kjøbenhavns Universitet Følgende:

Medens det ved Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 22de November 1851 *) blev erkjendt, at der i de gjældende Bestemmelser var hjemlet Studerende med Modenhedsbevis fra en Slesvigk Skole samme Afgang til at immatriculeres og tage Examina her ved Universitetet samt til academiske Stipendier og Beneficier, som der tilkom de fra Kongerigets Skoler Dimitterede, blev det, som det sees af Comitebetænkningen af 10de October 1851 samt Consistoriums Skrivelse af 18de s. M., under de daværende Forhold anset for unødvendigt at udtale sig om, hvorledes Forholdet i den nævnte Henseende stillede sig for Studerende, der kom til Universitetet med Modenhedsbevis andenstedsfra, navnlig fra et Gymnasium i Holsten. Det er paa det sidstnævnte Spørgsmaals Besvarelse, at Afgjørelsen af det foreliggende Andragende vil bero. Det fremgaar af den nævnte Comitebetænkning af 10de Octbr. samt Consistoriums Skrivelse af 18de Octbr. 1851, at den Berettigelse, som ifølge Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 22de November 1851 tilkommer Studerende fra Slesvigke Skoler til paa samme Maade som de fra Kongerigets Skoler Dimitterede at blive immatriculerede og at indstille sig til Universitetets Examina, er bygget paa Resc. af 7de Juni 1743, forsaavidt dette indrømmer studiosi novitii fra Slesvig Afgang til uden al Examen at antages til Inscription og Immatriculation ved Universitetet, i Forbindelse med de stedfundne Forandringer i Universitetslovgivningen, navnlig Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 om Ophævelsen af Examen artium samt Bekjendtgjørelsen af 26de April 1847 angaaende en forandret Indretning af den philosophiske Examen. Da nu Resc. af 7de Juni 1743 giver aldeles samme Regel for Holstenerne som for Slesvigere, maa Facultetet ansee det for utvivlsomt, at den paa dette Rescript som Fundament anerkjendte Ligeberettigelse mellem de fra Kongerigets og Slesvigke Skoler Dimitterede ogsaa maa tilkomme de Studerende, der komme her til Universitetet forshjædede med Modenhedsbevis fra et Institut i Holsten, som staaer i Klasse med de lærde Skoler i Slesvig. Heller ikke med Hensyn til Agangen til Stipendier og Beneficier troer Facultetet, at der er tilstrækkelig Grund til at opstille nogen Forskjel. Rescripterne af 23de April 1745 og 20de October 1758 forudsætte, at de i Henhold til Resc. af 7de Juni 1743 immatriculerede Studerende fra Slesvig og Holsten vare ligeberettigede med de efter foregaaende Examen artium (Universitets-Fundats af 31te Marts 1732 § 28 ff.) immatriculerede Studenter fra Kongeriget ikke blot med Hensyn til Agangen til at nyde den academiske Undervisning og indstille sig til Embedsexamen, men ogsaa i Henseende til at søge

*) See det anførte Sted af „Meddelelseerne“ om Univ. for 1849—56, S. 222—225.

Communitet og andre Stipendier, forsaavidt de ikke maatte ansees udelukkede ved de respective Fundatser. Medens det nu i Aaret 1745 blev antaget, at Fundatserne udelukkede baade Slesvigere og Holstenerere, fordi de ikke ere Danske, bleve Slesvigerne (men ikke Holstenerne) i Aaret 1758 ansete for rette Danske og saaledes ikke udelukkede. Men efterat det ved Reglementet af 11te Febr. 1848 § 3, Nr. 1, er blevet statueret, at Afdgangen til Communitetet alene er betinget af Indfødsret, — og hvad der saaledes er bestemt for Communitetet maa ogsaa gjælde for de private Stipendier i Almindelighed, forsaavidt ikke særegne Udtryk i Fundatserne gjøre en anden Regel nødvendig, — tilkommer der Holstenerere samme Afgang som Slesvigerere til at nyde academiske Stipendier og Beneficier. Forsaavidt Studerende med Modenhedsbevis fra en slesvigsk Skole paa Grund af Resc. af 7de Juni 1743, jævnsfort med Resc. af 23de April 1745 og 20de October 1758, ere ligeberettigede med Kongerigets Studenter til at søge Communitetet og andre Stipendier, uanset at dette ligger udenfor Bestemmelserne i Reglementet af 11te Febr. 1848 § 3, forsaavidt maa ogsaa de fra holstenske Gymnastier Dimitterede have den samme Ret paa Grund af Resc. af 7de Juni 1743, jævnsfort med Resc. af 23de April 1745 og 20de October 1758 samt Reglement af 11te Febr. 1848 § 3. Facultetet maatte saaledes antage, at Supplicanten var berettiget til at blive immatriculeret her ved Universitetet med samme Afgang, som de fra Kongerigets og Slesvigs Skoler Dimitterede, til at indstille sig til Examina navnlig Embedsexamen og til at søge academiske Stipendier og Beneficier, uden at nogen speciel Dispensation eller Tilladelse hertil var nødvendig for ham. Consistorium tiltraadte i Et og Alt denne Betænkning.

Ministeriet indskrænkede sig til ved Skrivelse af 18de Januar 1858 at bevilge Ansøgeren den begjærede Tilladelse, men forbeholdt sig at tage Bestemmelse angaaende det i Anledning af Andragendet opkastede almindelige Spørgsmaal om de med Modenhedsbevis fra de lærde Skoler i Holsten dimitterede Studerendes Afgang til at immatriculeres ved Universitetet.

En til Consistorium indkommen Forespørgsel, om en Studerende, der med Modenhedsbevis var dimitteret fra Gymnastiet i Altona, kunde ansees berettiget til at blive immatriculeret ved Kjøbenhavns Universitet med samme Afgang, som de fra Kongerigets og de slesvigiske Skoler Dimitterede, til at tage Examina, bragte atter Spørgsmaalet frem. I Skrivelse af 29de Januar 1862 hensillede nemlig Consistorium, i Anledning af hin Forespørgsel og i Henhold til de om Sagen tidligere afgivne Erklæringer, til Ministeriet, om Samme maatte finde sig besejret til at tage den forbeholdte almindelige Bestemmelse.

I denne Anledning brevveilede Kirke- og Undervisningsministeriet med Ministeriet for Hertugdømmerne Holsten og Lauenborg for at erholde Oplysning om, hvorledes de fra Kongerigets lærde Skoler efter bestaaet Afgangsexamen dimitterede Studerende vare stillede, naar de ønskede at immatriculeres ved Universitetet i Kiel og sammesteds at fuldende deres Studier. Efterat have modtaget disse Oplysninger tilkjendegav Kirke- og Undervisningsministeriet ved Skrivelse af 14de Juli 1862 Consistorium, at Ministeriet, i Overensstemmelse med hvad der i Skrivelse af 22de November 1851*) var udtalt med Hensyn til dem, som med

*) See „Meddelelserne“ om Univ. for 1849—56, det anførte Sted, S. 225.

Modenhedsbevis fra slesvigſke Skoler kom til Kjøbenhavnſ Universitet, var enigt med Conſiſtorium i, at der efter de ſtedfindende Forhold ikke var nogen Grund til ikke at tillade, at de Studerende, der komme til Kjøbenhavnſ Universitet, forſnyede med et Modenhedsbevis fra en Skole i Holſten, ſom ſtaaer i Klaffe med de lærde Skoler i Hertugdømmet Slesvig, blive immatriculerede ved Kjøbenhavnſ Universitet, ligefom de fra Kongerigets og de ſleſvigſke lærde Skoler Dmitterede, alſaa med ſamme Afgang ſom diſſe til at tage Examina og navnlig Embedsexamina ved dette og der at ſøge Stipendier og Beneficier.

Forſkjellige Tilfælde, vedkommende Dispensationer fra Præliminærexamen for fremmede Studerende.*)

— Ved Miniſteriets Skrivelse af 13de Februar 1858 blev det tilladt Stud. theol. Chr. Delfs, der var dmitteret fra den lærde Skole i Glückſtadt, at blive immatriculeret ved Kjøbenhavnſ Universitet uden at tage Afgangsexamen eller Præliminærexamen for fremmede Studerende, dog ſaaledes, at han, forinden han ved Universitetet kunde erholde Stipendier eller indſtille ſig til Embedsexamen, havde at underkaſte ſig den anordnede philoſophiſke Prøve.

Samme Anſøger anholdt ſenere om at maatte indſtille ſig til theologiff Embedsexamen uden at underkaſte ſig den philoſophiſke Prøve. Dette blev, i Overenſtemme med hvad Conſiſtorium havde ytret om Begjæringen, afſlaaet ved Miniſteriets Skrivelse af 27de November ſ. A.

— Ganſke ſamme Tilfælde, ſom den ved Miniſteriets Skrivelse af 13de Febr. 1858 meddelte, blev under 31te December 1859 af Miniſteriet tillaaet Stud. juris Franz Lübbers, der var født i Ederſförde og havde aflagt Maturitetsprøve ved Gymnaſiet i Cutin.

— En Anſøgning, hvori Stud. juris F. B. A. Grimm af Sønderborg, der havde ſtuderet ved Universitetet i Kiel, men onſkede at forſætte ſit Studium ved Kjøbenhavnſ Universitet, anholdt om at tilſtaaes Afgang til at erholde academiſke Beneficier og Stipendier uden forſt at underkaſte ſig Præliminærexamen for fremmede Studerende, blev afſlaaet ved Miniſteriets Skrivelse af 11te November 1857, da Anſøgeren hverken havde fremlagt Modenhedsbevis fra en lærd Skole i Hertugdømmerne eller taget Convictexamen ved Kiels Universitet.

— Stud. medicinæ & chirurgiæ S. F. M. Hallas, der efter at have opholdt ſig ved Universitetet i Kiel i 2 Aar var bleven immatriculeret ved Kjøbenhavnſ Universitet, indgav Anſøgning om at maatte ſtedes til den lægevidenſkabelige Embedsexamen uden at underkaſte ſig den ved Bekjendtgjørelſen af 20de December 1833 anordnede Præliminærexamen for Studerende fra fremmede Universiteter. Det philoſophiſke Facultet erklærede enſtemmigt, at der, da Anſøgerens Fordannelse indſtrænkede ſig til at han havde underkaſtet ſig Forberedelsesexamen for Veterinærer og derefter modtaget nogen Underviſning i Latin, ikke kunde være Tale om at fritage ham fra den nævnte Præliminærexamen. Derimod fandt Facultetet Intet imod, at det tillodes ham i den nærmest foreſtaaende Juni Maaned at underkaſte ſig den philoſophiſke Prøve, idet Facultetet antog, at denne kunde betragtes ſom en Del af Præliminærexamen, ſaaledes at der ikke for ſamme uſtedtes

*) Om Betingelſerne for diſſe Dispensationer, ſee „Meddel.“ om Univ. 1849—56 S. 226.

nogen Examentsattest, hvilken først vilde være at meddele, naar Examen ogsaa var taget i de øvrige i Bekjendtgjørelsen af 1833 § 2 anordnede Fag. Consistorium var enigt med Facultetet i det første Punkt, men maatte fravaade, at det blev tilladt Ansøgeren at indstille sig til den forestaaende philosophiske Prøve, som Del af Præliminærexamen. En saadan Deling af Examen maatte i og for sig anses for uhenigtsmæssig, og det vilde tillige komme i Strid med den naturlige Rækkefølge mellem de ved Præliminærexamen anordnede Fag at tilstede Nogen først at underkaste sig Prøve i Philosophi og derefter i de øvrige Examentsfag. Iøvrigt ansaa Consistorium det for en Selvfølge, at det ikke kunde tillades Ansøgeren at underkaste sig den almindelige philosophiske Prøve som en selvstændig Examen, da kun saadanne Studerende kunde stedes til denne, der enten havde Afgang dertil ifølge den almindelige Universitetslovgivning eller ved særlig Dispensation fra at tage Præliminærexamen for Studerende fra fremmede Universiteter dertil havde erholdt Tilladelse.

I Henhold til hvad saaledes af Consistorium var yttret blev den indgivne Ansøgning afflaaet ved Ministeriets Skrivelse af 31te Mai 1861.

— En Studerende, som i Aaret 1857 med et meget daarligt Udfald havde underkastet sig 1ste Del af Afgangsexamen ved Universitetet og i 1859 var bleven immatriculeret ved Universitetet i Kiel, søgte om at maatte stedes til den fuldstændige juridiske Examen ved Kjøbenhavns Universitet, mod der forinden at underkaste sig den almindelige philosophiske Prøve. Efterat Consistorium, i Henhold til en af Commissionen for Afholdelsen af Afgangsexamen ved Universitetet over Andragendet afgiven Betænkning, havde erklæret, at der ikke var Grund til at fritage Ansøgeren for at underkaste sig den ved Bekjendtgjørelsen af 20de Decbr. 1833 anordnede Præliminærexamen for Studerende fra fremmede Universiteter, blev hans Begjæring afflaaet ved Ministeriets Skrivelse af 7de November 1860 til Consistorium.

— Ganske paa samme Maade afflog Ministeriet ved en anden Skrivelse af s. D. en lignende Begjæring, hvori en Studerende, der, efter at være udgaaet af Slesvig Domskole uden at have taget Afgangsexamen, var bleven immatriculeret ved Universitetet i Kiel, anholdt om at maatte fritages for Afgangsexamen og underkaste sig den almindelige philosophiske Prøve for derpaa at forberede sig til lægevidenskabelig Embedsexamen.

4.

Theologisk Embedsexamen.

Forhandlinger om Forandringer ved den theologiske Embedsexamen.

Det theologiske Facultet tilstillede under 3die Juni 1861 Kirke- og Undervisningsministeriet en til Facultetet fra 93 theologiske Studerende under 1ste Marts s. A. indkommen Skrivelse, hvori disse, i Henhold til en Betænkning, som var afgiven i Januar Maaned s. A. af 4 af Kjøbenhavns Geistlige (Paulli, Fenger, Blædel og Fog) og 3 theologiske Candidater (Gjerløff, S. Rørdam og L. Schrøder), anmodede Facultetet om at tage under Overveielse, hvad

der lod sig gjøre i Anledning af den blandt de theologiske Studerende almindelige Klage over Studiernes Byrdefuldhed.

De omtalte Mænd vare efter Opfordring af „et almindeligt Møde af Theologer“, der den 16de November 1860 blev afholdt paa Borchs Collegium, sammentraadte for at overveie, om der var Grund til at ønske nogen Forandring i Bestemmelserne om den theologiske Examen.

Dette Udvalg erkjendte enstemmigt, at den Tid af omtrent 6 Aar, som for Tiden anvendtes paa at tage theologisk Embedsexamen, maatte ansees for utilbørlig lang og trykkende for de Studerende, hvorimod der i Udvalget var Meningsforskjellighed om Midlerne til at raade Bod paa dette Misforhold, idet 5 Medlemmer antog, at den eneste Maade, hvorpaa en grundig Reform af den theologiske Examen og af Studiet til denne kunde ventes tilveiebragt, var, at Examen skiftes fra Universitetet og blev overgivet til en Examenscommission, men 2 af Medlemmerne (Fog og Paulli) ikke for Tiden turde tilraade denne Foranstaltning. Smidlertid forenede hele Udvalget sig i at ansee det ønskeligt, om man kunde vende tilbage til den gamle Indretning, hvorefter der kun meddeltes en Hovedcharacter.

Fremdeles opfaste Udvalget det Spørgsmaal, om der ikke fra den geistlige Deltagelse i Censuren ved Examen kunde udgaae en Indflydelse, navnlig paa at modificere Omfanget af de Kundskaber, der fordredes godtgjorte. I denne Retning antoges Diemedet at ville opnaaes, naar der som faste Censorer blev ansat et mindre Antal Præster, hvem man kunde betroede Delagtighed ikke blot i Bedømmelsen af den mundtlige, men ogsaa af den hele skriftlige Prøve, og i Fastsættelsen af Opgaverne til den sidste. Kun et Medlem (Paulli) fremhævede herved det Betænkkelige i den uundgaaelige Collision for Censorerne imellem deres præstelige Embedsgjerning og deres Censforretninger. Udvalget sammensatte sin Betænkning under følgende 2 Forslag:

1) Specialcharactererne ved den theologiske Embedsexamen bortfalde.

2) Den nærværende Forpligtelse for Hovedstadens Sognepræster og residerende Capellaner til at deltage i Censuren ved den theologiske Examen ophæves. Derimod ansættes som faste, lønede Censorer et mindre Antal Præster, som dertil findes særlig skikede. Disse skulle være a) stemmeberettigede ved Fastsættelsen af Opgaverne til skriftlig Examen; b) deltage i den hele Censur over samtlige Examensspecimina og c) skiftevis, to hver Dag, deltage i Censuren over den mundtlige Examen i alle Discipliner.

Det theologiske Facultet gjorde i sin Skrivelse til Ministeriet opmærksom paa, at Indførelsen af Specialcharacterer ved den theologiske Examen, ligesom ved de øvrige academiske Examina, var skeet for saa Aar siden (1847) efter Facultetets Indstilling, og at Facultetet tidligere havde andraget paa Beskikkelsen af faste, lønede Censorer, men at denne Sag var stødt paa Banfæligheder fra forskjellige Sider. Begge Forslagspunkter i Udvalgets Betænkning fandt Facultetet saa let berørte og saa lidet begrundede, at det ikke kunde finde Anledning til at gaae ind paa nogen Drøftelse, saameget mindre som begge Forslag gik ud paa at forandre, hvad der var fælles for samtlige Embedsexamina.

Et af Facultetets Medlemmer, Professor Hammerich, der isørigt var enig i Hovedsagen med Facultetets øvrige Medlemmer, fandt dog Sagen af den Bigtighed, at den fortjente Ministeriets næste Overveielse. At en saa betydelig Sum Kundskaber af encyclopædiske Natur i ethvert Fag fordres af Examinanden,

som det nu skeer, kunde efter hans Mening neppe kaldes gunstigt for det selvstændige, det egentlige Studium af Videnskaben; derimod vilde man, naar Fordringerne til hin theologiske Almeendannelse noget nedstemtes, vinde Tid for dette Studium, hvis Fremkaldelse altid maatte ansees for Universitetets høieste Opgave. Enten et enkelt af Videnskabens Fag eller et særegt Parti af samme — efter Bedkommendes fri Valg — kunde da kræves nøiagtig studeret og opgivet til Examen, hvilket baade vilde fremme den friere aandelige Udvikling og tilfredsstille idetmindste en Del af dem, der havde indgivet Andragendet. Det saaledes Yttrede kunde de øvrige Medlemmer af Facultetet ikke finde vel grundet. Tanken om et Specialstudium kunde, efter deres Mening, have Adskilligt for sig, hvor Talen var om et Undervisningskursus, der bestod af ganske forskjelligartede Fag, men havde neppe berettiget Anvendelse paa det theologiske Kursus, i hvilket alle enkelte Læresag samle sig i en organisk Enhed. Her maatte Opgaven være at søge Ligevægten bevaret imellem de philologiske, historiske og philosophiske Fag; at anvise Veie til at forstyrre det harmoniske Forhold ved at begunstige Studiet i nogen enkelt Retning, forekom Facultetets Flertal at ville være et øiensynligt Misgreb. Til et videre-gaaende Studium af et eller andet enkelt Fag var Tiden efter tilendebragt academisk Kursus tilstrækkelig lang, og vilde en Studerende søie et Specialstudium — s. Ex. af forskjellige semitiske Sprog — ind i selve Examenstudiet, var der ingen Bænsfeligheid lagt i Veien. Men netop i saadanne Tilfælde vilde Specialcharactererne vise sig at have deres gode Betydning.

Ministeriet begjærede sig ved Skrivelse af 11te Juni 1861 Consistoriums Betænkning over Sagen meddelt.

I Gjensvar herpaa tilstillede Consistorium den 25de Marts 1862 Ministeriet en af det theologiske Facultet under 30te Decbr. næstforhen afgiven udførlig Betænkning over de foran omtalte af 4 af Hovedstadens Geistlige og 3 theologiske Candidater fremsatte Forslag og yttrede sig i Forbindelse dermed selv over Sagen.

Facultetet bemærkede, at den Maade, hvorpaa disse Forslag vare behandlede og fremsatte af en privat, ifølge Anmodning af endel Studerende sammentraadt Comite, ikke skulde lade formode, at de begge havde en indholdsrig Historie, idet de for saa Aar siden have været Gjenstand for meget omhyggelig Drøftelse og langvarige Forhandlinger imellem Facultetets og Universitetets daværende Bestyrelse. En omstændelig Beretning om disse Forhandlinger og deres Resultat fandtes meddelt i Selmers Univ. Aarbog for 1847, S. 29—49. Der forekom imidlertid intet Spor til, at Comiteen havde kjendt disse Meddelelser; i det mindste saaes der ikke at være taget noget Hensyn dertil. Saameget mere maatte Facultetet finde Anledning til at lægge hine Forhandlinger til Grund ved sin Betænkning, medens det iøvrigt i denne vilde være tilstrækkeligt at henvise til den trykte Oversigt af samme.

Først yttrede Facultetet sig om Forslaget angaaende Afkaffelsen af Specialcharactererne i bestemt fraraadende Retning paa følgende Maade.

Under 25de Juni 1842 forlangte den daværende Kongelige Direction for Universitetet og de de lærde Skoler Facultetets Betænkning om „hvordigt det maatte ansees hensigtsmæssigt, at der ved den theologiske Embedsexamen blev truffet den samme Foranstaltning, som i de senere Aar var bleven truffet ved den juridiske, medicinske og Skole-Embedsexamen, nemlig at der gives Specialcharacterer for de enkelte

Discipliner, hvori Proven aflægges, og at disse Specialcharacterer i de forskjellige Grader betegnes med en vis Talværdi, hvorefter Hovedcharacteren, som Resultatet af Specialcharactererne, beregnes og bestemmes“.

Facultetet indsendte den forlangte, meget omfattende Betænkning under 29de April 1843, med den Bemærkning, at det allerede tidligere gjentagne Gange havde været bragt under Forhandling imellem Facultetets Medlemmer at søge tilveiebragt „en Omdannelse af den theologiske Embedsexamen, der dels var analog med den ved andre Embedsexamina foretagne, dels kunde synes at forøge Vedømmelsens Paa- lidelighed og indskrænke den store Døffrelse af Tid og Kræfter, som Examen kræver,“ — men at „Meningerne om Forandringens Anbefalighed viste sig saa delte, at Facultetet ikke af egen Drift fandt Anledning til at bringe Sagen under Forhandling for høiere Autoriteter“.

Denne Delthed i Meninger fremtraadte ogsaa i den afgivne Betænkning, idet et Flertal af Facultetets Medlemmer — Scharling, Engelstoft og Martensen — erklærede sig bestemt imod Indførelse af Specialcharacterer, hvorimod et Mindretal — Clausen og Hohlenberg — med lige Bestemthed erklærede sig derfor.

„Af de tolv modsatte Anskuelser, der saaledes i Facultetet havde gjort sig gjældende, forekom det Directionen utvivlsomt, at den af Facultetets Minoritet forsvarede Mening, at Specialcharacterers Indførelse ved den theologiske Examen vilde være gavnlig og hensigtsmæssig, burde gives Medhold fremfor den af Majoriteten fremsatte“ (Selmers Univ. Arb. for 1847 S. 37—38). Ved Kongelig Resolution af 14de Mai 1847 blev Indførelse af Specialcharacterer anordnet. Hvad derimod Hovedcharacterens Bestemmelse efter de givne Specialcharacterer angik, erklærede Facultetet sig (12te Juni 1847) imod Anvendelsen af Points-Systemet — „efter det Anlæg, der er givet den theologiske Examen, samlet til visse videnskabelige Hovedgrupper, formene vi, at en Udregning, hvor i mange Tilfælde Characteren vilde blive afhængig af eet Point mere eller mindre, vilde føre til en Mechanisering, der ikke vilde være tjenlig til Hensigten,“ — og foreslog et Regulativ, hvorved „Hovedcharacteren bestemmes efter det Forhold, hvori Specialcharactererne staae til hverandre indbyrdes“ (ogsaa med Hensyn til de to Grader af den mellemste Character). Dette Regulativ bifaldtes ved Directionens Skrivelse af 26de Juni 1847, idet Samme erklærede „ikke at have noget at indvende imod, at det saakaldte Points-System ikke for Tiden indføres ved den theologiske Embedsexamen“ (S. 48).

Afveielser af de overfor hinanden staaende Grunde, og Resultatet, hvortil denne førte, findes angivet saaledes (Univ. Arb. S. 38): „Det forekom Directionen, at det ved de af Facultetets Minoritet meddelte Bemærkninger var paa det Klareste godtgjort, at den af Majoriteten yttrede Frygt for, at den theologiske Examen skulde tabe noget af sin videnskabelige Character og sit deraf følgende Værd ved Specialcharacterers Indførelse, maatte aldeles falde bort, naar Forandringen skete paa den af Minoriteten foreslaaede Maade, ved alene at opløse Examensdisciplinerne i de fem naturlige Hovedgrupper, saaledes at Examinationen i enhver af disse maatte kunne bevæge sig mellem Hovedvidenskaben og samtlige derhen hørende Vidiscipliner med den selvsamme videnskabelige Frihed og Selvstændighed som hidtil i Henseende til den hele theologiske Videnskab, og at da Specialcharactererne sluttede sig til disse Grupper. Det synes dernæst at være indlysende, at der ved denne Indretning vilde vindes de største Fordele, baade i Henseende til

Garantien for Bedømmelsens Paalidelighed, naar denne kom til at fremgaae af Bedømmelserne af Candidatens Præstationer i de enkelte Discipliner eller Hovedgrupper, der ganske anderledes end efter den hidtilværende Indretning vilde være Resultatet af de vedkommende Dommeres paa egen noie Sagttagelse grundede og efter umiddelbar Opfatning affagte Dom, og i Henseende til Besparelsen af Professorernes og de geistlige Censurers Tid, hvilket Hensyn vistnok ligesaavel som det nysnævnte er af største Vigtighed.

Den Meningsforskjellighed, som kom til Orde i Facultetets Midte, dreiede sig fornemmelig om to Hovedpunkter.

Med Hensyn til selve den foreslaaede Forandring gjorde Facultetets Flertal gjældende: at „Specialcharacterernes Princip beroer paa Videnskabens Sondring i dens forskjellige Discipliner“, og fører til en Examination, som lettelig lader „Kundskabsmæssens Udmaalning træde stærkere frem end den videnskabelige Aands og Dannelses Prøve“, medens det derimod bør være den theologiske Examens Hovedformaal „at begrunde en Dom efter Totalindtrykket om Candidatens Dannelse og Modenhed“ (Aarb. S. 32—33). Denne Indvending blev af Mindretallet imødegaaet med den Betragtning „at det er en Selvsølge, at en Voteringen forudgaaende Discussion mellem Censorerne indbyrdes ingenlunde er udelukket, ved hvilken ikke blot de enkelte Svar, men den aandelige Character af den hele Besvarelse vil blive taget i tilbørlig Betragtning“, og „at det, naar Specialcharacteren er Resultatet af en saadan videnskabelig Beraadslagning og Vurdering, ikke kan antages, at den endelige Uddragelse af Hovedcharacteren af sliche Præmisser skulde kunne befrygtes at føre til Tilsideføttelse af det aandelige Moment i Examen“, fordi „Totaliteten kommer til sin Ret igjennem en omhyggelig Combination af dens enkelte Uttringer. Hvor en saadan Basis mangler, synes Totaliteten meget udsat for at opløses i et ubestemt svævende Billede eller i et saadant, hvor det ene eller andet enkelte Træk træder uforholdsmæssigt frem“ (Aarb. S. 37).

Hvad angik Formen af den indtil da brugelige Examen — hvis mundtlige Prøve varer i henved 7 Timer uafbrudt, uden dog at en stadig Tilstedeværelse af samtlige Censorer var forudsat, og hvor det fra alle Sider indrømmedes at være en Umulighed at vedligeholde den fornødne Arvaagenhed og Agtpaagivenhed fra Time til Time — troede Facultetets Flertal at kunne berolige sig ved den Betragtning „at der vindes et fuldkomment Begreb om en Candidats Modenhed og almindelige Dygtighed i de allerfleste Tilfælde ved en enkelt eller tvende Examinationer, og at der i tvivlsomme Tilfælde sjelden vindes mere ved at bivaane den hele Examen end en Del af samme“. Det formentes derfor „at, naar Tilstedeværelse og Fraværelse fandt Sted efter en bestemt Orden, saa at enhver af de Dømmende kom til at bivaane dels $\frac{3}{4}$ dels $\frac{2}{3}$ af hver Candidats Examen, vilde han have tilstrækkeligt Motiv til et almindeligt Votum, naar han først havde gjort sig bekendt med Candidatens skriftlige Præstationer, og erfarede sine Medcensurers Dom over den Del af Examen, som han ikke havde bivaanet“ (Aarb. S. 34). Herimod fastholdt Mindretallet „at, hvor de enkelte Censurers Fraværelse og Tilstedeværelse er ubestemt og Antallet af Censorer, der overvære enhver enkelt Del, af Examen er forskjelligt, der er der givet Tilfældigheden et Spillerum, hvis mislige Følge i mange enkelte Tilfælde Ingen kan nægte som mulige, og som derfor ved Examens Indretning bør søges forebyggede“, — og „at Paalideligheden af den anstillede Examen kun vil kunne vinde, naar der gaaes ud fra det Princip, at en-

hver Censurs Botum kun bør angaae den Del af Prøven, han virkelig overværer". Der sluttedes derfor „at der kun stod tilbage at søge Hjælpen, ved at indskrænke Antallet af de til hver Tid tilstedeværende Censorer, og derhos sørge for, at det ringere Antal bliver opveiet ved den omhyggeligere Bedømmelse og den bestemtere Fremgangsmaade ved Samme" (Aarb. S. 35—36).

Det kunde, httrede Facultetet efter dette Tilbageblik, neppe vække Forundring, naar Forslaget om at afløse den hidtidige Examinensform med en ny i sin Tid fremkaldte saa afvigende Meninger. Man turde fra begge Sider have en velbegrundet Mening om Paalideligheden i det Hele taget af den Form, hvori den mundtlige Examen hidtil var bleven holdt; den Erfaring, som ved de andre Embedsexamina antoges at være vundet for det nye Systems Fortrin, kunde synes ikke endnu at være tilstrækkelig; den theologiske Examen kunde tilmed, ifølge det indbyrdes Forhold imellem de forskjellige Examinensfag, synes at gjøre Specialcharacterers Anvendelse mindre nødvendig eller endog utiltraadelig. Nu stillede derimod Sagen sig væsenlig anderledes. Den dengang indførte Examinations- og Censureringsform havde nu været prøvet i 14 Aar, uden at der var fornømt til de bestrængte Ulemper. Den theologiske Examen frembød ikke Billedet af en atomistisk Udtykning — ved en streng Specialiseringen vilde den theologiske Examen falde idetmindste i 12 Specialcharacterer —, men den gav Indtrykket af en sammensluttet videnskabelig Helhed formedelst en grupperende Anordning af de enkelte Fag. Det aandelige Totalindtryk af den skriftlige og mundtlige Examen tabte sig ikke, men vandt tværtimod i Styrke, idet dette Indtryk bliver draget frem for Betragtningen efter Prøvelse i ethvert af Hovedfagene i Forbindelse med de dertil hørende Bifag. Hovedcharacteren udbragtes ikke ved et Additionsstykke, men den bestemtes efter Combination; de tvende Characterer for nytestamentlig Exegese og Dogmatik med Vidisciplin havde en fremtrædende Betydning, uden at der dog var givet dem en ubetinget Overvægt, hvorimod det indbyrdes Forhold var bestemmende.

De fire Medlemmer af Facultetet, blandt hvilke de tre kunde føre deres Erfaring som Examinatorer og Censorer tilbage til Reformens Begyndelse, udtalte herved den Overbevisning, at Examen havde vundet i Paalidelighed, til samme Tid, som der var vundet for Examinerende og Censurerende i Tidsanvendelse. Denne Erklæring turde vinde i Vægt derved, at et af Facultetets nuværende Medlemmer, Scharling, ved Forslagets Bedømmelse i 1843 hørte til Facultetets Flertal.

Heller ikke, bemærkede Facultetet, var der i de forløbne Aar nogenstinde eller fra nogen Side kommet Facultetet nogen Yttring af Utilfredshed over den foretagne Forandring eller noget Ønske om Tilbageførelse til den gamle Examinensform for Dre, førend der fra den forannævnte Comite — udvalgt i Anledning af en „Klage over Studiernes Byrdesfuldhed" — fremkom et Forslag, som uden noiere Motivering gif ud paa at „Specialcharactererne ved den theologiske Examen bortfalde".

De meget ubestemte Ord, som i Præmiserne skulde antyde en Begrundelse af Forslaget — „Helheden, Sammenhængen, Overblikket vilde derved faae berettiget Indflydelse ligeoverfor Detailkundskaberne, som Specialcharactererne give altfor megen Leilighed til at begunstige" — vilde neppe findes træffende, naar de sammenholdtes med den tidligere Drøftelse, hvis Hovedmomenter ovenfor ere anførte, saalænge det bliver erkjendt som Hensigten og Bestemmelsen af den theologiske Embedsexamen at bedømme Candidaternes theologisk-videnskabelige Indsigt og

Dygtighed. Derimod maatte det erkjendes, at Synspunktet blev et andet, naar man som denne Hensigt og Bestemmelse vilde sætte geistlig Brugbarhed og Bekvemhed istedenfor theologisk Indsigt og Dygtighed. Ganste vist vilde da ren videnskabelig Dygtighed ikke være tilstrækkelig Garanti for præstelig Brugbarhed. Erfaringen viste, hvad ogsaa følger af Sagens Natur, at der med ringe videnskabelig Sands og Evne kan være afgjort Kald til den præstelige Virksomhed indenfor snevrere Kreds, ligesom omvendt at dette Kald kan mangle ved større videnskabelig Uddannelse. Men hvad heraf fulgte var, dels at den practiske Anvendelse ikke tør tabes af Sigte ved Behandlingen af det videnskabelige Stof for de Studerende, dels at Forberedelsen til geistlig Virksomhed ikke tør ansees sluttet med den videnskabelige Grundlægning, men at der til denne bør slutte sig en Fordannelse for de theologiske Candidater, umiddelbar beregnet paa den practiske Embedsvirksomhed*); hvorimod den Fordring, at det videnskabelige Grundlag skal og bør indsnævres og beskæres efter Brugbarhedens Behov, var grundet i en skjæv Opfattelse, der ville virke lige skadeligt tilbage paa Videnskaben og paa dens Anvendelse i Praxis. Begrebet af „Brugbarhed“ var tilmed i sig selv saa ubestemt, at det lader sig boie ud og ind efter Tid og Leilighed; — hvad Brug har vel Landsbypræstens sædvanlige Virksomhed for Forstaaelse og Fortolkning af den hellige Skrift i Grundsprogene, eller for videnskabelig Udvikling og Behandling af Lærestoffet, eller for Kundskab til Kirkens Historie gennem fjerntliggende Tider? Et lignende tilsyneladende Misforhold vilde naturligvis kunne paavises i ethvert Examenskursus imellem Udstrækningen af den academiske Forberedelse og den umiddelbare Anvendelse i tilkommende Virksomhed, saafremt det aandelige Udbytte af videnskabelig Grundlægning overhovedet tabtes af Syne. Dette blev kun altfor let Tilfældet, hvor Opmærksomhed og Interesse overveiende vender sig til det umiddelbare Anvendelige. Med denne Retning stod, som det syntes, det her omhandlede Forslag om at vende tilbage til en Examensform, som for halvandet Aaar siden blev fundet utilfredsstillende, i nær Forbindelse. Thi ved at opgive den særlige Bedømmelse af Prøven i de enkelte Fag vilde det individuelle Skjøn efter et saakaldet Totalindtryk, uden bestemtere Begrundelse og Retfærdiggjørelse, kunde blive bestemmende for Udfaldet af Examen. Afkastelsen af Specialcharacterer vilde være det Samme som at lade Præmiserne for den almindelige Dom falde bort, efterat man engang havde erkjendt det Hensigtsmæssige og Retfærdige i at meddele dem. I de hyppig forekommende Tilfælde, hvor en Candidat har svaret tilfredsstillende i nogle Fag og utilfredsstillende i andre, vilde det mangengang neppe være muligt at klare for sig selv Totalindtrykket ved en indbyrdes Afveielse; og det lod sig neppe undgaae i saadanne Tilfælde, at Udfaldet af den sidst afholdte Prøve vilde vilkaarlig komme til at udøve en overveiende, men uberettiget Indflydelse til den ene eller den anden Side.

I Henhold til det her Udviklede nærede Facultetets Flertal ikke Tvivl om, at en Tilbagevenden til den ældre, efter moden Overveielse opgivne, Examensform vilde være en virkelig Tilbagegang, hvorved Prøvens Paalidelighed vilde svækkes og en svækkende Tilbagevirkning paa

*) Et tidligere Forslag af Facultetet i denne Henseende (af 1ste Juni 1838) findes meddelt i Evangelisk Ugeskrift 1861, Nr. 29—30.

Grundigheden af det theologiske Univerſitets Studium ikke vilde udeblive. Facultetet anſaa dette Henſyn til Examensprøven for i og for ſig ſelv at være ſaa afgjørende, at det ikke ſkulde opholde ſig ved den Bortdøſen af Examineres og Cenſorerendes Tid, ſom vilde blive nødvendig Følge af denne Tilbagevenden; det Uførnønde vilde her være uforſvarligt. Beſtemt og indſtændigt maatte Facultetets fire Medlemmer derfor fraraade det hertil ſigtende Forſlag.

Et af Facultetets Medlemmer, Prof. Hammerich, var enig med de øvrige Facultetets Medlemmer i at anſee det nuværende System med Specialcharacterer for et Fremſkridt. Tilfældigheden vilde, efter hans Mening, ikke længer ſaae det Spillerum ſom tidligere, og Cenſorerne udfattes ikke i den Grad for en lang Examinations ſløvende Indflydelse; især vilde Fremſkridtet blive kjendeligt, hvis faſte Cenſorer indførtes, da diſſe jo maatte antages at have en velbegrunnet Dom om Prøven i vedkommende Fag, hvad ikke altid kunde være givet med de nuværende Cenſorer. Ikke deſtomindre kunde han ikke betragte den nu brugelige Examensform ſom fuldkommen betryggende. Viſnok havde han mindre Erfaring ſom Examinator, hvorimod han ſom Cenſor havde bivaanet Examina baade før og efter Indførelſen af Specialcharacterer. Den Erfaring, han troede at have gjort, havde henledet hans Opmærksomhed paa, at det viſt turde være heldigere, hvis Hovedcharacteren ikke ſom nu fremgik ligeſrem af Specialcharactererne, men vedtoges efter en ny Botering ved Slutningen af Examen, hvori da ſamtliche Dagens Cenſorer maatte deltage: offentliggjøres ſkulde i ſaa Fald ikke Specialcharactererne, men kun Hovedcharacteren. Totalindtrykket af Candidatens videnskabelige Dannelse vilde derved noget mere komme til ſin Ret, og Kundſkabsmaſſens Udmaalning ikke træde ſaa ſtærkt frem. Hidtil havde han for ſit Vedkommende hjulpet ſig med i ſidſte Cenſurfag at tage ogſaa det i Betragtning, om Bedømmelſen i de foregaaende var gaaet til den mildere eller ſtrengere Side; men han maatte erkjende dette for at være baade mindre correct og utilſtrækkeligt. Ved den her foreſlaaede Fremgangsmaade vilde Ucorrectheden blive correct, Totalindtrykket paa Cenſor af den Del af Examen, han havde bivaanet, vilde ſaae ſin fulde Betydning, og den mundtlige Forhandling med Cenſorerne for den anden Del af Examen vilde bringe de to Halvdele af ſamme i mere organiſt Forbindelse ſamt i flere Tilfælde klare Dommen. Skulde der findes overveiende Betænklichkeiten ved at gaae ind paa dette Forſlag, da vilde han heller opoffre den Fordel, den nuværende Indretning unægtelig frembød, ved at fritage Cenſor for den ſløvende Indflydelse af en længere Examination. Subſidialiter foreſlog han derfor: ſamtliche Dagens Cenſorer ſkulde være tilſtede ved den hele Examen, deltage i Cenſuren over alle Specialcharacterer og derpaa ved Examens Slutning foretage en ny Botering over Hovedcharacteren; kun Hovedcharacteren offentliggjøres.

Facultetets øvrige Medlemmer kunde med Henſyn til dette Forſlag indſkrænke ſig til — uden at drøfte dets Motivering — at bemærke: 1) at Cenſorerne tør votere efter egen umiddelbar Erfaring og ikke efter Andres Relationer, og 2) at den offentlige Meddelelſe af Specialcharactererne hører væſentlig med til Examens nuværende Form og maa anſees for ligeſaa henſigtsmæssig ſom retſærdig.

Facultetet gik derpaa over til det andet Forſlag, ſigtende til at ſøge de nu efter Omgang vrelende geiſtliche Cenſorer afløſte ved et mindre Antal

Præster som faste, lønede Censorer, og erindrede, hvorledes dette ligeledes havde udgjort en Hoveddel af de Forhandlinger, som i Mæret 1842 og følgende Aar fandt Sted angaaende den theologiske Examen, og det saaledes, at dette Forslag udgik fra Facultetet selv (Aarb. S. 39—46).

„Den daglige Bærel af de geistlige Censorer“ — hedder det (Aarb. S. 39) — „er en Omstændighed, som ved den nærværende Indretning af den theologiske Examen uægtelig giver dennes Udfald paa forskjellige Dage mindre Ligelighed end ønskeligt, og som ved Indførelse af Specialcharacterer vilde endmere kunne have samme Virkning. Selv om man hos alle de Præster, der skiftevis fungere som Censorer, kunde forudsætte den dertil fornødne Kundskab og Interesse for Sagen, hvilket man idetmindste ikke til alle Tider vil kunne, da de ikke vælges med særligt Hensyn til dette Kald, saa vilde dog den aldeles uundgaaelige Forskjellighed i de Fordringer, de gjøre, og den Maalestok, de anlægge, ofte kunne bevirke en Ulighed i den enkelte Botering efter den nuværende Indretning, ligesom paa Ansættelsen af de enkelte Characterers Værdi ved Indførelsen af Specialcharacterer“.

Det var paa Grund heraf foreslaaet: at enkelte af Stadens Geistlige — fire, mentes der — skulde efter Forslag fra Facultetet udnævnes til dette Hver for en Tid af tre Aar og mod en bestemt Godtgørelse, dog saaledes, at de samme Mænd kunde vælges paany, og at disse ogsaa deltog i Censuren over samtlige skriftlige Arbejder.

Den Kongelige Universitetsdirection, „som ikke kunde andet end tiltræde Facultetets Forslag, og fandt det meget ønskeligt, om faste Censorer paa den anførte Maade kunde blive indførte“ (Aarb. S. 41), brevvelede om Sagen med det Kongelige danske Cancelli. Biskop Mynster udtalte sig imidlertid bestemt imod Forslagets Iværksættelse, paa Grund af „Uønskeligheder, som næsten grændsede til Umulighed“, isærdeleshed hentede fra uundgaaelige Sammenstød med Præsteembedets Forretninger, og i Henhold hertil erklærede Cancelliet: „at det ikke kunde tilraade det Foreslaaede, ligesom det ogsaa maatte finde det uhenigtsmæssigt, at en saadan Foranstaltning blev truffet med Hensyn til det theologiske Facultet, naar en lignende ikke tillige kunde iværksættes ved Rets- og Lægefaculteterne“ (Aarb. S. 42). Uagtet Facultetet beholdt og benyttede Leiligheden til at imødegaae de reiste Betæneligheder; uagtet Directionen „ikke kunde skjønne rettere end, at de fremsatte Indvendinger mod Forslaget vare ved de af Facultetet gjorte Bemærkninger paa det Fuldstændigste gjendrevne og Forslagets Hensigtsmæssighed og Gavnlighed saa klart fremstillet, at der neppe kunde være nogen Tvivl tilbage om, at jo den foreslaaede nye Indretning langt fortjente Fortrinet for den gamle“ (Aarb. S. 45); uagtet det endelig i en Strivelse fra Stiftsprovsten blev paa den Kjøbenhavnske Geistligheds Begnehtret: „at en virkelig ligelig og retfærdig Bedømmelse af Candidaternes Dydighed alene bliver mulig, naar de Censorer, som deltog i denne med Professorene, ere faste“ (Aarb. S. 47), blev dog Sagen standset indtil Videre paa dette Punkt, idet det ved Kongelig Resolution af 14de Mai 1847 blev tilkjendegivet: at „Hans Majestæt vilde forvente nærmere allerunderdanigst Forestilling, naar Directionen maatte see sig istand til herom at gjøre et mere almindeligt, alle Faculteter omfattende Forslag“ (Aarb. S. 46—47).

For Facultetets Flerhed stillede de her anførte Grunde for Forslaget sig som ligesaa gyldige og træffende nu som dengang; Samme havde heller ikke nye

Grunde at tilføie, og kunde saaledes indskrænke sig til at yttre Ønske om Forslagets Fremgang.

Facultetet ansaa det for ubetimeligt at gaae ind paa det Enkelte, førend der viste sig Udfigt til, at Forslaget kunde ventes at komme til Udførelse, saameget mere som de samme Grunde vilde tale for Foranstaltningens Indførelse ogsaa ved de andre Embedsexamina.

Iffun paa eet Punkt var der udenfra givet Anledning til at henlede en særlig Opmærksomhed. I den oftnævnte Comitæes Forslag var der tillige andraget paa, at de udnævnte Censorer skulde „være stemmeberettigede ved Fastsettelsen af Opgaverne til skriftlig Examen“. Det syntes klart, at der heri laa en Forrykkelse af Grændsen imellem de Censorerendes og Examineres Stilling. De overordenlige Censorer tilkaldtes som Meddomsmænd; de gave i denne Egenkab Examen en høiere Grad af officiel Offentlighed og udvortes Anseelse; men, ligesom Examinatorerne, uden Indblanding fra Censorerens Side, stillede Spørgsmaalene ved den mundtlige Examen og ledede Examinationens Gang, saaledes maatte Opgivelsen af Spørgsmaalene ved den skriftlige Examen være Censorerne uvedkommende. Og dette førte naturlig til, med al Bestemthed at fremhæve — for det Tilfælde, at Forslaget om faste Censorer toges til Følge — Nødvendigheden af en Instrux eller et Regulativ fra høiere Sted, beregnet paa saanøie som muligt at bestemme og afgrænse den Myndighed, som tilkom Censorerne, og saaledes forebygge Sammenstød imellem disse og Examinatorerne. Det kunde ikke oversees, at det theologiske Facultet stod i Forholdet til Censorerne ved Examen noget anderledes end de øvrige Faculteter, idet det theologiske Facultet saae sig stillet overfor Medlemmer af en afsluttet Stand. Forholdet imellem geistlig Virksomhed og theologisk Videnskab blev, som bekendt, opfattet meget forskjelligt, og en vis Spænding imellem Geistlighed eller Fractioner af samme og theologiske Faculteter horte ikke til de sjeldne Phenomener. Netop i nærværende Tid og netop hos os var der flere Elementer tilstede end sædvanlig, der kunde nære en saadan Spænding, og det vilde være i høi Grad beklageligt, om en censorerende Samvirken ved Examensbordet skulde give Anledning til Yttringer i denne Retning.

Prof. Hammerich tiltraadte fuldstændig Ønsket om, at Forslaget om faste Censorer maatte nyde Fremgang. Nødvendigheden af, at disse udelukkende bestaae af ansatte geistlige Mænd, var ham imidlertid ingenlunde indlysende. Hvis der kunde paapeges andre Videnskabsmænd med theologisk Dannelse og i passende Livsstillinger, saa han ingen Grund til at holde saadanne borte fra den faste Censurpost; flere af de Betænklichkeiten, som yttredes i Anledning af Facultetets Stilling til Medlemmer af en afsluttet Stand, vilde herved formentlig bortfalde. Naturligvis saa han vel, at saadanne Mænd ikke til enhver Tid vare at finde, men hvor de fandtes, mente han, burde man bruge dem og ikke afskære sig herfra ved at gjøre det til Nødvendighed for den faste Censur at være en ansat geistlig Mand.

Sagen betragtet i Almindelighed, tiltraadte Prof. Hammerich Ønsket om et Regulativ for Censorerne. Det vilde desuagtet, naar der hensaaes til hans tidligere Erfaring som geistlig Censur, neppe findes forunderligt, at han nærede afvigende Ansuelser om Bestaffenheden af dette Regulativ, og ikke kunde tiltraade, at begrænse den faste Censurs Myndighedskreds altsor meget. Hans Indflydelse

paa Examens Gang maatte, som det forekom ham, sættes lige med Professorens, forsaavidt som denne ikke var Examinator; thi han delte Ansvarligheden lige med den censorerende Professor. De skriftlige Examensspørgsmaal afgang nu ikke, som de mundtlige, af den i vedkommende Fag examinerende Professor alene; denne gjorde sit Forslag, men de i Faget ikke examinerende kunde forkaste det. Her burde da, saavidt han skjønnede, Censor have sin Stemme med, ellers stillede han lavere end den ikke examinerende Professor. Naar Rettighederne saaledes fastsattes lige paa begge Sider, vilde en vægtig Grund til Spændinger og Misforstaaelser være undgaaet.

Facultetets øvrige Medlemmer fandt det fornødent at bemærke, at det 1) maatte ansees som grundet i Forholdets Natur, at Censorerne ved en Embedsexamen maa være offentlige Embedsmænd, ved den theologiske altsaa geistlige Embedsmænd; dernæst 2) at det var en Indbildning, naar den, som alene er Censor, antoges for „at dele Ansvar lige“ med Examinatorerne. Examinator havde tilvisse en større Indflydelse paa Examen og Characteren, end Censor kunde have, fordi han var den Handlende og derfor havde han større Ansvar; Censoren derimod havde ingen Indflydelse paa „Examens Gang“ og intet Ansvar for Examinationen. Naar Facultetets Medlemmer i Fællesskab vedtog Opgaver til skriftlig Besvarelse, handlede de som Examinatorer; at Questionerne foreslaaes af Een og vedtages af Alle, gjorde ikke den Een til Examinator og de Øvrige til Censorer, men gjorde dem just Alle til Examinatorer. Det syntes ikke let forklarligt, hvorledes Facultetets Medlemmer skulde kunne ansees som ansatte alene i et specielt Fag; de vare Professorer i Theologien, og Fagernes Fordeling ved den mundtlige Examen skete efter fælles frivilligt Skjøn om det Henigtsmæssige og havde ofte været underkastet Forandring. Det skjønnedes altsaa ikke, at en „Censor stillede lavere“ end de Professorer, som ved den mundtlige Prøve ikke examinere i en bestemt Disciplin, derved, at han ikke deltog i Examinatorernes Function ved den skriftlige Prøve. Iøvrigt tjente den hele Misforstaaelse af Examens Indretning, som tillægger Censorerne lige Ansvar med Facultetet, til at forklare, hvorledes en geistlig Censor kunde betragte Examen som en Handling, ved hvilken han skulde træde op med „lige Rettigheder“ med Examinatorerne, og hvorledes „en vægtig Grund til Spændinger og Misforstaaelser“ ligefrem maatte søges i denne geistlige point d'honneur, og kun turde ventes „undgaaet“, naar Censorerne turde smigre sig med ikke at have ringere Indflydelse ved Examen end Professorerne.

Prof. Bornemann maatte derimod erklære det som sin Overbevisning, at der ikke turde ventes nogen væsentlig gavnlig Virkning af Indførelsen af faste geistlige Censorer, men tværtimod kunde befrygtes skadelige Følger af den derved sandsynligvis opstaaende Misforstaaelse af deres Betydning. At Characteren ved Embedsexamen bestemtes ikke af Examinator alene, men tillige af andre Censorer, behøvede neppe noget Forsvar; men at nogle af disse Censorer skulde staae udenfor Examenscollegiet og ikke selv examinere, det fulgte saa lidt af Sagens Natur, at det kun kunde forklares af særegne Omstændigheder. Hvor lidt ekstraordinære Censorer ere nødvendige til en Examen, saaes deraf, at andensteds Examenscommissionerne alene besørge Censuren, og den titnævnte private Comité forudsatte ogsaa ligefrem, at de ekstraordinære Censorer, hvis en Examenscommission dannedes, vilde gaae over til at blive Examinatorer, saa at det vistnok turde antages, at ogsaa den kun tænkte sig saadanne Censorer virksomme ved en Facultetsexamen, der tillige gjælder som Em-

bedsøxamen. At de geistlige Censorer skulde være tilstede som de mere kyndige i de theologiske Videnskaber end Professorerne eller som de mere indsigtsfulde Lærere, kunde naturligvis ikke have været Regjeringens Mening, men de skulde give det Offentlige en Garanti for Examens solenne Alvor og Værdighed, og forsaavidt ogsaa bidrage til dens Tillid i den offentlige Mening. Mulighed af Mistillid til en Universitetsøxamen, som Regjeringen tillægger Betydning som Embedsøxamen, kunde for den kun opstaae af det nære Forhold imellem Professorer og Examinander, ifølge hvilket, i Betragtning af den menneskelige Svaghed, Partiffighed ikke var utænkelig, men derimod var det utænkeligt, at Formodning om den skulde udeblive. De extraordinære Censurers Function kunde, mente Prof. Bornemann videre, kun blive den, at være Meddomsmænd; deres oprindelige og væsentlige Bestemmelse var det i denne Egenkab at give Examen en høiere Grad af officiel Offentlighed og udvortes Værdighed; de havde som enhver Censor den Pligt og den Ret at votere alene efter Overbevisning, men deres Dom maatte forudsættes at hvile paa et umiddelbart Skjøn; de skulde tage Examen, som den foreligger, og de skulde Intet have at gjøre med at tilveiebringe Data for Dommen. At der efter Totalindtrykket kan fældes en retfærdig Dom af Mænd i practiske Livsstillinger, der selv have gennemgaaet den samme Dannelse og Prøve, det er i disse Forhold ligesaa indlysende, som f. Ex. paa Retspleiens Gebet at Meddomsmænd og Edsvorne kunne kjende over en af Sagkyndige bearbejdet og forelagt Sag, eller at overhoved i det offentlige Liv den Dannede kan opfatte det Fremstillede rigtigt. Vilde Regjeringen derimod vælge specielle Sagkyndige, saa vilde den ved en Universitetsøxamen kun kunne bestikke Professorer til Censuren. Ingen vilde kunne paastaae, at extraordinære Censorer vare fuldkommen sagkyndige i alle Discipliner, i hvilke de censorere; men Ingen kunde heller ansee det for nødvendigt. Vilde man nu have denne Klasse Censorer fast, kunde Hensigten dermed alene være, at bevirke en større Ligelighed ved Censuren. Men denne Bestræbelse var illusorisk; for Ligheden kunde der kun sørges derved, at Examens Ordning gjorde en sikkere Dom mulig. Af faste Censorer skulde efter Forslaget de samme vel være tilstede ved den enkelte Examinands hele Prøve, men ikke ved alles. Den derved opstaaende Ulighed kunde just blive ensidig, enten Strengthed eller Mildhed efter Censorerens Individualitet, uden at den Enes Forstand paa Examen behøvede at være ringere end den Andens. Den udvortes Lighed kunde kun opnaaes ved den samme Examinator, de samme censorerende Professorer og de samme extraordinære Censorer i det samme Fag; men herved vilde uundgaaeligt Fagkundskaben faae den saameget besnyttede Overvægt. Vaade ved Forhandlingerne om den lægevidenskabelige og om den juridiske Examens Ordning blev det erkjendt, at faste Censorer ikke vare nødvendige til den fornødne Lighed i Charactergivningen, og at Grundene til det hele Forslag for en stor Del vilde falde bort, naar Specialcharacterer indførtes. Det fortjente tillige at erindres, at den Kongelige Universitetsdirection i sin Forestilling angaaende den juridiske Examens Ordning i December 1839, overensstemmende med det juridiske Facultets Betænkning, fraraadede Indførelsen af faste extraordinære Censorer. Forslaget fremgik i sin Tid fra Dnsfret om kyndige Censorer, som havde Interesse for Examen, Egenkaber, der maatte synes fornødne, naar det var Pligt uasbrudt at være tilstede ved den hele Examen og Characteren først noteredes ved dens Slutning. En ængstelig Stræben efter at beherske Tilfældigheder var ofte til Skade, og Uretfærdigheden kunde derved blive større. Det syntes indlysende, at faste extraordinære Censorer

paa en dobbelt Maade vare udsatte for at svigte deres Bestemmelse, i deres Votum at repræsentere det frie umiddelbare Omdømme; de vilde faare let enten tiltage sig formeget eller smelte sammen med det bestaaende Examenscollegium og gaae op i det. Ligesom Edsvorne og Meddomsmænd kun ere kaldede ad hoc, saaledes vilde veylende Censorer nødes til at iagttage Grændsen for deres Censur og ikke indbilde sig at skulle bestemme Examen. Vilde man for en underordnet Nyttens Skyld have faste extraordinære Censorer, burde man vælge et stort Antal. Ved den medicinske Examen brugtes 9, hvoraf kun 1 var tilstede. Naar endelig Dr. Fog i Evangelist Ugeskrift, Nr. 61, væsentlig havde støttet Forslaget — hvorfor han vindicerede sig Autorskabet — paa Nødvendigheden af særlige Tillidsmænd, som ved deres formentlige Popularitet blandt de Studerende skulde give en offentlig Institution Tillid, syntes denne Tanke at opløse sig i idel Urimelighed. Hvis de Studerendes Tillid ikke skulde ansees for blind, kunde den ligesaavel nægtes Censoren som Professoren. Det var en Urimelighed, at Regjeringen skulde nedlægge en Myndighed i Kogens Haand uden Tillid, og ligesaa en Urimelighed, at Tillid til Trediemænd kunde træde istedetfor Tillid til den Hædse. Den Tillid, som de extraordinære Censoreris Tilstedeværelse ved Examen gav, bestod i den Offenlighed, hvorunder Examinatorerne handle, og hvorved den foreskrevne Orden iagttages. Det laa nu i denne Controls Beskaffenhed, at den forudsatte en vis anselig Stilling og Virksomhed; Censorerne vare Geistlige, ikke just fordi der hos dem kunde forudsættes et nøie Kjendskab til Examensfordringerne — herom vilde flinke Candidater rimeligvis altid have den nøiagtigste Kundskab —, men fordi de ere Embedsmænd. Var det nu ligesaa passende, som naturligt, at Ministerium Havniense afgav Censorer, maatte det bemærkes, at der hidtil savnedes Oplysning om, at de Banffeligheder, der opstaae ved nogle enkelte Geistliges Tjeneste ved den hele Examen, kunde fjernes; denne Indvending var paaahj gjentagen af Stiftsprovst Paulli (see ovenfor S. 60) uden at finde Modsigelse. Endelig syntes endnu et Hensyn at fortjene Opmærksomhed: det aarlige Honorar, hvormed et lidet Antal faste Censorer maatte lønnes, vilde i Forhold til de omtr. 12 mundtlige Examensdage om Aaret, blive anseligt, da det jo skulde bydes specielt qualificerede Mænd; for den samme Sum vilde man kunne have Medlemmer af en Examenscommission, der ganske anderledes maatte gjøre Gavn for deres Løn. Men en geistlig Examenscommission havde et andet Diemed end den academiske Examen; den dømte om Brugbarhed til det geistlige Embede, og vilde lægge Vægt paa at kjende Candidatens individuelle Begavelse herfor; dens Medlemmer vilde gjøre Fordring paa en vis consistorial Character. Den academiske Examen dømte alene om den videnskabelige Betingelse hos den tilkommende Geistlige. Da man nu ikke kunde andet end forudsætte, at enhver af Kjøbenhavns selvstændige Geistlige var fuldkommen qualificeret til at være Meddomsmand ved den theologiske Examen, vilde dels Udgifterne til nogle faa faste Censorer være overflødige, dels laa der i Prøvens Beskaffenhed ingen Grund til et specifikt geistligt Skjøn. Men skulde det synes rigtigt at søie sig efter en øieblikkelig Misferstaaelse af den academiske Examen eller efter en muligt tilstedeværende Ulyst hos nogle Geistlige til at give Mode ved den — en Tjeneste, hvortil i en længere Arrække Enhver kun kaldes een Gang aarlig —, foreslog Prof. Bornemann, at Ministerium Havniense selv valgte Halvdelen af de hidtil Censurberettigede til faste Censorer paa et vist Antal Aar, hvorved vistnok Alle, der manglede Interesse for Examen, vilde kunne fritages for en Gjærning, der var dem imod.

Men den foreslaaede Forandring, mente Bornemann videre, vilde medføre en oversflødig og unyttig Udgift, og da det vistnok maatte indrømmes, at den samme Foranstaltning kunde fortjene at antages eller at afvises efter det Diemed, for hvilket den skulde tjene som Middel, vilde den tillige, saaledes som den for Diebliffet tilsigtedes, vise sig som forkastelig. Ved faste geistlige Censorer bragtes den theologiske Examen paa en uklar Maade nærmere til en geistlig Examenscommission; jo mere dette blev Tilfældet, desto mere vilde dens Diemed kunne blive uklart og tilfældigt eller endog slaae over i et rent practisk. Forslaget stillede sig som en Mægling imellem 2 Examensformer, der skulde udføres saaledes, at de geistlige Censorer skulde, i Egenskab af Tillidsmænd, dømme ikke blot over Examinanden, men tillige over Examinationen. En saadan Ordning vilde være fuldkommen urimelig. Regjeringen skulde nedlægge Examinatormyndigheden i de, efter dens egen Mening, mindre competente Hænder, overdrage dem, som den ikke ansaa for de bedste Dommere ved en Examen, den hele Handling, og lade de dygtigste Dommere sidde som tause Bidner til det, der ikke kunde gøres om; og disse skulde ignorere den feilsulde og uheldige Examination og besidde den Skarpsynethed igjennem de uhenigtsmæssige og kasserede Prøver at fælde den rette og træffende Dom over Examinandens Dygtighed, efter et Totalindtryk. Men det vilde ikke kunne negtes, at de bedste Dommere ere de bedste Examinatorer.

Heraf syntes det klart at fremgaae, at, naar Mæglingen havde den Tendens, at ville bevare Universitetets Examen, men tillige berøve Facultetet Myndighed indenfor dets eget Gebet, maatte Forslaget forkastes, selv om det ellers kunde antages paa en eller anden Maade at medføre Nytte.

Facultetet troede for Tiden at kunne indskrænke sig til de foranstaaende Bemærkninger i Anledning af de tvende fremsatte Forslag. Ligesom det uden Tvivl var indlysende, at der manglede naturlig Tankeforbindelse imellem disse Forslag og den historiske Anledning til Comiteens Sammentræden: Klagen over det formentlig Byrdesulde i det theologiske Examensstudium og over Studietidens Længde, saaledes forment Facultetet at have godtgjort, at Forslagene — saaledes som deres Tanke og Mening sandtes nærmere betegnet — ville føre til en Svækkelse af Examens Paalidelighed, navnlig ved en høist uheldig Sammenblanding af Examinatorers og Censoreres Virksomhed, ved utilbørlig Udvidelse af denne paa de Examineres Besøstning.

Facultetet oversaa ikke, at begge Forslag antydede sig som begrundede paa at bringe en blot midlertidig Tilstand tilveie, hvorved der skulde beredes Overgang til Udskillelse af den theologiske Examen fra Universitetet, til Dpretelse af en Examenscommission i Facultets-Professorernes Sted. Men, ligesom et Mindretal af den omtalte Comite havde erklæret „ikke for Tiden at kunne tilraade denne Foranstaltning“, saaledes havde Sammes Flertal, uagtet de heri saae „den eneste Maade, hvorpaa en grundig Reform i Embedsexamen saavel som det theologiske Studium kunde ventes tilveiebragt“, ikke gjort noget Forsøg paa at klare sig de umiddelbart og middelbart indvirkende Følger af denne Foranstaltning. Ved at forfølge Tankeexperimentet videre, vilde man overtydes om, at denne Virkning vilde gribe dybt ind ikke alene i Universitetets Stilling som videnskabelig Lærestiftelse, men i det hele videnskabelige Studium, betragtet som Fordannelse for Stats-tjenesten. Til den omhyggelige og omfattende Drøftelse af denne Tanke — hvorved der heller ikke vilde kunne savnes Oplysning om de Forholdsregler, ved hvilke

man i andre Lande har søgt at bethygge sig imod Misbrug af Foranstaltningen — kunde Facultetet ikke finde sig opfordret, saalænge det ikke var tilkjendegivet fra Regjeringens Side, at der paatænkte en Reform i Examensvæsenet i den angivne Retning. For dette Tilfælde turde det ansees utvivlsomt, at Consistoriums Betænkning, og igjennem dette Facultetets, vilde blive æffet.

Efterdi Prof. Hammerich med de øvrige Medlemmer af Facultetet ansaa det for givet, at Regjeringen, naar den paatænkte flere Reformers ved theologisk Examen enten i Retning af en Examenscommission eller i andre Henseender, da vilde give Facultetet Leilighed til at yttre sig over dette, som nu over de to foreliggende Forslag, vilde han ikke her gaae videre ind paa Reformsagen. Hans Stilling til den var angiven i Facultetets tidligere Betænkning, see ovenfor S. 60—61. Trods alle de store Vanskeligheder, der vilde reise sig mod Indretningen af Examenscommissioner, kunde han dog ikke antage dem for uovervindelige, hvis Regjeringen vil tage Sagen i Haand.

Consistorium maatte, naar det theologiske Facultet med stor Styrke i sin Betænkning havde udtalt sig mod det første af de fremsatte Forslag, nemlig Specialcharacterernes Ophævelse, i Et og Alt slutte sig hertil og ganske tiltræde hvad Facultetet og navnlig dets Flertal havde yttret om dette Punkt. Angaaende det andet Forslag, Indførelsen af faste, lønede Censorer, kunde Consistorium i det Væsentlige henholde sig til hvad der fra Sammes Side tidligere var yttret, navnlig i en Erklæring af 9de November 1844. Indretningen med et mindre Antal faste Censorer havde, efter Consistoriums Mening, ganske vist nogle Fortrin fremfor den, at et bethdeligt Antal skiftevis giver Møde, men paa den anden Side maatte det erkjendes, at der, selv bortset fra de practiske Vanskeligheder ved Foranstaltningens Gjennemførelse, vilde frembyde sig ikke uvæsentlige Betæneligheder ved dens Indførelse overhovedet. Det kunde — antog Consistorium — selvfølgelig ikke være Hensigten med Ansættelsen af faste Censorer at forandre Examens Character, som Facultetsexamen, og disse Censoreres Stilling maatte forudsættes at ville blive den samme som de tidligere væxlende Censoreres. Naar imidlertid flere Data i Facultetets Erklæring tydede hen paa, at man ved det fremkomne Forslag havde tilstøttet at give de faste Censorer en større Virksomhed og stille dem i et andet Forhold til Examinatorerne end hidtil, og naar Facultetet desuagtet havde troet at burde fastholde sit tidligere Forslag om faste Censorer, fandt Consistorium sig foranlediget til at gjentage hvad der i Sammes Erklæring af 9de November 1844 blev fremhævet, at de forskjellige Facultetsforhold ikke kunde være uden Betydning ved Spørgsmaalet om det Dusselige og Hensigtsmæssige ved den hele Indretning, og til at henvise til de vægtige Grunde, som i sin Tid saavel i det juridiske Facultets Erklæring af 18de October 1844 som i Consistoriums Skrivelse af 9de November s. A. bleve gjorte gjældende imod, for bemeldte Facultets Bedkommende, at gjennemføre en saadan Foranstaltning. Efter den Maade, Consistorium havde ment at burde stille sig til den foreliggende Sag, fandt Samme sig ikke opfordret til paa dens nuværende Standpunkt at udtale sig om Enkelthederne ved en mulig Gjennemførelse af en Foranstaltning af den ovennævnte Art, men tilføiede kun, at medens Consistorium med Facultetet var enig i, at det, naar faste Censorer ansattes, udtryffeligt burde tilkjendegives, at deres Stilling i Forhold til Examen i det Hele vilde være den samme som de tidligere Censoreres, vilde Con-

istorium ansee det for mindre nødvendigt, at der udfærdigedes en Instrux for de nye Censurer. Udfærdigelsen af en saadan vilde være forbunden med store practiske Vanskeligheder og kunde bidrage til at fremkalde de Conflictter, som det havde været Facultetets Hensigt ved Instruxen at forebygge.

Efter Indholdet af disse Erklæringer fra det theologiske Facultet og Consistorium fandt Ministeriet ikke Tøie til at foretage Videre i Anledning af de fremkomne Forslag.

Derimod blev Sagen om en forandret Indretning ikke blot af den theologiske Embedsexamen, men af Univerfitetets Embedsexamina overhovedet, paa ny sat i Bevægelse ved de i Rigsdagen under dens 14de Samling 1862 førte Forhandlinger om Indførelsen af Examinationscommissiøner*) og den dertil knyttede Bevilling ved Finantsloven for Finantsaaret 1863—64, under Univerfitetets Budget, af 3,000 Rd. til Examenscommissiøner. Men da denne Sags Behandling af Ministeriet endnu ikke var sluttet ved Udgangen af Aaret 1863, hører Beretningen om den til en følgende Arrække af „Meddelelserne“.

Forskjellige Bestemmelser og Dispensationer med Hensyn til theologisk Examen.

— Forbedring af det Notarius ved det theologiske Facultet tillagte Honorar.

Det Notarius ved det theologiske Facultet tillagte Honorar — 2 Rd. af hver Examinand — var ved en Aftagen i de senere Aar af de theologiske Examinanders Antal gaaet ned til en aarlig Indtægt af 50 Rd. og derunder. Desuden oppebar den af Notarius, med Facultets Approbation, antagne Protocolsførere ved den mundtlige Examen det Halve af det saaledes indkommende Beløb. Da saaledes Notarius aflagdes med en Betaling, som var ringere end mangen Timelærers, indstillede Facultetet i Skrivelse af 27de Juni 1860 til Ministeriet, at der, i Fighed med hvad der alt i 1857 var skeet for Notarius ved det rets- og statsvidenskabelige Facultet (hvorom nærmere nedenfor), maatte blive tilstaaet Notarius et Beløb af indtil 5 Rd. for hver Examensdag til Besørgelsen af Protocolsføringen ved den mundtlige Examen. Efterat et i denne Anledning i Finantslovudkastet for 1861—62 af Ministeriet optaget Forslag**) var blevet billiget ved Finantsloven for samme Finantsaar, tilstod Ministeriet ved Skrivelse af 19de Marts 1861 (til det theol. Facultet, Consistorium og Dvæster) Notarius ved det theologiske Facultet et Beløb af indtil 5 Rd. R. M. for hver Examensdag til Besørgelse af Protocolsføringen ved de mundtlige Examina ved en af ham, med Facultetets Samtykke, antagen Mand, saaledes at Udgiften dertil afholdes af Examensindtægternes Cento efter en af Notarius indgiven og af Facultetet attesteret Regning, og at Betalingen i de Tilfælde, hvor Protocolsføringen formindskes derved, at enten en Candidat forlader den mundtlige Prøve, eller at der en Dag er et mindre Antal Examinander end sædvanligt ved den mundtlige Prøve, ned sættes for den paagældende Dag i et til den ringere Tidsanvendelse svarende Forhold.

*) Rigsdags Tid. 14de Saml. 1862, Anh. B. Sp. 114, Nr. 25, Folketh. Tid. Sp. 122—23, 142, 2058—59, 2065—72, 2076—2114. Landsth. Tid. Sp. 1165—75.

**) See de trykte Anmærkninger til Finantslovudkastet, S. 125 ad 8.

— Fra den ved Bekjendtgjørelsen af 18de Mai 1847 givne Regel, at en Studerende, der har indstillet sig til Embedsexamen ved Universitetet, hvad enten han har fuldendt Examen eller blot paabegyndt den skriftlige Examen, ikke paa ny kan indstille sig til samme Embedsexamen førend efter et Aars Forløb, er der, saavidt den theologiske Embedsexamen angaaer, givet Dispensation i et Tilfælde,*) idet Ministeriet, overensstemmende med det theologiske Facultets Indstilling, ved Skrivelse af 16de October 1860 bevilgede, at en theologisk Studerende, som formedelst Sygdom havde forladt Examen i Juni Maaned s. A., maatte indstille sig til Examen i den paafølgende December Maaned. Tillige tillod Ministeriet, at samme Studerende, hvis hans Helbredstilstand (Diensvagthed) gjorde det fornødent, maatte indrømmes 6 Dage til at fuldende den skriftlige Del af Examen.

Med Hensyn til den sidste Tilladelse ophlyste iøvrigt Facultetet, at Samme, naar det sjeldne Tilfælde var indtruffet, at Lægens Erklæring om en Examinands Helbredstilstand med Bestemthed var gaaet ud derpaa, at en skriftlig Udarbeidelse baade Formiddag og Eftermiddag vilde medføre en skadelig eller endog farlig Anstrengelse, havde anseet sig beføiet til selv at give Tilladelse til at fordele Prøven paa 6 Dage, saaledes at de nye Spørgsmaal vare blevne opgivne for de 3 Dage og at Udgiften ved Inspectionen var bleven udredet af den Paagjældende.

— En Studerende, som agtede at indstille sig til theologisk Examen i Juni 1863, men ved Sygdom havde været forhindret fra i den næstforegaaende Januar Maaned at underkaste sig den særskilte Prøve i Hebraisk, blev en særlig Dispensation meddeelt. Han havde nemlig regnet paa at kunne fuldende Prøven i Hebraisk i Juni Maaned, inden den theologiske Examins skriftlige Del i samme Maaned tog sin Begyndelse. Da imidlertid den sidste Examen var ansat til de første Dage i Juni Maaned og Prøven i Hebraisk først var bestemt til at afholdes efter den 9de Juni, vilde han være nødt til at udsætte sin theologiske Examen idetmindste et halvt Aar, dersom der ikke blev givet ham Tilladelse til at fremsende Attest for at have bestaaet Prøven i Hebraisk, efterat den skriftlige Del af den theologiske Examen var endt (men førend den mundtlige Del af samme Examen var begyndt). En saadan Tilladelse havde han ansøgt, og denne blev, efter det theologiske Facultets Anbefaling, bevilget ham ved Ministeriets Skrivelse af 1ste Juni 1863.

— En Studerende, som agtede at indstille sig til theologisk Examen i Juni 1859, havde paa Grund af en heftig Diensygdom, hvorved han blev forhindret fra at repetere hvad han tidligere havde læst af det Gamle Testament i Grundsproget, ansøgt om Fritagelse for en Del af det til Prøven i det Gamle Testaments Fortolkning forefrevne Pensum. 3 Facultetet vare Meningerne delte om Afgjørelsen af denne Begjæring. Flertallet (Hermanßen, Hagen og Bornemann) foreslog, at det Ansøgte ikke bevilgedes, men at der blev tilbudt den Paagjældende en Udsættelse af Prøven i det Gamle Testaments Eregese indtil 2 Aar efter Prøven i de øvrige theologiske Fag; Mindretallet (Clausen og Scharling) derimod, at den ansøgte Fritagelse tilstodes. Paa den anden Side vare Facultetets samtlige Medlemmer enige i, at, saafremt Fritagelsen bevilgedes, burde en Udsættelse af Characteren tillige bestemmes. Een (Clausen) antog, at Examinanden kun burde være

*) Jfr. for Aarræken 1849—50 „Meddelelserne“ for samme Tid om Univ., S. 114.

udelukket fra Laudabilis for G. Test.'s Exegese, medens de øvrige Fire mente, at han ikke burde kunne opnaae høiere Character end Haud. illaud. II^{di} gradus.

Ved Ministeriets Skrivelse af 18de April 1859 blev der meddelt den Studerende Tilladelse til at indstille sig til theologisk Embedsexamen uden at opgave mere af det Gamle Testamente i Grundsproget end Genesis og de 12 første Capitler af Propheten Esaias, dog saaledes, at han ikke i Faget maatte opnaae høiere Character end Haud illaud. II^{di} gradus.

5.

Juridisk Embedsexamen.

Dphøvelse af de juridiske Studerendes Forpligtelse til at deltage i det juridisk-practiske Selskabs Øvelser.

Ved Kongelig Resolution af 7de Februar 1826 blev det bestemt, at det foreløbig for en Tid af 2 à 3 Aar og mod en Løn af 300 Rd. af det daværende Justitsfond skulde overdrages en duelig Mand at tiltræde det juridisk-practiske Selskabs Forstanderskab, navnlig for at vejlede de af Selskabets Medlemmer, som arbejdede ved dets Underretter, og dertil at tilveiebringe Acter m. m. Derhos blev det paalagt de juridiske Studerende ved Kjøbenhavns Universitet, forinden de underkastede sig den fuldstændige juridiske Embedsexamen, at indtræde i det nævnte Selskab og i det mindste i 1/2 Aar slittig at bivaane dets Øvelser. Den sidste Forstander for Selskabet, hvem hint Hverv havde været overdraget, var Høiesteretsassessor, Conferentsraad Wilse, efter hvis i August Maaned 1860 indtrufne Død ingen Anden dertil blev beskiftet.

Allerede i Aaret 1842 blev af de daværende Provindsialstændersforsamlinger Opmærksomheden henvendt paa, hvorvidt det juridisk-practiske Selskab var et saa nødvendigt og hensigtsvarende Institut, at Staten fremdeles skulde lønne et Medlem af dets Forstanderskab. Sagen gjordes til Gjenstand for Forhandlinger med det juridiske Facultet ved Universitetet og med det daværende Kongelig danske Cancelli, men uagtet Facultetet havde udtalt sig for Dphøvelse af Forbindelsen mellem Universitetet og hint Selskab og for Inddragelse af Forstanderens Lønning, vare dog den daværende Kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler og Cancelliet enige i, at Bestemmelserne i den fornævnte Kongelige Resolution af 7de Februar 1826 om Selskabets Forbindelse med Universitetet og de juridiske Studerendes Deltagelse i dets Øvelser under Veiledning af en derfor særlig lønnet juridisk Embedsmand fremdeles burde forblive i Kraft, hvilket ogsaa efter Universitetsdirectionens derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling ved allerhøieste Resol. af 25de April 1845 fandt allernaadigst Billigelse. *) Forholdet bestod i den følgende Tid uforandret i Overensstemmelse med de ved den Kongl. Resolution af 1826 givne Bestemmelser, indtil Conferentsraad Wilse afgik ved Døden, naar alene undtages, at den omhandlede Lønning, der først blev udredet af Justitsfondet og senere af Finantserne, ved Finantsloven for Aaret 1850—51 blev overført til Univer-

*) See Selmers Univ. Arb. for 1845, S. 26—29.

tets Budget*) og ved Lønningsslov af 12te Januar 1858 optaget under den i Lovens § 10 bestemte samlede Honorarsum. Efter Conferentsraad Wilses Død indhentede Ministeriet det rets- og statsvidenskabelige Facultets Erklæring om Nødvendigheden af at bestikke en ny Forstander for det oftnævnte juridiske Selskab.

Herom afgav Facultetet under 31te October 1860 sin Betænkning. I denne henviste Facultetet til sin tidligere i Aaret 1844 afgivne Erklæring om dette Spørgsmaal, i hvilken Facultetet, som berørt, havde udtalt sig for, at der ikke var tilstrækkelig Grund til fra det Offentliges Side at vedblive med at udrede den Forstanderen for det oftnævnte Selskab tillagte Lønning af 300 Rd. og til fremdeles at paalægge de Studerende, som Betingelse for at underkaste sig den fuldstændige juridiske Examins practiske Prøve, at deltage i Selskabets Øvelser. Denne Anskuelse maatte Facultetet fremdeles ligesom dengang fastholde. Efter de Erfaringer, som senere vare vundne i en lang Aarrække, maatte det, efter Facultetets Mening, ansees for utvivlsomt, at det juridisk-practiske Selskabs Nytte alene kunde søges i hvad det maatte have bidraget til de Studerendes Forberedelse til Examen practicum. Tanken med Selskabets Oprettelse havde derimod aabenbart været en ganske anden, nemlig at virke til practisk Uddannelse for forskjellige vigtige juridiske Embedsstillinger, navnlig ved at give Leilighed til Øvelse i mundtlig Procedure, i at opfatte en Retsags factiske Omstændigheder af de Procederendes Foredrag og derefter uden lang Forberedelse at fremsætte og motivere et Botum samt at føre mundtlige Vota til Protocollen. I Facultetets Betænkning af 1844 var det paavist, at, skjøndt de ved Kongelig Resolution af 2den Februar 1826 for at forhindre Selskabets Opløsning og fremme dets Virksomhed givne Bestemmelser umiddelbart kun angik Øvelserne ved Selskabets Underretter, ved hvilke der procederedes skriftligt efter opgivne Themata, altsaa paa lignende Maade som ved Examen practicum og ved de practiske Øvelser ved Universitetet, var dog den egentlige Hensigt dermed at sikke den langt vigtigere Del af Selskabets Virksomhed gennem Øvelserne ved den mundtlige Procedure for Selskabets Overret. Facultetet anser det fremdeles for umiskjendeligt, at der til Grund for de Udtalelser, i hvilke Cancelliet og Universitetsdirectionen i sin Tid imødegik Facultetets ovennævnte Indstilling om Ophævelse af Bestemmelsen i Kongl. Resolution af 7de Februar 1826 og som bevirkede den Kongl. Resolution af 25de April 1845, isølge hvilken disse Bestemmelser fremdeles skulde forblive gjældende, laa Tanken om en Virksomhed for Selskabet af anden Beskaffenhed end den, som nu i en lang Aarrække havde fundet Sted. Dette fremgik, formentlig Facultetet, dels af den Omstændighed, at Universitetsdirectionen, efter at have modtaget Facultetets Betænkning, antog at burde brevveksle med Cancelliet med Hensyn til, at den egentlige practiske Dannelse for juridiske Embedsstillinger maatte antages at ligge udenfor Universitetets Formaal, dels deraf, at der ikke under disse Forhandlinger blev inisteret paa, at den gagerede Forstanders Løn skulde overtages af Universitetet. I den siden 1845 forløbne Tid var det yderligere blevet stadfæstet, at den fortsatte Understøttelse fra det Offentlige ikke havde været istand til at kalde den Del af Selskabets Virksomhed tillive, som det i 1826 havde været den egentlige Hensigt at sikke, og at den Nytte, som Selskabet kunde antages at have stiftet, indskrænkede sig til det Bidrag, som det havde ydet til de Studerendes Forberedelse til Examen practicum. Der-

*) See Univ. Medd. for 1849—56, S. 1026.

imod antog Facultetet, at man fra alle Sider vilde være enig i, at *Dvølfserne* ved *Selſkabet*s Underret maatte være aldeles utilſtrækkelige til at forſkaffe den practiſke Uddannelse, ſom den Studerende efter Tilendbringelsen af det academiske Curſus bør ſøge at tilegne ſig. I Overenſtemmelse hermed motiverede ogſaa vedkommende Finantsudvalg ſin Indſtilling om Overførelſe af Forſtanderens Lønning til Univerſitetets Budget med den Ytring, „at Henſigten med det juridiſk-practiſke Selſkab var at forberede de Studerende til juridiſk Embedsexamen, hvorfor denne Indretning henhørte under Underviſningsvæſenet.“ Facultetet antog derfor, at Spørgsmaalet ligefrem maatte være, om der var tilſtrækkelig Anledning for Univerſitetet til at afholde den omſpurgte Udgiſt til *Dvølfser*, der havde ganſke ſamme Formaal, ſom de ved Univerſitetet ſelv afholdte practiſke *Dvølfser*, og til at paalægge de Studerende den Byrde, at deltage mindſt et halvt Aar ikke blot i Univerſitetets egne, men ogſaa i *Selſkabet*s *Dvølfser*. Dette Spørgsmaal beſvarede Facultetet, ligefom i 1844, beſtemt benægtende, idet det anſaa Univerſitetets egne practiſke *Dvølfser* for fuldkommen tilſtrækkelige og ikke mente, at *Selſkabet*s *Dvølfser* ſommedelſt Benyttelſe af virkelige *Retsacter* og deres Ledelſe af en practiſt juridiſk Embedsmand vilde være mere frugtbringende eller lærerige for de Studerende. Men ſelv om dette var Tilfældet, vilde der, efter Facultetet's Anſkuelſe, dog ikke være tilſtrækkelig Grund til at paalægge de Studerende den dobbelte Byrde, at deltage ſaa vel i Univerſitetets ſom i *Selſkabet*s *Dvølfser*, thi i ſaa Fald burde vel *Selſkabet*s *Dvølfser* gjøres til de Studerendes eneste Forberedelſe til *Exam. practicum*, hvilken Forandring Facultetet dog, uagtet den vilde forſkaffe dette en betydelig Lettelſe, ikke turde tilraade. At vedblive med den offentlige Underſtøttelſe i det uſikre Haab, at *Selſkabet* under en ny Forſtander ſkulde kunne gjenvinde den Betydning, ſom det før 1826 havde haft for Uddannelsen til forſkjellige juridiſke Embedsstillinger, antog Facultetet at der ikke kunde være Spørgsmaal om, og i ethvert Fald vilde da en ſaadan Underſtøttelſe ligge udenfor Univerſitetets Formaal og ikke kunne paabyrdes dette. Facultetet tilraadede derfor paany beſtemt, at Beſtemmelſerne i den Kongl. Reſolution af 7de Februar 1826 bleve ophævede.

Juſtitsministeriet, hvis Erklæring Kirke- og Underviſningsministeriet modtog i en Skrivelſe af 24de December 1860, fandt Intet at erindre imod, at den de Studerende iſølge den nyſnævnte Kongelige Reſolution paahvilende Forpligtelſe ophævedes.

Kirke- og Underviſningsministeriet troede, i Henhold til hvad ſaaledes var yttret, ogſaa at burde fraraade, at Forſtanderpoſten for hint *Selſkabs* *Dvølfser*, efter Conferentsraad *Willeſ*s Død, blev overdraget til en Anden, og det ſaa meget mere ſom, hvad der ogſaa i ſin Tid blev gjort gjældende i den allerunderdanigſte Foreſtilling af Univerſitetsdirectionen, der gif forud for den Kongl. Reſolution af 25de April 1845, Henſyn til den Ubillighed, ſom vilde være bleven udøvet, hvis man dengang havde berøvet den nu afdøde Forſtander en i ſaa mange Aar for et med ſaa megen Nidkjærhed udført Hverv oppebaaren Lønning, ikke længer kunde afgive nogen Bevæggrund til at udfætte Indretningens Ophævelſe. Herved kunde der iøvrigt ikke være Tale om ved en adminiſtrativ Beſtemmelſe at ophæve *Selſkabet*, da dette var af en aldeles privat Natur og kun ved den hidtil ydede Underſtøttelſe til Forſtanderens Lønning og ved den de Studerende med Henſyn til det paalagte Forpligtelſe middelbart havde modtaget en offentlig Anerkjendelſe. En

anden Sag var det, at Ophævelsen af hin Understøttelse og den dertil knyttede Forpligtelse sandsynligvis vilde foranledige Selskabets fuldkomne Opløsning.

I Overensstemmelse med alt Foranstaaende indstillede Ministeriet allerunderdanigst, at de ved den Kongl. Resolution af 7de Februar 1826 givne Bestemmelser om Lønning til en Forstander for det juridisk practiske Selskab og om de juridiske Studerendes Forpligtelse til at deltage i Selskabets Øvelser maatte blive allernaadigst ophævede.

Denne Indstilling behagede det derpaa Hans Majestæt Kongen ved allerhøieste Resolution af 11te Februar 1861 allernaadigst at bifalde.

Forhandlinger om Forandring i Bestemmelserne om Censuren ved den juridiske Examen til Rettelse for Høiesterets Tilforordnede.

I Aaret 1855 indgav Høiesteret et Andragende *) til Kirke- og Undervisningsministeriet blandt Andet om, at Rettens Tilforordnede maatte blive fritagne for at deltage i Censuren ved den juridiske Examen for Ustuderede og som Følge heraf tillige for at indtræde i de Comiteer, der i Medfør af Forordningen af 30te December 1839 § 14 have at vælge Opgaver til bemeldte Examins practiske Prøver og censorere Besvareelserne. Dette Andragende foranledigedes ved den betydelige Indskrænkning, som Antallet af den 1ste Afdeling af Censorer **) ved de juridiske Examina var undergaaet ved det Kongelige Danske Cancellies Ophævelse, og begrundedes paa Nødvendigheden af en saadan Rettelse for Forretningsgangen ved Høiesteret.

Det rets- og statsvidenskabelige Facultet, hvis Betænkning over Andragendet blev indhentet, erkjendte, at en Rettelse for Høiesterets Tilforordnede efter den indtraadte Forandring kunde være ønskelig, men antog, at den kunde tilveiebringes paa en anden Maade, saasom ved at forøge Antallet af 1ste Afdelings Censorer med Departementscheferne i Justitsministeriet og nogle, t. Ex. de 4 efter Anciennetet ældste, Assessorer i Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten samt Kjøbenhavn's Criminal- og Politiret, eller, dersom Departementschefernes Medvirkning ikke kunde erholdes, alene med de nævnte Assessorer, hvoraf vilde følge, at hver Afdelings Censorer kom til at bestaae af 18, medens 1ste Afdeling nu tæller 14, den anden 22. Ogsaa vilde man kunne tilveiebringe Rettelsen ved, saavel for den fuldstændige juridiske Embedsexamen som for juridisk Examen for Ustuderende, at indskrænke Antallet af de tilforordnede Censorer, som hver Dag skulle møde, til een og da i Forbindelse dermed ophæve Adskillelsen imellem de 2 Afdelinger af extraordinære Censorer. Derfor vilde Analogien fra alle de øvrige academiske Embedsexamina tale, hvortil kom, at den bestaaende Indretning med to tiltagne Censorer, der hver Dag vexle og af hvilke den Ene, paa Grund af den høiere Rang, saa godt som altid gjør Udslaget, naar Stemmerne ere delte, ikke medførte

*) See Meddel. om Univ. 1849—56, S. 127 Note.

**) Ifølge Forordn. af 30te Decbr. 1839 § 10 skal der være 2 Afdelinger af Censorer, den første bestaaende af de Deputerede i det Danske Cancelli med Undtagelse af Generalprocurøren, de ordinære Assessorer i Høiesteret og Generalauditorerne i begge de militære Stater; den anden bestaaende af de virkelige Assessorer i Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn samt i Politiretten.

tilstrækkelig Garanti for Bedømmelsens Pigelighed paa de forffjellige Examensdage. Men Facultetet var langt fra tilbøieligt til at bringe denne Forandring i Forflag, der ikke blot vilde forøge dets Indflydelse, men ogsaa dets Ansvar. Blev derimod Censuren ved den juridiske Examen for Ustuderede ordnet efter Høiesterets Duffe, overensstemmende med den i hele den øvrige Examenslovgivning fulgte Grundfætning, at de extraordinære Censurer vel ved Voteringen bør gjøre Udslaget, naar Profesforerne ere af forffjellig Mening, men derimod ikke have den samme eller endog en større Indflydelse paa Bedømmelsen end disse, vilde det være Facultetet meget ukjært, da Bibeholdelsen af den hidtilværende Indretning alene ved den fuldstændige juridiske Embedsexamen vilde blive en aldeles enestaaende Anomali, som kunde synes at vidne om en Mistillid til Facultetet, som dette ikke havde fortjent, og som, hvis den var grundet, uden Tvivl burde bewirke en endnu større Indstrækning i dets Virksomhed med Hensyn til Examination og Censur.

Jøvrigt oversaa Facultetet ikke, at Sagen kunde ordnes saaledes, at det paalagdes Censurerne af 2den Afdeling hver Examensdag at lade 2 Medlemmer møde ved den juridiske Examen for Ustuderede. Uden at yttre nogen Mening om, hvorvidt dette under et tilbørligt Hensyn til de paaagjældende Domstole led sig gjøre, tilspøiede Facultetet kun, at det for sit Bedkommende Intet kunde have imed, at Høiesteret fritoges for Censuren ved den nysnævnte Examen, naar denne fritagelse blot ikke havde til Følge, at der kun mødte een Censur ved denne Examen.

Justitsministeriet, hvis Yttringer Kirke- og Undervisningsministeriet i Anledning af disse Forflag fra Facultetet begjærede sig meddelte, indhentede Erklæring over Sagen saavel fra den Rgl. Lands-Over- samt Hof- og Stadsret som fra Kjøbenhavns Criminal- og Politiret.

Overrettens Medlemmer forekom det, at baade det ene og det andet af de af Facultetet fremsatte Alternativer vilde fremkalde flere Forviklinger og Ulemper, som maatte søges undgaede. Saaledes som Censurforholdet nu var ordnet, var det Censurerne af 1ste Afdeling, som, hvor der staae 2 mod 2, paa Grund af deres høiere Rang, næsten altid gjøre Udslaget. Dette Forhold, hvorved netop Tilfældelsen af 2de extraordinære Censurer erholder en sand og virkelig Betydning, vilde fornykkes, naar alene Medlemmerne af 2den Afdeling, saaledes som det under det andet Alternativ var foreslaaet, skulde møde ved den juridiske Examen for Ustuderede; thi i Almindelighed vilde Facultetets Medlemmer, naar der hensaaes til den indbyrdes Rang, da komme til at gjøre Udslaget, og Censurerne kun i det Tilfælde, at der opstod Dissens imellem den examinerende og censorerende Profesfor. Det Samme vilde dernæst indtræde, naar efter det første Alternativ de 4 ældste Medlemmer af Overretten og af Criminal- og Politiretten kom til at fungere i 1ste Afdeling, ved de Examina, der afholdtes efterat Høiesteretsmedlemmerne havde fungeret til Ende, hvorved atter en tilfældig Forffjellighed vilde indtræffe imellem de forffjellige Examensdage. Hertil kom den Adskillelse, som herved vilde blive indført imellem de ældre og yngre Tilforordnede i samme Ret eller i to sideordnede Domstole, en Adskillelse, som kun kunde være lidet ønskelig og lettelig vilde fremkalde Anciennetetsqvaesttioner. Kunde der ikke tillægges de saaledes udhævede Uligheder og Ulemper afgjørende Betydning, maatte Overrettens Medlemmer i ethvert Fald af Hensyn til Forretningsgangen ved Retten modsætte sig en udvidet Forpligtelse til Deltagelse i Examenscensuren. Paa den anden Side erkjendte Overretten, at Høiesteret havde et billigt Krav paa Lettelse, men fandt det simpleste

Middel hertil at være at forstærke 1ste Afdeling ved at lade Justitsministeriets Departementschefer, maaskee Chefen for Indenrigsministeriets 1ste Departement, samt Generalprocurøren og de extraordinære Høiesteretsassessorer (iblandt dem da for Tiden Forstanderen for det juridisk practiske Selskab) supplere den Afgang, Afdelingen havde lidt i sit Medlemsantal ved Ophævelsen af det Kongelige Danske Cancelli.

Criminal- og Politirettens Medlemmer yttrede, næst at erklære, at der fra Rettens Tilforordnedes Side ikke vilde møde nogen Hindring med at overtage en Arbeidsforøgelse, at, ihvorvel Savnet af statistisk Materiale ikke tillod nogen nøiagtig Beregning over de af Facultetet fremsatte Alternativers Følger hvert for sig, vilde det første af disse formentlig lede til en billig Fordeling af Arbeidet, men det andet til en Prægravation for Censorerne af 2den Afdeling, hvilket i Enkelthederne nærmere blev paavist i Erklæringen. Rettens Medlemmer paapegede derhos, som en Modification i det første Alternativ, ved hvilken Formaålet, med Bibeholdelse af fuldstændig Lighed, hyderligere vilde opnaaes, at Tallet af Censorer af 1ste Afdeling kunde forøges til 19 ved dertil at søie de 2 Departementschefer under Justitsministeriet og de 3 efter Anciennetet ældste Assessorer i Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten og i Criminal- og Politiretten, i hvilket Fald det ved en eventuel Lønningslov udtrykkelig maatte fastsættes, hvad der skal forstaaes ved de efter Anciennetet ældste Assessorer.

Justitsministeriet bemærkede i sin Svarskrivelse, at Høiesterets Medlemmer havde et billigt Krav paa at forskaffes den begjærede Lettelse, men Ministeriet turde, efter de Anskuelser, der af begge de ovennævnte Retter vare gjorte gjældende, ikke tilraade, at denne Lettelse søgtes opnaaet enten ved at fritage Censorerne af den 1ste Afdeling fra at fungere som Censorer ved juridisk Examen for Ustuderede, eller ved at forøge Antallet af de nævnte Censorer med nogle af de ældre blandt Assessorerne i Overretten og i Criminal- og Politiretten, ligesaalidt som Ministeriet, forsaavidt Departementscheferne i Justitsministeriet angik, kunde finde, at disse Embedsmænds Forretninger under den nu bestaaende Ordning af Administrationsforholdene tilstedede at paalægge dem et saadant Hverv, hvilket heller ikke syntes at kunne udvides til enkelte af de extraordinære Assessorer i Høiesteret. Derimod var Justitsministeriet tilbøieligt til at antage, at, naar der ved samtlige øvrige academiske Examina kun var een extraordinær Censor, maatte den samme Indretning ogsaa uden Betænkelighed kunne træffes med Hensyn til de juridiske Examina, hvoraf det da vilde blive en Følge, at Forfjellen imellem 1ste og 2den Afdeling af Censorer ganske bortfaldt og dermed ogsaa den overveiende Deltagelse i Censuren ved de practiske Examina, som i Medfør af Forordn. af 30te December 1839 §§ 13 og 14 paahvilede Høiesteretsassessorerne fremfor Censorerne af 2den Afdeling.

Under 4de September 1860 tilstillede Justitsministeriet paany Kirke- og Undervisningsministeriet et Andragende fra Høiesterets Tilforordnede, hvori disse gjentog deres tidligere Begjæring om Fritagelse for Censuren ved juridisk Examen for Ustuderede og for at indtræde i Comiteen, der har at vælge Opgaverne til Examens practiske Prøve og censorere Besvarelsene, med en hyderligere Paaviensning af de Ulemper, som vare en Følge af Rettens Forpligtelse til at deltage i Censuren, hvortil Justitsministeriet søiede en Udtalelse om, at Hensynet til Sagens Fremme ved Høiesteret gjorde en Forandring i den omhandlede Henseende i hoi Grad ønskelig.

Forsaavidt Justitsministeriet paa Sagens tidligere Standpunkt havde ytret

fig tilbøieligt til at antage, at der kunde træffes samme Indretning som ved de andre academiske Examina med kun een extraordinær Censor, tilføiede Ministeriet nu, at Samme vilde finde det særdeles hensigtsmæssigt at indføre en saadan Forandring ved den juridiske Examen for Ustuderede, men at det lagde saa stor Bægt paa, at det i Henseende til Antallet af de extraordinære Censorer ved den fuldstændige juridiske Examen forblev ved det Gjældende, at det vilde fraraade at foretage den paaapegede Forandring, saafremt den kun kunde skee saaledes, at den tillige kom til at finde Sted med Hensyn til den sidstnævnte Examen.

Kirke- og Undervisningsministeriet forekom det, som Sagen saaledes forelaa, tilraadeligt at ordne Forholdet paa den Maade, at ifkun een extraordinær Censor kom til at møde ved den juridiske Examen for Ustuderede, og, da der derved for den fuldstændige juridiske Examen ikke vilde blive fastsat Andet end hvad der i sin Tid blev bestemt ved Forordningen af 26de Januar 1821 § 9, syntes den af Facultetet yttrede Frygt for, at Saadant skulde kunne betragtes som gjort af Mistillid til dette, Ministeriet at være ugrundet. Dette udtalte Ministeriet i en Skrivelse af 28de December 1861 til det rets- og statsvidenskabelige Facultet, hvorved Sammes hyderligere Erklæring over Sagen blev forlangt.

I den som Følge heraf afgivne Betænkning henholdt Facultetet sig, hvad Spørgsmaalet om Høiesterets Deltagelse i Censuren ved juridisk Examen for Ustuderede angik, til sin tidligere Erklæring. Facultetet maatte vedblivende henlede Opmærksomheden paa, at en Lettelse kunde tilveiebringes paa en anden Maade end den, hvorpaa der fra Rettens Side blev andraget. Navnlig maatte Facultetet paa ny minde om, at Antallet i 1ste Afdeling kunde forøges ved Optagelsen af nogle af de efter Anciennetæt ældste Assessorer i den Kongl. Landsøver- samt Hof- og Stadsret og i Kjøbenhavns Criminal- og Politiret. Heller ikke denne gang kunde Facultetet finde sig opfordret til at foreslaae de extraordinære Censurers Antal ved den fuldstændige juridiske Examen indskrænket til een, men maatte dog gøre opmærksom paa, at naar Høiesteret skulde vedblive, som hidtil, at deltage i Censuren ved den nævnte Examen, vilde ikke noget Væsentligt opnaaes til Fordel for Forretningsgangen i Retten ved Fritagelsen for at deltage i Censuren ved juridiske Examina, da et Gjennemsnitsantal af Dagene, der medgik til begge Examina, forholdt sig som 10 til 5. Det var Facultetets usforanderlige Mening, at, naar Høiesterets Forslag toges til Følge, vilde den tilbageblivende Indretning af Censuren ved den fuldstændige juridiske Examen komme til at staae som en aldeles enestaaende Anomali, der vilde vidne om en Mistillid til Facultetet, som var aldeles ufortjent. Naar Ministeriet havde henvist til den ved Forordn. af 26de Januar 1821 § 9 bestemte tidligere Indretning af Censuren, maatte Facultetet hertil bemærke, at ifølge den nævnte Forordning deltog samtlige examinerende Professorer i Censuren, og da disses Antal altid var over 2, kunde der ikke dengang, som efter den nugældende Ordning, være Tale om, at de extraordinære Censorer, i Tilfælde af at de tilstedeværende Professorer vare enige, kunde sætte en afvigende Mening igjennem. En Forandring, som den af Høiesteret foreslaaede, kunde efter Facultetets Overbevisning ikke udthyes anderledes, end som om man nærede Betænkneligheder ved at overdrage Facultetet den bestemmende Indflydelse paa Examens Udfald, som i den øvrige Examenslovgivning var tillagt de andre Faculteter.

Hvad endelig særligt angik Høiesterets Andragende om at fritages for at indtræde i

Comiteen, der har at vælge Opgaverne til den practiske Prøve ved juridiff Examen for Ustuderede, og censorere Besvarelsene, da syntes det Facultetet i og for sig mindre naturligt at lade Høiesteret deltage i Censuren over den practiske Prøve, naar Netten fritoges for at censorere ved den mundtlige Prøve. Men da Facultetet meget bestemt maatte fraraade en Forandring i det nuværende Forholdstal imellem Professorer og extraordinære Censorer ved Sammensætningen af Comiteen for den practiske Prøve, vilde heraf følge, at det maatte paalægges Censorernes 2den Afdeling at afgive de Medlemmer til denne Comite, som før toges af første Afdeling, hvilket i en meget betydelig Grad vilde forøge Byrden for Censorerne af 2den Afdeling. For Forretningsgangen i Høiesteret vilde iøvrigt ikke ved Møderne i den omtalte Comite kunne afstedkommes Ulemper, da Censorernes personlige Tilstedeværelse kun behøvedes i eet Møde, i hvilket Opgaverne bestemtes, og dette berammes naturligtvis altid til en saadan Tid, at det ikke kunde hindre de Tilforordnede at varetage deres Functioner i Netten.

Consistorium tiltraadte i Skrivelse af 6te Juni s. A. i Et og Alt det rets- og statsvidenskabelige Facultets Betragtning af Sagen og det af Samme til dens Ordning fremsatte Forslag.

Den endelige Afgjørelse af Anliggendet blev stillet i Vero af Kirke- og Undervisningsministeriet, da en Forandring i Forholdet maatte ansees for ubetimelig, efterat det almindelige Spørgsmaal om Indførelsen af Examenscommissioner var sat under Forhandling, see ovenfor Side 74.

Særlige Bestemmelser eller Dispensationer vedkommende den juridiff Embedsexamen.

— Forandring i Reglerne for Besørgelsen af Notariatsforretningerne ved det rets- og statsvidenskabelige Facultet og Bestrielsen af de dermed forbundne Udgifter. Det rets- og statsvidenskabelige Facultet gjorde i Anledning af en i Aaret 1857 indtruffen Vacance i Notariatet ved Facultetet opmærksom paa, at det allerede ved flere indtrufne Vacancer havde viist sig, at ifkun meget unge Candidater med i Almindelighed 1 à 2 Aars Anciennitet søgte denne Stilling og i Reglen efter kort Tids Forløb igjen opgav den. Facultetet fremhævede de Ulemper, som vare en Folge heraf, og bemærkede navnlig, at det ikke kunde ventes, at der under Inspectionen ved de skriftlige Examina altid vistes den onskelige Conduite og Fasthed, naar den besørgedes af unge Candidater. Facultetet antog, at Grunden til, at ældre Candidater afholdt sig fra at søge Notariatet, væsentligst laa i den med dette forbundne Protocolsførelse ved de mundtlige Examina. Ordentligvis vilde, ganffe bortseet fra andre Grunde, de Embedsstillinger, hvori ældre Candidater vare indtraadte, gjøre det umuligt for dem to Gange om Aaret flere Uger i Træk i 5 à 6 Formiddagstimer at overvære disse Examina. Facultetet havde vel fritaget Notarius for personlig at føre Protocollen under hele Examen, men dette var ikke tilstrækkeligt, idet Notarius selv maatte bekoste denne Medhjælp og derved en ikke ubetydelig Del fragif det Notarius knap tilmaalte Honorar af 300 Rd. aarlig. Efter Facultetets Mening vilde det tilsigtede Formaal kun kunne naaes, naar der, samtidigt med at der blev givet Notarius en almindelig Bemyndigelse til at lade Protocolsførelsen ved de mundtlige Examina udføre ved en af ham med Facultetets Samthffe antagen Mand, blev tilstaaet ham et passende Beløb til

Besørgelsen af denne Del af Forretningerne. Herved vilde der efter Facultetets Mening neppe være Betænkelse, da de Egenheder, som betinge Dygtigheden til at føre Protocolten, vare væsentlig forskjellige fra dem, der fordreredes til at forestaae Inspectionen ved de skriftlige Examina, ligesom der ikke nu, da der gives Specialcharacterer umiddelbart efterat Examinationen i ethvert Fag er tilendebragt, kunde tillægges Protocolførelsen saa stor Betydning som tidligere. Til Beskrivelse af Udgifterne ved Protocolførelsen foreslog Facultetet at tilstaae Notarius 5 Rd. for hver Examensdag, hvilket vilde udgjøre omtrentlig 200 Rd. aarlig, som kunde udredes af Examensindtægternes Conto.

Efter hvad saaledes var ophlyst bevilgede Ministeriet ved Skrivelse af 28de November 1857, at der tilstaaes Notarius ved det rets- og statsvidenskabelige Facultet 5 Rd. R. M. for hver Examensdag til Besørgelse af Protocolførelsen ved de mundtlige Examina ved en af ham med Facultetets Samtykke dertil antagen Mand, saaledes at Udgiften hertil afholdes af Examensindtægternes Conto under Universtitetets Budget efter en af Notarius indgiven og af Facultetet attesteret Regning, dog at Betalingen i de Tilfælde, hvor Protocolførelsen formindskes derved, at enten en Candidat eller Examinand forlader den mundtlige Prøve eller at der en Dag er et mindre Antal Candidater end sædvanligt til den mundtlige Prøve, nedsettes for den paagældende Dag i et til den ringere Tidsanvendelse svarende Forhold.

— Fra den ved Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 om en forandret Inddeling af det academiske Aar foreskrevne Tid for Examens Afholdelse blev der i Aaret 1863 gjort en Undtagelse med Hensyn til den fuldstændige juridiske Embedsexamen. Der havde nemlig til Examen i bemeldte Aars Juni Maaned meldt sig et saa stort Antal juridiske Studerende, at det med Bestemthed kunde forudsæes, at Maaneden ikke vilde blive tilstrækkelig til Prøvernes Afholdelse.

Af denne Grund blev det, efter Indstilling af det rets- og statsvidenskabelige Facultet, ved Ministeriets Skrivelse af 18de Mai s. A. tilladt, at den fuldstændige juridiske Examen maatte paabegyndes saa betimelig i Mai Maaned, at begge de juridiske Examina kunde være tilendebragte den 30te Juni.

— Fra Bekjendtgjørelsen af 18de Mai 1847 om Tiden, inden hvilken en Studerende paany kan indstille sig til en Embedsexamen, er der for den fuldstændige juridiske Embedsexamens Bedkommende meddelt Dispensation i et enkelt Tilfælde, idet en Studerende, der paa Grund af Sygdom havde maattet forlade den i Sommeren 1857 afholdte skriftlige Del af Examen, ved Ministeriets Skrivelse af 7de Juli s. A. erholdt Tilladelse til at indstille sig til Examen i den paafølgende Vinter.*)

6.

Statsvidenskabelig Examen.

Med Hensyn til den statsvidenskabelige Examen er der, hvad særlige Dispensationer angaaer, kun at mærke Afgjørelsen af følgende to Tilfælde, hvori Fritagelse fra de foreskrevne Betingelser for Afgang til at underkaste sig Examen er bleven nægtet.

*) Om de i Aarrækken 1849—56 tilstaaede lignende Dispensationer, see „Meddelelserne“ om Univ. for bemeldte Aar, S. 127.

— En Premierlieutenant, der havde underkafstet sig Officersexamen ved det Kongelige Landcadetacademi, ansøgte om Tilladelse til at indstille sig til den statsvidenskabelige Examen, imod at han forinden underkafstede sig den ved Bekjendtgjørelsen af 7de September 1850 foreskrevne philosophiske Prøve. Det rets- og statsvidenskabelige Facultet, der yttrede sig om denne Begjæring, bemærkede i Almindelighed, at, medens den almindelige Universitetslovgivning havde knyttet Afgangens til de academiske Embedsexamina til Betingelser, der givde Garanti for en saadan almindelig Dannelse, som ansees nødvendig for at kunne drage det fornødne Udbytte af de forskjellige til disse Examina hørende Videnskabsfag, maatte Placaten af 10de August 1848 § 3 ved ogsaa at indrømme den, der har bestaaet den polytechniske Afgangsexamen eller den ved Plac. af 27de Febr. 1844 befalede Afgangsexamen ved den Kongelig militære Højskole, antages at have taget særligt Hensyn til de specielle, navnlig physiske og mathematiske Kundskaber, der fordres ved disse Examina og hvis Udbredelse man søgte fremmet ved den statsvidenskabelige Examen. I ingen af disse Henseender havde Ansøgeren opfyldt de foreskrevne Betingelser, og en Tilladelse for ham til at stedes til den statsvidenskabelige Examen efter at have underkafstet sig den anordnede philosophiske Prøve vilde alene kunne støttes paa den Betragtning, at han ad denne Vej maatte antages at aflægge Prøve paa en ligesaa fyldstgjørende almindelig Dannelse, som den, der i Almindelighed fordres for Afgangens til de academiske Embedsexamina. Consequentsen heraf vilde da blive, at der maatte tilstedes Ansøgeren efter aflagt philosophisk Prøve Afgang ikke blot til den statsvidenskabelige Examen, men ogsaa til Universitetets øvrige Embedsexaminer, og, da der i det foreliggende Tilfælde ikke var oplyst nogenformelt særegen, for en saadan Dispensation talende Omstændighed, at en lignende Tilladelse maatte indrømmes Enhver, der ved det Kongelige Landcadetacademi havde bestaaet Officersexamen. Men herved vilde blive gjort en saa indgribende Afvigelse fra de engang vedtagne almindelige Regler, at Facultetet bestemt maatte fraraade, at Begjæringen bevilgedes. I Henshold til denne Erklæring blev Facultetet ved Ministeriets Skrivelse af 15de Juli 1858 anmodet om at tilkjendegive den Paagjældende, at den ansøgte Dispensation ikke kunde meddeles.

— En ganske lignende Ansøgning fra en anden Lieutenant blev paa samme Maade afslaaet ved Ministeriets Skrivelse af 11te Februar 1860 til det rets- og statsvidenskabelige Facultet.

Med Hensyn til Censorerne ved den statsvidenskabelige Examen*) blev der, efter Brevveksling med de vedkommende Ministerier, i Aaret 1862 beffikket følgende Censorer ved Examen: af Finanzministeriet, som hidtil, Departementsdirectørerne, Conferentsraad Johnson og Etatsraad Collin og endvidere Departementsdirectør, Etatsraad Schovelin og Comiteret under General-tolddirectoratet, Etatsraad Rassenberg; af Indenrigsministeriet Departementscheferne, Justitsraaderne Nuthorn og Benzon-Buchwald, og af Justitsministeriet Chefen for Ministeriets 1ste Departement, Etatsraad Leuning, dog med det Forbehold, at i hans Forfald Chefen for Ministeriets 2det Departement maa kunne give Møde.

*) Jvfr. „Meddelelserne“ om Universitetet 1849—56, Side 141, Note.

Lægevidenskabelig Embedsexamen.

a. Forberedelsesexamen for Lægestuderende.

Særskilt Prøve i Physik tilføjet Examen.

Ved Kongelig Resolution af 27de October 1843 (Bekjendtgjørelse af 4de November s. A.*) blev der istedenfor den til den Tid med den lægevidenskabelige Examen forbundne Prøve i Chemi og Botanik anordnet en særegen Examen i Botanik, Chemi og Zoologi, hvilken Examen enhver medicinsk Studerende skal underkaste sig i det Mindste et Aar, forinden han kan stedes til den lægevidenskabelige Examen. Det blev derhos overladt til den daværende Kongelige Direction for Universtitet og de lærde Skoler, efter Forslag fra det lægevidenskabelige Facultet i Forening med Professorene i de Videnskaber, hvori der ved den nævnte Examen skulde examineres, at bestemme, i hvilket Omfang Prøven i de forskjellige til bemeldte Examen hørende Fag skulde anstilles, samt at give nærmere Regler med Hensyn til Specialcharactererne ved denne. I Henhold hertil blev der af Universtitetsdirectionen for Chemiens Vedkommende fastsat**), at der skulde examineres i Indledningen til denne Videnskab, i den almindelige Chemi, i den organiske Chemi samt desuden i Hovedsætningerne af Læren om Imponderabilierne, hvorhos Directionen med Hensyn til Examen i Almindelighed bestemte, at der skulde gives Specialcharacterer for hvert af de tre til den hørende Hovedfag: Chemi, derunder inbefattet Læren om Imponderabilier, Botanik og Zoologi.

Under 24de Marts 1855 modtog Ministeriet fra Professorene i Chemi Dr. Scharling og Professorene i Physik Holten et Andragende om, at der maatte foretages en Forandring i de saaledes givne Bestemmelser om Examinationen i Chemi ved bemeldte Examen. I Andragendet blev der gjort opmærksom paa, at det ved hin Bestemmelse om, at der ved Examinationen i Chemi skulde medtages Hovedsætningerne af Læren om Imponderabilier, uagtet denne Lære pleier at henlægges under den egentlige Physik, i sin Tid ventedes opnaaet, at de Studerende skulde bringes til at erhverve de fornødne Kundskaber i denne Del af Naturlæren, hvori de efter de daværende Forhold, da Naturlæren endnu ikke var indlemmet i de lærde Skolers Fagkreds, ellers ikke bleve underkastede nogen Prøve. Denne Forventning var imidlertid bleven skuffet og det af en dobbelt Aarsag. Paa den Tid, da hin Bestemmelse blev givet, holdt nemlig den Professor, der ved Prøven examinerede i Chemi, selv Forelæsninger over Imponderabilierne, og da han saaledes med Bestemthed vidste, hvad han efter det Foredragne kunde fordrø af de Studerende, og kunde baade tage Hensyn dertil og tillægge det den fornødne Betydning ved at give Charactererne for Faget ved Examen, var det ikke vanskeligt for ham at holde de Studerende til ikke at forsømme den under Prøven i Chemi henlagte Del af den kemiske Physik. Men da Professorene i Chemi nu ikke længer holdt Foredraget over den kemiske Physik, var det ham, som Examinator ved Forberedelsesexamen, ikke længer muligt at anvende den fornødne Strengthed ved Prøven, fordi han ikke kunde vide, hvorvidt der i Foredragene over Faget var gaaet. Hertil kom

*) Selmers Univ. Aarb. for 1843, S. 4 ff.

**) Samme Aarb. for 1844, Side 37—38.

en anden, ligeledes senere indtraadt Forandring i Forholdene, den nemlig, at Phisiken ved den under 6te Mai 1850 (Bekjendtgjørelse af 13de s. M.) allernaadigst approberede Plan for Undervisningen og Examen ved de lærde Skoler, var som Undervisnings- og Examenssag henlagt fra Universitetet til Skolerne. Dette havde bevirket, at den største Del af de Lægestuderende havde ophørt at benytte de Forelæsninger, som ved Universitetet holdes over Phisik, hvoraf Følgen atter var blevet en kjendelig Tilbagegang i Candidaternes Kundskaber i den omhandlede Disciplin ved Forberedelsesexamen, der navnlig havde viist sig ved de i de senere Aar afholdte Prøver, en Tilbagegang, der maatte ansees for saa meget beklageligere, som Lægekunsten alt mere og mere søger at benytte Phisikens Resultater, og indeholdt Opfordring til at modvirke, at de Studerende med en urigtig Opfattelse af Forholdene ansee deres fra Skolen medbragte Kundskaber i Phisik for tilstrækkelige og forledes til at forsømme en saa vigtig Disciplin. Det simpleste Middel til at raade Bod paa disse Ulemper mentes i Andragendet at være, at overdrage Examinationen i Phisik ved Forberedelsesexamen til Professoren i Phisik, som hidtil kun havde været Censor ved Examen, og tillige at bestemme, at der for denne Disciplin skal meddeles en særskilt Character af samme Betydning, som den, der allerede blev givet for den i Forening med Chemi.

I Overensstemmelse hermed blev der i Andragendet fremsat Forslag om en til det betegnede Diemed svarende Forandring i de for Examen gjældende Bestemmelser.

Om dette Forslag forlangte Ministeriet det lægevidenskabelige Facultets Meningsskyttring. Facultetet var vel ikkun lidet tilbøieligt til at søge den ommeldte Examen udvidet, da den alt omfattede endel saavel forberedende som Hoveddiscipliner. Men efter at have taget Sagen under nøie Overveielse kom Facultetet, navnlig ledet af dem af dets Medlemmer, der havde fungeret som Censorer ved den omhandlede Examen, til det Resultat at maatte indrømme Rigtigheden af de Motiver og Ansøelser, som vare udtalte i det omhandlede Andragende. Facultetet maatte erkjende, at paa den ene Side Lægekunsten (baade i diagnostisk og therapeutisk Retning) og Lægestudiet (baade i physiologisk og pathologisk Henseende) mere og mere benyttede Phisikens Resultater, og at paa den anden Side de Studerendes Kundskaber i denne Videnskab i de senere Aar syntes at være i Tilbagegang, hvilke to Kjendsgjerninger Facultetet indrømmede at indeholde gyldige Grunde til at ønske en hensigtsvarende Forandring i de bestaaende Forhold i den omhandlede Retning. Facultetet bemærkede, at, hvorledes end Undervisningen og Fremgangen i Phisiken maatte være ved de lærde Skoler, var der dog flere Dele af denne Videnskab, som efter den gjældende Undervisningsplan slet ikke læres i Skolerne s. Ex. Optiken, og saadanne kunde netop med Hensyn til Lægevidenskabens Studium høre til de uundværligste. Netop derfor fandt Facultetet, at der var tilstrækkelig Anledning til at haandhæve denne Videnskab ved den her omhandlede medicinske Forberedelsesexamen paa en saadan Maade og i et saadant Omfang, at de Studerende foranledigedes til at skaffe sig yderligere Kundskab deri, ved at benytte Universitetets Forelæsninger, hvilket ikke skete, skjøndt der afholdtes Cursus, som netop vare stikede til saadant Brug og som stadig kunde tilendebringes i et passende Tidrum, saasom 2 Semestre. Facultetet tiltraadte derfor de to Professorers Forslag i dets Almindelighed. Men for at der kunde vindes tilstrækkelig Sikkerhed for Afhjælpsningen af den saaledes paaanførte Mangel foreslog Facultetet, med den Bemærkning, at hvad der af Phisiken directe træder i Lægevidenskabens Tjeneste ikke

ikke kan begrænses til Imponderabilierne, men gaaer endel udenfor disse, tillige, at Examinationsomraadet for Physikens Vedkommende i det Hele paa en passende Maade maatte blive udvidet til de Afsnit af Physiken, som ere af Vigtighed for Lægevidenskabens Studium. Dette Tillæg til hvad der hidtil var krævet ved Proven foreslog Facultetet tillige, efter særlig Opfordring af Ministeriet og efter Aftale med Professore i Physik, nærmere saaledes bestemt, at der blev at fordrø en almindelig Overføgt over Physikens Resultater i det Omfang, hvori det kræves ved Afgangsexamen ved de lærde Skoler med Forbigaaelse af alle Enkeltheder undtagen i de Afsnit, som ere af en særegen Vigtighed for det medicinske Studium, hvor en noget større Detail maatte forlanges. Disse Afsnit vilde da blive følgende: Bestemmelse om Legemernes Vægtfylde, Haarrørs Virkning og Diffusion, Vædskers Bevægelse i Rør, Lydlæren især med Hensyn til Lydens Frembringelse og Forplantelse, Lydlære med særdeles Hensyn til Syret med væbnet og væbnet Die, Galvanisme, Anvendelse af Electromagnetisme, Inductionsstrømme og Magnet-electricitet.

Ministeriet maatte erkjende, at Physiken spiller en saa vigtig Rolle i Lægekunsten, at det, saaledes som det lægevidenskabelige Facultet havde gjort gjældende, var uafviselig nødvendigt nu, da Erfaringen havde vist, at Indretningen af den omhandlede Forberedelsesexamen ikke afgav Betyggelse for, at Faget tilvendes den tilstrækkelige Flid og Opmærksomhed af de Lægestuderende, ved en dertil sigtende Foranstaltning at afhjælpe denne Mangel. Men paa den anden Side kunde Ministeriet, efterat den lægevidenskabelige Embedsexamen for ikke lang Tid siden var undergaaet en væsentlig og skærpene Reform*), og overhovedet under et Hensyn til det Omfang, de Examina indtage, som de Lægestuderende have at underkaste sig, ikke undertrykke en Betænkelighed ved at forsøge Massen af det Kundskabsstof, der positivt fordres til Examen, og saaledes yderligere skærpe Examen. Fra dette Synspunkt lod Ministeriet ved Sagens Forhandling det fremkomne Forslag særlig tage under Overveielse baade af Facultetet og Consistorium. Og da baade Facultetet og Consistorium efter en nøy Prøvelse kom til det Resultat, at den Udvidelse af Stoffet, som det ikke kunde fragaaes, at Examen ved den ønskede Forandring vilde erholde, var uundgaaelig efter Lægevidenskabens nuværende Standpunkt, vovede Ministeriet ikke at modsætte sig Forslagets Gjennemførelse, saa meget mindre som selve Udvidelsen neppe, saaledes som Undervisningen i Physik nu gives i de lærde Skoler, og efter de Kundskaber i Faget, hvormed de Studerende komme til Universitetet, vilde medføre noget synderlig trykkende Arbeide for disse, naar der kun sørgedes for, at der ved Universitetet afholdtes en egen Forelæsning over Phisiken med særligt Hensyn til Lægevidenskabens. Denne Betingelse vilde blive opfyldt, da Prof. physices ved Universitetet Holten, efter Aftale med Facultetet, havde erklæret sig villig til at afholde et saadant Cursus. Dette blev det anseet rigtigst at fordele paa to Semestre, eftersom det ikke vilde kunne tilendebringes i eet Semester uden et altfor stort Timeantal, hvorved en rolig og grundig Opfattelse af Foredraget vilde forhindres, og Udstrækningen af Cursen til to Semestre paa den anden Side ikke vilde hindre de Studerende i betids at underkaste sig Forberedelsesexamen, fordi de næsten uden Undtagelse bruge et Aar til at forberede sig til denne.

*) Jfr. „Meddelelserne“ om Univ. S. 142—147.

Med Hensyn til Forandringens Skrafttræden antog Ministeriet, at den ikke lod sig iværksætte, førend en Forelæsning over Faget første Gang helt kunde være tilendebragt eller efter det Bemærkede om Cursets Udstrækning, ikke førend ved den Examen, der blev afholdt i Januar 1859. Aarsagen til, at Sagen først henved to Aar, efterat det oprindelige Forslag i Sagen var indkommet, blev forelagt til allerhøieste Afgjørelse, var, at Ministeriet havde anset det rigtigst at udsætte den endelige Beslutning om dette Anliggende, indtil det viste sig, hvorvidt de Forhandlinger, som dengang bleve førte af Ministeriet om mulige Forandringer eller Afstempler af den gjældende Undervisningsplan for de lærde Skoler, skulde bewirke nogen Forandring i det Omfang, hveri Physiken lærtes i Skolerne. Efterat Forhandlingerne herom vare bragte saavidt, at det med Sikkerhed kunde sees, at i ethvert Fald Physikens Omraade i den lærde Skoles Fagkreds vilde blive uberørt, bortskaldt Grunden til længere at udsætte Sagens Afgjørelse.

Efterat Ministeriet, i Henhold til alt Foranførte, havde foredraget Hans Majestæt Kongen Sagen, behagede det Allerhøiestsamme under 16de Januar 1858 at bifalde Ministeriets allerunderdanigste Indstilling, hvorpaa der under 22de s. M. af Ministeriet blev udfærdiget følgende Bekjendtgjørelse angaaende en særskilt Prøve i Physik ved den ifølge Kongelig Resolution af 27de October 1843 (bekjendtgjort under 4de November s. A.) anordnede Forberedelsesexamen i Botanik, Chemi og Zoologi for Lægestuderende*):

Paa Ministeriets allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 16de d. M. allernaadigst at bifalde følgende Bestemmelser om en særskilt Prøve i Physik ved Forberedelsesexamen i Botanik, Chemi og Zoologi for Lægestuderende:

1. Ved den ifølge Kongelig Resolution af 27de October 1843 (Bekjendtgjørelse af 4de November næstefter) anordnede Forberedelsesexamen i Botanik, Chemi, og Zoologi skal der, første Gang ved den Examen, som afholdes i Januar 1859, tillige særskilt aflægges Prøve i Physik, saaledes at deri bliver at fordre en almindelig Oversigt over Physikens Resultater i samme Omfang, som ved Afgangsexamen i de lærde Skoler, men med Forbigaaelse af alle Enkeltheder, undtagen i følgende særlig for det lægevidenskabelige Studium vigtige Affnit, nemlig: Bestemmelse af Legemernes Vægtfylde; Haarrørsvirkning og Diffusion; Vædsfens Bevægelse i Rør; Lydlære, især med Hensyn til Lydens Frembringelse og Forplantelse; Lyslære med særegt Hensyn til Synet med uvæbnet og væbnet Øie; Galvanisme; Anvendelse af Electromagnetisme, Inductionsstrømme og Magnetelectricitet.

2. Examinationen foretages af Professor physics ved Universitetet, og for Faget gives en særskilt Character, for hvilken, saavelsom for selve Examinationen, de samme Regler gjælde, som for Prøven i de andre Examensfag.

Hvilket herved bekjendtgjøres til Efterretning for alle Vedkommende.

— For Trienniet fra 1858 til 1861 bleve ved Ministeriets Skrivelse af 23de April 1858 følgende Censorer beskikkede ved Forberedelsesexamen for Lægestuderende**): Etatsraad, Professor Eschricht i Zoologi, Professor Otto i Chemi,

*) Bekjendtgjørelsen findes uden Motiver i Dpt. Tid. for 1858, S. 173.

***) Sfr. for den foregaaende Aarrække „Meddelelserne“ for Univ. 1849—56, S. 148 med Note.

Lector Saxtorph i Botanik og Professor Buntzen i Physik. For det følgende Triennium blev der under 24de Juni 1861 beffikket følgende Censorer: Professor Levy i Botanik, Professor Sommer i Chemi, Professor Ibsen i Zoologi og Overlæge ved Alm. Hospital, Professor Christensen, som midlertidig fungerede ved Facultetet, i Physik.

Dispensation med Hensyn til Omeramination i Botanik.

— Ved Ministeriets Skrivelse af 11te Januar 1859 (til Formanden for Examenscommissionen) blev det tilladt, at den Character i Botanik, som i October Maaned var bleven tildelt en Studerende, der ved Sygdomsforfald havde været hindret fra i Januar Maaned bemeldte Aar at underkaste sig Forberedelses-examen for Lægestuderende, maatte ansees gyldig, naar han i Sommeren samme Aar underkastede sig Proven i de tre andre Fag ved Examen.

— Ganske samme Tilladelse blev meddelt en anden Studerende ved Ministeriets Skrivelse af 7de September 1860.

b. Embedsexamen.

Forandret Bestemmelse om den Tid, inden hvilken Examens 1ste Del kan tages om.

Ved Kongelig Resolution af 23de August 1851 (Bekjendtgjørelse af 26de s. M.) § 4 om en Deling af den lægevidenskabelige Embedsexamen*) er det bestemt, at Examens 1ste Del kan tages om efter $\frac{1}{2}$ Aars Forløb, den 2den Del derimod først efter et helt Aars Forløb i Overensstemmelse med den for Embedsexamina i Almindelighed i denne Hensende ved Kgl. Resolution af 14de Mai 1847 (Bekjendtgjørelse af 18de s. M.) givne Forfæst. Denne Bestemmelse foreslog det lægevidenskabelige Facultet i Skrivelse af 3die Decbr. 1859 til Ministeriet at maatte blive forandret saaledes, at Reglen i Bekjendtgjørelsen af 18de Mai 1847, hvorefter Ingen kan indstille sig til den samme Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet førend efter 1 Aars Forløb, ogsaa blev gjort gjældende for den lægevidenskabelige Embedsexamens 1ste Del. Til Begrundelse af dette Forslag bemærkede Facultetet, at i de første Aar, efterat den lægevidenskabelige Examen var bleven delt, havde Resultatet af Examens første Del været ret tilfredsstillende, men at dette siden 1856 meget havde forandret sig, idet dels Examenscharactererne havde været mindre gode, dels Mange, en Trediedel eller Flere, af de anmeldte Examinander ikke havde fuldendt Examen. Facultetet havde derved modtaget det Indtryk, at de Studerende forsøgte deres Lykke uden at være tilstrækkelig forberedte og, naar de i en eller anden Disciplin havde været uheldige, forlode Examen for næste Halvaar at forsøge et heldigere Udfald. Nogle havde saaledes endog 4 Gange, i Reglen med $\frac{1}{2}$ Aars Mellemrum, taget Examen om.

Da den omtalte Bestemmelse om, at Examens 1ste Del kunde tages om efter $\frac{1}{2}$ Aars Forløb, var givet under den Forudsætning, at de Studerende i Almindelighed vilde tage Examens 2den Del et Aar, efterat de havde bestaaet dens 1ste Del, begjærede Ministeriet, ved at affordre Consistoriums Erklæring over Forslaget, navnlig Oplysning fra Facultetet indhentet om, hvorvidt hin Forudsætnings Rig-

*) See „Meddelelserne“ om Univ. for 1849—56, S. 146—147.

tighed havde bekræftet sig ved den senere vundne Erfaring. Efter de derpaa fra Facultetet modtagne Meddelelser viste dette sig ikke at have været Tilfældet, idet i de 15 Semestre, som vare forløbne siden Examens 2den Del første Gang blev afholdt, af 110 Candidater 65 havde brugt $1\frac{1}{2}$ Aar til Forberedelsen mellem Examens 1ste og 2den Del og 20 og 21 1 à 2 Aar, medens ifkun 2 havde taget 2den Del et halvt Aar efter Examens 1ste Del.

Consistorium ansaa det efter disse Oplysninger og hvad der ivoirigt var udtalt af Facultetet for ønskeligt, at den foreslaaede Forandring i den hidtil gjældende Bestemmelse blev udvirket.

Ministeriet skjønnede heller ikke rettere end, at en saadan Forandring vilde være i det lægevidenskabelige Examensstudiums Interesse og indstillede derfor allerunderdanigst, at en hertil sigtende Bestemmelse maatte blive givet, saaledes at den nye Regel først traadte i Kraft for de Candidater, der i Juni og Juli 1861 underkastede sig Examen. Denne allerunderdanigste Indstilling behagede det derpaa Hs. Maj. Kongen under 16de Januar 1861 allernaadigst at bifalde, hvornæst der under 21de s. M. blev af Ministeriet udsærdiget følgende Bekjendtgjørelse om Forandring i den ved Bekjendtgjørelse af 26de August 1851 angaaende Deling af den lægevidenskabelige Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet, § 4, givne Bestemmelse om den Tid, inden hvilken denne Examens 1ste Del kan tages om:

Paa Ministeriets allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 16de d. M. allernaadigst at bifalde:

at de ved allerhøieste Resolution af 23de August 1851 (Bekjendtgjørelse af 26de s. M.) om en Deling af den lægevidenskabelige Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet § 4 givne Bestemmelser forandres derhen, at den almindelige Forfrist i den Kongelige Resolution af 14de Mai 1847 (Bekjendtgjørelse af 18de s. M.) ogsaa kommer til Anvendelse paa den første Del af den lægevidenskabelige Embedsexamen, første Gang for de Candidater, som i Juni og Juli Maaneder d. A. underkaste sig Examen. Hvilket herved bekjendtgjøres til Esterretning for alle Bedkommende.

— Bestemmelse om Erlæggelse af Gebyret ved den lægevidenskabelige Embedsexamen og dets Fordeling.

Herfor blev der, i Anledning af et ved Revisionen af Universitetets Regnskab besangaaende opkastet Spørgsmaal, efter Brevvevling med Consistorium af Ministeriet ved Skrivelse af 5te Februar 1858 givet følgende nærmere Regler:

Det befalede fulde Gebyr ved den lægevidenskabelige Examen, som ifølge Universitetets Sportelreglement af 11te Januar 1839 (Bekjendtgj. af 29de s. M.) II. E. udgjør 10 Rd., hvortil kommer det Examensgebyr, som tidligere erlagdes til det forrige chirurgiske Academi for chirurgisk Examen, nemlig 20 Rd., naar intet anatomisk Præparat leveres af Candidaten (i modsat Fald kun 10 Rd.), ialt 30 Rd., erlægges og fordeles saaledes:

Ved Indmeldelse til 1ste Del af Examen..... 20 Rd.
hvoraf der tilfalder:

Decanus ved Facultetet..... 4 Rd.

Notarius 2 — 64 s.

Bedellen	2 Rd.
Buddet	1 — 32 f.
Academisk Fond (Gebhret istedenfor Aflevering af et anatomisk Præparat)	10 —
Bed Indmeldelse til 2den Del	10 Rd.
hvoraf der tilfalder:	
Decanus	2 Rd.
Notarius	1 — 32 f.
Bedellen	1 —
Buddet	„ — 64 —
Academiske Fond	5 —

Naar en Candidat gjentagne Gange indstiller sig til Examen, fritages han for den Forpligtelse paa ny at levere anatomisk Præparat eller isteden derfor at erlægge ovenstaaende 10 Rd. af det fulde Gebhret til den akademiske Fond, saa at Gebhret da kun bliver 10 Rd., der fordeles paa den ovenangivne Maade, henholdsvis 4 Rd., 2 Rd. 64 f., 2 Rd. og 1 Rd. 32 f.

c. Tentamen for Tandlæger.

Med Hensyn til Tentamen for Tandlæger, see „Meddelelserne“ om Univ. for 1849—56, S. 156 ff., er det, sammesteds S. 160, berettet, at der allerede i Aaret 1853 opstod Spørgsmaal om, hvorvidt der som Betingelse for at stedes til denne Prøve burde kræves Bevislighed for, at de, som indstillede sig til denne, ere i Besiddelse af den fornødne almindelige Dannelse i det Tilfælde, at Noget meldte sig til Tentamen uden tidligere at have underkastet sig nogen offentlig Prøve, og at det dengang blev antaget, at man ikke burde stille den Fordring til dem, som prøves, at de ved en offentlig Examen og navnlig ved den almindelige Forberedelsesexamen, som afholdes ved Universitetet, skulde godtgjøre et vist Maal af humanistiske Kundskaber.

Spørgsmaalet herom er senere igjen blevet reist, idet Justitsministeriet under 17de November 1862 begjærede Kirke- og Undervisningsministeriets Ytringer om en Indstilling fra det Kongelige Sundhedscollegium, der gik ud paa, at det maatte fastsættes, at Ingen kan faae Afgang til Tandlægetentamen, uden at han har underkastet sig den almindelige Forberedelsesexamen eller befinder sig i en Stilling, som fritager for at prøves ved denne.

Kirke- og Undervisningsministeriet brevveilede om Spørgsmaalet med Consistorium, som indhentede en Erklæring fra det lægevidenskabelige Facultet. Facultetet udtalte, at det efter fornyet Overveielse fuldstændig maatte dele Sundhedscollegiets Opfattelse af Sagen, og i Henhold til denne Erklæring indstillede Consistorium, at det maatte fastsættes, at Agangen til at underkaste sig Tandlægetentamen betingedes af, at Vedkommende forinden havde taget den almindelige Forberedelsesexamens lavere Grad, medmindre han i Medfør af Bekjendtgjørelsen af 1ste August 1857 § 1, sidste Punktum, var fritagen for at underkaste sig denne Examen.

Kirke- og Undervisningsministeriet var derimod af en anden Mening og yttrede i sin Svarskrivelse af 27de April 1863 til Justitsministeriet, at der ikke syntes at være tilstrækkelig Grund til en saadan Prøve som Betingelse

for Udgangen til den omtalte Tentamen, efter som det dog ved Udvøvelsen af Tandlægekunsten maatte nærmest komme an paa en technisk Færdighed og Dydighed.

Efter Modtagelsen af denne Erklæring meddelte Justitsministeriet under 16de Mai næstefter det Kgl. Sundhedscollegium, at Samme heller ikke fandt aldeles tilstrækkelig Grund til at indlade sig paa det af Collegiet fremsatte Forslag.

8.

Embedsexamen (philologisk-historisk) for overordnede Lærere ved de lærde Skoler.

Forandring med Hensyn til Tiden for Afholdelse af Examen's practiske Del.

Ved Anordn. af 2den Febr. 1849*) § 14 er det bestemt, at den til den philologisk-historiske Embedsexamen hørende practiske Prøve skal afholdes i den almindelige Examenstid ved Universitetet, Foraar og Efteraar. Ved Kongelig Resolution af 6te Mai 1850 — Bekjendtgjørelse af 13de s. M.***) om en forandret Inddeling af det academiske Aar ved Kjøbenhavns Universitet — blev Tiden for Afholdelsen af samtlige Universitetets Examina bestemt til Januar Maaned og Tiden fra 10de Juni til 9de Juli, og efter denne almindelige Regel betragtedes det som en Selvsølge, at den philologisk-practiske Prøve ogsaa skulde holdes til de bestemte almindelige Tider.

Commissionen til Afholdelse af den philologisk-historiske Embedsexamen oplyste imidlertid for Ministeriet, at denne Forandring havde viist sig lidet hensigtsmæssig. De Candidater, som indstille sig til denne Examen, vare nemlig i Almindelighed constituerede Lærere ved de lærde Skoler og havde saaledes, da Examen afholdtes ved Metropolitanaskolen, ofte en længere Reise at foretage for at kunne underkaste sig den practiske Prøve. I Januar Maaned besværliggjorde Aarstiden ofte en saadan Reise for Candidaten og bevirkede ikke sjældent, at Skolen, hvorved Candidaten var ansat, i længere Tid maatte undvære ham. Den anden Examenstid derimod faldt i Skoleaarets Slutning og tildels under Hovedexamen, altsaa paa den Tid, en Skole mindst kunde savne sine Lærere eller taale Afbrydelse af deres Virksomhed. Denne Examenstid var tilmed ligesaa ubeleilig for Metropolitanaskolen, hvor Examen afholdes, som for de lærde Skoler, hvis Lærere skulde underkaste sig Prøven. Examen'scommissionen havde derfor allerede i enkelte Tilfælde maattet begjære Tilladelse til at afholde den practiske Prøve til extraordinære Tider, hvilket Ministeriet ogsaa havde troet at kunne bevilge. Men i Betragtning af de foranstjorte Ulemper ved Indordningen af den omtalte Examen's practiske Prøve under den gjældende almindelige Bestemmelse om Examenstiden, ansaa Commissionen det for ønskeligt, at det undtagelsesvis blev bestemt for denne Prøve, at den kunde afholdes til enhver passende Tid, naar Candidaten dertil indstillede sig.

Det filosofiske Facultet, hvis Erklæring Ministeriet indhente, anbefalede den saaledes foreslaaede Undtagelse fra den almindelige Regel.

Efter de saaledes oplyste Omstændigheder og med særligt Hensyn til, at i Al-

*) See „Meddelelserne“ for Univ. 1849—56, S. 204—208.

**) See sammesteds S. 16—17.

mindelighed ikkun 3 Candidater aarlig indstille sig til den omhandlede Prøve, maatte Ministeriet finde den foreslaede Undtagelse fra den givne almindelige Bestemmelse at være vel begrundet i de for Prøven særlige Forhold.

Efterat Ministeriet i Overensstemmelse med det Anførte havde allerunderdanigst foredraget Hans Majestæt Kongen Sagen, behagede det Allerhøiøstsamme under 20de Marts 1863 allernaadigst at bifalde, at den til den philologisk-historiske Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet hørende practiske Prøve maa, uanseet Bestemmelsen i allerhøieste Resolution af 6te Mai 1850, bekjendtgjort under 13de s. M., om en forandret Inddeling af det academiske Aar § 4, afholdes til ubestemte Tider, naar Candidater dertil indstille sig, paa den Dag, som i Henhold til Anordn. af 2den Februar 1849 angaaende de Prøver, som give Afgang til de overordnede Lærerposter ved de lærde Skoler, § 14 hver Gang nærmere bestemmes af Examinationscomiteens Formand i Forening med Metropolitanskolens Rector.

9.

Magisterconferents.

Bestemmelse om den practiske Prøve ved Magisterconferents i Chemi og Physik. Ved Magisterconferentsen i Chemi og Physik, saaledes som denne ifølge det mathematisk-naturvidenskabelige Facultets Forslag er indrettet, jfr. „Meddelelserne“ om Univ. 1849—56, S. 212 nederst og 213 øverst, blev det udtrykkelig forudsat, at der til Conferentsen i begge Fag kræves en practisk Færdighed, som maa prøves, medens der, om hvorledes en saadan Prøve skulde ordnes, ingen Bestemmelse blev vedtagen. I Aaret 1863, da en Candidat første Gang indstillede sig til en Conferents i Chemi, indgav det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet til Consistorium et Forslag om den manglende Ordning af den practiske Prøve. Facultetet antog, at ved Magisterconferentsen i Chemi burde den større skriftlige Opgave, som i Medfør af Placat 10de August 1848 § 3 gives Candidaten til Besvarelse i 4 til 6 Uger, indrettes saaledes, at den tillige stillede visse Forbringer til practisk Færdighed og at disse Laboratoriumsarbejder burde udføres i Universitetets Laboratorium, hvor Examinatorerne vilde kunne følge Gangen i Arbejderne. Derimod antoges de practiske chemiske Prøver ved en Conferents i Physik kun at burde være af ganske kort Varighed. Med dette Forslag forbandt Facultetet en Indstilling om den Betaling, der skulde erlægges af Candidaten til Laboratoriet. Consistorium anbefalede Facultetets Forslag til Kirke- og Undervisningsministeriets Billigelse, hvorpaa Ministeriet ved Skrivelse af 12te Mai 1863 bifaldt følgende Ordning af Prøven:

at der anstilles en practisk Prøve i Chemi ved Magisterconferentsen saavel i Chemi som i Physik; at denne Prøve ved Magisterconferentsen i Chemi indrettes saaledes, at den større, til Besvarelse i 4 à 6 Uger bestemte, Opgave kræver practiske Arbejder i Forbindelse med den skriftlige Besvarelse; at der, for den practiske Prøve ved Magisterconferentsen i Chemi, i Erstatning for Forbrug af Gas og Kul ved Laboratoriumsarbejderne erlægges til Laboratoriet 10 Rd., hvoraf Laboratoriets Karl erholder 2 Rd., medens Candidaten selv anskaffer de

fornødne Reagentier; at der for den practiske Prøve i Chemi ved Conferentsen i Physik erlægges til Laboratoriet 2 Rd., som Vederlag i det Hele for Reagentier, Gas, Kul og Opvarming, samt at disse Gebyrer erlægges ved Siden af det almindelige, ved Ministeriets Skrivelse af 3die October 1850*), fastsatte Gebyr 10 Rd. ved Magisterconferentsen.

— Afgjørelse af et Andragende om Tilladelse til ved Magisterconferentsen at blive examineret af en anden Mathematiker end den vedkommende Facultets Professor og om Estergivelse af en Del af Fordringerne ved Prøven. Fra Cand. philos. Winde indkom et Andragende, hvori han anholdt om at maatte underkaste sig Magisterconferents ved Universitetet i Mathematik, saaledes at han i Hovedsaget blev examineret af en af de ved den polytechniske Lærestanstalt ansatte Lærere og at han blev fritagen for Udarbejdelsen af den i Placat af 10de August 1848 foreskrevne større Afhandling. Det mathematisk-naturvidenskabelige Facultet, som støttede sig til en af Professor matheseos ved Universitetet afgiven Erklæring, fandt Intet at erindre imod, at det blev tilladt Ansøgeren at examineres af en af de af ham paapegede Lærere, hvorimod Facultetet ikke kunde tilraade, at Ansøgeren blev fritagen for den befalede Udarbejdelse af en større mathematisk Afhandling. Consistorium modsatte sig paa det Bestemteste, at den første Del af Andragendet blev indrømmet. Det vilde, efter Consistoriums Mening, have de misligste Følger, dersom det indrømmedes den, der vilde underkaste sig en Prøve ved Universitetet, at recusere Universitetslæreren som Examinator og begjære sig examineret af en Anden. Kun naar ganske særdeles personlige Grunde maatte tilraade det, kunde efter Consistoriums Mening en Undtagelse fra denne Regel tilstedes, men saadanne Grunde vare ikke i det foreliggende Tilfælde tilstede, og det fulgte af sig selv, at den Omstændighed, at den vedkommende Universitetsprofessor selv erklærede Intet at have at erindre mod, at hans Function efter Examinandens Dødsfald blev overdraget til en Anden, ikke kunde betyde noget ved Afgjørelsen af dette, den offentlige Interesse vedrørende Spørgsmaal. Hvad angik Andragendets anden Del, Fritagelse for den større mathematiske Afhandling, var Consistorium enigt med Facultetet i, at en Fritagelse ikke burde tilstaaes, hvorefter den i Placaten af 10de August 1848 foreskrevne Prøve, der netop maatte antages at være en meget væsentlig, om ikke den væsentligste Del af den anordnede Examen, vilde bortfalde.

I Henhold til hvad saaledes fra Universitetets Side var ytret, blev Begjæringen afslaaet ved Ministeriets Skrivelse af 26de Mai 1857 til Consistorium.

Den almindelige Forberedelsexamen ved Universitetet.

Forandret Indretning af Examen.

I „Meddelelserne“ om Universitetet for 1849—56, S. 221—222 er det foreløbig berettet, at der under 15de September 1856 af Kirke- og Undervisningsministeriet blev nedsat en Commission for at afgive Betænkning og Forslag om at

*) See „Meddelelserne“ om Universitetet S. 1849—1856 S. 215.

underkaste den ved Bekjendtgjørelse af 14de September 1838 anordnede almindelige Forberedelsesexamen ved Univerfitetet en saadan Reform, at den i Form og Indhold kunde svare til den bestaaende Indretning af de Underviisningsanstalter og Fag-examina, hvortil dens Afslæggelse betingede Afgangen, og til den forandrede Stilling, som den indtog ved Siden af den ved Bekjendtgjørelsen af 18de September 1855 anordnede Afgangsexamen for Realdisciple ved de lærde Skoler*). Særligt ansaa Kirke- og Underviisningsministeriet det ønskeligt, at det, i Forbindelse med Hovedspørgsmaalets Behandling, blev undersøgt, om der ikke maatte være Anledning til at lade enkelte af de Anstalter, for hvilke den almindelige Forberedelsesexamen hidtil have tjent til Afgangsexamen, selv afholde Afgangsprøve, og paa den anden Side til at gjøre den almindelige Forberedelsesexamen til Betingelse for Afgangen til andre Prøver, saasom for Landlægetentamen, ved det lægevidenskabelige Facultet.

Commissjonen kom, efter Brevveksling med Consistorium, den polytechniske Læreanstalt og de i Anliggendet interesserede Ministerier, til at bestaae af følgende Medlemmer: for Univerfitetet, Professorene Dr. philos. Belschow og Lic. jur. Bornemann, for Indenrigsministeriet, Professor Dr. med. Fenger, for Justitsministeriet, Assessor pharmaciæ Eriksen, for Ministeriet for Monarkiets fælles indre Anliggender, Chefen for Ministeriets Secretariat Kammerjunker Bauditz og for den polytechniske Læreanstalt, Professor Hummel.

Den forlangte Betænkning blev afgiven under 16de Marts 1857. I denne blev det oppgivne Emne med stor Grundighed behandlet udførlig i alle dets Punkter**). Forinden Commissionen gik ind paa Hovedgjenstanden for sine Forhandlinger, ansaa den det nødvendigt at høre den hos Nogle opstaaede Tvivl om, hvorvidt Bestemmelsen i Lov af 8de Marts 1856 angaaende Oprettelsen af en Veterinær- og Landbohøiskole havde forandret den gjældende Bestemmelse om, at Enhver, der vil indstille sig til den fuldstændige Veterinæreksamen eller til den forenede Landmaaler- og Landinspectøreksamen, skal have bestaaet den almindelige Forberedelsesexamen ved Univerfitetet. Dette Spørgsmaal antog Commissionen, efter en omstændelig Paavisning af det Forhold, hvori Loven af 8de Marts 1856 bør stilles til de tidligere, i Bekjendtgjørelsen af 14de September 1838 og Kongelig Resolution af 17de September 1839***) givne, almindelige Bestemmelser om Forberedelsesexamen, at maatte besvares derhen, at den almindelige Forberedelsesexamen fremdeles maa ansees som Betingelse for Afgangen til Veterinær- samt Landmaaler- og Landinspectøreksamen.

Om Sagen i Almindelighed og den Betragtning af den, der gjorde sig gjældende i Ministeriets Skrivelse, bemærkede Commissionen først, at, naar Ministeriet havde yttret, at „det er anseet nødvendigt, at den almindelige Forberedelsesexamen

*) En saadan Reform havde den til at udkaste Planen for Realundervisningen i sin Tid nedsatte Commission allerede omtalt som Nødvendighed, jfr. „Meddelelserne“ om det lærde Skolevæsen 1849—1856, S. 176. Om Bekjendtgjørelsen af 18de September 1855 see smst. S. 180—184.

***) Da denne Betænkning behandler Anordningen af en væsentlig og vigtig Gren af Undervisningen og giver et klart Indblik i de denne vedkommende Forhold, meddeles dens Indhold her, paa enkelte Forkortninger nær, fuldstændigt.

****) Findes i Selmers Aarbog for 1839, S. 63.

ved Universitetet underkastes en Reform, saaledes at denne i Form og Indhold kommer til at svare til den nuværende Indretning af de høiere Undervisningsanstalter og Fagexamina, hvortil dens Afslæggelse betinger Afdgangen, og til den forandrede Stilling, som den nu indtager ved Siden af den organiserede selvstændige Afgangsexamen for Realdisciple," og Ministeriet dernæst som en Hovedgrund for denne Reform havde henvist til de Skoler, i hvilke Realundervisning er indrettet efter Beskjendtgjørelsen af 18de September 1855, og fremhævet de Tvivl, som vare fremsatte om Muligheden af at gennemføre denne Undervisning, med mindre den almindelige Forberedelsesexamen ved Universitetet omordnedes saaledes, at den kom til at svare til den for Realdisciple anordnede Afgangsexamen ved Skolerne — da kunde Commissionen vel ikke mislignende Vigtigheden af det saaledes fremhævede Hensyn, men havde dog troet fra sit Standpunkt ikke at burde lade dette Hensyn blive af overveiende Betydning. Derimod havde den ment, at det særligt maatte paahvile den at undersøge, hvorvidt en saadan Skærpelse af den almindelige Forberedelsesexamen maatte ansees for begrundet i Bestaffenheden af de Studier, hvortil den tjener som Indledning, og af de Fagexamina, hvortil den giver Afgang, og paa den anden Side hvorvidt et billigt Hensyn til de unge Menneffers Livsvilkkaar, som ønske at underkaste sig disse Examina, tilstedede, at man affordrer dem en strengere Modenhedsprøve, end selve deres Studiers Natur synes at udtræve. Disse Spørgsmaal undersøgte Commissionen dernæst særskilt for hvert enkelt af de Studier, som vilde blive berørte af en saadan Foranstaltning, med følgende Bemærkninger:

 Hvad for det Første det polytechniske Studium angik, havde Erfaringen ved den polytechniske Læreanstalt vist, at de Examinander, som ifkun have en ringe Grad af almindelig Dannelse, i Reglen have stor Varskelighed ved at følge Undervisningen. Denne Erfaring vandt Bekræftelse, naar man saa hen til Forholdet mellem dem, der som Examinander (altsaa efter at have underkastet sig en af de befalede Modenhedsprøver) ere indtraadte ved Anstalten, og dem af disse, der senere have underkastet sig Examen ved den; thi dette Forhold var af den Bestaffenhed, at et langt større Antal Examinander havde kunnet fuldende deres Studier, naar de iforveien vare Studenter, end naar de ikke vare det. I Aarene 1829—54 er der indtraadt 76 Examinander, som iforveien vare Studenter, og af disse ere 41 blevene Candidater, altsaa 54 pCt. I det samme Tiderum ere 169 Examinander indtraadte, som ikke vare Studenter, og af disse ere kun 53 blevene Candidater, altsaa 31 pCt. Men om 22 af disse 53 Candidater var det oplyst, at de havde gennemgaaet virkelig gode Realskoler, inden de kom til Læreanstalten; om andre var det bekjendt, at de ved privat Undervisning havde modtaget en tilstrækkelig Fordannelse, saa at Antallet af dem, der alene med den Fordannelse, hvorpaa den almindelige Forberedelsesexamen afgiver Bevis, havde kunnet følge Undervisningen ved Læreanstalten til Ende og bestaae ved Examen, maatte sættes temmelig lavt allerede under de hidtil bestaaende Forhold. Det var desuden bekjendt, at adskillige af de Examinander, som til Læreanstalten havde medbragt et mindre Forraad af Forkundskaber, vare blevene nødsagede til under deres Studier selv efterhaanden at erhverve disse og havde saaledes givet et practisk Bevis for, at det Maaal af Forkundskaber, som hidtil havde været fordret som Betingelse for Afdgangen til polytechnisk Examen, havde været for lavt ansat. Man kunde ikke nægte Muligheden af, at en Skærpelse af Forberedelsesexamen vilde kunne medføre nogen Formind-

ffelse i Antallet af polytechniske Examinander; men denne Formindsfelse vilde saaledes neppe kunne blive betydelig, og da det af almindelige Hensyn ikke syntes at kunne medføre nogen særdeles Ulempe, om ogsaa Antallet af polytechniske Candidater i en Overgangsperiode skulde blive noget formindsket, maatte Commissionen tilraade, at en Skærpelse af Forberedelsesexamen fandt Sted for de polytechniske Candidaters Bedkommende.

De samme Hensyn, som gjorde sig gjældende for de polytechniske Elevers Bedkommende, vilde ogsaa finde Anvendelse paa de Forststuderende. Deres Studium er af den Besskaffenhed, at det kræver en høiere Grad af Fordannelse end den, hvorpaa der ved den almindelige Forberedelsesexamen aflægges Prove. Dertil kommer, at de Embeder, hvori Forstcandidater ere bestemte til at indtræde, navnlig Skovridereembederne, nu have faaet en saadan Betydning, at det fra Statens Standpunkt betragtet maa ansees onskeligt, at kun saadanne Mænd kunne optræde som Aspiranter til dem, der have medtaget en mere omfattende almindelig Dannelse. Endelig var Forstcandidaternes Antal for Tiden saa tilstrækkeligt, at om der ogsaa i en Overgangsperiode skulde indtræde en Formindsfelse deraf, vilde dette ikke kunne ansees for betænkeligt, især da der ikke var nogen Sandsynlighed for, at denne Formindsfelse skulde blive betydelig. Af disse Grunde kunde Commissionen tilraade, at en Skærpelse af den almindelige Forberedelsesexamen ogsaa indtraadte for de Forststuderendes Bedkommende.

For Landinspectøreløverne blev et særligt Hensyn at tage til den ved Bekjendtgjørelse af 5te August 1854 (Kongelig Resolution af 3de s. M.) anordnede Examen for Landmaalere og Landinspectører. Ved denne Bekjendtgjørelse er den tidligere Form for Landmaaler- og Landinspectørexamen blevet ophævet og en forenet Landmaaler- og Landinspectørexamen indført. Denne Examen, som bestaaer af en theoretisk og en practisk Prove med ialt 11 Discipliner, er temmelig omfattende, saa at de Fordringer, der i Fremtiden ville blive stillede til dem, der attraae Bestilling som Landinspectører, ere af langt større Omfang og Betydning end tidligere har været Tilfældet, især naar de kun attraaede Landmaalerbevilling. Ved at gennemgaae de enkelte Bestemmelser i denne Bekjendtgjørelse vilde man let komme til den Slutning, at en mere omfattende Fordannelse end den, der hidtil havde været fordret Bevis for ved Landmaalereexamen, neppe vilde kunne undværes, saafremt en tilfredsstillende Undervisning skulde kunne gennemføres i passende Tid. Herom kunde vel i den forløbne korte Tid ikke være vundet nogen Erfaring. Derimod havde det allerede viist sig, at Antallet af dem, som forberedede sig til den forenede Landmaaler- og Landinspectørexamen, var blevet saa betydeligt, at det var overmaade tvivlsomt, om Landet vilde kunne have Brug for den Mængde Landmaalere, som paa denne Maade bragtes tilveie, og under disse Omstændigheder fandt Commissionen ikke, at det kunde have nogen Betænkelighed at stille Fordringerne til Forberedelsesexamen saa høit, som Undervisningens Tare allerede nu syntes at udtræve.

For Veterinærelevernes Bedkommende var Forholdet ikke det samme. Vel var det Studium, som de have at gennemgaae, meget omfattende, og at det vilde være særdeles onskeligt, om de kunde bringes til at møde ved Skolen med flere Forkundskaber end det hidtil havde været Tilfældet, lod sig saavel af Hensyn til Undervisningen ved Skolen som til deres senere Livsstilling, aldeles ikke nægte. Men Undervisningen ved Veterinærskolen havde nu allerede i en Række af Aar været

indrettet saaledes, at Elever med den Fordannelse, som den almindelige Forberedelsesexamen giver Bevis for, med Nytte kunde tage Del i den og uden særdeles Bæmskelighed ved dens Hjælp føres gjennem Examen; de saaledes dannede Dyr læger havde i det Hele været dygtige, og det paatænkte ikke i den nærmeste Fremtid at stille strengere Fordringer ved Veterinærexamen end der da stilledes. Dertil kom, at den almindelige Forberedelsesexamen allerede under sin daværende Form var en større Byrde for Veterinæreleverne end for de ovenfor omtalte Klasser. Disse ere nemlig for største Delen unge Mænd, som i deres Barndom have nydt en særdeles tarvelig Undervisning, da de som Sønner af uformuende Mænd af Middellassen i Provindserne som oftest ikke have haft Adgang til nogen Skole, hvori en for dem passende Undervisning er blevet dem meddelt. Paa Grund af, at de skulde underkaste sig den almindelige Forberedelsesexamen, vare derfor de fleste af dem nødsagede til at tilbringe i det Mindste et halvt Aar i Kjøbenhavn for under en Manufactørs Veiledning at opnaae den Uddannelse, som er nødvendig for at bestaae Examen. Den hermed forbundne Oproffrelse af Penge og Tid virkede allerede da affrættende paa Adskillige, som baade havde Lyst til Faget og ifølge deres practiske Kjendskab til Husdyrene og Kjærlighed til dem maatte antages at egne sig for det. Blev nu den almindelige Forberedelsesexamen skærpet, vilde dette uden Tvivl i endnu høiere Grad standse Tilgangen til Studiet, og dette kunde ikke ansees for tilraadeligt under de daværende Omstændigheder, da Trangen til Dyr læger paa mange Steder i Landet var særdeles følelig, og Husdyrenes stigende Værdi saavel som den stegne Velstand og forhøiede Civilisation snarere maatte opmuntre til at bevirke Adgangen til Studiet lettet.

Som oplysende Moment tilføiede Commissionen følgende Udsigt over de Elever, der siden 1830 have underkastet sig Dyr lægeexamen ved Veterinærskolen:

1830.....14.	1835.....13.	1840.....10.
1831.....12.	1836.....11.	1841..... 8.
1832.....13.	1837..... 8.	1842..... 5.
1833..... 6.	1838..... 7.	1843..... 8.
1834.....16.	1839..... 6.	1844..... 9.
Summa ... 1830—34...61.	1835—39...45.	1840—44...40.
1845..... 8.	1850..... 1.	1855.....12.
1846..... 8.	1851..... 7.	1856.....17.
1847..... 7.	1852.....10.	
1848.....10.	1853.....16.	
1849..... 6.	1854.....13.	
Summa ... 1845—49...39.	1850—54...47.	

Det kunde herefter ikke misjændes, at Indrettelsen af den almindelige Forberedelsesexamen havde udøvet en hæmmende Indflydelse paa Tilgangen til Veterinærstudiet, som ikke havde været ønskelig og først i den seneste Tid, tildels paa Grund af særegne Omstændigheder, begyndte at ferminskes. Nu atter at bevirke en Standning maatte efter alle Forhold ansees for saa betænkeligt, at Commissionen ikke kunde tilraade nogen Skærpelse af Forberedelsesexamen for Veterinæreleverne.

Dersom den juridiske Examen for Ustuderede i Virkeligheden endnu gav Adgang til at komme i Betragtning ved Besættelsen af de samme Embeder

ſom tidligere, da vilde der viſtnof være ſærdeles megen Grund til at bevirke, at de unge Menneſter, ſom underkaſte ſig denne Examen, forinden have erhvervet ſig en mere omfattende almindelig Dannelse end det var Tilfældet. Men ſom Forholdene vare, kunde de ſaakaldte danſke Jurifter kun i meget indſtrænket Forſtand ſiges ved deres Studium at forberede ſig til en fremtidig Stilling ſom Embedsmand. Det overveiende Flertal af dem tage kun Examen for at drage Nytte deraf i private Livsſtillinger, og det maatte erkjendes, at den i ſaadanne virkelig var dem til Nytte ſaaledes ſom den var indrettet. Man havde ikke hørt nogen Klage over, at de danſke Jurifter paa Grund af manglende Forſtudier enten ikke kunde drage den Nytte af deres Studium eller ſenere ikke kunde gjøre den Nytte i Livet, ſom de burde, og det var paa ingen Maade med Henſyn til dem, at Ønſket om en Skærpelſe af Forberedelsesexamen var kommet tilorde. Under ſaadanne Omſtændigheder fandt Commiſſionen det utilraadeligt at paalægge de Paagjældende en ſtrængere Forberedelsesexamen. Allerede den nu beſtaaende almindelige Forberedelsesexamen var for mange af dem temmelig byrdefuld, da den nødte dem til at anvende en betydelig Del af den Tid, ſom de maatte tilbringe i Kjøbenhavn, til at forberede ſig til denne; men blev den gjort ſaa meget vanffeligere, ſom den vilde blive ved at ſtilles lige med Afgangsexamen for Realsdiſciple, da kunde den let blive dem ligesaa vanffelig ſom ſelve den danſk-juridiſke Examen, og det var at ſerudſee, at Mange vilde lade ſig afſtrække fra dette Studium, hvilket vilde være ſærdeles beklageligt i flere Henſeender. Til nærmere Oplyſning meddeltes følgende Overſigt over Antallet af dem, der ſiden 1830 have underkaſtet ſig juridiſk Examen for Uſtuderede ved Univerſitetet:

1830.....	45.	1835.....	41.	1840.....	55.
1831.....	33.	1836.....	51.	1841.....	28.
1832.....	49.	1837.....	35.	1842.....	19.
1833.....	44.	1838.....	38.	1843.....	20.
1834.....	34.	1839.....	37.	1844.....	31.
<hr/>					
Summa ... 1830—34..	205.	1835—39..	202.	1840—44..	153.
1845.....	33.	1850.....	30.	1855.....	33.
1846.....	47.	1851.....	35.	1856.....	28.
1847.....	43.	1852.....	14.		
1848.....	31.	1853.....	48.		
1849.....	38.	1854.....	41.		
<hr/>					
Summa ... 1845—49..	192.	1850—54..	168.		

Heraf vilde det ſees, at Indrettelſen af den almindelige Forberedelsesexamen ved Univerſitetet ſtrax frembragte en meget kjendelig Formindſtelfe i Antallet af dem, der vilde underkaſte ſig den danſk-juridiſke Examen, og at dette Antal ſenere ikke havde kunnet naae den Høide, ſom det havde for 1838. Ikke deſto mindre var endnu Antallet af dem, der indſtillede ſig til denne Examen, temmelig betydeligt, og, da det maatte betragtes ſom et Gode, at ſaa mange unge Menneſter fra Landets forffjellige Provindſer erhvervede ſig de Kundſkaber, ſom ere nødvendige for at beſtaa i denne Examen, maatte Commiſſionen anſee det for meget betænkeligt at tilraade en Foranſtaltning, hvorved endel af diſſe vilde blive afſkaarne herfra, uden

at der forelaa en langt stærkere Nødvendighed deraf end her syntes at være Tilfældet.

For det pharmaceutiske Studium kunde det i visse Henseender være særdeles ønskeligt, om vedkommende Elever maatte aflægge Prove paa en mere omfattende Fordømmelse end den, hvorfor der fordrødes Bevis. Thi dels var det af Bigtighed, at Apothekerne her i Landet styres af Mænd med alsidig Dannelse, dels var den Undervisning, som meddeltes de pharmaceutiske Studerende, saa ufuldstændig og saa lidet afpasset efter deres Tary, at man ikke kunde vente igjennem den at have dem op til det Dannelsesstrin, som de burde indtage. Men ethvert Forsøg paa at virke i denne Retning maatte ifølge de Oplysninger, som forelaa Commissionen og som især vare hentede fra en af den danske Apothekerforening udarbejdet Indstilling til det Kongelige Sundhedskollegium, for Diebliffet bestemt fraraades, da den pharmaceutiske Stand led af en Mangel paa Tilgang, som vistnok for en Del var foranlediget ved den bestaaende almindelige Forberedelsesexamen og hvis Følger kunde blive alvorlige. Apothekerforeningen havde leveret følgende Udfigt over Antallet af de fra 1815—1854 examinerede pharmaceutiske Candidater, sammenlignet med Antallet af de samtidigt bestaaende Apotheker (Candidaternes Tal stemmer ikke overalt ganske nøiagtigt med dem, som ere opførte i Selmers Universitetsaarbøger for 1837 og 1845; men Forskjellen var saa ringe, at den godt kunde oversees).

Aar.	Antallet af Candidater.	Antallet af Apotheker.	Forholdet imellem Candidaternes og Apothekernes Antal.
1815—19...	79	76	1 : 0,962
1820—24...	75	79	1 : 1,053
1825—29...	70	81	1 : 1,157
1830—34...	81	85	1 : 1,049
1835—39...	99	88	1 : 0,889
1840—44...	61	96	1 : 1,574
1845—49...	48	99	1 : 2,063
1850—54...	51	102	1 : 2,000

Heraf vilde ikke alene sees, at det absolute Antal af pharmaceutiske Candidater var aftaget mærkeligt siden 1840*), men ogsaa at Apothekernes Antal samtidigt var steget betydeligt, saa at Formindskelsen i Candidaternes Antal især blev betydelig i Forhold til Apothekernes Antal.

Apothekerforeningen havde endvidere oplyst, at de pharmaceutiske Candidater

*) Undersøgelsen af Candidatantallet i de enkelte Aar giver en ret mærkelig Oplysning om den umiddelbare Virkning af den almindelige Forberedelsesexamens Indførelse.

Der var i 1836...19,	men i 1841... 2,
1837...19,	1842... 8,
1838...22,	1843... 9,
1839...20,	1844...13,
1840...30,	1845...12.

i langt større Antal end tidligere forløde deres Fag. Af 147 Candidater, som vare examinerede i Decenniet 1828—37, var der i Aaret 1843 33 tilbage som Medhjælpere paa Landets Apotheker, medens der af de i Decenniet 1840—49 examinerede 111 Candidater i Aaret 1856 kun var 18 tilbage i denne Stilling; Misforholdet herimellem blev endnu større, naar man tillige tog Hensyn til det forøgede Antal af Apotheker.

For tilfulde at forstaae de practiske Følger af denne Tilbagegang, maatte man erindre, at Forordningen af 4de December 1672 § 14 foreskriver „at enhver Apotheker skal altid have dygtige og forsarne Svende, een eller flere efter deres Fornødenhed“, og at dette Lovbud endnu staaer ved Magt og betragtes som en af de væsentligste Støtter for et godt Apothekervæsen her i Landet. Som „dygtig og forsaren Svend“ betragtes dog ikke alene enhver pharmaceutisk Candidat, men ogsaa Enhver, som havde bestaaet i Medhjælperexamen for Physikus (jfr. Cancelli Skrivelse af 9de Februar og 13de August 1811). Ifølge de af Apothekerforeningen indhentedede Oplysninger behøvede de for Dieblirket her i Landet (Kongeriget og Vilslandene) etablerede 103 Apotheker, foruden disses Ciere eller Provisorer, 157 examinerede Medhjælpere, men havde paa den Tid kun 79 Candidater og 62—66 Assistenten (s: som havde bestaaet Examen for Physikus), saa at der til den fulde Forsyning fattedes 12—16 Medhjælpere.

Herved ansaa Commissionen det for tilstrækkeligt oplyst, at Tilgangen til det pharmaceutiske Studium ikke var saa stærk, som i Apothekervæsenets Interesse maatte ansees nødvendigt. At dette for en væsentlig Del skyldtes Indførelsen af den almindelige Forberedelsesexamen i 1838, kunde neppe ansees for tvivlsomt. Det vilde derfor ikke lade sig seene med dette Studiums Løb, om man paa samme Tid som Nødvendigheden krævede, at der udsandtes Midler til at forøge Antallet af pharmaceutiske Candidater, traf en Bestemmelse om at stille høiere Fordringer til Forberedelsesexamen, hvorved det med Sikkerhed kunde forudsæes, at disses Candidaters Antal vilde blive betydeligt formindsket.

Forsaa vidt den almindelige Forberedelsesexamen eller en æquivalent Modenhedsprøve var stillet som Betingelse for at blive Elev ved Veterinar- og Landbohøjskolen, fandt Commissionen det indlysende, at Fordringerne til Forberedelsesexamen her ikke godt kunde stilles strengere, end de stilles til dem, som agte at underkaste sig den fuldstændige Examen for Veterinærer, og at altsaa den nugældende almindelige Forberedelsesexamen maatte tages for gyldig i denne Henseende.

Som Følge af alt det saaledes Udviklede maatte Commissionen tilraade, at Forberedelsesexamen stærkedes med Hensyn til polytechnisk Examen, Forstexamen og den forenede Landmaaler- og Landinspectørexamen, men fraraade, at det skete med Hensyn til Veterinærexamen, juridisk Examen for Ustuderede, pharmaceutisk Examen og til Afgang til at blive Elev ved Veterinar- og Landbohøjskolen. Paa denne Maade vilde vistnok det Maal, som fra Realskolens Standpunkt er sat ved den paatænkte Foranstaltning, ikke blive naaet i det Omfang, som var tilsigtet. Dette vilde tydeligt sees af nedenstaaende Oversigt over dem, som i Løbet af de sidste 10 Aar havde bestaaet i den almindelige Forberedelsesexamen ved Universtitetet.

Aar.	Jurister.	Veterinær- rer.	Pharma- ceuter.	Land- maalere.	Polytech- nikere.	Forst- studerende.	Sum.
1847.....	50	9	20	3	22	3	107
1848.....	42	6	9	7	20	2	86
1849.....	41	6	13	3	14	4	81
1850.....	49	6	20	7	15	3	100
1851.....	38	9	10	13	12	6	88
1852.....	33	8	16	14	11	5	87
1853.....	36	14	18	17	13	12	110
1854.....	35	16	12	19	16	13	111
1855.....	33	19	25	13	31	8	129
1856.....	41	18	17	15	14	5	110
Summa...	398	111	160	111	168	61	1,009

Altsaa havde af hver 100, som havde bestaaet i den almindelige Forberedelses-
examen, været

Jurister.....	39	} tilsammen 66.
Veterinærer.....	11	
Pharmaceuter.....	16	
Landmaalere.....	11	} tilsammen 34.
Polyteknikere.....	17	
Forstuderende.....	6	

Med andre Ord: Skerpelsen af Forberedelsesexamen kunde kun tilraades
med Hensyn til $\frac{1}{3}$ af de Elever, som indstille sig til den, men maatte fraraades
med Hensyn til $\frac{2}{3}$ af disse.

Commissionen antog dog, at der allerede ved den ene Trediedel vilde være
noget Væsentligt vundet for Realskolen, men maatte, ganske bortseet herfra, fastholde
som sit Resultat, at for en Del af Eleverne var en strengere Afgangsprøve pas-
sende og nyttig, medens den for en anden Del af disse vilde være upassende eller
i det Mindste ubetimelig.

Commissionens første Forslag gif altsaa ud paa, at den almindelige For-
beredelsesexamen ved Universitetet herefter skulde kunne tages under en dobbelt Form,
en strengere og en mildere, og at kun de, som havde bestaaet i den strengere Ex-
amen, skulde kunne stedes til polyteknisk Examen, fuldstændig Forstexamen eller den
forenede Landmaalers- og Landinspektørexamen, hvorimod Afdelingen til de øvrige
Examina, der hidtil have udfordret foregaaende Forberedelsesexamen, skulde staae
aaen baade for dem, som have bestaaet i den strengere, og dem, som have bestaaet
i den mildere Examen.

Fra denne Regel maatte dog, ligesom hidtil, gjøres visse Undtagelser, nemlig
først for Studenter ved Kjøbenhavns Universitet, hvad enten de havde bestaaet Ad-
gangsexamen ved selve Universitetet eller den befalede Afgangsexamen ved de lærde
Skoler. At tilstaae en lignende Fritagelse for Studenter ved Kiøls Universitet
vilde ifølge de Regler, som der finde Sted for Afdelingen til Summatriculation, ikke
være tilraadeligt. Derimod burde Afgangsexamen ved en af de lærde Skoler i

Slesvig, Holsten eller Lauenborg give samme Fritagelse som i Danmark. Ligeledes vilde det være rigtigt, at samme Fritagelse indrømmedes dem, som tage Afgangsexamen ved nogen af de offentlige Realskoler i Slesvig og de to tydske Hertugdømmer, forsaavidt der maatte blive givet disse Examina en saadan Retning og med Hensyn til samme træffes saadanne reglementariske Bestemmelser, som i det Væsentlige stemme overens med hvad der ifølge Resolutionen af 1855 er fastsat for Realsfgangsexamen i Kongeriget. Da Commissionen om dette Punkt ikke havde tilstrækkelig Underretning, havde den ikke optaget Noget derom i sit Forslag, men henlede kun Ministeriets Opmærksomhed derpaa. Endelig maatte der ved denne Leilighed gives en bestemt Regel med Hensyn til Officerer. Bekjendtgjørelsen af 14de September 1838 nævner nemlig ikke disse som undtagne fra Forpligtelsen til at underkaste sig Forberedelsesexamen, uagtet de ved Reglement af 9de Juni 1829 § 19 vare fritagne for den ved den polytechniske Lærestiftelse afholdte Forberedelsesexamen for Polyteknikere, og uagtet de ligeledes uden foregaaende Forberedelsesexamen havde Adgang til den ved Kongelig Resolution af 28de August 1832 anordnede Forstexamen. Det forrige Rentekammer havde imidlertid erhvervet en allerhøieste Resolution af 17de September 1839, der blandt Andet bestemmer, „at de samme Regler, der ere fastsatte for at erholde Adgang til at underkaste sig den fuldstændige Forstexamen, ogsaa indtil videre skulle være gjældende for at faae Adgang til at underkaste sig den befalede Landmaalereexamen, saaledes at vedkommende Aspiranter, naar de ikke ere enten Studenter ved Kjøbenhavns Universitet eller ved Sorø Academi, eller polytechniske Candidater, eller have bestaaet Officersexamen, skulle have bestaaet i den anordnede almindelige Forberedelsesexamen i de samme Discipliner, som ere foreskrevne for dem, der ville tage den fuldstændige Forstexamen.“ Officerer have altsaa uden Forberedelsesexamen Adgang til Landmaalereexamen. Ved flere af de andre Examina havde der in praxi været tilstaaet Officerer den samme Adgang, medens der ved andre s. Ex. dansk-juridisk Examen havde været forlangt Dispensation. Men da dette dog altid havde været betragtet som en Formsag, og det maatte ansees for sikkert, at der ved Afgangsexamen saavel fra Landcadetacademiet som fra Socadetacademiet og ved Afgangsexamen til den militære Høiskole præsteres Bevis for en ligesaa omfattende Forandelse som ved den almindelige Forberedelsesexamen, ogsaa i dennes strengere Form, maatte Commissionen tilraade, at Undtagelse for saadanne Elevers Vedkommende, som have bestaaet i en af de nævnte Prøver, bleve fastsatte ved en almindelig Bestemmelse.

Det vilde vistnok i flere Henseender være bekvemt, om der tillagdes hver af de to Forberedelsesexamina, som efter Commissionens Forslag vilde blive at afholde ved Universitetet, et særegt Navn, men da Benævnelsen: „den almindelige Forberedelsesexamen“ allerede var gaaet over i Lovgivningen paa en saadan Maade, at den maatte blive fælles for begge, vilde Commissionen ikke ansee det for ønskeligt, om man heri foretog nogen Forandring.

Den strengere Form af Forberedelsesexamen burde efter Commissionens Formening indrettes i Overensstemmelse med den ved Bekjendtgjørelsen af 18de September 1855 anordnede Afgangsexamen for Realskolerne, hvis Bestemmelser i det Hele syntes passende, ogsaa for en ved Universitetet afholdt Examen. Dog var der et Par Modificationer, som Commissionen maatte bringe i Forslag. Den vigtigste af disse var den, at Stilprøven i Engelsk burde bortfalde. De af Commissionens

Medlemmer, som særligt havde havt at iagttage de Hensyn, der bør tages til Forst-
elever og Landinspecioerelever, havde allerede havt stor Betænkelighed ved at ind-
rømme, at der for disse Elevers Bedkommende burde fordres Kundskab i mere end
2 fremmede Sprog, og maatte ansee det for ønskeligt, at Fordringen blev ind-
skrænket hertil. Da det imidlertid havde været anset nødvendigt at beholde de tre
Sprog for de polytechniske Elevers Skyld, og det var rettest, at Examen for disse
tre Elevklasser blev ens, havde Commissionen forenet sig om det Forslag for dem
alle at gøre Fordringen med Hensyn til det ene af disse Sprog mindre streng,
hvilket syntes saa meget mindre betænkeligt, som der i Fransk ikke fordres nogen
Stilprøve. Ifølge Forholdene ved Universitetet kunde der ikke godt afholdes nogen
Prøve i Skrivning eller Tegning; disse burde altsaa bortfalde. Dog vilde de Om-
stændigheder, som gjøre det vanskeligt at afholde den almindelige Tegneprøve, ikke
forhindre, at der affordres Eleverne en mathematisk Tegneprøve i Henhold til
Bekjendtgjørelsens § 5 h; og da der ved denne skal fordres Bevis for Elevernes
Indsigt i Rumstorrelsens Fremstilling ved Hjælp af deres Projectioner paa 2 paa
hinanden lodrette Planer, altsaa for en Kundskab, som de kun ved megen Flid
kunne erhverve sig, maatte denne Tegneprøve ansees for en integrerende Del af
Prøven i Mathematik, og burde altsaa bibeholdes, saameget mere som den allerede
i og for sig afgiver i det Mindste i een Henseende meget betydende Bevis paa Færd-
ighed i Tegning. Da det kunde forventes, at der til denne Examen ogsaa vilde
indstille sig Elever, hvis Modersmaal er Tydsk, burde det formentlig bestemmes,
at for Saadanne Prøven i Tydsk indrettes overensstemmende med Prøven i Dansk
for danstjødte Elever, og Prøven i Dansk for hine overensstemmende med Prøven
i Tydsk for disse.

Skulde Nogen, efter at have bestaaet i den strengere Form af Forberedelsesexamen, ville indstille sig til pharmaceutisk Examen, burde han først underkaste sig en Prøve i Latin, overensstemmende med Bekjendtgjørelsen af 14de September 1838. At den særlige Afgangsprøve i Mathematik ved den polytechniske Lærestanstalt maatte vedligeholdes, antog Commissionen for at følge af de større Fordringer, som ved denne stilles til Candidaterne. Der kunde muligvis blive Spørgsmaal om at indrette en lignende for andre Elevklasser, men dette Spørgsmaal havde ikke ligget Commissionen saa nær, at den havde troet at burde tage det under Behandling.

Det burde efter Commissionens Formening fastsættes, at denne Examen ligesom den almindelige Forberedelsesexamen afholdes 2 Gange aarlig. Som det Tidspunkt, paa hvilket den første Gang skulde afholdes, blev foreslaaet Juni Maaned 1858. Indtil den Tid maatte de, som havde bestaaet i den nuværende Form af den almindelige Forberedelsesexamen, beholde den dem herved hjemlede Afgang til at underkaste sig alle de forskjellige Examina.

At de, der have bestaaet i den nye Forberedelsesexamens strengere Form, ogsaa erholdt Afgang til Examina, hvortil der kun udfordres den mildere Form af Examen, fulgte af hvad ovenfor er fremsat. Derimod maatte der træffes særlig Bestemmelse om, hvorvidt de, der have bestaaet i den mildere Form og senere ønske Afgang til en af de Examina, hvortil den strengere Form udkræves, skulde være pligtige til at underkaste sig denne i dens hele Omfang. Commissionen troede ikke, at nogen Lettelse i denne Henseende kunde tilstedes, eftersom der næsten i alle de enkelte Fag stilledes udvidede Fordringer ved den strengere Examen.

Der vilde endnu blive adskillige Bestemmelser angaaende Enkelthederne ved denne Examen, som maatte udgaae fra Ministeriet, saasom af hvilke Univerfitetslærere Prøverne skulle afholdes, hvorledes Censuren skal indrettes, hvad der skal fordres for at have bestaaet Examen og hvilket Gebyr der bliver at erlægge. Herom vilde Commissionen ikke fremkomme med Forslag, da den antog, at Ministeriet, naar først Hovedsagen var vedtagen, herom vilde indhente de vedkommende Faculteters Erklæringer.

Den mildere Form af Examen vilde efter Commissionens Forslag blive ganske overensstemmende med den daværende almindelige Forberedelsesexamen ved Univerfitetet, saaledes at de smaa Forskjelligheder, som findes i Examen for Veterinærer, Pharmaceuter og ustuderede Jurister, i Fremtiden bortfaldt. Hertil udfordredes kun, at Pharmaceuternes Prøve i Latin sættes som en særlig Prøve, hvori de vel skulle have bestaaet for at stedes til pharmaceutisk Examen, men som ikke faaer nogen Indflydelse paa Charactererne ved almindelig Forberedelsesexamen, og kan tages adskilt fra denne. Dette var i og for sig aldeles ikke betænkeligt, da der af Pharmaceuterne ikke fordredes Kundskab i Latin som Bevis for Dannelse, og det var aabenbart, at Examen's Vigeliggjørelse for de 3 Elevclasser vilde medføre betydelige practiske Fordele.

Et af Commissionens Medlemmer, Prof. Belschow, havde troet at burde henvende Ministeriets Opmærksomhed paa et Punkt, hvori en Modification af den nuværende Examen maatte ansees for særdeles onkelig, idet han mente, at Fordringerne i Historien ved den bestaaende almindelige Forberedelsesexamen burde udvides til en kort Udsigt over den almindelige Verdenshistorie ved Siden af et fuldstændigere Kjenndskab til Fædrelandets Historie, hvilket sidste dog kunde være meget mindre udførligt end det hidtil forlangte, og derfor i Forbindelse med Verdenshistorien ikke vilde fordrer betydelig større Anstrengelse af Examinanden end Danmarks Historie alene hidindtil. Commissionens øvrige Medlemmer havde ikke kunnet slutte sig til dette Forslag, dels fordi det dog vilde bedirke nogen Forhøielse i Fordringerne til Examinanderne's historiske Kundskaber, hvilket efter deres Anskuelse ikke var at tilraade, dels fordi de ansaae det for tvivlsomt, om en saa kortfattet Undervisning i Verdenshistorien som den, hvorom der her kunde være Tale, vilde være af den tilsigtede Nytte for Elevernes almindelige Dannelse. Profesfor Belschow afgav herom et Separatvotum.

Commissionen sammensatte sluttelig sine Anskuelser om de Bestemmelser, der maatte være at træffe med Hensyn til den her omhandlede Sag, i et Udkast til en Kongelig Resolution, som blev vedlagt Betænkningen.

Under Commissionens Forhandlinger havde nogle af dens Medlemmer, navnlig de af disse, som maatte ansee sig særligt kaldede til at fremhæve de Hensyn, som skyldes de pharmaceutiske Studerende og Veterinæreleverne, ført Klage over adskillige Ulemper ved den disse Elever nu paahvilende Forpligtelse til at underkaste sig den almindelige Forberedelsesexamen i Kjøbenhavn. For de pharmaceutiske Studerendes Vedkommende var Forholdet sædvanlig saaledes, at Eleven, efter at have gennemgaaet en almindelig Reals- eller Borgersele indtil Confirmationsalderen, bliver sat i Lære hos en Apotheker. Hos denne maa han da tilbringe adskillige Aar, i hvilke Størstedelen af hans Tid medgaaer til at hjælpe til ved Apothekets Drift og til at erhverve sig den for enhver Apotheker nødvendige Færdighed i de pharmaceutiske Haandgreb og Operationer. Den Tid, som kan levnes

herfra, maa han anvende til at forberede sig til den saakaldte Medhjælperexamen, som aflægges for Physikus i det Stift, hvor Apotheket ligger. Naar han derefter er blevet Medhjælper, er han først kommen i den Stilling, i hvilken han kan erhverve sig saa Meget, at han kan sammenspare den Sum, som er nødvendig, naar han skal kunne forberede sig til den pharmaceutiske Examen, og hertil medgaae atter flere Aar. Som Følge heraf er der, naar det Tidspunkt kommer, da han kan tænke paa at reise til Kjøbenhavn for at underkaste sig den pharmaceutiske Examen, allerede saa lang Tid forløben, siden han erhvervede sig sine Skolekundskaber, at den almindelige Forberedelsesexamen, hvilken han skal have bestaaet, inden han kan indstille sig til pharmaceutisk Examen, maa vise sig som en stor Byrde for ham, og i Virkeligheden er det, da Anstrengelsen ved at erhverve eller gjenerhverve de hertil hørende Kundskaber for et ungt Menneſke, som allerede i en Række af Aar har været beskæftiget med heterogene Studier og practiske Forretninger, maa være temmelig betydelig, og udfordre baade mere Tid og flere Penge end Mange af dem kunne affee i dette Niemed. Følgen heraf er, at et ikke ringe Antal pharmaceutiske Elever aldrig bringe det videre end til Medhjælperexamen og søge at forlade deres først valgte Livsbane, saasnart en nogenlunde gunstig Leilighed tilbyder sig for dem. De unge Menneſker, som studere ved Veterinærskolen, ere ogsaa som oftest stillede under mindre gunstige Vilkaar, saaledes at den Forøgelse i Anvendelsen af Tid og Penge, som betinges af Forpligtelsen til at underkaste sig den almindelige Forberedelsesexamen, er større end Adskillige af dem kunne indlade sig paa, især da allerede selve Veterinærstudiet kræver et fleraarigt Ophold i Kjøbenhavn. Mange af disse unge Menneſker ere fra Barndommen af slet ikke bestemte til at blive Dyrlæger. Det er under deres senere practiske Beskæftigelser, at deres Kjærlighed til Dyrene udvikler sig, og at de vise et Talent til at omgaaes med disse, som hos dem selv og deres Nærmeste vækker Formodning om, at de maa kunne blive flinke Dyrlæger; men i den Alder, hvortil de ere komne, staaer da Forpligtelsen til først at opbriske Skolekundskaberne og underkaste sig Tilfældighederne ved en Examen i disse som noget meget affrækkende, og Adskillige opgive af Hensyn hertil Forsættet om at begive sig ind paa en Løbebane, for hvilken de baade kunne have Lyſt og Talent.

De af Commissionens Medlemmer, som fremhævede disse Hensyn, havde dog ingenlunde været af den Anskuelse, at man kunde nedsætte de Fordringer, som da stillede til de her omhandlede Elevers Fordannelse. De ansaae tværtimod den Fordannelse, hvoraf disse sædvanligvis vare i Besiddelse, snarere for at være for ringe end for stor, og det var efter deres Anskuelse en Hovedindvending imod den da bestaaende almindelige Forberedelsesexamen, at den med alle de Vanskeligheder, som den frembyder for Eleverne, dog ikke hder en bedre Garanti for en taalelig Fordannelse end den gjør. Det havde derfor været Gjenstand for deres Overveielſe, om man ikke skulde kunne finde en Maade, paa hvilken man kunde bevirke den nødvendige Garanti med mindre Anvendelse af Tid og Bekostning for Eleverne, uden at der blev afsnappet Noget af de Fordringer, som stillede til deres Fordannelse, ja om muligt saaledes, at disse Fordringer bleve stillede noget høiere. Da en Del af Besværlighederne ved at underkaste sig den almindelige Forberedelsesexamen vare knyttede til den Omstændighed, at Examen afholdes i Kjøbenhavn, hvorved for en stor Del ogsaa Forberedelsen til denne Examen drages derhen, maatte for et vist Antal Elever disse Besværligheder kunne lettes, naar der blev

givet dem Afgang til at underkaste sig en til den almindelige Forberedelsesexamen svarende Examen ved de lærde Skoler. Der var vel ingen Grund til at betvivle, at enhver af disse Skoler er udrustet med et tilstrækkeligt Lærerpersonale til at danne et meget respectabelt Examinationscollegium; og naar et saadant var organiseret i en By, vilde det være meget lettere for unge Mennesker fra Byen og dens nærmeste Omegn baade at forberede sig til Examen og at tage den, uden at gjøre nogen væsentlig Forandring i deres Opholdssted og Stilling; herved syntes det altsaa, som om de Elever, der boe i eller omkring en By med lærde Skole, vilde være hjulpsne. Men for denne Examens Betydning var det sikkert ikke heldigt, at der indrettedes saa mange Examenscollegier rundt omkring i Landet, uden at dette opveiedes ved, at Examen ved dem, saaledes som ved selve de lærde Skoler, fremtraadte som Afslutning af en foregaaende, vel organiseret Undervisning. Det var en saadan, hvortil der især var Trang her i Landet, og ethvert Stridt, der skulde føre til en heldig Udvikling af disse Forhold, maatte især være rettet imod at bringe en saadan til Udvikling. Dette vilde nu paa ingen Maade skee ved en Foranstaltning som den her omhandlede, hvorved Undervisningen ikke vilde blive berørt, medens selve Examens Betydning let kunde blive svækket. Og Commissionen havde derfor, uanset den Rettelse, som paa denne Maade kunde iværksættes for Eleverne, Betænkelse ved at tiltræde denne Foranstaltning. Den her fremsatte Indvending vilde ikke træffe et andet Forslag, som havde været taget under Overveielse i Commissionen, at nemlig Ministeriet skulde kunne indrømme saadanne Borgeriskoler, som ved en af dertil udvalgte Mænd foretagen Undersøgelse befandtes med Hensyn til Undervisningsplan, Lærerkrafter og hele Tilstand at yde sine Elever en hensigtsmæssig og tilstrækkelig Undervisning, Ret til selv at afholde under behørig Control og efter foreskrevne Regler en Afgangsprøve for sine Elever, som vilde kunne træde istedenfor den almindelige Forberedelsesexamen ved Universitetet i dennes mildere Form. Thi her vilde Examen komme til at optræde som Afslutning af en fleraarig Undervisning, hvorved den vilde vinde i Betydning og blive fri for en Del af den Usikkerhed, som er forbunden med den almindelige Forberedelsesexamen i dens nuværende Form. Da Ministeriet vilde have at bestemme, hvilke Skoler en saadan Rettighed kunde tildeles, vilde det herved erholde et bekvemt Middel til at udmærke de gode Reals- og Borgeriskoler i vore Provindskjøbstæder, til at forlange Undervisningsplanen i disse forbedret, holde et nøiere Tilsyn med dem og lidt efter lidt have Undervisningen i dem til et høiere Standpunkt. Af Eleverne vilde da uden Tvivl de Fleste indstille sig til en saadan Afgangsexamen, selv om det ved Skoletidens Slutning var aldeles usikkert for dem, om de nogeninde vilde hengive sig til noget af de Studier, hvortil Forberedelsesexamen giver Afgang, og de vilde saaledes opnaae det store Gode, naar de senere beslattede sig hertil, at kunne spare den Tid og Bekostning, som de nu maae anvende paa efter flere Aars Forløb at lade sig manuducere til Forberedelsesexamen og underkaste sig denne. At det i mange Kjøbstæder i Landet ikke vilde være vanskeligt at finde de fornødne Krafter for Controllen, kunde ikke betvivles, og man vilde paa denne Maade kunne opfylde det i Loven af 8de Marts 1856 § 4 indeholdte Bud, hvorved tydelig tilsigtes, at Afgangsexamen i gode Realskoler skal træde istedenfor den almindelige Forberedelsesexamen, et Bud, som det under de nærværende Forhold ellers vilde være vanskeligt at opfylde paa en tilfredsstillende Maade for vedkommende Ministerium. Naar Commissionen ikke havde kunnet tiltræde dette

Forflag, da var det ikke fordi den vilde bestride de Grundsætninger, hvorpaa det hviler; men det var klart, at den practiske Udførlighed af et saadant Forflag var knyttet til den factiske Bestaand af Borger-skolerne i vore Kjøbstæder, og at, dersom det strax eller i en nær Fremtid skulde kunne iværksættes, maatte der i vore Kjøbstæder findes flere Borger-skoler, som have eller snart vilde faae en saadan Udvikling, at en saa betydelig Opgave fornustigvis kunde stilles dem. I denne Henseende ansaa Commissionen sig ikke for tilstrækkelig oplyst; hvad den havde kunnet erfare om Borger-skolerne i vore Kjøbstæder talte ikke for, at de i Almindelighed havde naaet et saadant Udviklingsstrin, og det var ikke engang Commissionen bekjendt, at nogen enkelt af dem havde naaet det. Herom vilde Ministeriet imidlertid være istand til selv at fælde den begrundede Dom, og Commissionen indskrænkede sig derfor til at udtale den Anskuelse, at det vilde være en vigtig Opgave for Ministeriet, om det kunde virke til, at vore Borger-skoler ret snart kunde hæves til et saadant Trin, at dette Tillidshverv med Tryghed kunde betroes dem, ikke alene for selve Undervisningens Skyld, men ogsaa af Hensyn til de unge Mennesker, som afholdtes fra at gaae ind paa de Livsbaner, der ifølge deres Anlæg og Tilbøielighed nærmest syntes at være dem anviste.

Med Hensyn til det af Ministeriet opkaastede Spørgsmaal „om der maatte være Anledning til at lade enkelte af de Anstalter, for hvis Vedkommende Aspiranterne vare henviste til den almindelige Forberedelsesexamen, selv afholde deres Afgangsprøve“, bragte Commissionen i Erindring, at et saadan Forhold allerede bestod tidligere for nogle af de Fag, hvorom her handlede, idet baade den polytechniske Lærestalt og Veterinærskolen selv afholdt en Modenhedsprøve. Men dette Forhold blev netop dengang befundet uhenigtsmæssigt og byrdefuldt; man fandt, at de Professorer, som examinerede ved denne Prøve, ikke egnede sig saa godt for dette Hverv, som Professorerne af det philosophiske Facultet, hvorved Proven tabte i Betydning, og man fandt desuden, at det for Lærerne ved Veterinærskolen og ved den polytechniske Lærestalt var en betydelig Byrde, hvorfra man, da den ikke stod i nogen nær Forbindelse med deres øvrige Forpligtelser, burde søge at befrie dem. Da disse Hensyn syntes begrundede i Forholdenes Natur og endnu havde deres fulde Berettigelse, kunde Commissionen ikke tilraade at indrette nogen særlig Afgangsprøve ved de enkelte Anstalter, hvorom der kunde være Tale.

Da Forholdet for Landboelevernes Vedkommende var ordnet ved Loven af 8de Marts 1856, havde Commissionen ikke kunnet tænke sig andre Prøver, ved hvilke der kunde være Spørgsmaal om at opstille den almindelige Forberedelsesexamen som Betingelse for Agangen, end den i Ministeriets Skrivelse nævnte Dentisttentamen ved det lægevidenskabelige Facultet. Det vilde være bekjendt, at denne Prøves legale Hjemmel hensees til Forordningen af 5te September 1794, ifølge hvilken den „som uden at være egentlig Læge har erhvervet sig udmærket Kundskab og fortrinlig Duelighed i en eller anden enkelt Del af Lægekunsten, eller i at helbrede en eller anden Sygdom, kan, naar han ved Amtmandens eller Physiici Vidnesbyrd godtgjør at besidde fornævnte Egenkab, vente igjennem Cancelliet at erholde Tilladelse til at practisere, dog blot i det District, hveri han boer, og at hans Ret til at foreskrive Lægemidler indskrænkes til de Dele, han har bevist sig at være kyndig udi“. Som Følge heraf bliver man hos os kun Tandlæge ifølge Bevilling, og til at erholde denne Bevilling udfordres ifølge Justitsministeriets Resolution,

iftedenfor Amtmandens og Physiци Vidnesbyrd, et Vidnesbyrd fra det lægevidenskabelige Facultet for at have bestaaet Tentamen ved dette. Men Afdgangen til Tentamen var ikke fri; den erholdes af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet efter Justitsministeriets Begjæring, og Justitsministeriet fremsætter kun en saadan efter at have ladet Vedkommendes Andragende prøve af det Kongelige Sundhedscollegium, hvorved især 2 Spørgsmaal ventes besvarede, om der er nogen Trang til Tandlæger i det Amt, hvori Ansøgeren angiver at ville nedsette sig, og om han har den Grad af almindelig Dannelse, som ansees nødvendig for at blive Tandlæge. For at besvare dette sidste Spørgsmaal havde Sundhedscollegiet, naar Ansøgeren ikke var Student, ikke havt anden Veiledning end den, som det kunde faae ved bekendte Mænds skriftlige Vidnesbyrd, og det var let at indsee, at man herved maatte være kommet i Forlegenhed, og kunde have ønsket Spørgsmaalet henvist til Afgjorelse af en anden Autoritet ved Hjælp af en dertil indrettet Prøve, hvorved man undgik at maatte afgive et Skjøn, som let kunde blive noget vilkaarligt. Commissionen troede dog ikke, at man ved at fordrø den almindelige Forberedelsesexamen som Betingelse for Afdgangen til Tandlægetentamen vilde fyldestgjøre Bestemmelserne i Forordningen af 5te September 1794, hvis Hensigt aabenbart ikke var at fremkalde Specialislæger, som fra den tidlige Ungdom bestemme sig for dette Fag og derefter gennemgaae et regelmæssigt Studium, men at give saadanne Mennesker, som ad en rent empirisk Vej have erhvervet sig Dydighed i enkelte Dele af Lægekunsten, Afgang til at udøve deres Kunst paa en lovlig Maade. Forholdene hos os ere nu ogsaa saaledes beskafne, at faa godt som Ingen fra en tidlig Ungdom bestemmer sig til at blive Tandlæge. Med Undtagelse af nogle faa Studenter, for hvilke det sædvanlige medicinske Studium er mislykket, have de, som have indstillet sig til Tandlægetentamen, i Reglen været Folk, som i ganske heterogene Livsstillinger, sædvanligvis i en Alder af omtrent 30 eller endog 40 Aar, have jundet Anledning til at øve Tandlægekunsten, have viist Anlæg og Lyst for denne og vundet Tillid i en faa vid Kreds, at de maatte attraae den legale Bemyndigelse til at udøve den, forsaavidt en saadan behøvedes. Den almindelige Forberedelsesexamen har endnu Ingen af dem, der have ønsket at underkaste sig Tandlægetentamen, bestaaet; dersom man nu vilde forlange denne Examen som almindelig Betingelse, vilde det hele Forhold blive aldeles forrykket, og en ganske anden Klasse Mennesker end den, som Forordningen søger at hjælpe og som hidtil har stræbt at benytte sig af den, erholde en Afgang, som den maaskee slet ikke vilde benytte. Da Regjeringen fordrer en vis Grad af almindelig Dannelse som Betingelse for Tilladelse til at underkaste sig Tentamen, ansaa Commissionen det rigtigt, at der stod en Vej aaben for dem, som ikke vilde eller ikke kunde skaffe troværdige Mænds Attester for deres Dannelse, til at aflægge en Prøve, hvorved al Vilkaarlighed i Vedømmelsen maatte ansees udelukket, og den almindelige Forberedelsesexamen i dens mildere Form var fuldkommen tilstrækkelig i denne Henseende. Der var neppe heller nogen Tvivl om, at det Kongelige Sundhedscollegium vilde anbefale Enhver, som havde bestaaet denne Examen, til at erholde Bevilling. Men at lukke Afdgangen for Enhver, som ikke havde underkastet sig denne Examen, vilde være en unødvendig Haardhed, og affkære Afdgangen til Faget for Flertallet af dem, som netop paa Grund af deres naturlige Anlæg for det og fordi de have vundet Publicums Tillid, søgte hen til det.

Stjondt Universitetet vel, som foran berørt, havde været repræsenteret i Commissionen ved 2de af dets Lærerpersonale, troede Ministeriet dog, med særdeles Hensyn til, at den omhandlede Examen i sin nye Skikkelse skulde afholdes ved Universitetet, ikke at burde forbigaae at give Consistorium Leilighed til at yttre sig over det fremkomne Forflag. Desuden maatte Ministeriet ansee det ønskeligt, at endelig Bestemmelse strax, i Forbindelse med Anliggendets Afgjørelse i Hovedsagen, blev tagen om de forskjellige Punkter ved Prøvens Form og Afholdelse, som Commissionen efter det ovenfor Bemærkede havde antaget det rigtigst at udsætte Ordningen af, indtil Spørgsmaalet om Examen's Indretning i det Hele var afgjort. Om Sagen i det Hele og om disse Punkter i Særdeleshed begjærede Ministeriet sig derfor under 11te April 1857 Consistoriums Erklæring og Forflag.

Consistorium tilstillede derpaa under 23de Mai næstefter Ministeriet en af Examen'scomiteen ved den almindelige Forberedelseexamen afgiven Erklæring og ledsagede denne med sine egne Ytringer over Sagen.

Examen'scomiteen gjorde først med Hensyn til Afholdelsen af Examen i den af Comiteen foreslaaede Skikkelse opmærksom paa, at, endstjondt den strengere og mildere Examen ifkun skulde betragtes som to Former af samme Examen, vare de dog i Virkeligheden to forskjellige Examina saavel med Hensyn til Examinationsfagene som i Henseende til Fordringerne, der skulde gjøres i de enkelte Fag. Efter Comiteens Mening vilde det allerede af denne Grund være rigtigst at afholde dem hver for sig, men ydermere blev dette nødvendigt, fordi den strengere Prøve var foreslaaet indrettet paa samme Maade som Afgangsexamen for Realdisciple ved de lærde Skoler, hvoraf vilde følge, at den maatte afholdes over de samme skriftlige Opgaver som ved Skolerne, altsaa dens skriftlige Del til samme Tid som ved Skolerne. Examen'scomiteen foreslog derfor at afholde de to forskjellige Prøver af den almindelige Forberedelseexamen til forskjellige Tider i samme Examenstermin og to Gange aarlig i de sædvanlige Examenstider ved Universitetet, naagt Realafgangsexamen ved Skolerne ifkun foretages en Gang om Aaret.

Forsaaavidt det i Commissionsbetænkningen var foreslaaet, at begge Prøver afholdtes af samme Examen'scomite, saa Comiteen heri en Betyggelse for, at det rette Forhold imellem Fordringerne ved begge Prøver overholdtes, medens den paa den anden Side ikke skjønnede, at der for at have en fælles Examen'scomite var nogen Hindring i den Omstændighed, at Prøverne i Indhold bleve forskjellige. Kun ansaa Comiteen det for nødvendigt, at den hidtilværende Examen'scomite ved den almindelige Forberedelseexamen, der bestod af 4 Medlemmer (en Examinator i Historie og Geographi, en i Mathematik, en i det tydske (og latinffe) og en i det franske Sprog) forstærkedes med 3 Medlemmer: en Examinator i det engelske Sprog, en i Naturlære og en i Naturhistorie. Ved dette Forflag forudsatte Comiteen, at to af Examinationscomiteens Medlemmer ligesom hidtil vilde findes villige til at overtage Bedømmelsen af Udarbejdelseerne i Modersmaalet.

Fremdeles foreslog Comiteen, at den mundtlige Examen fremdeles, som hidtil blev holdt uden Censurers Tilstedeværelse. Herved oversaa Comiteen vel ikke, at en Censurs Tilstedeværelse i Almindelighed maatte ansees for en Betyggelse mod en mulig Vilkaarlighed. Men i ethvert Fald forekom det Comiteen, at en Censurs Nærværelse var mindre nødvendig ved Universitetets Examina end ved en Skoleexamen, hvor Lærerne examinere deres egne Disciple. Men hvad der især gjorde Comiteen det betænkeligt at foreslaae Brugen af Censorer var den betydelige Udgift,

som dermed vilde være forbunden, og som, ligesaavel som Honoraret for Examinationen, maatte dækkes af Examensgebyret. Hertil kom, at det, naar alene Universitetets Professorer skulde bruges som Censorer, ikke vilde kunde undgaaes, at flere Lærere maatte blive Censorer i Fag, som ikke vare deres egne, hvorved den tilsigtede Betryggelse ved Forandringen endel vilde tabe sig. Hidtil var der ifølge Universitetets Sportelreglement betalt 6 Rd. i Indtegningsgebyr ved den almindelige Forberedelsesexamen, hvoraf 3 Rd. tilfaldt de examinerende Professorer, 1 Rd. Pedellerne til lige Deling og 2 Rd. den academiske Fond. Der tilfaldt saaledes enhver af de tre examinerende Professorer 1 Rd., som omtrent blev 3 Mk. for hvert Fag, hvori der examineres, hvilket Honorar syntes at være ret passende.

Ved den foreslaaede Forandring af Examen vilde dette Forhold, hvad Proven i den mildere Form angik, blive uforandret. Ved Proven i den strengere Form vilde der blive at examinere eller at tildele Character i 10 Fag, og Honoraret til de examinerende Professorer, bestemt efter samme Maalestof som ved den forhenværende Examen, vilde, efter Comitens Mening, passende kunne sættes til 5 Rd. Med Tillæg til Andelen til Pedellerne og den academiske Fond vilde Indtegningsgebyret saaledes blive for Examen i den mildere Form, som hidtil, 6 Rd. og for Examen i den strengere Form 8 Rd. I Forbindelse hermed henstillede Examenscomiteen, i Betragtning af at der vilde tilflyde den academiske Fond et rundeligt Beløb i Forhold til Udgifterne, som Universitetet fik at bestride ved Examens Afholdelse, at nedsætte Fondens Andel til 1 Rd., saa at Gebyret for begge Prøver blev henholdsvis 5 og 7 Rd.

Med Hensyn endelig til Characterberegningen og hvad der skal udfordres til at bestaae Examen antog Examenscomiteen, at alle Bestemmelser i denne Henseende burde være ens for den almindelige Forberedelsesexamen i den strengere Form og den anordnede Realafgangsexamen ved Skolerne, ved hvilken navnlig Udfaldet af Examen betegnes med „Bestaaet“ eller „Ikke bestaaet“, saaledes at „Bestaaet“ kan gives Tillægget „med Udmærkelse“. Ved den hidtil gjældende almindelige Forberedelsesexamen betegnedes Udfaldet af Examen for dem, der have bestaaet, ved 4 Grader: 1ste Character med Udmærkelse, 1ste, 2den og 3die Character. Comitens henstillede til Overveielse, om ikke, saafremt Neglerne for Afgangsexamen for Realdisciple bleve gjorte anvendelige ved Examen i den strengere Form, samme Characterbetegnelse burde følges ved Examen i den mildere Form.

Consistorium fandt Commissionens Forslag om Forberedelsesexamens fremtidige Indretning tilstrækkelig begrundet og hensigtsmæssigt, og, fersaavidt et af Commissionens Medlemmer, som ovenfor paa sit Sted bemærket, havde foreslaaet Optagelsen af en kort Udsigt over den almindelige Verdenshistorie imellem de Forandringer, der skulde stilles til Examinanderne ogsaa ved Forberedelsesexamen i dens mildere Form, sluttede Consistoriums Majoritet (8 mod 6) sig til Commissionens Flertal, som ikke havde kunnet tilraade denne Udvidelse.

Ligeledes tiltraadte Consistorium de af Examenscomiteen med Hensyn til Anordningen i Enkelthederne af Examen fremsatte Forslag. Kun fersaavidt Examenscomiteen havde henstillet at forminde den academiske Fonds Andel af Examinationsgebyret til 1 Rd. for hver Examinand, kunde Consistorium ikke tilraade dette, da Omkostningerne ved Examens Afholdelse stadig stige og navnlig vilde forøges ved dens Afholdelse i to forskellige Prøver.

Ministeriet fandt, ligesom Consistorium, saavel Commissionens forslaget i det

Hele, som de fra Examencomiteen fremkomne Detailforslag, hensigtsmæssige og egnede til allernaadigst at blive approberede. Ministeriet havde derfor kun Anledning til i sin allerunderdanigste Forestilling om Sagen særligt at yttre sig om følgende ganske faa Punkter.

Den af Commissionens Minoritet foreslaaede Udvidelse af Fordringerne i Historie ved Examen i dens mildere Form saa Ministeriet ligesaa lidt den negang Grund til at gaae ind paa, som det i sin Tid havde kunnet anbefale et lignende Forslag, der fremkom under de Forhandlinger, som forudgik den kongelige Resolution af 3die October 1850 om nogle Forandringer i den almindelige Forberedelsesexamen, see „Meddelelserne“ om Univ. 1849—56, S. 217.

Forsaavidt Commissionen, som foran bemærket, havde henstillet, om der kunde tilstaaes dem, der ved en af de offentlige Realskoler i Hertugdømmet Slesvig, Holsten eller Lauenborg have underkastet sig en Afgangsexamen, en almindelig Fritagelse fra den almindelige Forberedelsesexamen, var der allerede om en saadan Fritagelse fra den hidtil gjældende Forberedelsesexamen i Løbet af Aaret 1857 indkommet et Andragende fra Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig, og, efterat Brevvevling om Sagen havde været ført med samtlige paagjældende Ministerier, var Fritagelsen foreløbig blevet indrømmet dem, der havde taget Afgangsexamen for Realdisciple ved de lærde Skoler i Hertugdømmet Slesvig. Saalænge der imidlertid ikke var vunden nogen bestemt Erfaring om, hvorledes og navnlig under hvilke Former med Hensyn til Controllen af Prøverne Realafgangsexamen dersteds vilde blive afholdt, maatte Ministeriet ansee det utilraadeligt at give nogen Regel herom i Forbindelse med de Bestemmelser, som vilde være at give om den almindelige Forberedelsesexamen.

Endelig erindrede Ministeriet i Henseende til Characterberegningen, at det ved allerhøieste Resol. af 2den Septbr. 1855 § 6 (see „Meddelelserne“ om det lærde Skolevæsen 1849—56, S. 183) blev allernaadigst overladt til Ministeriet selv at give de nærmere Regler i denne Henseende for Afgangsexamen for Realdisciple ved de lærde Skoler. Disse vare kun givne foreløbig og Ministeriet agtede, saasnart Ordningen af den almindelige Forberedelsesexamen i Hovedsagen var afgjort, efter nærmere Brevvevling med Consistorium at søge disse endelig fastsatte. Under disse Omstændigheder maatte Ministeriet ansee det for ønskeligst, at Samme be- myndigedes til at fastsætte Detailbestemmelserne for Characterberegningen ved den almindelige Forberedelsesexamen i dens forandrede Skikkelse.

Efterat Ministeriet, i Henhold til alt Foransorte havde foredraget Hans Majestæt Kongen Sagen, behagede det Allerhøiøstsamme under 17de Juli 1857 at bifalde Ministeriets allerunderdanigste Indstilling, hvorpaa der under 1ste August næstefter af Ministeriet blev udsjærdiget følgende Bekjendtgjørelse angaaende en forandret Indretning af den ifølge kongelig Resolution af 7de September 1838, sammenholdt med kongelig Resolution af 3die October 1850, anordnede almindelige Forberedelsesexamen ved Kjøbenhavns Universitet:

Paa Ministeriets allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen under 17de f. M. allernaadigst at approbere følgende Bestemmelser om en forandret Indretning af den ifølge kongelig Resolution af 7de September 1838, sammenholdt med kongelig Resolution af 3die October 1850, anordnede almindelige Forberedelsesexamen ved Kjøbenhavns Universitet, nemlig:

§ 1. Der ſkal ved Kjøbenhavnſ Univerſitet, ligefom hidtil, afholdes en almindelig Forbereddeſeexamen, ſom de have at underkaſte ſig, der agte at indſtille ſig til Optagelſe ſom Elever ved den Kongelige Veterinær- og Landbohoiſkole eller til en af de følgende Examina: juridiſk Examen for Uſtuderede, ſuldstændig Veterinæreexamen, pharmaceutiſk Examen, polytechniſk Examen, ſuldstændig Forſteexamen og den forenede Landmaaler- og Landinſpectøreexamen.

For denne Forbereddeſeexamen fritages de, ſom enten have underkaſtet ſig en af de Examina i Kongeriget Danmark, der give Afgang til at indſtripes ved Kjøbenhavnſ Univerſitet, eller erholdt Modenhedsbeviſ fra en lærd Skole i Hertugdømmerne Sleſvig, Holſten eller Lauenberg, eller underkaſtet ſig den ved Kongelig Reſolution af 2den September 1855 (Bekjendtgjørelſe af 18de ſ. M.) anordnede Afgangsexamen for Realdiſciple, eller beſtaaet Officereexamen ved det Kongelige Landcadet- eller Søcadetacademi i Kjøbenhavn eller Afgangsexamen ved den Kongelige militære Hoiſkole ſammesteds.

§ 2. For dem, der ville indſtille ſig til Optagelſe ſom Elever ved den Kongelige Veterinær- og Landbohoiſkole eller tage juridiſk Examen for Uſtuderede eller den ſuldstændige Veterinæreexamen eller pharmaceutiſk Examen, afholdes den almindelige Forbereddeſeexamen, ſom hidtil, eſter Beſtemmelſerne i den Kongelige Reſolution af 7de September 1838 (Bekjendtgjørelſe af 14de næſteſter), ſammenholdt med Kongelig Reſolution af 3die October 1850 (bekjendtgjort under 10de næſteſter).

Overensſtemmende hermed bliver der ved denne Prøve at give en ſriftlig Opgave i Modersmaalet, enten Danſk eller Tydſk, og at examinere blot mundtlig i følgende Fag: a) Geographi og Fædrelandets Hiſtorie, b) Arithmetik og Geometri, c) Tydſk eller, hvis Modersmaalet er Tydſk, Danſk, ſamt d) for Pharmaceuterne tillige ſærlig i Latin.

§ 3. For dem, der ville indſtille ſig til polytechniſk Examen eller til ſuldstændig Forſteexamen eller til den forenede Landmaaler- og Landinſpectøreexamen, afholdes den almindelige Forbereddeſeexamen, ſaaſel med Hensyn til det Omfang af Kundſkaber, der ſkal fordres, ſom til Prøvernes Antal og Veſkaffenhed, paa ſamme Maade ſom den ved Kongelig Reſolution af 2den September 1855 (bekjendtgjort under 18de næſteſter) anordnede Afgangsexamen for Realdiſciple ved de lærde Skoler i Kongeriget Danmark, dog at Stilproven i Engeliſk ſaaſelſom Prøverne i Skrivning og Tegning, med Undtagelſe af den mathematiffe Tegneprøve, bortfalde.

Gjenſtandene for Examen og Prøverne blive ſaaledes følgende: a) Modersmaalet, Danſk eller Tydſk, hvori Prøven er alene ſriftlig over to Stileopgaver. b) Tydſk, eller for dem, hvis Modersmaal er Tydſk, Danſk, hvori Prøven anſtilles dels ſriftlig ved en let Stil dels mundtlig. c) Franſk, alene mundtlig. d) Engeliſk, alene mundtlig. e) Hiſtorie, alene mundtlig. f) Geographi (phyſiſk og politiſk Jordbefriſvelfe tillige de uundværligſte Sætninger af den mathematiffe Geographi) alene mundtlig. g) Mathematik, hvori Prøven anſtilles dels ſriftlig over tre Opgaver (i practiſk Regning, Arithmetik og Geometri) og ved en Tegneprøve, dels mundtlig. h) Naturlære, alene mundtlig. i) Naturhiſtorie, alene mundtlig.

§ 4. Den, der har beſtaaet Examen eſter ſoranſtaaende § 3, opnaaer derved tillige ſamme Ret og Afgang, ſom Aſlæggelſen af Examen eſter § 2 giver, dog at de, ſom ville indſtille ſig til pharmaceutiſk Examen, foruden have at underkaſte ſig den for Pharmaceuterne beſtemte ſærlige Prøve i Latin.

Vil Noget, der har underkaſtet ſig Forbereddeſeexamen eſter § 3, indſtille

fig til den mere omfattende Examen efter § 1, maa han tage denne fuldstændig, uden at nogen Lettelse i Prøven kan tilstaaes ham, fordi han alt har bestaaet Examen under dens anden Form.

§ 5. Den almindelige Forberedelsesexamen afholdes to Gange om Aaret i de sædvanlige Examenstider for Universitetet. Examen i begge dens Former foretages af en dertil dannet Comite, der skal bestaae af følgende Universitetslærere: en i Historie, en i Mathematik, to eller tre i de levende Spog, en i Naturhistorie og en i Naturlære. Examencomiteen fastsætter selv Opgaven til den skriftlige Del af den i § 2 ommeldte Prøve, hvorimod de skriftlige Opgaver til Examen efter § 3 blive fra Ministeriet for Kirke og Undervisningsvæsenet at give paa den i den Kongelige Resolution af 2den September 1855 (bekjendtgjort under 18de næstefter) § 7 foreskrevne Maade, saaledes at Opgaverne altsaa ved den Examen, der afholdes ved Universitetet i Juni Maaned, blive de samme som ved Afgangsexamen for Realdisciple til samme Tid ved de lærde Skoler. Den mundtlige Examination ved begge Prøver udføres af Comiteens Medlemmer, af Enhver for sit Fags Bedkommende ligesom hidtil, uden at nogen Censor er tilstede. Comiteen vælger hvert Aar af sin Midte en Formand, der uden Godtgjørelse besørger Alt, hvad der henhører til Examens regelmæssige Afholdelse.

§ 6. I ethvert Specialfag betegnes Udfaldet af Prøven (den mundtlige og skriftlige tilsammenlagte, forsaavidt begge finde Sted) ved en af Charactererne: Udmærketgodt, Megetgodt, Godt, Temmeliggodt, Maadelig, Slet.

Udfaldet af hele Examen betegnes alene ved Udtrykket „Bestaaet“ eller „Ikke bestaaet“, saaledes at „Bestaaet“ kan gives Tillæget „med Udmærkelse“. Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet har at give de nærmere Bestemmelser om, hvad der ved Examensprøverne i de enkelte Fag skal fordres for at have bestaaet Examen.

Udfaldet af den Pharmaceuterne foreskrevne Prøve i Latin bedømmes særskilt og tilkjendegives ligeledes ved et „Bestaaet“ eller „Ikke bestaaet“.

Efter afholdt Examen meddeles der af Examenscomiteens Formand enhver Examinand et skriftligt Vidnesbyrd om, hvorledes han har fuldenendt den. I dette anføres for Pharmaceuternes Bedkommende særskilt Bedømmelsen af Prøven i Latin.

§ 7. Ved Indtegningen til Prøven betaler Enhver, der agter at indstille sig til Prøven efter foranstaaende § 2, i Examensgebyr, ligesom hidtil 6 Rd., og Enhver, som vil underkaste sig Examen efter § 3, 8 Rd.

§ 8. I den her foreskrevne Form afholdes Examen første Gang i Juni Maaned 1858. De, der førend dette Tidspunkt have underkastet sig den almindelige Forberedelsesexamen, saaledes som den hidtil har været anordnet, beholde den derved vundne Ret og Afgang til høiere Undervisningsanstalter og Fagexamina.

§ 9. De hidtil for den almindelige Forberedelsesexamen ved Universitetet gjældende Bestemmelser blive, forsaavidt de ikke ved nærværende nye Anordning af Examen ere forandrede eller ophævede, fremdeles ved Magt.

Hvilket herved bekjendtgøres til Efterretning for alle Bedkommende.

— Characterberegningen ved Examen. I Genhold til den Ministeriet ved Bekjendtgjørelsen af 1ste August 1857 § 6 givne Bemyndigelse fastsatte Ministeriet, efter Brevvevling med Examenscomiteen, ved Skrivelse af 21de Juni 1858 (til Formanden for Examenscomiteen), at de Regler, der

ved de i Aarene 1856 og 1857 ved de lærde Skoler eller Privatskolerne afholdte Afgangsexamina for Realdisciple forelobig havde været lagte til Grund med Hensyn til Characterberegningen og hvad der skal jordres i de enkelte Fag for at bestaae Examen*), skulde følges ved den da nærmest forestaaende almindelige Forberedelsesexamen af den strengere Grad, dog med den Forandring, som var en Følge af, at der ved denne Prøve kun gives 10 Characterer, og iøvrigt med efternævnte nærmere Modificationer:

1) at „Maadelig“, ligesom hidtil ved Forberedelsesexamen, vedbliver at være den laveste Character, og at den Præstation, hvilken denne Character ikke kan tildeles, betegnes med „Nul“.

2) at en Examinand, som i en enkelt Rubrik ikke kan opnaae nogen Character, ansees ligesom hidtil ved Forberedelsesexamen for umoden, dog saaledes, at dette Sidste ikkun gælder den definitive Character for hvert enkelt Fag, ikke derimod Characterbestemmelsen ved Sammenlægning af Specialcharactererne for flere (skriftlige eller mundtlige) Prøver, hvorved der kan tildeles Examinanden samlet Character, uagtet han har faaet Nul for en af de specielle Prøver og Nul i saa Fald bliver at regne for $\frac{1}{2}$ 23 Points.

3) at der (som en Følge af, at der ved Examen kun gives 10 Characterer) til at bestaae Examen jordres som Minimum Summen af 5 Godt og 5 Temmeliggodt = 30 Points, men til at bestaae Examen med Udmærkelse ikkun Summen af 5 Udmærketgodt og 5 Megetgodt = 75 Points.

Med Hensyn til Forberedelsesexamen af den lavere Grad bestemte Ministeriet tillige, at der for Characterberegningen skulde følges de for Forberedelsesexamen i dens ældre Form ved Ministeriets Skrivelse af 30te Mai 1850, Post 4**), for de Examinander, der have 6 Characterer, givne Regler, dog med den Forandring, at der til at bestaae Examen med Udmærkelse ikkun jordres Summen af 3 Udmærketgodt + 3 Megetgodt = 45 Points.

Disse Regler for Charactererne ere ved de i de paafølgende Aar afholdte Examina fulgte, dog med Ministeriets dertil udtrykkelig hver Gang meddelte Samtykke.

— Anordning af en særegen Prøve i Latin for Pharmaceuter umiddelbart før den pharmaceutiske Examen. Da det ikke sjelden hænder, at pharmaceutiske Examinander ved Forberedelsesexamen ikke bestaae i Latin, skjøndt de iøvrigt komme igjennem Examen, og at de da for ikke at nødes til Udsættelse af den pharmaceutiske Examen et helt Aar andrage paa en extraordinær Prøve i Latin, indstillede Formanden for Commissionen til Afholdelse af Forberedelsesexamen, at der foruden den sædvanlige Prøve i dette Fag i Forbindelse med den almindelige Forberedelsesexamen stedse maatte afholdes en anden, uafhængig af denne, umiddelbart før den pharmaceutiske Examen, hvorom den fornødne Betjendtgjørelse maatte stee af Examencommissionen.

Dette bifaldt Ministeriet ved Skrivelse af 18de April 1863.

*) See Ministeriets Skrivelse af 26de Juni 1856, „Meddelelser“ om det lærde Skolevæsen, S. 199—200.

**) See „Meddelelser“ om Univ. 1849—56, S. 219—220.

Nærmere Bestemmelse af Fordringerne ved den ved Universitetet anordnede almindelige Forberedelsesexamins lavere Grad.

Med Hensyn til den ved Universitetet anordnede almindelige Forberedelsesexamins lavere Grad, ved hvilken der isølge Bekjendtgjørelsen af 1ste August 1857 § 2, jfr. § 6, anstilles en skriftlig Prøve i Modersmaalet, enten Dansk eller Tydsk, og en mundtlig Examination i Geographi og Fædrelandets Historie, Arithmetik og Geometri, Tydsk, eller, hvis Modersmaalet er Tydsk, Dansk, samt for Pharmaceuter tillige en særlig Examination i Latin, henlevede Ministeriet i Skrivelse af 30te Juni 1860 til Consistorium Opmærksomheden paa det Ønskelige i, at Fordringerne i disse Examinationsfag nærmere bleve bestemte til Veiledning saavel for Examinatorerne som Examinanderne. De hidtil gjældende Regler i saa Henseende fandtes spredte i Bekjendtgjørelse af 14de September 1838, Universitetsdirectionens Skrivelse af 30te April 1839 og Bekjendtgjørelse af 10de October 1850, hvilke Bestemmelser derhos indskrænkede sig til at angive Bestaffenheden af den skriftlige Opgave i Modersmaalet og hvad der udfordredes ved Latinprøven for Pharmaceuterne, medens Skrivelsen af 30te April 1839 i Almindelighed forudsatte, at der i de forskjellige Fag — Historien indskrænket til Fædrelandets Historie, jfr. Bekjendtgjørelse af 14de September 1838 § 2 — kunde fordres omtrent samme Kundskaber som ved den da bestaaende Examen artium. Til en Bestemmelse af Fordringerne i de enkelte Fag ved den almindelige Forberedelsesexamins lavere Grad syntes der Ministeriet at være saamegen større Anledning, som Bekjendtgjørelse af 28de Mai 1859 *) indeholder omstændelige Forskrifter om Fordringerne ved den til den ovennævnte Examen svarende Afgangsexamen ved Realskolerne, og det formentlig vilde være hensigtsmæssigt at lægge disse Forskrifter til Grund ved den ved Universitetet anordnede Examen med de Modificationer, som navnlig Bestemmelserne i Bekjendtgjørelse af 14de September 1838 § 2, at Prøven skal være indskrænket til Fædrelandets Historie, og i Bekjendtgjørelse af 10de October 1850 om Affjæffelsen af den skriftlige Prøve i Historie, gjorde nødvendige. Ministeriet anmodede derfor Consistorium om at tage dette Anliggende under Overveielse og, efter desangaaende at have indhentet Betænkning fra Examenscomiteen ved den almindelige Forberedelsesexamen, at afgive Erklæring og Forslag i Sagen.

I denne Anledning tilstillede Consistorium under 5te Februar 1861 Ministeriet en fra bemeldte Examenscomitee indhentet Erklæring og bemærkede i Almindelighed, at Consistorium ganske maatte dele Ministeriets Formening om det Hensigtsmæssige i, at Fordringerne i de enkelte Fag ved den ovennævnte Examen nærmere bestemtes, og at Bestemmelserne i Bekjendtgjørelse af 28de Mai 1859 i denne Henseende lagdes til Grund, og da Comiteens Forslag i det Væsentlige gik ud fra den samme Forudsætning, kunde Consistorium i det Hele tiltræde dette Forslag, dog med nogle enkelte Modificationer.

I Modersmaalet foreslog nemlig Comiteen, at der skulde gives en skriftlig Opgave af saadant Indhold, at ethvert dannet Menneffe ved egen Eitertanke vilde kunne besvare den. Consistorium havde tidligere under de Forhandlinger, som gik forud for Bekjendtgjørelsen af 10de October 1850, i Skrivelse af 12te Januar samme Aar udtalt sig for, at der maatte foretages en Forandring i denne mindre heldige Be-

*) See „Meddelelserne“ om det lærde Skolevæsen 1849—56, S. 184—187, Note.

tegnelsesmaade, der er hentet fra Bekjendtgjørelse af 14de Septbr. 1838 § 2. Der blev imidlertid ikke dengang af Consistorium stillet noget bestemt Forslag til en anden Formulering, idet der i Consistorium vare delte Meninger, om det maatte ansees for rigtigst at afskaffe den almindelige skriftlige Opgave i Modersmaalet eller den skriftlige Opgave i Historie, hvorfor ogsaa Bekjendtgjørelse af 10de October 1850, der gav den sidste Anskuelse Fortrinet, indskrænkede sig til at bestemme, at den skriftlige Opgave i Historien skulde falde bort, see „Meddelelserne“ om Univ. 1849—56 S. 218. Derimod havde saavel Bekjendtgjørelse af 18de Septbr. 1855 § 5 a, jfr. Bekjendtgjørelse af 1ste August 1857 § 3, som Bekjendtgjørelse af 28de Mai 1859 § 1 a, i deres Angivelse af den almindelige Stileopgaves Character frabeget den i Bekjendtgjørelse af 14de September 1838 § 2 indeholdte Betegnelsesmaade og isteden derfor fastsat, at den skal bestaae i en fri Behandling af et Æmne, der ligger indenfor den Forestillingskreds, som Skolen og Livet kan have udviklet hos Disciplen. Da disse Udtryk imidlertid ikke ganske passede for den ved Universitetet anordnede Examen, henstillede Consistorium, om ikke følgende Formulering maatte være at foretrække: „I Modersmaalet, enten Dansk eller Tydsk, bestaaer Prøven, som alene er skriftlig, i en fri Behandling af et Æmne, der ligger indenfor den Forestillingskreds, som de, der underkaste sig denne Examen, bør have tilegnet sig,“ eller „som de, der underkaste sig denne Examen, forudsættes at have tilegnet sig efter deres Gjennemsnitsalder og den Undervisning, de i flere Retninger have modtaget“.

Med Hensyn til Fordringerne i Geographi afveg Examenscomiteens Forslag navnlig forsaavidt fra de tilsvarende Bestemmelser i Bekjendtgjørelse af 28de Mai 1859 § 1 c, som deri alene henvises til Munthes Geographi ved Belschow, som angivende det Omfang, i hvilket Fordringerne ved Examen ville blive stillede, ikke derimod tillige til Rimestads mindre Geographi, der i Bekjendtgjørelsen af 1859 er nævnt jævnsides med den førstnævnte Lærebog. Comiteen ansøgte for denne Afvigelse, at disse Lærebøgers Omfang var altfor ulige og Rimestads mindre Geographi altfor ufuldstændig, til at et Valg mellem den og Munthes Geographi ved Belschow burde tilstedes. Den sidstnævnte Lærebog havde hidtil stedse været lagt til Grund ved denne Examen og Geographien havde altid været det Fag, hvori Præstationerne havde været meest tilfredsstillende. Skjøndt Consistorium ikke miskendte Børgten af disse Grunde, dristede Samme sig dog ikke til, efterat Bekjendtgjørelsen af 1859 havde givet Valget mellem disse to Lærebøger, at andrage paa Udelukkelsen af den mindst omfattende af disse med Hensyn til den ved Universitetet anordnede Examen, og antog derfor, at Comiteens Forslag med Hensyn til de Lærebøger, som angive Fordringernes Omfang, burde forandres i Overensstemmelse hermed.

Hvad angik Fordringerne i Fædrelandets Historie, Arithmetik, Geometri, Tydsk, og i Latin for Pharmaceuterne sluttede Comiteens Forslag sig i det Væsentlige til Indholdet af Bekjendtgjørelse af 28de Mai 1859, dog med nogle Pempelser for Arithmetikens og Geometriens Bedkommende, og Consistorium kunde ganske tiltræde Comiteens Forslag i saa Henseende, kun at det ved Tydsk som Examinationsfag maatte tilfjendegives, at der i det tilsvarende Examinationsfag Dansk for dem, hvis Modersmaal er Tydsk, vilde blive stillet lignende Fordringer.

Med disse Bemærkninger indstillede Consistorium, at der maatte udgaae en Bekjendtgjørelse om Fordringerne i de enkelte Examinationsfag ved den omtalte Examen.

Med Hensyn til, at Opgaven i Modersmaalet ved Examens lavere Grad var bestemt ved Kongelig Resolution af 7de September 1838 (Bekjendtgjørelse 14de s. M.) og den af Consistorium foreslaaede Forandring i Forskriften om denne saaledes ikke lod sig foretage uden dertil erhvervet allerhøieste Tilladelse, nedlagde Ministeriet allerunderdanigst Forestilling om den fornødne allerhøieste Bemyndigelse hertil, hvilken ved Kongelig Resolution af 1ste Marts 1861 blev Ministeriet allernaadigst meddelt.

Derefter lod Ministeriet udgaae følgende Bekjendtgjørelse af 12te Marts 1861 angaaende Fordringerne ved den ved Kjøbenhavns Universitet anordnede almindelige Forberedelsesexamens lavere Grad:

Ved den ifølge Bekjendtgjørelse af 1ste August 1857, sammenholdt med Bekjendtgjørelserne af 14de September 1838 og 10de October 1850, ved Kjøbenhavns Universitet anordnede almindelige Forberedelsesexamens lavere Grad blive Fordringerne i de enkelte Fag følgende:

1) I Modersmaalet, enten Dansk eller Tydsk, bestaaer Proven, som alene er skriftlig, i en fri Behandling af et Emne, der ligger indenfor den Forestillingskreds, som de, der underkaste sig denne Examen, bør have tilegnet sig.

2) I Historie kræves en klar og temmelig fuldstændig Udigt over Fædrelandets Historie efter en Lærebog, som ikke blot giver en nogenlunde fylldig Fremstilling af Statshistorien eller de ydre politiske Forholds Historie, men tillige meddeler et Overblik over Statens og Folkets indre Forfatning og dennes Udvikling efterhaanden (saafom efter Allens Lærebog i Danmarks Historie til Skolebrug, hvilken dog er udførligere i den indre Forfatnings Historie, end der udfordres).

3) I Geographi skal Overhøringen omfatte pbyssisk og politisk Jordbeskrivelse (omtrentlig i samme Omfang som Munthes Geographi ved Belschow eller Rimestads mindre Lærebog i Geographi) tilligemed de uundværligste Sætninger af den matematiske Geographi.

4) I Arithmetik fordres et klart Begreb om de elementære Regningsoperationer med positive og negative, hele og brudne, rationale og irrationale Tal. Derhos forlanges Dvelse i at løse simplere Ligninger af første Grad med een ubekjendt Størrelse, samt Bekjendtskab med Logarithmer og Dvelse i at bruge dem. Bogstavbetegnelsen og de sædvanligste Transformationer af Bogstavudtryk bør være saavidt indøvede, som det til en tydelig Forstaaelse af ovennævnte Indhold er nødvendigt.

5) I Geometri forlanges Plangeometri i sædvanlig Udstrækning.

6) I Tydsk, eller for dem, hvis Modersmaal er Tydsk, i Dansk, kræves, at Examinanden med Lethed og Sikkerhed kan forstaae og oversætte jævn Prosa, og at han er i Besiddelse af det almindelige Ordforraad og har antagelig Fasthed i Grammatikens Hovedregler.

7) Ved den særskilte Prøve i Latin for Pharmaceuter forlanges, at Examinanden har ordentlig læst en lille Læsebog for Begyndere, til Indøvelse af Grammatikens Hovedregler, navnlig for den almindelige regelmæssige Bøining, og til Erhvervelse af det almindeligste Ordforraad, samt saameget, som svarer til 16 Sider i en Teubners Stereotypudgave af en let latinisk Forfatter, saafom Cornelius Nepos, Justinus, Eutropius. Ved Proven overhøres saavel i Læsebogen som i den læste Del af en Forfatter.

Forfjellige Bestemmelser og Dispensationer, vedkommende den almindelige Forberedelsesexamen.

— I Anledning af et fra en Seminarist og Lærer ved den høiere Bøndeskole i Dalby indkommet Andragende om at optages som Landinspektorelev ved Landbohøiskolen uden at underkaste sig den foreskrevne Forberedelsesexamen begjærede Indenrigsministeriet sig Kirke- og Undervisningsministeriets Dtringer, om de af Andrageren afslagne Prøver kunde æquivalere den almindelige Forberedelsesexamen i dens strengere Form. I denne Anledning erklærede Kirke- og Undervisningsministeriet i Skrivelse af 23de Juni 1862, at det reiste Spørgsmaal antoges at maatte besvares bekræftende.

— Ved Ministeriets Skrivelse af 9de Januar 1858 blev det Examenscommissjonen meddelt, at Justitsministeriet havde tilladt, at en Examinand, der havde underkastet sig Forberedelsesexamen for Veterinærer, men agtede at forberede sig til pharmaceutisk Examen, maatte ved Forberedelsesexamen lade sig prøve særskilt i Latin saaledes at den Character, han derfor opnaaede, maatte lægges til de ham tidligere ved Forberedelsesexamen tildelte Characterer.

— Ved Ministeriets Skrivelse af 17de Februar 1863 blev det tilladt, at en af en Examinand afslagt Prøve i Latin maatte tages for gyldig, uagtet han havde opgivet Pharmacopœa Danica istedenfor en Læsebog.

— Ved Ministeriets Skrivelse af 26de Mai 1859 blev det bevilget en Examinand, der skulde optages som Elev ved den Kgl. Veterinær- og Landbohøiskole, at han maatte ved den almindelige Forberedelsesexamen prøves i Engelsk istedenfor i Tydsk.

— Et Andragende fra en Pharmaceut om at blive omexamineret i Mathematik blev ved Ministeriets Skrivelse af 13de Juni 1862 afslaaet.

— Fritagelse for at tage Forberedelsesexamen blev ved Ministeriets Skrivelse af 17de Juni 1858 bevilget en Examinand, der havde gennemgaaet Odense Cathedralskoles 4de, 5te og 6te Klasse og, efter at have underkastet sig 6te Klasse's Hovedexamen, i et Aar havde deltaget i 7de Klasse's Undervisning.

— En Examinand, der vilde indstille sig til juridisk Examen for Ustuderede, blev det, da han fra sit 6te til 15de Aar havde fuldstændig gennemgaaet et Skolekursus og med hæderligt Udfald bestaaet Examen ved en Realskole, som ikke syntes at staae tilbage for de Realskoler, hvilke der i Medfør af Bekjendtgjørelsen af 28de Mai 1859 kan meddeles Tilladelse til at afholde en Afgangsexamen, ved Ministeriets Skrivelse af 25de Februar 1863 tilladt at indstille sig til juridisk Examen for Ustuderede uden at underkaste sig den almindelige Forberedelsesexamen.

— Samme Tilladelse blev ved Ministeriets Skrivelse af 30te Mai 1860 bevilget en Fuldmægtig ved 6te Udskrivningsdistrikt, der i Aaret 1846 havde underkastet sig Præliminærexamen for Jurister ved Christiania Universitet.

Universtitetsexaminerne i Almindelighed vedkommende Afgjørelser.

Brugen af stemplet Papir til Facultetstestimonier.

I Anledning af, at det rets- og statsvidenskabelige Facultet havde opkastet Spørgsmaal om, hvorvidt Lov af 19de Februar 1861 om Brugen

af stemplet Papir kunde antages at medføre nogen Forandring i den hidtil fulgte Brug, hvorefter det foreløbige Facultetstestimonium, som udstedes til enhver Candidat, der har underkastet sig Embedsexamen, udfærdiges paa ustemplet Papir, anmodede Consistorium i Skrivelse af 4de Februar 1863 Ministeriet om at foranledige en Udtalelse af Indenrigsministeriet om dette Punkt.

Indenrigsministeriet, hvis Yttringer i Overensstemmelse hermed bleve begjærede, meddelte under 15de April f. A. i Gjenhvar herpaa, at Samme ikke skjønnede rettere end, at den nævnte Lov § 70, hvorefter Testimonier eller Examensvidnesbyrd, der meddeles fra Universitetet, blive at stemple til Tært 48 §., indeholder en aldeles ubetinget Forskrift, der maa komme til Anvendelse, uden Hensyn til at det umiddelbart efter tilendebragt Examen af vedkommende Facultet udstedte Testimonium kun er foreløbigt og bestemt til senere at optages i det testimonium publicum, som enhver Candidat, der ansættes i Kongeligt Embede, efter Universitetsjundatsen af 7de Mai 1788 Cap. IV § 6 er forpligtet til at løse, hvorfor Indenrigsministeriet antog, at saavel det omspurgte Facultetstestimonium som det egentlige testimonium publicum i Henhold til den ommeldte Lov af 19de Februar 1861 blive at stemple til Tært 48 §. Indholdet af denne Svarskrivelse blev af Kirke- og Undervisningsministeriet ved Skrivelse af 27de f. M. meddelt Consistorium.

— Med Hensyn til Spørgsmaalet om Retsvirkningen af det en Candidat af Universitetet meddelte Vidnesbyrd om Udfaldet af Examen har Ministeriet, under en Sag om et særligt indtruffet Tilfælde ved en Omexamination ved den almindelige philosophiske Examen, i Skrivelse af 4de October 1858 erklæret sig enigt med Consistorium deri, at Vidnesbyrdet ikke kan give Candidaten en formelig Ret til at beholde den i samme indførte Character for det Tilfælde, at Prøven af en eller anden Grund maatte være ugheldig, og at Optagelsen i de trykte Lister over Examens Udfald heller ikke kan indeholde en egentlig med Retsvirkning forbunden Anerkjendelse af hver enkelt Prøves Gyldighed.

Om Oprettelsen af en Commission for Translatorexamen og om en nærmere Bestemmelse ved Sammensætningen af Commissionen for pharmaceutisk Examen bliver her med Hensyn til den Medvirkning, der af Universitetets Lærere hdes ved disse Examiners Afholdelse, skjøndt de iøvrigt ikke høre under Universitetets Omraade, at meddele Følgende:

Anordning af en Examenscommission for Translatører.

3 Anledning af et til Indenrigsministeriet indgivet Andragende fra Grosferer=Societets=Comiteen i Kjøbenhavn om, at der maatte blive anordnet en Translatorexamen med skriftlige og mundtlige Prøver og at der til Examinatører maatte bestilles de ved Universitetet ansatte Lærere i det tydske, franske og engelske Sprog i Forening med Stadens Notarius publicus, meddelte det nævnte Ministerium i Skrivelse af 4de August 1857 Kirke- og Undervisningsministeriet, at Samme vel ikke fandt tilstrækkelig Høie til at indrette en egentlig Examen for Translatører, men paa den anden Side dog ansaa det for meget

ønsfeligt, om der kunde aabnes dem, hvem Feilighed ellers dertil maatte mangle, en let Afgang til at erhverve ſig Atteſter om deres Sprogfærdighed til Beviſ i ſaa Henſeende. Indenrigsminiſteriet udbad ſig tillige Kirke- og Underviſningsminiſteriets Meningshøring om, hvorvidt Sagen lod ſig ordne ſaaledes, at de ved Univerſitetet anſatte Profeſſorer eller Lærere i de Sprog, hvorom der vilde blive Spørgſmaal, kunde afhøre dem, der maatte forlange ſaadant, i det Sprog, hvori Vedkommende var anſat ſom Lærer, og derefter udfærdige Atteſt til Dphlyſning om den Paagjældendes Dqualification, ialt Fald mod at der af den paagjældende Examinand derfor blev erlagt et nærmere beſtemt Honorar.

Conſiſtorium, hvis Erklæring Kirke- og Underviſningsminiſteriet indhentede, mente, at det ſaameget mindre kunde paalægges de nævnte Univerſitetsdocenter at aſholde en ſaadan aldeles practiſt og med Univerſitetet i ingen Forbindelse ſtaaende Sprogprøve, ſom den paatænkte Examen vilde, hvad der i Andragendet udtryffeligt var udhævet, være ſærlig at rette paa de i Handelsforretninger forekommende Documenter, men en nøiagtig Kundſkab til Handelsſprog og Termini ikke kunde fordres hos de ved Univerſitetet anſatte Videnskabsmænd. Conſiſtorium anſaa derfor dette Hverv for at være Univerſitetsdocenternes Virkſomhed uvedkommende og antog, at det maatte blive Gjenſtand for umiddelbar Forhandling mellem det vedkommende Miniſterium og de nævnte Docenter, hvorvidt og hvorledes diſe vilde paatage ſig det omſpurgte Hverv.

Kirke- og Underviſningsminiſteriet henholdt ſig i ſin Svarſkrivelse af 10de October ſ. A. til Indenrigsminiſteriet til den afgivne Betænkning og henſtillede Sagens videre Fremme til Indenrigsminiſteriet.

Derpaa modtog Miniſteriet under 27de Juli ſ. A. fra Indenrigsminiſteriet Underretning om, at det, paa Sammes derom nedlagte allerunderdanigſte Foreſtilling, havde behaget Hans Majeſtæt Kongen den 1ſte ſ. M. allernaadigſt at reſolvere:

1) at der oprettes en Examinationscommiſſion, af hvem de, der attraae Bevilling ſom Tranſlator i det tydſke, franſke eller engeliſke Sprog, kunne, ſaaſerent de ønske ſaadant, lade ſig prøve i det eller de Sprog, for hvilke Bevillingen attraaes, hvorefter da meddeles Vidneſbyrd angaaende Prøvens Udfald;

2) at denne Commiſſion ſkal beſtaae af Notarius publicus i Kjøbenhavn, Profeſſer Dr. phil. Abrahams ſom Formand, Lector i franſk Sprog og Literatur ved Kjøbenhavns Univerſitet, Profeſſor W. J. Bjerring for det franſke Sprogs Vedkommende, Lector i tydſk Sprog og Literatur ved Kjøbenhavns Univerſitet, Profeſſor L. H. F. Doppermann for det tydſke Sprogs Vedkommende og Lector i engeliſk Sprog og Literatur ved Kjøbenhavns Univerſitet, Profeſſor G. Stephens for det engeliſke Sprogs Vedkommende ſamt en af Grosſerer-Societetets Comite med Indenrigsminiſteriets Billigheſe udnævnt handels- og ſøkyndig Mand, der tillige beſidder den fornødne Sprogkundſkab, dog at Commiſſionen, der ſaaledes for hvert Sprogs Vedkommende i Reglen beſtaaer af 3 Medlemmer, undtagelſesviſ ſkal kunne dannes af 2 af diſe, og

3) at det overlades Indenrigsminiſteriet at træffe de hderligere Beſtemmelſer, ſom til Gjennemførelſen af denne Foranſtaltning maatte findes henſigtsmæſſige.

— Med Henſyn til Localet for Tranſlatorprøvens Aſholdelſe gjorde Indenrigsminiſteriet en Foreſpørgſel om, hvorvidt og under hvilke Betingelſer et ſaadant kunde overlades i Univerſitetsbygningen. Conſiſtorium

erklærede herom, at Samme ikke ſaa ſig iſtand til hertil at ſtille noget Locale i Univerſitetsbygningen til Raadighed, men at der derimod Intet vilde være til Hinder for, at den ſtore Sal paa Bords Collegium afbenyttedes til Prøve, ſaaledes at i ſaa Fald den vedkommende Examenscommiſſion, da Inventariet i denne Sal kun beſtod af nogle Bænke, ſelv maatte drage Omſorg for Anſkaffelſen af de fornødne Borde og andre Requiſiter, ligesom Commiſſionen, forinden Salen benyttedes, maatte henvende ſig til Collegiets Ephorus og med ham afhandle det Nødvendige om Tiden for Benyttelſen, om Vederlag til Collegiets Portner for den af ham ved Localets Afbenyttelſe paaførte Uleilighed m. m.

Indholdet af denne Erklæring blev under 1ſte November 1858 af Kirke- og Underviſningsministeriet meddelt Indenrigsministeriet.

Den pharmaceutiſte Examenscommiſſion.

Under de Forhandlinger, der i Aarene 1857 og 1858 bleve førte angaaende en henſigtsvarende og tilfredsſtillende Anordning af den pharmaceutiſte Underviſning i Anledning af ſerſkjellige derom fremkomne Forſlag fra Apothekerforeningen, henlevede Kirke- og Underviſningsministeriet i en udførlig Skrivelse af 6te April 1858 om hele Anliggendet ſærlig Juſtitsministeriets Opmærksomhed paa et fra Univerſitetets Side fremsat Forſlag om at overdrage Profeſſor chemiæ, ſom Beſtyrer af Univerſitetets chemiſke Laboratorium, Formandſkabet for den pharmaceutiſte Examenscommiſſion, hvorved de pharmaceutiſte Studerendes ydre Stilling ved Univerſitetet vilde blive faſtere, idet de paa denne Maade erholdt en beſtemt Univerſitetslærer at henvende ſig til i Alt hvad der angaaer deres Underviſning i det Hele. Efter at have brevvetlet herom med den pharmaceutiſte Examenscommiſſion erklærede Juſtitsministeriet ſig i Skrivelse af 20de Juni ſ. A. for Foranſtaltningen og annødede Kirke- og Underviſningsministeriet om at foranledige den iværkſat. I Overenſtemmeſe hermed tilfrev Kirke- og Underviſningsministeriet under 6te Juli næſtefter Conſiſtorium om i den ovenmeldte Henſeende at foranſtalte det Fornødne.

Forhandlinger og Forſlag om en nærmere Forbindelſe imellem Kjøbenhavn og de tre andre nordiſke Univerſiteteter.

I et under 16de Januar 1858 til Kirke- og Underviſningsministeriet af Profeſſor Dr. phil. M. Hammerich, ſom Formand for den danſke Beſtyrelſe af Nordiſt-Univerſitets Tidſkrift, indgivet Andragende*) blev fremsat forſkjellige For-

*) Andragendet findes fuldſtændig aftrykt i „Nordiſt Univerſitets-Tidſkrift“ 4de Aargang, 1ſte Hefte, S. 95—100. Da dette Actſtykke neppe bør ſavnas ved en Beretning om de Forhandlinger, ſom det foranledigede, aftrykkes det her ſom Note.

„Samtidig med at der ved „Nordiſt Univerſitets-Tidſkrift“ — der iaar indtræder i ſin fjerde Aargang — er tilveiebragt et Forbindelſesled mellem de tre Nigers Univerſiteter, ſigtende til at fremme en jælles academiſk og literær Udvikling, har Tidſkriftets Beſtyrelſe tillige havt Opmærksomheden henvendt paa almindeligere Foranſtaltninger, hvorved en ſaadan gjensidig Tilnærmelſe kunde befordres eller de Hindringer, der ſtandſe den, ryddes tilſide. Derom har der ogsaa leilighedsvis været forhandlet

slag, sigtende til at fremme et livligere Samkvem imellem de tre nordiske Nationer, og blandt disse to, der havde Tilveiebringelsen af en nærmere Forbindelse inellem

mellem Afsendinger fra Bestyrelsens forskjellige Afdelinger, som, i Forbindelse med de nærmere Aftaler om Tidsskriftets Ordning, omhandlede forskjellige til Enheden sigtende Foranstaltninger, der enten kunde bringes i Forslag og drøftes gennem Tidsskriftet eller umiddelbart forebringes for de vedkommende Autoriteter. Saaledes blev der blandt Andet i sin Tid indgivet fælles Andragender til den svenske og norske Regjering angaaende den mellemrigs Bogforsendelse og til Boghandlersforeningerne angaaende skandinaviske Bogfortegnelser. I lignende Retning er det mig, som Formand i den danske Bestyrelse, paa dennes Møde den 14de Januar d. A. overdraget, at henlede det høie Ministeriums Opmærksomhed paa et Par Punkter, der vedrøre Undervisningsvæsenet; vi troe at turde forudsætte Ministeriets Samstemmen i den Grundsætning, at der til en sund og selvstændig Fremvæxt af de tre nordiske Nationers Cultur kræves et livligere aandeligt Samkvem imellem dem indbyrdes.

Spøad den academiske Undervisning angaaer, er det af lige Vigtighed for alle Vedkommende, at de gode Lærerkrafter, der ere tilstede indenfor vor nationale Culturs Omraade, kunne saa let som muligt komme til Anvendelse, hvor der maatte være Trang til dem. Dette kan skee og er tilbøielig forsøgt paa den Maade, at der, naar Docentposter blive ledige, udgaaer Raadelse eller Indbydelse til erkjendte Videnskabsmænd fra et af de andre Universiteter, naar der ikke findes nogen lige kvalificeret ved samme Universitet. Men det vil sikkert vise sig, at den Videnskabsmand, der allerede har Navn og Stilling i sin Hjemstaavn, sjelden kan løsrive sig fra denne for at træde over i en fremmed, selv betydeligere Virkekreds; heller ikke er det den lempeligste Ordning af Forholdet, om det i Reglen skulde være den andensteds allerede ansatte og anerkjendte Universitetslærer, der ved lokkende Tilbud skulde drages bort fra den Kreds, som havde gjort Regning paa hans fortsatte Virksomhed. I alt Fald var det ønskeligt, om man ved Eiden deraf vilde fjerne alle uforødnede Hindringer for et friere Omløb af de endnu uanbragte Lærerkrafter, saaledes at de selv kunde ligesom stille sig til Prøve itide. En saadan Hindring vilde for det Kjøbenhavnske Universitets Vedkommende være fjernet, naar der blev fastsat og udtalt, at Enhver, der har kvalificeret sig til at optræde som Docent ved et af de tre andre Universiteter, dermed tillige har Afgang ved vort; en tilsvarende Bestemmelse fra de andre Universiteters Side vilde bringe det ønskelige Forhold saameget fuldstændigere tilveie. Det ligger i Sagens Natur, at der jævnlig vil ved et af Universiteterne udvikle sig en dygtig Skole og dannes vorbende Videnskabsmænd i filosofiske, historiske, philologiske, naturvidenskabelige Fag, der samtidig blive langt svagere dyrkede ved de andre; med de bedre Udsigter til en academisk Lærervirksomhed forsøges for de Begavede ved Muligheden af at følge deres videnskabelige Kalb, og med denne atter Udsigten for det enkelte Universitet til at faae sine Docentpladser godt besatte. Bistnok kan det ikke oversees, at en Privatdocents Stilling i og for sig er lidet lønnende under den hidtilværende Ordning navnlig af det academiske Examinationsvæsen. Men ligesom der sikkert forestaaer dette Anliggende en for videnskabelige Studerende heldbringende Omordning, er der, i Betragtning af de Vanskeligheder og Betænkeligheder herved, som ere at forudsæe, ikke sundet Anledning til at knytte Hensigten om den foreslaagne Udvidelse af Afkomsten til at blive Privatdocent til nogen almindeligere Hensigt angaaende det academiske Undervisnings- og Examinationsvæsen.

Det næste Punkt, hvorpaa jeg skulde tillade mig at henlede Ministeriets Opmærksomhed, angaaer de academiske Prøveopgaver. Efter den nye Ordning af Afgangsprøver, som Afgangsprøve ved hver Skole for sig, og af den nu rent filosofiske Anden Examen — hvorved disse Prøver ere blevne mindre anvendelige som Sammenligningsmidler mellem de Studerende indbyrdes —, og især med den fra forskjellige

Kjøbenhavn og de tre andre nordiske Universiteter til Formaal. Af disse gik det ene ud paa, at Enhver, som ved det norske eller ved et svensk Universitet har

Sider paaanlede Tilbøielighed, selv hos de Digtigere, til i Universitetsaarene at glemme Studering over Examenslæsning, vil man sikkert være enig om at pleie de forhaandenværende Midler til at fremkalde, opdage og paastjønne friere videnskabelige Bestræbelser mellem den studerende Ungdom. Foraaavdt et af Midlerne hertil ligger i de aarlige Prisopgaver, var det at ønske, om der kunde vakkes forøget Deltagelse for denne Foranstaltning. Saaavdt vides har der allerede været foreløbig Tale om at forhøie Prisbelønningen, som er ansat efter forrige Tidens Forhold; Meget beroer paa Valget af Opgaver, apasfede efter det begrænsede Maal af Forkundskaber, Mødenhed og Arbeidstid, som her kan forudsættes, og efter den Hensigt, foruden hvad der hører til ligefrem Tilegnelse og Gjengivelse, der noksom øves under Examensforberedelsen, at give Anledning til begyndende videnskabelig Selvarbeiden, paa det Grundlag og i den Retning, som Universitetets Læreplan maatte anvise. Fra en anden Side kunde der fremkaldes livligere Virksomhed med Hensyn til Prisopgavers Besvarelse, dersom forfjellige Universiteter gjensidig gave de Studerende Afgang til at besvare de Opgaver, som bleve stillede ved hvert af dem. At flere vare indbudte til at beile til Prisen, gjorde det saameget hæderligere at vinde den, og med det større Udvalg af Væmmer vozebe for den Enkelte Sandsynligheden for, inden alfor lang Tid, at træffe et, som han var oplagt og forberedt til at behandle: med Undtagelse af nogle enkelte f. Ex. naturvidenskabelige Fag, hvor Opgaven tidt maa kræve locale Jagttagelser o. d., ville de forfjellige Universiteters Prisopgaver være omtrent lige tilgængelige for Studerende fra ethvert af dem; et tidligere eller samtidigt Ophold som Hospiterende, en heldig Overensstemmelse mellem Opgaven og den Enkeltes personlige Studieplan, særegne Omstændigheder, som maatte gjøre det ønskeligt, hellere dette end et andet Aar at opnaae en academisk Udmærkelse, — Alt saadant kan blive den nærmere Anledning for ham til at foretrække en Opgave, som stilles ved et andet Universitet, end det, hvor han har taget sin Afgangsprøve. I den Overbevisning, at Ordningen af en saadan gjensidig Afgang til Prisbelønning lettere fremkaldes ved, at der strax gjøres en Begyndelse, end ad de indbyrdes Forspørgsflers og Forhandlingers langsomme Veie, og i Betragtning af, at der under alle Omstændigheder vil være mere vundet end tabt ved at udvide Concurrenternes Kreds, tillader jeg mig at udtale Ønsket om, at Afgang til at besvare de academiske Prisopgaver ved vort Universitet kunde, paa den Maade og med de nærmere Bestemmelser, som Universitetsbestyrelsen maatte finde Anledning til at vedtage, stilles aaben for samtlige fire Universiteters Studerende, og at der i Medfør heraf ogsaa modtages Besvarelser, som ere affattede i det svenske Sprog.

En af Betingelserne for en varig og mere udbredt literær Samsærbsel, nemlig gjensidigt Kjendskab til Sprogene med deres ved første Diekast fremmede Præg, er der for Sverrigs Vedkommende sørget for ved den nye Skolelov af 14de August 1856, hvis § 8, om Lærefagene i de høiere Klasser (tredie og de følgende), bestemmer, at „med undervisningen i modersmålet forbindes jenvæl undervisning i Norges ock Danmarks språk ock litteratur.“ Endnu savnes en tilsvarende Bestemmelse angaaende Undervisning i Svensk i danske Skoler. Saa længe en saadan Bestemmelse mangler, medens der i de mange andre Retninger gives Forfrister om, hvad og hvorledes der skal undervises, vil denne Gren af Undervisningen de fleste Steder blive forsømt, og hvor Rector og de vedkommende Lærere enes om ikke at forsømme den, vil det faae Udseende af privat Liebhaber og medføre de deraf flydende Vanskeligheder. Og dog er det paa den ene Side saa let for Danske at komme til at læse Svensk med nogenlunde Færdighed, at de Krav, som her stilles til Tid og Arbeide, ere høist ubetydelige; de fortjene saa meget mere at fyldesgjøres, som næsten enhver Oplysning om Egenheder ved det svenske Sprog middelbart tjener til at oplyse Modersmaalet. Paa den

erhvervet Ret til at optræde som Docent, skulde have samme Ret ved Kjøbenhavns Universitet, det andet paa, at der gives de Studerende fra det norske og de svenske Universiteter Afgang til at deltage i den aarlige Prisæfning ved Kjøbenhavns Universitet.

Ganske i samme Retning blev der under Rigsdagens 13de Session i Aaret 1861 indbragt i Folkethinget et privat Forslag til Lov om nogle Tillæg til Universitetsfundatsen.

Om de i Andragendet indeholdte Forslag begjærede Ministeriet sig ved Skrivelse af 2den Februar 1858 Consistoriums Betænkning meddelt. Betænkningen*) blev under 6te December s. A. tilfattet Ministeriet.

Consistorium gik ind i Almindelighed om det i Andragendet betegnede Formaal og for den deri foreslaede nærmere Forbindelse imellem de nordiske Universiteter, for derved at begrunde det Hovedsynspunkt, fra hvilket Consistorium antog at de fremsatte Forslag burde bedømmes.

Consistorium var med Professor Hammerich aldeles enigt om Udsigelsen af en nærmere Forbindelse imellem de nordiske Universiteter. Consistorium ansaa det selskabelige Samkvem mellem de Studerende ved disse Universiteter som et høist glædeligt Vidnesbyrd om Stemningen mellem de nordiske Nationer, og idet Consistorium erkjendte, at der ved Nordisk Universitets-Tidskrift var tilveiebragt et til at fremme en fælles academisk og literær Udvikling sigtende Forbindelsesled mellem de nordiske Universiteter, var Samme dog langt fra at antage, at Alt hvad der i denne Henseende kunde opnaaes og maatte ønskes opnaaet, allerede skulde være tilstede. Det forekom Consistorium umistjendeligt, at det selskabelige Samkvem mellem de 4 Universiteters Ungdom endnu ikke havde haft nogen mærkelig Betydning for det egentlige Universitetsliv. Nu som før var det saagodt som uden Exempel, at nogen Studerende i de nordiske Riger søgte sin academiske Uddannelse til Statsproverne ved mere end eet Universitet. Det var nu vistnok forklarligt — skjøndt ikke i sig selv nødvendigt — at de Studerende, der havde bestemt sig for en Videnskab, som i ethvert Land har et eiendommeligt Indhold og en særegen national Character, s. Ex. Juristerne, udelukkende holdt sig til det eller de Universiteter, hvor den Videnskabs Hovedsag for største Delen alene doceredes; men det kunde neppe siges at være noget ganske naturligt, at de, der t. Ex. vilde være Præster eller Læger i Danmark, Norge eller Sverrig, kun studerede Theologi og Medicin i Danmark, Norge eller Sverrig, uagtet Theologi og Medicin i alle 3 Riger ganske er den samme Videnskab, og uagtet Afstanden mellem det danske, det norske og det ene af de svenske Universiteter er saa ubetydelig, at et afvejlende

anden Side viser Erfaring, hvormeget Savnet af den ringe Vejledning, der behøves for at komme over Begyndelsesgrundene, bidrager til at indskrænke Læsningen af Sænk her i Landet og affære os fra den Literatur, der næst vor egen ligger os nærmest. I Henhold til hvad herom er noiere udviklet i Nordisk Universitets-Tidskrift, 1ste Hefte, 1854 („Brev til en svensk Rector, om at lære Sænk i danske og norske Skoler og omvendt“), tillader jeg mig paa det Indstændigste at anbefale dette Andragende til det høie Ministeriums Opmærksomhed, i Forbindelse med de ovenfor fremsatte Andragender om Afdømt for Studerende fra de tre andre Universiteter til, ifølge de der vedtagne, tilsvarende Kvalificationer, at indgive Prisaafhandlinger og holde Foredrag ved Kjøbenhavns Universitet.“

*) Consistoriums Betænkning findes ligeledes fuldstændig aftrykt i „Nordisk Universitets-Tidskrift for Aaret 1859, 5te Aarg. 1ste Hefte, S. 134—139.

Ophold ved flere af disse ikke syntes at kunne være forbundet med store Vanffeligheder. Der kunde imidlertid neppe være nogen Tvivl om, at et saadant academisk Bandleiv vilde være særdeles gavnligt for de Studerendes Uddannelse ikke blot for Videnskaben men ogsaa for Livet, og for Professorerne vilde den raskere Fornyelse af Tilhørekredsen og den i et saadant Forhold liggende Opfordring til at gjøre sig bekendt med Videnskabens og den academiske Undervisnings Standpunkt i andre Lande og ved andre Universiteter, være oplivende og vækkende. I Tydskland, hvor et saadant Samkvemsforhold allerede i Aarhundreder havde bestaaet mellem de protestantiske Universiteter, betragtedes det som et uvurderligt Gode. Det havde der ikke blot øvet den omhandlede velgjørende Indflydelse paa Studenter og Professorer, men det havde vaakt en gavnlig Rappelyst mellem de enkelte Universiteter, der ikke i Længden kunde blive tilbage for de øvrige uden føleligt at erindres derom ved formindstet Frekvens; det havde fremdeles givet Anledning til, at Regjeringerne gjerne drog udmærkede Videnskabsmænd fra andre tydske Lande til deres egne Universiteter, og at Modtagelsen af slike Vocationer ikke hindredes ved Frygten for at forlægge en heldig begyndt Lærervirksomhed til et Sted, hvis Tilstande og Forhold vare den Skaldede ubekendte og maaskee ikke saadanne, at han der kunde finde en tilfredsstillende Virkekreds; det indeholdt overhoved den første og væsentligste Grund til, at der mellem de tydske protestantiske Universiteter, uagtet de ikke have nogen fælles Overbestyrelse, forsaavidt de ikke ligge i den samme Stat, bestaaer et omfattende academisk Fællesskab, og at deres Virksomhed med Føie kan betragtes som en Fællesvirksomhed.

Consistorium maatte nu ansee det for særdeles ønskeligt, om det mellem de 4 nordiske Universiteter kunde komme til et lignende academisk Fællesskab, for hvilket vigtige naturlige Betingelser f. Ex. nationalt og sprogligt Slægtsskab, ensartet Aandsretning og Kultur, syntes at være tilstede. Til dette Formaaels Opnaaelse, maatte man først og fornemmelig søge at virke hen til, at det ogsaa i det skandinaviske Norden bliver almindeligt, at de Studerende ikke søge deres Uddannelse alene ved det Universitet, der nærmest kan siges at være deres eget. Consistorium troede nu ogsaa, at dette kunde skee, men derimod ikke, at det kunde eller burde skee ved offentlige Foranstaltninger, der ensidig træffes fra Danmarks Side. For det første vilde Formaalet ikke kunne opnaaes, naar det ikke blev tilladt de Studerende i hvert af de tre nordiske Riger i en vis Tid at søge den academiske Fordannelse, der betinger Afgang til Embedsexamen, ved et eller flere Universiteter i Naborigerne. En saadan Tilladelse vilde imidlertid ingen Regjering give sine Studerende uden Vished om Reciprocitet. Det kunde altsaa ikke komme hertil uden Forhandlinger mellem Regjeringerne. Dernæst forudsatte et saadant Fællesskab mellem flere Universiteter, for at det skulde blive til gjenfærdig Nytte og Tilfredsstillelse, at der ikke er en altfor stor Uoverensstemmelse i den Maade, hvorpaa de opfatte og løse den dem som videnskabelige Lærestalter stillede Opgave, og uden Tvivl ogsaa, at der ikke er en altfor stor Forskjel i det Mindste i visse Hovedinstitutioners Organisation. Consistorium kjendte ikke de norske og svenske Universitetsforhold tilstrækkeligt til at kunne have nogen bestemt Mening om, hvorvidt en saadan Tilladelse for de Studerende i det nærværende Dieblif vilde blive til virkelig Gavn for samtlige eller noget af de interesserede Universiteter, eller om ikke visse forberedende Skridt, visse Reformers eller Modificationers af bestaaende Institutioner maatte være nødvendige eller ønskelige, inden man skred til en saa

indgribende Regjeringsforanstaltning; og heller ikke troede Consistorium, at man i Norge og Sverrig noie kjendte vore Universitetsforhold. Under alle Omstændigheder syntes det indlysende, at en saadan Tilladelse for de Studerende ved de nordiske Universiteter kun burde søges udbirket, naar alle de deri interesserede Universiteter vare enige om dens Ønskelighed.

Consistorium skjønnede derfor ikke rettere, end at det første Skridt, som der fra dansk Side kunde være at gjøre for at virke til Fremkaldelsen af det omhandlede academiske Samkvemsforhold mellem de nordiske Universiteter, maatte gaae ud paa at foranledige, at disse, naturligvis med deres Regjeringers Autorisation, traadte i Forhandling med hverandre om denne Sag; — men hvorvidt det for Diebliffet kunde være tilraadeligt hos den Svensk-Norsk Regjering at gjøre noget Skridt til at foranledige saadanne Forhandlinger, var Consistorium ikke i Stand til at bedømme og maatte derfor indskrænke sig til at indstille dette Spørgsmaal til Ministeriets Afgjørelse.

Hvad angik de af Professor Hammerich fremsatte Forslag, da forekom det Consistorium for det Første, at de, navnlig forsaavidt de maatte antages stiftede til eller beregnede paa at fremme Tilveiebringelsen af et Fællesskab mellem de nordiske Universiteter, først burde iværksettes, efterat de ovenfor omtalte Forhandlinger mellem Universiteterne havde fundet Sted. Dernæst gave de Anledning til følgende Bemærkninger. Det første Forslag vilde neppe, endog naar man fra alle Sider var enig om at fremme det omhandlede Fællesskab, eller dette endog allerede var tilveiebragt, blive tilraadet af noget Universitet. Intet Universitet kunde give Afkald paa sin Ret til ved egen Undersøgelse at forviise sig om, at de, der ville optræde som Docenter nogenslunde ere i Besiddelse af de dertil fornødne Kvalificationer. I Tydskland var ikke engang den, som har erhvervet jus docendi ved et Universitet, berettiget til at optræde som Docent ved et andet Universitet i samme Stat. En anden Sag var det, at der, for et saadant Fællesskabs Ethyd eller af andre særlige Grunde, kunde være Anledning til at lette dem, som ved visse andre Universiteter havde erhvervet jus docendi, Afgangen til at erhverve den hos os. Men hertil behøvedes ingen Forandring i Universitetslovgivningen. Det var ikke længe siden, at man af en Videnskabsmand, der havde erhvervet Doctorgraden i Kiel og ønskede her at optræde som Privatdocent, kun havde fordret, at han ved et videnskabeligt Colloquium skulde godtgjøre sin Adkomst*); og dersom nogen norsk eller svensk Videnskabsmand, der i sit Hjem havde erhvervet jus docendi, ønskede at docere her, vilde man ganske sikkert heller ikke henvise ham til den, fremmede Lærde ved Universitetsfundatsen af 7de Mai 1788 Cap. V § 6 og Forordningen af 9de Januar 1824 § 6 givne Afgang til her at erholde academiske Grader, men ogsaa af ham kun fordre, at han skulde underkaste sig et videnskabeligt Colloquium.

Professor Hammerichs andet Forslag gav for det Første Anledning til det Spørgsmaal, om det turde forudsættes, at alle Professorer ere det svenske Sprog tilstrækkelig mægtige til at kunne bedømme videnskabelige Arbejder, der ere affattede i dette Sprog. Consistorium skulde imidlertid ikke nærmere gaae ind herpaa, da allerede Forslaget's Hovedindhold, at norske og svenske Studerende stedes til at

*) Herom see nedenfor under Afsnittet om Forelæsninger.

deltage i Concurrencen for de af vort Universitet udsatte Prisbelønninger, naar dertil ikke spiedes en Betingelse, som nedenfor nærmere omhandles, maatte ansees aldeles utilraadeligt. Priserne udsattes for de unge Studerende ved vort Universitet, unge Candidater eller videre komne Studiosi (sfr. de Kongelige Resolutioner af 17de Mai 1791 og 15de Februar 1793, Badens Universitets-Journal I. S. 9 og 14). Denne Forudsætning bestemmer Valget af Dpgaverne og Grundsætningerne, Maalestoffet ved Bedømmelsen. Betydningen af at have vundet Præmien ved vort Universitet beroer aldeles væsentligt paa 2 Forudsætninger, at den Bindende har modtaget sin Uddannelse ved vort Universitet, og at han ikke er en gammel, moden Videnskabsmand. Bortfaldt en af disse Forudsætninger — og dette vilde skee, hvad enten Afgangens aabnedes for Enhver, som en Gang, om end for nok saa lang Tid siden, havde studeret ved vort Universitet, eller for Enhver, som studerede eller nylig havde studeret ved det norske eller et svensk Universitet — saa vilde Concurrencen enten blive uden sand Betydning for de nytilkomne eller for de oprindelige Concurrenter; det Første dersom man vedblev at fastholde de traditionelle Grundsætninger for Valget af Dpgaverne og Bedømmelsen, det Andet, dersom man søgte et nyt Grundlag, og i dette Tilfælde var det endog at befrygte, at man ikke vilde være i Stand til at drive det til faste Grundsætninger, og at Concurrencen saaledes vilde tabe al Betydning. Det kunde derfor ikke tilraades at antage Professor Hammerichs Forslag i dets foreliggende Stikkelse, og dette saa meget mindre, som det ikke skjønnedes, at der begrundedes eller virkedes til at begrunde et academiisk Samkvæmsforhold mellem de nordiske Universiteter derved, at Studerende, som ere aldeles fremmede for vort Universitet, fra deres Hjemstavn kunde tilstille vort Universitet der udarbejdede Afhandlinger til en Bedømmelse, der endog manglede alle de fornødne Forudsætninger. Derimod syntes i og for sig Intet at kunne indvendes imod, at Afgangens til at deltage i Concurrencen ubvidedes til norske og svenske Studerende, som efter at være immatriculerede opholdt sig her for at studere, ja endog maaskee til saadanne, som efter i længere Tid, t. Ex. et Aar, at have studeret her atter vare dragne bort. Men det forekom Consistorium, at en Bestemmelse herom egentlig først tilfulde vilde være motiveret, naar det allerede havde viist sig, at norske og svenske Studerende begyndte at søge vort Universitet; og saa vidt det maatte antages, at den ogsaa med Nytte kunde træffes tidligere, nemlig for at opmuntre til slige Besøg, var det klart at den hørte med til de Foranstaltninger til at fremme et academiisk Fællesskab mellem de nordiske Universiteter, som efter den ovenfor udviklede Dverbekræftning kun burde træffes efter foregaaende Forhandlinger og Dverenskomst mellem alle Interesserede om at fremme et saadant Fællesskab.

Som ovenfor bemærket blev der i Rigsdagssessionen 1861—62 indbragt et privat Lovforslag*) i samme Retning, som det omtalte Forslag fra Professor Hammerich. Dette Lovforslag, der ikke kom videre end til 1ste Behandling i Folkethinget, efter hvilken det blev afgjort ved en motiveret Dagsorden, var af følgende Indhold:

§ 1. Fremtidig kan Enhver, som har eller erhverver Indfødsret, blive

*) See Rigsdagstid. for 13de Eesf. 1861, Folketh. Tid. Sp. 36, 84—86, 840—972, Anhang A. Sp. 1039—1040.

Embedsmand i Danmark, uden Hensyn til ved hvilket af Nordens Universiteter (Kjøbenhavn, Lunds, Christiania, Upsala eller Helsingfors) han har fuldendt sine Studier og taget sin Embedsexamen. — Dog skal han, hvis han attraaer et juridisk Embede og ikke har taget sin Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet, inden sin Befordring have underkastet sig en særlig Prøve i dansk Ret.

§ 2. Enhver, som har erhvervet sig Adkomst til at blive academisk Borger eller at tage en eller anden Examen eller Grad ved et af de nævnte andre Universiteter, har med det Samme erhvervet den tilsvarende Ret og Adkomst ved Kjøbenhavns Universitet. Er han tidligere Student andensteds, men godtgjør, at han mindst et Aar har studeret og hørt Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet, kan han forlange Borgerbrev ved dette og da faae lige Afgang med andre Studenter ved Kjøbenhavns Universitet til dettes Stipendier, Communitet, Regent's og øvrige Beneficier.

§ 3. Enhver, som er Borger ved noget af de nævnte fem Universiteter, har lige Afgang til med samme Ret at besvare de af Kjøbenhavns Universitet udsatte Prisopgaver. — Bunder Nogen, som ikke er Student, Præmien for en af Kjøbenhavns Universitet udsat Prisopgave, kan han forlange Borgerbrev ved dette med alle de dertil knyttede Rettigheder.

§ 4. Den Ret til at holde offentlige og private Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet, ligesom den Ret til at komme i særlig Betragtning ved enkelte Embeders Besættelse, som tilkommer Enhver, der har taget en Grad ved Kjøbenhavns Universitet, tilkommer herefter Enhver, som har opnaaet en saadan Grad, uden Hensyn til, ved hvilket af de nævnte fem Universiteter den er givet ham.

Endsjøndt Consistorium i den ovenfor meddelte Betænkning udsjorlig havde udtalt sig om de Hovedspørgsmaal, der ved Lovforslaget paa ny bragtes paa Bane, vilde Ministeriet dog ikke forbigaae at give Consistorium Leilighed til at fremsætte de yderligere Bemærkninger, hvortil Samme i Anledning af Lovforslaget maatte finde sig foranlediget, og begjærede sig derfor ved Skrivelse af 14de October s. A. meddelt, hvad Consistorium maatte have videre at sjeie til sin tidligere Udtalelse om Sagen i det Hele.

I Svarskrivelsen herpaa af 31te s. M. udtalte Consistorium paa den ene Side vedblivende som sin Overbevisning, at det i hele Universitetets Interesse vilde være særdeles ønskeligt, om der mellem de 4 nordiske Universiteter kunde udvikle sig et lignende academisk Sanktum og Fællesskab, som det, der i Aarhundreder har bestaaet mellem Tydsklands protestantiske Universiteter, men maatte paa den anden Side fastholde, at der forud for Iværksættelsen af de Foranstaltninger, som ved de enkelte Universiteter kunde træffes til Fremkaldelsen af et saadant academisk Fællesskab, burde gaae en Forhandling mellem de 4 nordiske Universiteter selv, navnlig om de Midler og Veie, som maatte ansees for de hensigtsmæssigste til Opnaaelsen af det tilsigtede Formaal. Ligesom det i sig selv var det naturligeste, at de dertil sigtende Bestemmelser for de enkelte Universiteters Vedkommende udgik omtrent samtidig og paa Grundlag af en vis Ligeartethed, saaledes vilde en sliq Fællesforhandling i flere Henseender være nødvendig for at opnaae det fuldstændige Kendskab til Forholdene ved de fremmede Universiteter, uden hvilket det ikke vilde være muligt at have nogen bestemt Mening om, hvilke Bestemmelser, der til Opnaaelsen af det ommeldte Formaal burde træffes, og hvorledes de nærmere burde formuleres. Hertil kom endnu den Betragtning, at, da det paaapegede Fællesskab mellem flere Univer-

siteter, for at det skulde blive til gjensidig Nytte og Tilfredsstillelse, forudsatte, at der ikke var en altfor stor Uoverensstemmelse i den Maade, hvorpaa de opfattede og løste den dem som videnskabelige Lærestalter stillede Opgave, samt at der ikke var en altfor stor Forskjel i visse Hovedinstitutioners Organisation, maatte det ansees for særdeles onskeligt, om slige mulige Uoverensstemmelser kunde fjernes eller formindskes ved Forhandlingerne mellem de fire Universiteter.

Medens det i Henhold hertil fremdeles maatte ansees for utilraadeligt, at der, forinden saadan Forhandling havde fundet Sted, fra dansk Side blev truffen Bestemmelser i den omspurgte Retning, antog Consistorium derimod, at der var Anledning for Regjeringen til at gjøre de fornødne Skridt til, at Forhandlinger mellem vort og det norske samt de 2 svenske Universiteter i den ovennævnte Retning kunde indledes, (om tilsvarende Forhandlinger med Helsingfors Universitet kunde der formentlig for Tiden ikke være Spørgsmaal). Tillige ansaa Consistorium det for at være i Sagens Interesse allerede ved denne Leilighed at paapege enkelte Retninger, i hvilke det under disse Forhandlinger kunde komme under Overveielse for vort Universitets Bedkommende at foretage Forandringer, sigtende til at fjerne nogle af de Hindringer, som kunde antages hidtil at have frembudt sig for Udviklingen af et mere omfattende academisk Samkvæmsforhold. I saa Henseende tilføjede Consistorium: 1) Efter de nu gjældende Regler kan vel Enhver, som er immatriculert ved et fremmed Universitet, lade sig immatriculere ved vort Universitet og derigjennem erholde Adgang til at høre offentlige og private Forelæsninger, men forinden han stedes til Embedsexamen her ved Universitetet, maa han have underkastet sig den ved Bekjendtgjørelse af 20de December 1833 foreskrevne Præliminærexamen. Der kunde nu efter Consistoriums Mening ikke være Noget til Hinder for at tillade Enhver, som i Norge eller Sverrig havde underkastet sig de Prøver, som svarede til vor Afgangs- eller Adgangsexamen, der givde Adgang til den academiske Vorgerret, efter forudgaaet philosophisk Prøve, eller endog uden en saadan, forsaavidt han alt ved sit Lands Universitet havde underkastet sig en tilsvarende Examen, at stedes til Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet. Allerede tidligere havde man ved specielle Dispensationer givet Studerende fra Christiania Universitet en saadan Tilladelse, og der syntes at være saameget mindre Grund til at modsætte sig en Bestemmelse af det ovenansførte Indhold, som der i de senere Aar hyppigt var meddelt Dispensationer fra Bestemmelsen i Bekjendtgjørelsen af 20de December 1833 til saadanne Studerende, der andensteds havde bestaaet en Prøve, som omtrentlig svarede til vor Afgangs- eller Adgangsexamen, saaledes at Bedkommende vare blevne fritagne for at underkaste sig den ommeldte Præliminærexamen mod at absolvere den ved Bekjendtgjørelse af 7de September 1850 anordnede almindelige philosophiske Prøve. Det vilde fremdeles, mente Consistorium, kunne tillades danske Studerende for de Fags Bedkommende, der maa betragtes som fælles Videnskabsfag for de 4 Universiteter, at søge den academiske Fordannelse, som betinger Adgang til Embedsexamen, ved et eller flere Universiteter i Nabo-rigerne. 3) Muligvis kunde der ogsaa være Anledning til at vedtage, at den, som ved at tage en academisk Grad ved et af de andre Universiteter der havde erhvervet jus docendi, ligeledes skulde være berettiget til her at holde academiske Forelæsninger. En saadan Bestemmelse vilde imidlertid under de nuværende Forhold kun have Betydning ligeoverfor Christiania Universitet, medens Doctorgraden ved de svenske Universiteter, saavidt Consistorium bekjendt, ikke der medfører nogen jus

docendi, og der selvfølgelig ikke kunde være Spørgsmaal om at tillægge den en Virkning her, som den ikke medfører ved det Universitet, ved hvilket den er erhvervet.

Disse og muligvis andre lignende Foranstaltninger vilde efter Consistoriums Anskuelse for Kjøbenhavns Universitets Bedkommende kunne komme under Overveielse ved de eventuelle Forhandlinger mellem de fire nordiske Universiteter; derimod maatte Consistorium ansee flere af de i det fremkomne Lovforslag indeholdte Bestemmelser for aldeles utilraadelige. Hvad saaledes § 1 angik, indskrænkede Consistorium sig til den Bemærkning, at det i samme indeholdte Forslag i ingen Henseende kunde antages at ville fremkalde noget academisk Fællesskab mellem de nordiske Universiteter; tvertimod lod det sig forudsæe, at Bestemmelsen om, at Embedsexamen ved et af de andre Universiteter skal give Afgang til Embeder her i Riget, vilde afholde de Nordmænd og Svenske, som attraaede Ansættelse i Danmark, fra at studere ved Kjøbenhavns Universitet. Paragraphens Bestemmelse oversaa derhos, at der i Sverrig saavel for Theologernes som Juristernes Bedkommende er anordnet forskjellige Embedsexamina med Afgang til forskjellige Embeder. Men selv affect herfra, antog Consistorium det for utvivlsomt, at Regjeringen aldrig vilde kunne give det ud af sin Haand at bestemme, hvilke Prøver der ansees fornødne for dem, der skulle ansættes i Statens Embeder.

Hvad § 2 første Punktum og Begyndelsen af andet Punktum angik, henviste Consistorium til det foran Bemærkede om norske og svenske Studenteres Berettigelse til at immatriculeres her ved Universitetet og den Afgang, der formentlig kunde gives dem til at stedes til Universitetets øvrige Examina. Forsaavidt Slutningsbestemmelsen i Paragraphen gik ud paa, at Nordmænd og Svenske, efter mindst et Aar at have studeret og hørt Forelæsninger ved Kjøbenhavns Universitet, skulde have Afgang til dettes Stipendier, Communitet, Regents og øvrige Beneficier, henlede Consistorium Opmærksomheden paa, at det vistnok vilde være i Strid med de for disse Stipendier og Beneficier til Grund liggende Foundationer, om man vilde bortgive dem til Studerende fra fremmede Lande, som vel søge deres academiske Fordannelse ved Kjøbenhavns Universitet, men efter samtlige Forhold maae antages i sin Tid at ville benytte deres academiske Udvikling i deres Fødelands Tjeneste. Det vilde nu neppe kunne ansees tilstedeligt, om det Offentlige i det heromhandlede Punkt vilde modificere de paa private Bestemmelser grundede Fundatser, men selv med Hensyn til saadanne Stipendier, som have en noget forskjellig Character, som Communitetsstipendiet, kunde det neppe ansees tilraadeligt at foretage en saadan Forandring, idet det dog i og for sig syntes naturligt, at saadanne Midler anvendes til at fremme Videnskab og Studier hos dem, der i sin Tid som Videnskabsmænd eller Embedsmænd nærmest ville virke i Landets egen Interesse. Consistorium vilde ogsaa ved Bortgivelsen af Stipendier til saadanne fremmede Studerende i mangfoldige Tilfælde savne de nødvendige Forudsætninger til Bedømmelsen af deres Trang og Værdighed. Forsaavidt der derimod skulde blive Spørgsmaal om, at tillade danske Studenter at nyde de dem tillagte Stipendier ved et af de andre nordiske Universiteter, da vilde vel i mange Tilfælde de fundatsmæssige Bestemmelser være til Hinder for en saadan Anvendelse, men der gaves dog ikke saa Stipendier ved Universitetet, som ere bestemte til at nydes af danske Studerende ved fremmede Universiteter, og som saaledes vilde kunne bortgives i det ansførte Diemed, naar der maatte vise sig Trang til Understøttelser af denne Art.

Den i Forslagets § 3 indeholdte Bestemmelse om, at Enhver, som er Borger

ved et af de nordiske Universiteter, har lige Afgang til med samme Ret at besvare de af Kjøbenhavns Universitet udsatte Prisopgaver, maatte Consistorium ligeledes bestemt fraraade og kunde i den Henseende ganske henholde sig til hvad der om dette Punkt var udtalt i Erklæringen af 6te December 1858. Det var deri paa- vist, at de Præmier, som udsættes efter Resolution af 13de Mai 1791 og 15de Februar 1793, ikke, saaledes som Videnskaberne's Selskabs Opgaver, have til Hensigt at fremkalde Arbejder af større videnskabelig Betydning, men alene skulle virke til at fremkalde selvstændig videnskabelig Stræben hos de Studerende ved Universitetet, der først nylig eller endnu ikke have tilendbragt deres academiske Cursus. Denne Forudsætning bestemte saavel Valget af Opgaverne som Maalestoffet for Bedømmelsen, og den Omstændighed, at en Afhandling kjendtes værdig til Prisen, indeholdt ikke i og for sig en Anerkjendelse af, at der ved den var givet et nyt Bidrag til Videnskaben, men godtgjorde ordentligvis blot, at Afhandlingen efter det Udviklingstrin, der præsumeres hos Forfatteren efter hans Universitetsdannelse, af- lagde et gunstigt Vidnesbyrd om hans Kundskab, videnskabelige Stræben og Evner til videre Fremskridt. En Bestemmelse om, at Afgangen til Prisen skulde staae aaben for Enhver, som en Gang, om end for nok saa lang Tid siden, havde studeret ved vort Universitet, eller for Enhver, som er academisk Borger ved et af de nordiske Universiteter, vilde saaledes aldeles forrykke de Forudsætninger, hvorpaa de academiske Prisbelønninger hidtil have hvilet. Det kunde, som ligeledes i Erklæringen af 6te December 1858 bemærket, heller ikke sees, at der, naar Prisopgavernes ovenfor angivne Character og Hensigt fastholdtes, vilde kunne virkes til at fremkalde et mere omfattende aandeligt Samkvæmsforhold mellem de nordiske Universiteter derved, at Studerende, som ere aldeles fremmede for vort Universitet, fra deres Hjemstavn kunde tilstille vort Universitet der udarbejdede Afhandlinger, for hvis Bedømmelse man vilde mangle de fornødne Forudsætninger. Saavidt Consistorium bekendt var det ved fremmede Universiteter en almindelig Regel, at Concurrencen til de udsatte Præmier kun staaer aaben for det paagjældende Universitets egne Studerende. Derimod vilde der, som i Erklæringen af 1858 bemærket, ikke kunne have Noget imod, at Afgangen til at deltage i Concurrencen udvidedes til norske og svenske Studerende, som efter at være immatriculerede opholdt sig her, ja indenfor en vis Tidsgrense maaskee endog til saadanne, som efter i længere Tid, t. Ex. et Aar, at have opholdt sig her atter vare dragne bort, og en Bestemmelse i denne Retning vilde ligeledes kunne komme under Overveielse under de eventuelle Fællesforhandlinger mellem Universiteterne.

Med Hensyn til Slutningsbestemmelsen i § 3 om, at, hvis Noget, som ikke er Student, vinder Præmien for en af Kjøbenhavns Universitet udsat Prisopgave, kan han forlange Borgerbrev ved dette med alle dertil knyttede Rettigheder, forekom den ligeledes Consistorium aldeles utilraadelig. Den stod ikke i nogen Forbindelse med Bestræbelsen for at virke til et academisk Fællesskab mellem de 4 nordiske Universiteter. Men selv bortset herfra, maatte Consistorium bestemt udtale sig imod det i samme indeholdte Princip, at en Specialitet i en vis Retning skulde kunne træde istedenfor den almindelige Fordannelse, hvorpaa Afgangs- eller Afgangsexamen skal indeholde Prøve, og henlede Opmærksomheden paa, at den Omstændighed, at en Prisbesvarelse kjendes værdig til Præmien, ikke indeholdt noget Bevis for, at Forfatteren kunde ansees for at være nogen egentlig Videnskabsmand endog blot i det paagjældende specielle Fag.

Hvad Bestemmelsen i § 4 angik, maatte Consistorium sluttelig henvise til sine Bemærkninger om den Betydning, som formentlig kunde tillægges en ved et af de andre Univerfiteter erhvervet jus docendi.

Af Kirke- og Undervisningsministeriet blev der vel paa Grundlaget af de af Consistorium afgivne Erklæringer indledet Brevvevrling med Udenrigsministeriet om Anliggendet, men med dette første Skridt standsede Sagen uden at føres til den af Consistorium anbefalede Forhandling imellem de forskjellige paagjældende Univerfiteter.

II.

Univerfitetets Lærerposter og Lærerpersonele med dertil hørende særlige Forhold for det academiske Lærersamfund.

Forstærkelse af Lærerpersonelet eller Forandringer i de enkelte Faculteters Fagkreds.

Ved det theologiske Facultet er der, ligesom i Arrækken 1849—56*), blevet holdt Forelæsninger ved Facultetet i en kortere Tid af en Privatdocent mod et Honorar af Univerfitetets Kasse. I Aaret 1859 indkom nemlig til Ministeriet et Andragende fra Pastor, Dr. phil. Fog om mod et passende Honorar at adjungeres det theologiske Facultet for en vis Arrække, saasom 5 Aar. Facultetet udtalte sig, forsaavidt Ansøgningen var at forstaae saaledes, at Ansøgeren ønskede en Slags Embedsstilling ved Univerfitetet som Medlem af Facultetet, bestemt mod Andragendets Opfyldelse paa en saadan Maade, dels fordi der, da alle Facultetets normerede Pladser vare besatte, ikke kunde erkjendes at være nogen Trang til den tilbudne Hjælp og en Adjungering, for at give en Mand Leilighed til at uddanne sig til Docent, ved den Stilling, hvori han derved blev sat til Facultetet, vilde afgive en ikke let afviselig Expectance, naar en Plads blev ledig, dels fordi der da for Tiden Intet var bekjendt om Ansøgerens særlige Dygtighed til academisk Virksomhed, og hans Embedsstilling som Præst i Hovedstaden maatte antages med hvert Aar at forsøge hans Arbeide i det geistlige Embede og forringe det Krav, som Univerfitetet skulde kunne gjøre paa hans Tid og Kræfter. Derimod mente Facultetet, at Ansøgerens væsentligste Formaal vilde opnaaes, naar der blev tilstaaet ham et Honorar som Privatdocent i det theologiske Facultet. At aabne en saadan Afgang til academisk Virksomhed fandt Facultetet meget ønskeligt under vore Forhold, forsaavidt Tilbudet, som i det foreliggende Tilfælde, fremkom fra en Mand i geistlig Stilling, der havde erhvervet sig Agtelse blandt Videnskabens Dyrkere. Thi, efter Facultetets Skjønne, vilde der neppe gives noget bedre Middel til at vække en mere alsidig Interesse og til at imødekomme den forskjellige Trang, især under Tidens modsatte theologiske Retninger, end at tilskynde og understøtte den Dygtighed, der maatte være tilstede, til at udvikle sig ved Siden af Univerfitetets beskiftede Lærere, ganske efter egen Tilbøielighed, efter den Forberedelse, der i særlig Retning var erhvervet, og uden at være bundet ved det foreskrevne Cursus. Thi det fulgte af

*) See „Meddel.“ om Univ. 1849—56, S. 252.